

Jaarstukken 2011

PS 29/12

Inhoudsopgave

blz.

blz.

Inleiding

3

Programmaverantwoording

1	Bestuur	5
2	Verkeer en Vervoer	19
3	Water	57
4	Milieu	75
5	Natuur, bos en landschap	117
6	Sociaal economische zaken	133
7	Jeugd, cultuur en samenleving	157
8	Ruimtelijke ontwikkeling	183
9	Revitalisering landelijk gebied	191
10	Wonen	203
11	Investeringsagenda	211
	Algemeen financieel beleid	227

Paragrafen

1	Integrale veiligheid	233
2	Bedrijfsvoering	245
3	Provinciale heffingen	259
4	Weerstandsvermogen	263
5	Onderhoud kapitaalgoederen	275
6	Treasury	285
7	Verbonden partijen	291
8	Grondbeleid	295
9	Burgerjaarverslag	301

Jaarrekening	307
Programmarekening	
Balans	

Inleiding - leeswijzer

De jaarstukken 2011 zijn opgesteld overeenkomstig de opzet die met de 'Provinciale Staten-werkgroep verbetering begroting' tijdens de vorige bestuursperiode is ontwikkeld en met in achtneming van de aanbevelingen die de Zuidelijke Rekenkamer bij de jaarstukken 2007 heeft gedaan. De lijn van verantwoording in de jaarstukken 2008, 2009 en 2010 wordt daarmee doorgezet in de jaarstukken 2011.

Verbeteringen verantwoordingsopzet programmaverantwoording

De verantwoordingsopzet sluit qua vorm en presentatie aan bij de opzet van de begroting 2011. Let wel de begroting 2012 is anders gestructureerd. De begroting 2011 kent meer programma's en daardoor komt ook de programmaverantwoording in de jaarstukken 2011 op meer programma's uit.

De voorliggende jaarstukken zijn als volgt te "lezen":

Programmadeel

Programmaverantwoording

In de programmaverantwoording is per programma uit de begroting 2011 de verantwoording opgenomen met betrekking tot de uitvoering in 2011. Elk programma wordt conform de begroting uitgewerkt in een aantal productgroepen. Omdat Provinciale Staten de begroting hebben geautoriseerd op productgroepniveau is ook de verantwoording op dat niveau ingestoken.

Per productgroep is per doel en per prestatie uit de begroting aansluiting gemaakt met de verantwoording in het jaarverslag en worden de volgende vragen beantwoord:

- Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?
- Hebben we daarvoor gedaan wat we wilden doen?
- Heeft het gekost wat het mocht kosten?

Bij de laatste vraag "heeft het gekost wat het mocht kosten?" is een overzicht van de lasten en baten opgenomen.

Bij de baten is een onderscheid gemaakt op basis van de herkomst van de middelen. (Rijk, Europese Unie en overige baten).

De specifieke uitkeringen van het Rijk zijn in donkerblauw aangegeven

De uitkeringen van de Europese Unie zijn in lichtblauw aangegeven

De overige programmabaten zijn in zwart aangegeven

Van het verschil tussen lasten en baten is per productgroep met rood, het deel aangegeven dat wordt gedekt met de inzet van reserves en is met groen het deel aangegeven dat wordt gedekt uit de algemene middelen.

De investeringen die bij een productgroep horen zijn in de kleur bruin vermeld.

Aan elk programma worden apparaatskosten toegedeeld op basis van de formatie.

Het gaat hierbij om de verdeling van het saldo van lasten en baten van de bedrijfsvoering. Voor een toelichting op de verdeling van de apparaatskosten zie bijlagenboek, bijlage 8. De toegedeelde apparaatskosten zijn opgenomen bij de laatste productgroep van elk programma.

Algemeen financieel beleid

In het onderdeel algemeen financieel beleid zijn de algemene middelen toegelicht. Tot de algemene middelen behoren:

- de opcentenopbrengst motorrijtuigenbelasting;
- de algemene uitkering uit het provinciefonds;
- de dividenden;
- de baten uit de financieringsfunctie;
- de overige algemene dekkingsmiddelen.

Daarnaast behoren de post onvoorzien en de overige algemene stelposten tot het algemeen financieel beleid.

Paragrafen

Het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) schrijft voor dat in de begroting en jaarstukken zeven verplichte paragrafen worden opgenomen. Doel van deze paragrafen is om op een aantal onderwerpen dat verspreid in de begroting/jaarstukken is opgenomen, een gebundeld inzicht te geven in het beleid. Het betreft de volgende paragrafen:

- paragraaf bedrijfsvoering die inzicht geeft in de stand van zaken van de beleidsvoornemens van de bedrijfsvoering.

- paragraaf provinciale heffingen die ingaat op het beleid ten aanzien van de heffingen, de geraamde inkomsten, het kwietscheldingsbeleid en de lokale lastendruk;
- paragraaf weerstandsvermogen die inzicht geeft in de risico's en in de weerstandscapaciteit om die risico's op te kunnen vangen;
- paragraaf onderhoud kapitaalgoederen die uiteenzet wat het beleidskader en de financiële consequenties zijn van het onderhoudsbeleid van de kapitaalgoederen (wegen/groen, gebouwen en water);
- paragraaf treasury handelt over de financiering en gaat in op het beleid ten aanzien van het risicobeheer van de financieringsportefeuille;
- paragraaf verbonden partijen waar de visie op de verbonden partijen in relatie tot de doestellingen in de begroting wordt uiteengezet en waarin tevens het beleid over verbonden partijen is opgenomen;
- paragraaf grondbeleid die de visie op het grondbeleid uiteenzet en ingaat op de beleidsuitgangspunten voor de inzet van de grondreserve en de risico's die verbonden zijn aan het grondbeleid.

Naast de verplicht voorgeschreven paragrafen heeft de Provincie Noord-Brabant ervoor gekozen nog twee paragrafen op te nemen:

- paragraaf integrale veiligheid die ingaat op het beleid betreffende openbare orde en veiligheid, externe veiligheid, sociale veiligheid, water en veiligheid en tot slot verkeersveiligheid;
- paragraaf burgerjaarverslag

Jaarrekening

Het sluitstuk van de jaarstukken wordt gevormd door de jaarrekening.

De jaarrekening valt uiteen in de programmarekening en de balans met toelichting.

Voor de toelichting op de programmarekening wordt verwezen naar de financiële toelichting die bij elke productgroep in het programmadeel van de jaarstukken is opgenomen.

Bij de jaarstukken hoort een bijlagenboek waarin naast de balansspecificaties met betrekking tot de vaste activa, de reserves, de voorzieningen, vaste schulden, borg- en garantstellingen, ook de kostenverdeelstaat, het overzicht van incidentele lasten en baten, de bijlage begrotingsrechtmatigheid, de SiSa-bijlagen en een lijst met gebruikte afkortingen is opgenomen.

In de bijlage begrotingsrechtmatigheid is net als in voorgaande jaren een overzicht opgenomen van de gerealiseerde lasten die de raming van de begroting ná begrotingswijziging te boven gaan.

Met de SiSa-bijlagen in de jaarrekening legt de provincie verantwoording af aan het Rijk over de van het Rijk ontvangen doeluitkeringen volgens een door het Rijk verplicht voorgeschreven stramien (SiSa: Single information – Single audit) (zie bijlagenboek bijlage 12).

Tenzij anders vermeld zijn de bedragen in de jaarstukken opgenomen in Euro's x 1.000.

Verantwoording op hoofdlijnen

De jaarstukken 2011 gaan vergezeld van een verantwoording op hoofdlijnen die beknopt uiteenzet wat er van het beleid in 2011 is gerealiseerd.

PS-voorstel en ontwerpbesluit

De jaarstukken 2011 zijn aan de extern accountant ter controle voorgelegd.

Bij deze jaarstukken hoort een controleverklaring van de accountant en een accountantsverslag.

In het PS-voorstel tot vaststelling van de jaarstukken 2011 wordt zoals gebruikelijk op de bevindingen uit het accountantsverslag ingegaan.

Met het statenvoorstel worden de jaarstukken 2011 inclusief het bijlagenboek, ter vaststelling aan Provinciale Staten voorgelegd.

1

Bestuur

Programma 01 Bestuur	6
01.01 Bestuur, CdK en Griffie	8
01.03 Borging kwaliteit bestuursstructuur	11
01.04 Openbare orde, veiligheid en rampenbestrijding	13
01.05 Brabantstad / Grote steden beleid	16

Programma 01 Bestuur

Portefeuillehouders:

CdK dr. W.B.H.J. van de Donk, L.W.L. Pauli

Doelstelling

De kwaliteit van de Brabantse samenleving: daar staan we als provincie voor. In het belang van Noord-Brabant én de Brabanders. We doen dit door ons te richten op de kwaliteit en zichtbaarheid van ons eigen bestuurlijk functioneren, door in te zetten op de kwaliteit van het openbaar bestuur in onze provincie en door samen te werken met andere (overheids)partners. Het goed uitvoeren van taken op het gebied van openbare orde, veiligheid en rampenbestrijding, is daar een specifiek onderdeel van.

Algemeen beeld 2011

De kwaliteit en zichtbaarheid van ons eigen bestuurlijk functioneren vraagt onze voortdurende inzet. Daarbij maken we steeds meer gebruik van moderne middelen, zoals social media en de mogelijkheden van internet (doorontwikkeling www.brabant.nl) en investeren we in samenwerking met en tussen partners. In 2011 legden we een stevige basis voor de komende jaren.

Resultaten 2011

Hieronder beschrijven we puntsgewijs de meest in het oog springende resultaten die het afgelopen jaar bijdroegen aan het (op termijn) bereiken van de doelstellingen.

Zichtbaarheid

- De geplande corporate activiteiten rond verkiezingen werden met succes uitgevoerd; 93,1% van de Brabantse kiezers was op de hoogte.

- Via Merk Brabant verbeterden we de bekendheid en het imago van Noord-Brabant; deze stegen licht ten opzichte van de eerste meting in 2008.

Bestuursstructuur

- De fusie van Lith met Oss werd afgerond.
- Samen met de Vereniging van Brabantse Gemeenten pakten we Krachtig bestuur in Brabant (**UA1 en UA2**) voortvarend op. (UA x staat voor het betreffende nummer in de uitvoeringsagenda). Doel hiervan is gemeenten een spiegel voor te houden en te stimuleren en te faciliteren over hun bestuurlijke toekomst na te denken. Dit resulteerde in een aanpak voor een fasegewijze doorlichting van gemeenten. Ook formeerden we een adviescommissie.
- We bespraken de Brabantse uitgangspunten voor vernieuwing van het interbestuurlijk toezicht (**UA3**) met gemeenten en communiceerden deze met de statencommissie.

Openbare orde en veiligheid

- De Wet Bibob werd in de organisatie geïmplementeerd en is volop in bedrijf. Er zijn 17 eigen onderzoeken en vier verdergaande Bibob-procedures gestart. Ook is er één ontwerpbeschikking tot intrekking van een vergunning genomen.
- In 2011 stelden we, samen met de voorzitters van de drie Brabantse veiligheidsregio's een Brabantse Taskforce natuurbranden in. In deze taskforce werken verschillende publieke en private partijen samen ter verbetering van de natuurbrandbeheersing. Ook onze Vlaamse bureaus zijn bij de taskforce betrokken.

- Naar aanleiding van de brand bij Chemie-Pack in Moerdijk organiseerden we een conferentie over de integrale aanpak van veiligheid, die zich onder meer ook richtte op een andere aanpak van handhaving ('ook eens kijken zonder eerst te bellen').

Bestuurlijke samenwerking

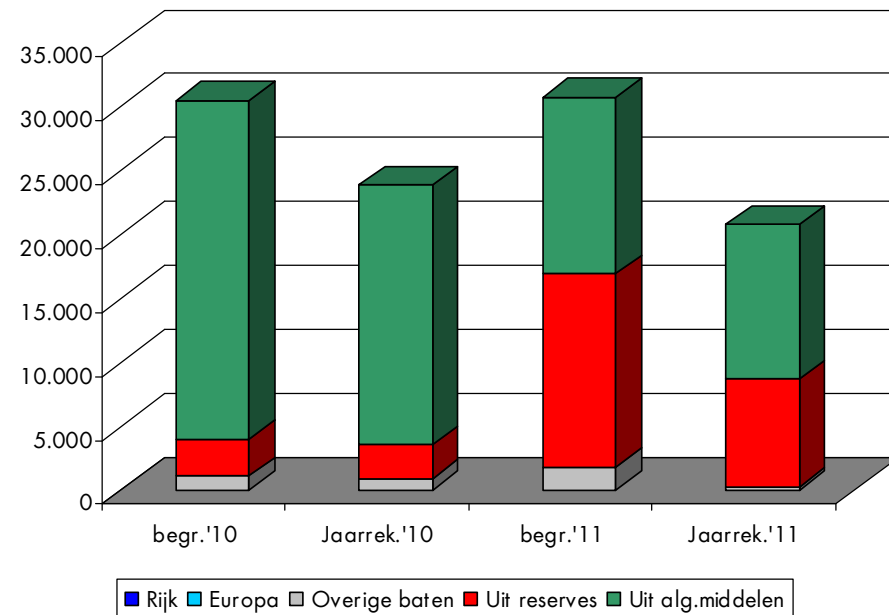
- Strategische agenda Brabantstad: samen met de vijf grote steden herformuleerden we de positionering en organisatie van Brabantstad.
- Afronding Samen investeren in Brabantstad en West-Brabant: we monitorde de voortgang van projecten, gericht op realisatie in uiterlijk 2013.

01 Bestuur

Bedragen x € 1.000

	Begroting 2011 oorspronkelijk	Begroting 2011 na wijziging	Jaarrek. 2011 realisatie	Vershil <i>begr-realizatie</i>
<u>Lasten</u>				
Programmalasten	9.837	22.525	15.440	7.085
Apparaatskosten	7.973	7.973	6.866	1.107
totaal	17.810	30.498	22.306	8.192
<u>Baten</u>				
Rijk	0	0	0	0
Europa	0	0	0	0
Overige programmabaten	789	1.550	1.787	237
<u>Dekking verschil lasten en baten</u>				
Dekking uit reserves	2.649	15.108	8.451	-6.657
Dekking uit alg.middelen	14.371	13.840	12.068	-1.772
totaal	17.810	30.498	22.306	-8.192
Formatieinzet (in fte)		61,8	53,3	
Waarvan indirect (in fte):		17,4	16,4	

Middeleninzet programma Bestuur
bekostiging van de lasten (bedragen x € 1.000)

01.01 Bestuur, CdK en Griffie

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

Te bereiken maatschappelijk effect (vastgelegd in de begroting 2011)

01.A Burgers, instellingen en bedrijven weten waarvoor ze bij de provinciale organisatie terecht kunnen.

Wat is in 2011 gerealiseerd en wat betekent dat voor 2012 en verder?

Bij de verkiezingen in maart 2011 is er door middel van campagnevoering door de politieke partijen weer extra aandacht gevestigd op de rol en taken van de Provincie. Deze is vanuit de Provinciale organisatie ondersteund door (verbeterde) inzet van instrumenten zoals bv. een eigen website voor zowel de campagne als ook voor de jongerencampagne. Ook de Open Dag i.h.k.v. de PS-verkiezingen in 2011 kende een zeer grote opkomst en heeft bijgedragen aan de kennis van en waardering voor de provinciale organisatie. Onderzoek heeft uitgewezen dat 93,1% op de hoogte was van de verkiezingen en daarmee (evenals in 2007) boven de begrotingsdoelstelling van 90% scoort. Daarnaast heeft in 2011 verdere verbetering en vernieuwing van de provinciale website, verdere aanhaking bij social media zoals Twitter, Hyves, etc. en digitalisering van Brabantmagazine plaatsgevonden. Ook al deze ontwikkelingen dragen bij aan de verhoging van de kennis over en waardering van de Provinciale organisatie.

01.B Brabant heeft als regio een positief imago met gunstige uitstraling op relevante vestigingsfactoren voor burgers, instellingen en bedrijven.

Indicatie hiervoor zijn de resultaten van het imago-onderzoek. Periodiek wordt dit onderzoek uitgevoerd om inzicht te krijgen in (de ontwikkeling van) het imago van de regio, zodat ook een beeld ontstaat over effect van de inspanningen op dit gebied. Het in 2008 voor het eerst uitgevoerde imago-onderzoek is begin 2011 herhaald (tussenmeting i.v.m. bestuurswisseling). De positieve uitstraling van de regio is licht gestegen t.o.v. de vorige meting. De volgende effectmeting staat gepland voor 2014.

Hebben we daarvoor gedaan wat we wilden doen?

Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011

Indicator

Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?

01.A/B.1 Autonom

De zichtbaarheid van de provincie te borgen en te vergroten en zorgen voor een consistente en eenduidige uitstraling.

Intensivering corporate activiteiten in het kader van verkiezingen 2011

Begrote prestatie 2011: Intensivering uitgevoerd

Ja, In het kader van de verkiezingen hebben diverse activiteiten plaatsgevonden. Zo is er in het kader van de PS verkiezingen een druk bezochte Open Dag georganiseerd, is een aparte website ontwikkeld en is nadrukkelijk gebruik gemaakt social media zoals Twitter, Facebook en hyves. De uitslag van het verkiezingsonderzoek ondersteunde deze inspanningen: 93,1% was op de hoogte van de verkiezingen.

01.C.1 Autonom

Het ontwikkelen en uitdragen van het Merk Brabant

Actieplan Merk Brabant

Begrote prestatie 2011: Uitvoering actieplan i.s.m. partners/merkdragers

De programmaliijn Merk Brabant is gericht op het vergroten van de bekendheid en imago van de Provincie Brabant (als regio). Hiertoe is reeds in voorgaande jaren het Concept Merk Brabant gelanceerd, zijn externe Merkparkers aangesloten, is het Merk geïnternationaliseerd en is een

Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011

Indicator

Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?

		actieplan opgesteld. In 2011 is het actieplan Merk Brabant op onderdelen uitgevoerd. Het acquisitie- en activatie-doel is bereikt. Merk Brabant kent ruim <u>120 partners</u>. Er zijn <u>2 netwerkbijeenkomsten</u> georganiseerd, de 100e merkpactner is verwelkomd, de website is doorontwikkeld. Daarnaast hebben activiteiten plaatsgevonden zoals: - Verwerking van het Merk in marketing campagnes van de partners - Participatie in totstandkoming van diverse TV programma's waarvan als duidelijk voorbeeld de <u>Kamer van Brabant</u>, maar ook bij programma's zoals Smaak van Brabant en Kracht van Brabant; - Uitingen op Openbaar vervoer - Netwerkbijeenkomsten met en voor de Merkpactners - Regioprofilering via landelijke campagne Financieel Dagblad en op diverse symposia De bestuurswisseling van maart 2011 heeft ertoe geleid dat in overleg is besloten een paar zaken uit het actieplan 2011 door te schuiven naar 2012. Ook het gegeven dat Merk Brabant bij voorkeur de samenwerking zoekt met partners, resulteert erin dat activiteiten soms een langere aanloop nodig hebben. De internationale doelstelling van aanhaking bij het traject <u>Internationalisering, Public Affairs en Branding (IPB)</u> is gerealiseerd. In dit kader is in 2011 reeds <u>een internationale Brabant-site</u> voorbereid die begin 2012 live is gegaan. Ook zullen daarnaast in 2012 alsnog de voor Merk brabant geplande activiteiten i.h.k.v. de Brabant Awards en het landelijke symposium worden gerealiseerd. Tenslotte zal in 2012 een evaluatiemoment plaatsvinden op basis waarvan bepaald wordt hoe verder wordt gegaan met het Merk.
	Imago onderzoek (naar Brabant als regio)	Begrote prestatie 2011: Imago-onderzoek uitgevoerd Ja, zie punt 01.B.

Heeft het gekost wat het mocht kosten?

Bedragen x € 1.000 (exploitatie)	Begr.oorspr. 2011	a.Begr.na wijz. 2011	b.Realisatie 2011	Verschil a-b
Lasten	6.630	6.859	6.546	313
Herkomst middelen				Verschil b-a
EU	0	0	0	0
Rijk	0	0	0	0
Overige programmabaten	364	1.125	1.635	510
Baten	364	1.125	1.635	510

Bedragen x € 1.000 (exploitatie)	Begr.oorspr. 2011	a.Begr.na wijz. 2011	b.Realisatie 2011	Vershil a-b
Saldo lasten en baten	-6.265	-5.735	-4.911	823
Bijdr. reserve rekenkamer	317	317	0	-317
Bijdrage uit alg. middelen	5.949	5.418	4.911	-507
		Begr.2011	Rek..2011	
Formatieinzet in fte		22,3	21,8	

Toelichting van de afwijkingen van de baten t.o.v. de begroting

Afwijking baten t.o.v. begroting na wijziging	x € 1.000
- Ontvangen pensioenkapitalen bestuurders	502
- Overige verschillen	8
-	
Totaal afwijking baten	510

Toelichting Bijdragen uit reserves

Reserve Zuidelijke rekenmaker: betreft afwikkeling van opheffing reserve

Een overzicht van de reserves is opgenomen in bijlage 4 van de jaarstukken 2011.

01.03 Borging kwaliteit bestuursstructuur

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

Te bereiken maatschappelijk effect (vastgelegd in de begroting 2011)

01.C

Bestendigen en optimaliseren van de kwaliteit van de bestuursstructuur in Noord-Brabant

Wat is in 2011 gerealiseerd en wat betekent dat voor 2012 en verder?

Samen met de Vereniging van Brabantse Gemeenten en Vereniging voor Bestuurskunde is een driedelige debatreeks afgerond inzake de bestuurlijke organisatie in Noord-Brabant. Naast reactief reageren op initiatieven van onderop is in juni 2011 gestart met het project "krachtig bestuur in Brabant". Doel hiervan is gemeenten een spiegel voor te houden en te stimuleren en faciliteren over hun bestuurlijke toekomst na te denken. Het project loopt door in 2012. Hiermee wordt invulling gegeven aan UA1 * en UA 2 van het nieuwe bestuursakkoord "Tien voor Brabant".

In 2011 zijn de majeure projecten in West-Brabant voortgezet.

De Brabantse uitgangspunten voor de vernieuwing van het interbestuurlijk toezicht (UA3) zijn beschreven, besproken met gemeenten en gecommuniceerd met de statencommissie (22/4/2011 en 25/11/2011). De basis is gelegd voor een adequate organisatie. Aandachtspunt voor 2012 is het overkomende takenpakket van de VROM-inspectie. De Wet Revitalisering Generiek Toezicht is niet in werking getreden op 1 januari 2012; vermoedelijk 1 juli 2012. Toezichtstaken – voorzover dit provinciale taken zijn – worden conform in de Agenda van Brabant vastgelegde uitgangspunten uitgevoerd.

UA: Uitvoeringsagenda

Hebben we daarvoor gedaan wat we wilden doen?

Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011

	Indicator	Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?
01.C.2 Wettelijk Effectief Financieel Toezicht Gemeenten	% repressief toezicht	Begrote prestatie 2011: 98% onder repressief toezicht Ja, 100 % van de Brabantse gemeenten is onder repressief toezicht gesteld. Gesteld kan worden dat de provincie hiermee op koers ligt. Hiermee wordt voldaan aan het voornemen om – waar mogelijk – het financieel toezicht terughoudend uit te oefenen. De evaluatie van de proef terughoudend financieel toezicht is uitgesteld tot 2012. Dit is in de commissie Economische Zaken en Bestuur afgesproken. In 2011 is de fusie van de gemeente Lith en de gemeente Oss succesvol afgerond.

Heeft het gekost wat het mocht kosten?

Bedragen x € 1.000 (exploitatie)	Begr.oorspr. 2011	a.Begr.na wijz. 2011	b.Realisatie 2011	Verschil a-b
Lasten	128	12.051	6.564	5.487

Bedragen x € 1.000 (exploitatie)	Begr.oorspr. 2011	a.Begr.na wijz. 2011	b.Realisatie 2011	Verschil a-b
Herkomst middelen				Verschil b-a
EU	0	0	0	0
Rijk	0	0	0	0
Overige programmabaten	0	0	5	5
Baten	0	0	5	5
Saldo lasten en baten	-128	-12.051	-6.559	5.492
Bijdr.res.regionale structuurversterking	0	11.923	6.523	-5.400
Bijdrage uit alg. middelen	128	128	36	-92
Formatieinzet in fte		Begr.2011 14,0	Rek..2011 8,4	

Toelichting

Toelichting van de afwijkingen van de lasten t.o.v. de begroting

Afwijking lasten t.o.v. begroting na wijziging	x € 1.000
<i>Onderbesteding</i>	
- Samen investeren West Brabant	5.400
- overige	87
<i>Overschrijding</i>	
-	
-	
Totaal afwijking lasten	<u>5.487</u>

Samen investeren West Brabant:

De begroting 2011 voor Samen investeren West Brabant is gebaseerd op de liquiditeitsplanning voor 2011 opgesteld door de subsidieontvangers van de verschillende projecten. De realisatie is geboekt aan de hand van de jaarverantwoordingen 2011. Uit deze jaarverantwoordingen van de projecten is gebleken, dat project Agro Food Cluster (AFC) nieuw prinzenland is vertraagd aangezien de uitgifte van gronden trager loopt dan verwacht. De projecten Dinalog, Bergen op Zoom (fysieke aanpak drugsoverlast), Treeport Zundert en Leefbaarheidprojecten West-Brabant kennen een vertraagd

bestedingspatroon. Dit is het gevolg van het feit dat 2011 is gebruikt om de (zelf)organisatie van een aantal projecten op een juiste wijze gestalte te geven. Daarnaast vormt in een enkel geval de economische recessie een knelpunt omdat die doorwerkt in de te maken (financiële) afspraken met grondeigenaren en ondernemers over de kwaliteitsverbetering van de openbare ruimte (leefbaarheidprojecten). Onder andere hierdoor is in 2011 € 5,4 mln. minder uitgegeven dan begroot. De subsidieontvangers geven allen aan de gelopen achterstand in te kunnen lopen en de einddatum te behalen.

Toelichting Bijdragen uit reserves

Reserve regionale structuurversterking

De middelen in deze reserve zijn beschikbaar ten behoeve van de uitvoer van de programma's "Samen investeren in Brabant(Stad)" en Samen investeren in West-Brabant. De lagere onttrekking van € 5.4 mln dan geraamd is het gevolg van de lagere realisatie van de projecten in West Brabant.

Een overzicht van de reserves is opgenomen in bijlage 4 van de jaarstukken 2011.

01.04 Openbare orde, veiligheid en rampenbestrijding

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

<i>Te bereiken maatschappelijk effect (vastgelegd in de begroting 2011)</i>	Wat is in 2011 gerealiseerd en wat betekent dat voor 2012 en verder?
01.D <i>Brabant is optimaal voorbereid op rampen en crises</i>	Een optimale voorbereiding op rampen en crises alsmede het voorkomen ervan, vormen de inzet van de partners in het veiligheidsdomein. Via planvorming, opleidingen en oefeningen maar ook door te leren van daadwerkelijke incidenten zoals de brand in Moerdijk in 2011. Naar aanleiding van de brand bij Chemie-Pack in Moerdijk werd een tijdelijk bestuurlijk overleg gestart waarin de provincie Noord-Brabant, de gemeente Moerdijk, het Havenschap en de veiligheidsregio Midden- en West Brabant vertegenwoordigd waren. Vooruitlopend op de uitkomsten van verschillende onderzoeken werden door dit bestuurlijk overleg al de nodige maatregelen voorbereid. Met de invoering van de Wet veiligheidsregio's eind 2010 is de rol van de Provincie op dit beleidsterrein veranderd en zijn de veiligheidsregio's in het centrum van de rampenbestrijding en crisisbeheersing geplaatst. Het inzichtelijk maken en het bevorderen van de kwaliteit van de rampenbestrijding is daarmee ook primair een regionale verantwoordelijkheid geworden. Het toezicht op de taakuitvoering van de veiligheidsregio's wordt, onder verantwoordelijkheid van de minister van Veiligheid & Justitie, uitgeoefend door de Inspectie Openbare Orde en Veiligheid. In 2012 brengt de Inspectie een zogenaamde 'Staat van de Rampenbestrijding uit'. Hierin worden de vorderingen van alle veiligheidsregio's inzichtelijk gemaakt. De Brabantse veiligheidsregio's scoorden in de laatste 'Staat van de Rampenbestrijding' in 2010 voldoende.

Hebben we daarvoor gedaan wat we wilden doen?

<i>Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011</i>	<i>Indicator</i>	Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?
01.D.1 Wettelijk Bevorderen van de veiligheidsregio-grensoverschrijdende samenwerking en samenwerking met andere veiligheidspartners bij de voorbereiding op de rampenbestrijding	Aantal bestuurlijke overleggen met voorzitters veiligheidsregio's	Begrote prestatie 2011: 3 bestuurlijke overleggen Ja, In 2011 waren vier overleggen gepland waarvan er drie doorgang hebben gevonden (op 22 maart, 28 juni en 29 november). Het B5-veiligheidsoverleg in september 2011 werd afgelast in verband met afwezigheid enkele deelnemers. Daarnaast vonden er twee extra overleggen plaats in verband met actuele ontwikkelingen (te weten de Taskforce B5 en de vorming van een nationale politie).

Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011

	Indicator	Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?
	Provinciale vertegenwoordiging (toehoorder) in het Algemeen bestuur van alle veiligheidsregio's Deelname aan regionale en multidisciplinaire oefeningen	Begrote prestatie 2011: 3 vertegenwoordigers Ja, Vanuit de Provincie zijn er zijn vaste medewerkers aangewezen als contactpersoon voor de drie veiligheidsregio's. Zij fungeren als aanspreekpunt voor hun regio en wonen verschillende overleggen bij, zo ook vergaderingen van het Algemeen Bestuur. Via deze vergaderingen blijven de contactpersonen op de hoogte van de 'bestuurlijke agenda' in de veiligheidsregio, wordt genetwerkt en volgen zij de ontwikkelingen in hun regio. Begrote prestatie 2011: deelname aan 3 oefeningen Grotendeels, In 2011 is door de Provincie deelgenomen aan twee oefeningen waaronder de multidisciplinaire oefening 'Rhino Redland' (ontuiming en verhuizing Maasziekenhuis te Boxmeer). Ook is in oktober 2011 de oefening Indian Summer gevolgd.
01.D.2 Wettelijk Bevorderen van de landsgrensoverschrijdende samenwerking rampenbestrijding	Grensoverschrijdende oefening Symposium Grensoverschrijdende Samenwerking bij Rampen	Bij burap II is de prestatie komen te vervallen, vanwege de gewijzigde rol van de provincie in het kader van de nieuwe Wet veiligheidsregio's. Begrote prestatie 2011: 1 symposium Nee, zoals reeds bij BURAP II aangegeven is ervoor gekozen als Provincie geen symposium te organiseren. Achtergrond hiervan is de volgende: het is voor de Provincie minder vanzelfsprekend geworden om een rol te vervullen op het grensoverschrijdende dossier. Dit heeft allereerst te maken met de verantwoordelijkheidsverdeling die voortvloeit uit de eind 2010 ingevoerde Wet Veiligheidsregio's, maar ook met de prioriteiten die door de Staten zijn vastgelegd in de Agenda van Brabant. Rampenbestrijding en crisisbeheersing zijn niet benoemd als kerntaken in het provinciale takenpakket. Dit betekent dat er derhalve ook geen financiële middelen meer beschikbaar zijn om verbindende activiteiten, zoals een symposium, te organiseren.

Heeft het gekost wat het mocht kosten?

Bedragen x € 1.000 (exploitatie)	Begr.oorspr. 2011	a.Begr.na wijz. 2011	b.Realisatie 2011	Verschil a-b
Lasten	142	142	107	35
Herkomst middelen				Verschil b-a
EU	0	0	0	0
Rijk	0	0	0	0

Bedragen x € 1.000 (exploitatie)	Begr.oorspr. 2011	a.Begr.na wijz. 2011	b.Realisatie 2011	Verschil a-b
Overige programmabaten	0	0	0	0
Baten	0	0	0	0
Saldo lasten en baten	-142	-142	-107	35
Bijdrage uit alg. middelen	142	142	107	-35
		Begr.2011	Rek..2011	
Formatieinzet in fte		3,5	3,5	

01.05 Brabantstad / Grote steden beleid

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

Te bereiken maatschappelijk effect (vastgelegd in de begroting 2011)

01.E

Verankeren, intensiveren en uitbouwen van de politiek-bestuurlijke samenwerking met de grote en middelgrote steden in Noord-Brabant

Wat is in 2011 gerealiseerd en wat betekent dat voor 2012 en verder?

Participeren als partner in de BrabantStad – samenwerking en van daaruit meewerken aan de invulling en – voor zover aan de orde – uitvoering van:

1. afronding meerjarenprogramma BrabantStad 2008-2012;
2. de investeringskalender Samen Investeren (procescoördinatie);
3. de strategische allianties met Venlo, Dordrecht en het daarbij (grens)overschrijdende achterland.
4. Full membership Eurocities, het verder vormgeven van het convenant European Network High Speed Regions / RoCK – stakeholdersbijeenkomst. (RoCK Regions of Connected Knowledge)
5. opstellen Contourennota BrabantStad en vertaling daarvan in Strategische Agenda BrabantStad 2013 – 2020, de verbinding met de Agenda van Brabant en die van het Versterkt Stedelijk Netwerk Brabant
6. de organisatie van diverse werkbezoeken in het kader van Samen Investeren, BrabantStad Culturele Hoofdstad 2018 aan onder meer Lille, Leuven, Brussel en relatie-evenementen ten behoeve van het versterken en het onderhouden van het relatienetwerk in Den Haag en Brussel.

Het vorenstaande heeft geleid tot een verbetering van en intensivering van

- a. de samenwerking met de grote steden;
- b. het vergroten van het bestuurlijk draagvlak voor BrabantStad;
- c. het uitdragen van het netwerk BrabantStad naar maatschappelijke partners en onderwijsinstellingen;
- d. het verder vormgeven van de lobby richting Den Haag en Brussel;
- e. het (doen) uitvoeren van projecten en programma's die bijdragen aan zowel de doelstellingen van de provincie en die van de steden.

Toelichting

Programma BrabantStad 2011

BrabantStad is het stedelijk netwerk van de vijf grote Brabantse steden Breda, Eindhoven, Helmond, 's-Hertogenbosch en Tilburg én de provincie Noord-Brabant. Sinds 2001 behartigen de 5 gemeenten en de provincie samen -en met succes- de belangen van BrabantStad zowel regionaal als richting Rijk. Op Europees niveau heeft BrabantStad voor de dagdagelijkse Europese belangenbehartiging een belangenbehartiger in Brussel gehuisvest, werkt BrabantStad via de strategische alliantie met Venlo samen met een

aantal Kreisen en steden in Nordrhein Westfalen en is BrabantStad fullmember van Eurocities. In die context is BrabantStad met inbreng van de vijf stedelijke partners actief in de fora Economie, Milieu, Mobiliteit en Cultuur.

- Het jaar 2011 heeft vooral in het teken gestaan van het opstellen van een Contourennota als basis voor de Strategische Agenda BrabantStad tot 2020, die in lijn is met de Agenda van Brabant.

- Daarin zijn een viertal ontwikkelopgaven gedefinieerd, die - in een triple helix formule - om uitwerking vragen.
- De uitvoering van de strategische agenda vraagt om een andere – op de ontwikkelopgaven – afgestemde invulling, inrichting en organisatie van de periodieke BrabantStad dinsdagen, waarop de bestuurders met elkaar het samenwerkingsconcept BrabantStad verder vorm en inhoud geven.

Hebben we daarvoor gedaan wat we wilden doen?

<i>Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011</i>	<i>Indicator</i>	<i>Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?</i>
01.E.1 Autonoom	BrabantStad projecten Beleidsverbinding van en tussen stedelijke projecten met de potenties van het stedelijk netwerk	Ja. Dit is bereikt door middel van Samen Investeren projecten Ja. Dit is bereikt door middel van: 1. De BrabantStad B5 dinsdagen (vier tot vijf maal per jaar); 2. BrabantStad – projecten in het Meerjarenprogramma BrabantStad 2008 – 2012 en Samen Investeren

Heeft het gekost wat het mocht kosten?

Bedragen x € 1.000 (exploitatie)	Begr.oorspr. 2011	a.Begr.na wijz. 2011	b.Realisatie 2011	Verschil a-b
Lasten	2.937	3.473	2.224	1.249
Herkomst middelen				Verschil b-a
EU	0	0	0	0
Rijk	0	0	0	0
Overige programmabaten	425	425	147	-278
Baten	425	425	147	-278
Saldo lasten en baten	-2.512	-3.048	-2.077	972
Bijdr.uit res.reg.structuurverst.	2.333	2.868	1.929	-940
Bijdrage uit alg. middelen	180	180	148	-32
Formatieinzet in fte		Begr.2011 4,6	Begr.2011 3,2	

Toelichting van de afwijkingen van de lasten t.o.v. de begroting

Afwijking lasten t.o.v. begroting na wijziging	x € 1.000
<i>Onderbesteding</i>	
a. projecten Brabantstad/GSB	310
b. Samen Investeren	
Verbindend Brabant	939
Totaal afwijking lasten	<u>1.249</u>

Toelichting Lasten

- a. Uitgaven programma Brabantstad/ontwikkeling Grotesteden beleid lager door temporisering van activiteiten
- b. Declaraties voor Samen Investeren Verbindend Brabant zijn lager dan begroot door vertraging in de uitvoering van de projecten bij gemeenten.

Toelichting van de afwijkingen van de baten t.o.v. de begroting

Afwijking baten t.o.v. begroting na wijziging	x € 1.000
a. lagere bijdragen partners	
Totaal afwijking baten	<u>-278</u>

- a. lagere bijdragen van partners dan begroot voor programma Brabantstad ivm temporisering van activiteiten.

Reserve regionale structuurversterking

Door vertraging in projecten samen investeren is er minder onttrokken uit de reserve regionale structuurversterking.

Een overzicht van de reserves is opgenomen in bijlage 4 van de jaarstukken 2011.

Apparaatskosten programma bestuur

De kosten van de bedrijfsvoering (zie paragraaf bedrijfsvoering) worden als apparaatskosten aan de programma's toegedeeld op basis van de formatie-inzet uitgedrukt in fte per programma. Bij de begroting 2011 kwamen de apparaatskosten uit op € 7.973.000 bij een fte-aantal van 61,8.

Van de gerealiseerde apparaatskosten is € 6.866.000 toegedeeld aan programma bestuur op basis van 53,3 fte voor dit programma. Het verschil in toegerekende apparaatskosten bedraagt € 1.107.000 t.ov. de begroting. De lagere gerealiseerde apparaatskosten zijn het gevolg van per saldo lagere kosten bedrijfsvoering en minder eigen personeelsinzet bij dit programma.

Verkeer en vervoer

Programma 02 Verkeer en vervoer	20
02.90 Provinciaal verkeers- en vervoersplan	23
02.01 Openbaar vervoer (O.V.)	26
02.02 Goederenvervoer	31
02.03 Auto bereikbaarheid Brabant(stad)	35
02.04 Regionale bereikbaarheid Gebiedsgerichte aanpak	40
02.05 Regionale bereikbaarheid Provinciale wegen/bouwen	44
02.06 Regionale bereikbaarheid Provinciale wegen / onderhoud en vervanging	48
02.07 OV-netwerk Brabantstad	52

Programma 02 Verkeer en vervoer

Portefeuillehouders:

Ing. R.A.C. van Heugten

Doelstelling

Voor versterking van de economie en het waarborgen van de leefbaarheid is een goede bereikbaarheid cruciaal. In dit kader werken we aan een betere bereikbaarheid van deur tot deur, aan meer veiligheid binnen het verkeers- en vervoerssysteem en aan het vergroten van de leefbaarheid rondom provinciale wegen.

Om de bereikbaarheid van Brabant op langere termijn te waarborgen zetten we in op twee thema's:

- bereikbaarheid in ruimtelijk perspectief.
- het juiste vervoermiddel op het juiste moment.

Algemeen beeld

De provincie ligt op koers als het gaat om de doelstellingen uit het PVVP (Provinciaal Verkeers- en Vervoersplan). Zoals gepland droegen de in 2011 gerealiseerde prestaties hieraan bij: de ingeplande maatregelen voerden we grotendeels uit. Bij de cofinanciering van gemeentelijke projecten zagen we een onderbesteding; deze projecten vergen een langere voorbereidingstijd, waardoor uitvoering (en afrekening) in latere jaren plaatsvindt.

Resultaten 2011

Bouw

- De provincie maakte de komomleidingen in Oudenbosch. Zundert en Haps financieel mogelijk **(UA 27)**
- Onderhoud: de gladheidsbestrijding begin 2011 verliep in Noord-Brabant goed, ondanks de zoutcrisis in Nederland.

- In het kader van de investeringsimpuls (€ 400 miljoen) uit het vorige bestuursakkoord werd het ontwerp van de N261 (Eftelingweg) afgerond en de aanbesteding gestart, **(UA27)** de N329 (Weg van de Toekomst) werd aanbesteed en de uitvoering gestart.
- Er werd een forse voortgang geboekt in de ontwikkelingen rond de grote infrastructurele werken die uit het Spaar- en Investeringsfonds worden bekostigd (Ruit om Eindhoven, verbreding N279 Den Bosch – Veghel en de N69 Eindhoven – Lommel) **(UA 43)**.

Openbaar vervoer

- Het Openbaar Vervoer (OV) groeit in kwaliteit en in kwantiteit. **(UA26)**
- Sociale veiligheid en klantwaardering ontwikkelen zich positief.
- De toegankelijkheid van haltes verbeterde: 51% van de geprioriteerde haltes is aangepast.
- De OV-chipkaart trad in werking en vanaf 3 november is de strippenkaart afgeschaft **(UA26)**.
- Het Brabants tarievenhuis voor bustarieven werd gerealiseerd **(UA26)**.
- DRIS-panelen (digitaal reizigersinformatiesysteem) werden opgeleverd en in werking gesteld.

Overig

- Fiets: Den Bosch is fietsstad van Nederland, we verstrekten subsidies aan gemeenten voor verbetering van fietspaden/-oversteekplaatsen, we realiseerden diverse projecten zoals Ruimte voor de fiets, Duurzame oplaadpunten, FixIt en Pilot elektrische OV-fiets **(UA29)**.

- Verkeersveiligheid: er was sprake van dalende tendens bij het aantal dodelijke verkeersslachtoffers: van 137 in 2008 naar 117 in 2010 **(UA29)**.
- Omlegging Zuid-Willemsvaart: de werkzaamheden werden gestart en verbetering Wilhelminakanal (aanbesteding gestart) ondersteunen verhoging multimodaliteit **(UA27)**.
- Beter Benutten: in verlengde rijksprogramma concrete projecten toegekend, zoals praktijkproef Smart in-car **(UA29)**.
- Proef Spitsmijden Eindhoven-Den Bosch succesvol: de 1.600 deelnemers maakten een derde minder ritten in de spits **(UA29)**.

02 Verkeer en Vervoer

Bedragen x € 1.000

	Begroting 2011 oorspronkelijk	Begroting 2011 na wijziging	Jaarrek. 2011 realisatie	Vershil begr.-realisatie
<u>Lasten</u>				
Programmalasten	362.030	328.607	272.046	56.561
Apparaatskosten	28.524	28.524	26.007	2.517
totaal	390.553	357.130	298.053	59.078
<u>Baten</u>				
Rijk	138.828	206.079	182.712	-23.367
Europa	0	0	0	0
Overige programmabaten	53.206	55.614	53.690	-1.924
<u>Dekking verschil lasten en baten</u>				
Dekking uit reserves	112.227	65.340	38.460	-26.879
Dekking uit alg.middelen	86.291	30.098	23.190	-6.908
totaal	390.553	357.130	298.053	-59.078
Formatieinzet (in fte)		235,6	213,5	
Waarvan indirect (in fte):		43,0	35,3	

Algemeen beeld Verkeer en Vervoer

De provincie ligt op koers om de doelstellingen uit het PVVP (Provinciaal Verkeers- en Vervoers Plan) te realiseren. Zowel ten aanzien van een betere bereikbaarheid, vergroten van de veiligheid en het vergroten van de leefbaarheid rondom provinciale wegen zijn in 2011 opnieuw belangrijke stappen gezet om de doelstellingen te realiseren.

Met het Rijk zijn afspraken gemaakt om belangrijk knelpunten aan te pakken.

De prioriteit ligt bij : A2, A27, A58, A67, N65, N261, N279 en de stedelijke tangenten bij Eindhoven, Tilburg en 's-Hertogenbosch.

Voor het openbaar vervoer wordt de nieuwe visie Openbaar Vervoer (OV) opgesteld en de nieuwe OV-concessie voorbereid.

De meeste beleidsprestaties uit 2011 zijn gerealiseerd.

De inzet van middelen is in 2011 ook grotendeels gerealiseerd.

Bij budgetten waar echter sprake is van co-financiering door de provincie van gemeentelijke projecten is minder uitgegeven doordat deze projecten een langere voorbereidingstijd vereisen en de uitvoering en afrekening pas in latere jaren plaatsvindt.

De begroting van programma 02 Verkeer en Vervoer is in 2011 naar beneden bijgesteld. Dit in hoofdzaak naar aanleiding van geactualiseerde planningen en nieuwe inzichten in te verwachten uitgaven van projecten van derden.

Ondanks deze bijstelling blijkt de daadwerkelijke realisatie van de bestedingen in 2011 nog lager uitgevallen.

Ten opzichte van 2009 en 2010 is de onderschrijding van de begroting toegenomen.

In 2009 en 2010 bedroeg de onderschrijding respectievelijk 7,7% en 8,6 %.

In 2011 bedraagt de onderschrijding 16,5%.

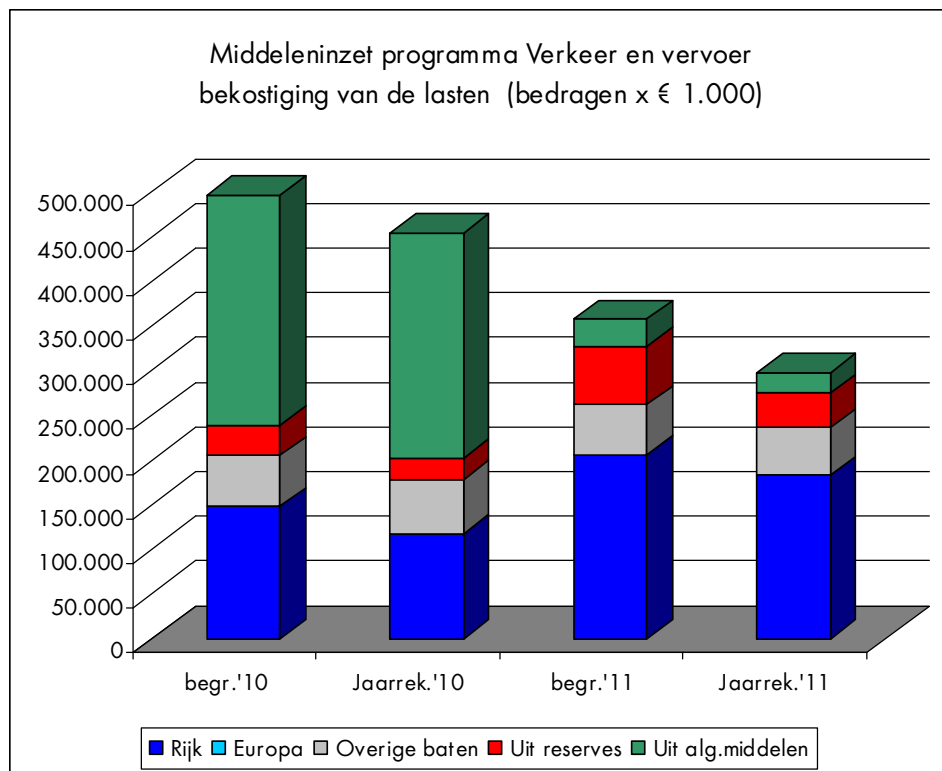
De lager dan geplande inzet van middelen wordt ondermeer veroorzaakt doordat vele projecten van met name gemeenten, waar de provincie financieel in bijdraagt, zijn vertraagd of declaraties nog niet zijn ingediend.

Het betreft onder meer bijdragen aan projecten Brabantse kanalen (€ 5 mln.), stedelijke tangenten en samen investeren (€ 10 mln.) Gebieds Gerichte Aanpak (€ 7 Mln.), Spoorseddoorsnijdingen (€ 8 mln.) en Openbaar Vervoer netwerk (€ 8 mln.)

Door de economische crises zijn ook bij Gemeenten projecten vertraagd/heroverwogen en is de uitvoering uitgesteld en of vervallen. Daarnaast geldt voor deze projecten dat de toegezegde bijdragen een maximum zijn en in de praktijk de uiteindelijk uitgaven nagenoeg altijd lager zijn.

Dit kan door bijvoorbeeld gerealiseerde aanbestedingsvoordelen.

Omdat de provincie geen initiatiefnemer is zijn de uitgaven niet te beïnvloeden. Gemeenten verschaffen daarbij ook weinig of geen tussentijds geactualiseerde financiële planningen aan de provincie.

02.90 Provinciaal verkeers- en vervoersplan

In deze productgroep staat het ontwikkelen, monitoren en evalueren van het provinciaal verkeers- en vervoersplan centraal. De inhoudelijke uitvoering van het provinciaal verkeers- en vervoersplan (PVVP) en de daarbij behorende beleidsprestaties zijn te vinden in de andere productgroepen van programma 02 Verkeer en Vervoer, zoals ondermeer

Openbaar vervoer, Autobereikbaarheid Brabant(stad) en Regionale bereikbaarheid Provinciale wegen.

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

Te bereiken maatschappelijk effect (vastgelegd in de begroting 2011)

Wat is in 2011 gerealiseerd en wat betekent dat voor 2012 en verder?

02.A <i>Verzorgen van een betere bereikbaarheid van deur tot deur</i>	De doorstroming van de provinciale wegen is verbeterd. Het percentage provinciale wegen waarop de gemiddelde snelheid hoger of gelijk is aan de gewenste referentiesnelheid is in de periode 2008-2011 met 18,7% verbeterd. Met 67,3 % in 2011 voldoet de indicator aan de streefwaarde. Ook de betrouwbaarheid van de reistijden op de belangrijkste trajecten is t.o.v. 2010 verbeterd. In 2010 voldeed 95,6% van de trajecten aan de eis van betrouwbaarheid. In 2011 was dat 98,5%, een verbetering van bijna 3%.
02.B <i>Vergroten van de veiligheid binnen het verkeers- en vervoerssysteem</i>	De doelstelling Verkeersveiligheid wordt uitgedrukt in het aantal verkeersdoden per jaar. Dit cijfer is in 2010 gedaald naar 117 doden (137 doden in 2008, 130 doden in 2009). Daarmee ligt de provincie op koers. De definitieve cijfers voor 2011 zijn pas medio 2012 bekend. Voor wat betreft de doelstelling gebruikt de provincie de aangescherpte uitgangspunten van het rijk als ijkpunt (landelijk maximaal 500 dodelijke slachtoffers in 2020). Dit betekent een doelstelling voor Noord-Brabant van maximaal 91 verkeersdoden in 2020.
02.C. <i>Vergroten leefbaarheid rondom provinciale wegen</i>	De leefbaarheid is verbeterd. In juni 2008 is het actieplan 1^e tranche Omgevingslawaaï opgesteld waarin geluidsknelpunten langs provinciale wegen zijn opgenomen die voor 2013 opgelost moeten zijn. In totaal zijn 33 geluidsknelpunten onderkend. Door overdracht van een wegvak in Eersel zijn dat nu in totaal 32 knelpunten geworden. Vanaf 2007 tot en met 2011 zijn 12 daarvan opgelost. In 2011 zijn er 3 opgelost. Het aantal ernstig geluidgehinderden is in de periode 2007 tot en met 2011 gedaald van 3470 naar 3141 personen. In het provinciaal MilieuPlan (PMP) is opgenomen dat geluidhinder anders en beter gemonitord gaat worden. Dat kan betekenen dat de huidige definitie van de indicator geluidgehinderden op korte termijn kan wijzigen.

Hebben we daarvoor gedaan wat we wilden doen?

Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011

	<i>Indicator</i>	Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?
02.A.1 /02.B.1/02.C.1 Wettelijk Inzicht in beleidsprestaties en - effecten (T20)*	Vaststelling herijking Dynamische BeleidsAgenda	Bij bestuursrapportage I is de herijking doorgeschoven naar 1 e halfjaar 2012.

Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011	Indicator	Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?
		In 2011 is ges tарт met de tweede herijking van de Dynamische Beleids Agenda (DBA), de tactische uitvoeringsagenda van het Provinciaal Verkeers en Vervoers Plan (PVVP). De geactualiseerde DBA gaat een sterkere rol spelen als sturingsinstrument op maatschappelijke doelen en effecten inclusief de doorwerking naar de provinciale begroting/Brabants Meerjarenprogramma Infrastructuur en Transport (BMIT) vanaf 2013. Bovendien wordt de DBA via accenten op de tactische doelen gekoppeld aan de doelen uit de Agenda van Brabant.
	Vaststelling BMIT	Begrote prestatie 2011: vaststelling BMIT Ja. Het Brabants Meerjarenprogramma Infrastructuur en Transport (BMIT) 2012 - 2016 is volgens planning opgesteld.

Heeft het gekost wat het mocht kosten?

Bedragen x € 1.000 (exploitatie)	Begr.oorspr. 2011	a.Begr.na wijz. 2011	b.Realisatie 2011	Verschil a-b
Lasten	7.899	9.514	6.915	2.599
Herkomst middelen				Verschil b-a
EU	0	0	0	0
Rijk	2.231	4.061	2.224	-1.837
Overige programmabaten	415	590	398	-192
Baten	2.646	4.651	2.622	-2.029
Saldo lasten en baten	-5.253	-4.863	-4.293	570
Bijdrage uit alg. middelen	10.505	9.726	8.586	-1.140
Formatieinzet in fte		Begr.2011 28,0	Rek..2011 26,60	

Toelichting van de afwijkingen van de lasten t.o.v. de begroting

Afwijking lasten t.o.v. begroting na wijziging x € 1.000

Onderbesteding

a. Onderzoeken Mobiliteit	80
b. Rente bijschrijving BDU	13
c. Activiteitenbudget,	16

netwerkprogramma en
werkbudget DVM

d. Spitsmijden DVM en ABVM	2.383
e. DVM en reisinformatie	107
Totaal afwijking lasten	<u>2.599</u>

a. Onderzoeken Mobiliteit

Voor onderzoeken mobiliteit zijn in 2011 minder uitgaven verricht dan gepland.
Afloop van het programma Bereikbaar Brabant is daar de reden van.

b. Rentebijbeschrijving Brede Doeluitkering verkeer en vervoer (BDU)

Op basis van de wet BDU wordt er jaarlijks rente bijgeschreven op de transitorische post BDU. De rentebijbeschrijving vindt plaats over het beginsaldo. Deze is nagenoeg gelijk aan de raming.

c. In 2011 minder uitgaven door lagere projectkosten dan begroot voor diverse projecten bij met name het netwerkprogramma BrabantStad en het werkbudget DVM. (DVM=Dynamisch Verkeers Management).

d. Spitsmijden DVM

Het proefproject Spitsmijden verloopt succesvol en biedt inzicht in beïnvloeding reisgedrag van deelnemers. Wel hebben minder deelnemers aan de proef meegedaan dan verwacht, mogelijk door onbekendheid met het project. Hierdoor vallen projectkosten voor de opdrachtnemer en de vergoeding aan deelnemers lager uit. Het project zal doorlopen tot in 2012. Het Project Spitsmijden wordt voor 75 % gefinancierd door het Rijk, 12,5 % door het Samenwerkingsverband Regio Eindhoven en 12,5 % door de provincie.

e. Dynamisch VerkeersManagement en reisinformatie

Lagere uitgaven dan gepland onder andere als gevolg van:

1. provinciale bijdrage aan Grand Cooperative Drivig Challenge die in 2011 is gehouden: bijdrage bedraagt € 335.000 echter in 2011 is nog niet alles door

organisatie (TNO) in rekening gebracht, het betreft een bedrag van €51.000. (TNO: Toegepast Natuurwetenschappelijk Onderzoek)

2. Focus incar: project is circa € 20.000 goedkoper dan geraamd, door een aanbestedingsvoordeel.

3. Visie intermodaal reisadvies ad. € 20.000. Dit project is niet opgestart in 2011 (prioritering in inzet capaciteit)

4. NDW data vrijgeven: ad € 30.000. Dit project is niet opgestart ivm landelijke discussie (NDW: Nationale Databank Werkverkeersgegevens).

In 2011 zijn voor het project Spitsmijden minder kosten gemaakt dan voorzien.

Met name minder deelnemers hebben meegedaan en een deel van het project zal doorlopen tot in 2012 als gevolg daarvan zijn de kosten lager dan begroot in 2011. Het Project Spitsmijden wordt voor 75 % gefinancierd door het Rijk, 12,5 % door het Samenwerkingsverband Regio Eindhoven en 12,5 % door de provincie.

Toelichting van de afwijkingen van de baten t.o.v. de begroting

Afwijking baten t.o.v. begroting na wijziging	x € 1.000
a. Spitsmijden DVM	-2.029
Totaal afwijking baten	<u>-2.029</u>

a. Spitsmijden Dynamisch Verkeers Management

In 2011 zijn voor het project Spitsmijden minder kosten gemaakt dan voorzien.

Zie hiervoor de toelichting onder de lasten.

Als gevolg van lagere uitgaven zijn er ook lagere inkomsten uit de Brede Doeluitkering en van het Samenwerkingsverband regio Eindhoven dan begroot. Het Project Spitsmijden wordt namelijk voor 75 % gefinancierd door het Rijk, 12,5 % door het SRE en 12,5 % door de provincie.

02.01 Openbaar vervoer (O.V.)

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

Te bereiken maatschappelijk effect (vastgelegd in de begroting 2011)

Wat is in 2011 gerealiseerd en wat betekent dat voor 2012 en verder?

02.A Verzorgen van een betere bereikbaarheid van deur tot deur	Het beleid rondom het basisvoorzieningenniveau (vastgesteld in 2009) is in 2011 gehandhaafd. In 2011 zijn er structureel extra busritten toegevoegd waardoor de bereikbaarheid in diverse kernen verder is verbeterd.
02.B Vergroten van de veiligheid binnen het verkeers- en vervoerssysteem	Vanuit de landelijke taskforce veiligheid in het openbaar vervoer is in overleg met de vervoerbedrijven een pilot gestart met nog efficiëntere vormen van toezicht en inzet van BOA's (Buitengewoon opsporingsambtenaar) in het OV. Speciaal punt van aandacht blijft de veiligheid bij nachtvervoer.
02.C. Vergroten leefbaarheid rondom provinciale wegen	Alle bussen voldoen aan de Euro5/EEV-normen en dragen daarmee bij aan een betere luchtkwaliteit rondom de provinciale wegen en in de binnensteden.

Hebben we daarvoor gedaan wat we wilden doen?

Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011	Indicator	Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?
02.A.2 Wettelijk Verbeteren OV-netwerk (T4)*	Klantwaardering bereikbaarheid OV	Begrote prestatie 2011: klantwaardering 7,5 Gerealiseerd: in de Klantenbarometer 2010 en 2011 is alleen bereikbaarheid van het platteland met lijnbus, buurtbus en Regiotaxi onderzocht. De waardering hiervoor met een 6,4 gelijk aan 2010, . Omdat het OV-aanbod geen grote schommelingen vertoont, kan er vanuit gegaan worden dat de waardering voor de bereikbaarheid van het stedelijk gebied in 2011 minimaal gelijk is aan 2009: 7,4.
02.A.3 Wettelijk Verbeteren reisinformatie (T9)*	Klantwaardering reisinformatie OV	Begrote prestatie 2011: klantwaardering 7,5 Gerealiseerd: 7,2 In 2011 is de statische halteinformatie geuniformeerd (haltepalen en abri's) en verder verbeterd. In 2012 vindt wederom een verbeteractie plaats. In 2012 wordt samen met de vervoerders een reisinformatie-app voor iPhone ontwikkeld

Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011	Indicator	Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?
02.B.2 Wettelijk Verbeteren sociale veiligheid (T13)*	Klantwaardering reiziger voor sociale veiligheid in OV en bij haltes en knooppunten ¹	Begrote prestatie 2011: klantwaardering 7,5 Gerealiseerd: 8,0 De provincie participeert sinds 1 september 2011 in de landelijke pilot Task Force Openbaar Vervoer. Uit de Klantenbarometer 2011 blijkt dat de veiligheid van haltes (7,8) hoger wordt gewaardeerd dan in 2010 (7,7). De veiligheid in de bussen blijft onveranderd hoog scoren (2011: 8,2) Streefwaarde in 2011: 111% oplopend tot 112% in 2013.
Meer reizigers per openbaar vervoer	Aantal reizigers per openbaar vervoer, 2007 = nulmeting	Ja, de prestatie is gerealiseerd: 111%. De ingezette stijging in 2010 is niet doorgezet. Mogelijke oorzaken hiervan zijn: einde pilots GOV1 en 2, introductie OV-chipkaart en de zeer zachte winter. (GOV: goedkoop Openbaar Vervoer). Bij bestuursrapportage I is nulmeting 2008 vervangen door nulmeting 2007 met als bron de chauffeurstellingen
02.C.2 Wettelijk Verlagen uitstoot openbaar vervoer voertuigen	% bussen dat voldoet aan de milieunormen Euro-5/EEV (na 2012 Euro-6 norm)	Streefwaarde in 2011: 98% oplopend tot 100% in 2012. Ja, de prestatie is voor 100% gerealiseerd (Near Zero Emission). Gedurende de resterende looptijd van de concessie worden daarom geen zwaardere eisen opgelegd. De provincie Noord-Brabant streeft naar zero emission in de OV-concessieperiode 2015 e.v.

Toelichting

Om de genoemde beleidsprestaties te leveren zijn in 2011 de volgende projecten gerealiseerd:

- In het verlengde van de actualisatie van de OV-visie is, mede vanwege de verwachte bezuiniging op de BDU, het OV-netwerk in overleg tegen het licht gehouden. Dit leidt tot diverse optimalisatiemogelijkheden. Het resultaat wordt meegenomen in de exploitatieplanprocedure voor de dienstregeling van 2012 (02.A.2).
- Met betrekking tot de statische halte-informatie is in 2011 een kwaliteitsslag gemaakt. Na een eerste implementatie van dynamisch reisinformatie bij haltes in 2010, is in 2011 het aantal haltes dat is voorzien van actuele informatie (Dynamisch Reizigers Informatie Systeem) met 80 uitgebreid (02.A.3). Dit project draagt ook bij aan de beleidsprestatie 02.B.2 Meer reizigers per openbaar vervoer.
- De inspanningen m.b.t. marketing in het openbaar vervoer zijn gecontinueerd, op de wijze zoals ingezet eind 2009 (taakverdeling tussen vervoerder en provincie (02.B.2).

- De OV-chipkaart is ingevoerd; dit project draagt bij aan de beleidsprestatie 02.A.3 Bereikbaarheid van elk adres in Brabant d.m.v. openbaar vervoer op voor het maatschappelijk verkeer belangrijke tijdstippen. Tevens draagt het bij aan het betaalgemak en daarmee aan de aantrekkelijkheid van het OV in heel Nederland.
- De aanleg van toegankelijke haltevoorzieningen is voortgezet; dit project draagt bij aan de beleidsprestatie 02.A.3 Bereikbaarheid van elk adres in Brabant d.m.v. openbaar vervoer en is vooral bedoeld voor mensen met een beperking en 02.B.1 Meer reizigers per openbaar vervoer. De stand van zaken is dat 51% van de geprioriteerde haltes gerealiseerd is.
- In 2011 zijn inspanningen op het gebied van marketing en communicatie geïntensiveerd. Dit gebeurt in goede samenwerking met onze partners. Er heeft een verschuiving plaatsgevonden van public relations en communicatie ten behoeve van zichtbaarheid naar specifieke acties om doelgroepen te verleiden om van de bus gebruik te maken.

Heeft het gekost wat het mocht kosten?

Bedragen x € 1.000 (exploitatie)	Begr.oorspr. 2011	a.Begr.na wijz. 2011	b.Realisatie 2011	Vershil a-b
Lasten	129.989	126.515	119.420	7.094
Herkomst middelen				Vershil b-a
EU	0	0	0	0
Rijk	71.081	70.481	65.410	-5.071
Overige programmabaten	50.954	51.716	50.155	-1.561
Baten	122.035	122.197	115.564	-6.632
Saldo lasten en baten	-7.954	-4.318	-3.856	462
Bijdrage res.vernieuwing OV	5.462	2.076	1.282	-795
Bijdrage uit alg. middelen	2.492	2.242	2.574	332
		Begr.2011	Rek..2011	
Formatieinzet in fte		21,0	20,4	

Toelichting van de afwijkingen van de lasten t.o.v. de begroting

Afwijking lasten t.o.v. begroting na wijziging x € 1.000

Onderbesteding

- a. verbinding en doorstroming OV	119
- b. Beleidsontwikkeling en onderzoek OV	161
- c. Uitrusting knooppunten OV	242
- d. Werkbudget vernieuwing OV	103
- e. Activiteitenbudget vernieuwing OV	213
- f.. Ontwikkelfunctie exploitatie OV	3.127
- g.. Exploitatie Concessie OV	944
- h. Distributiekosten reizigersopbrengsten	432
- i. Treintaxi	43
- j. Regiotaxi	1.940

- k. Bedrijfsvervoer	146
- l. Monitoring en evaluatie	285
Overige onderbesteding	9

Overschrijding

- m. Pilots goedkoop OV	336
- n. Werkbudget concessiebeheer	87
- o. Sociale veiligheid OV	247
-	
Totaal afwijking lasten	7.094

a. verbinding en doorstroming OV

Er zijn minder subsidieaanvragen van de gemeenten in behandeling genomen dan voorzien.

b. Beleidsontwikkeling en onderzoek OV

Door uitsfaseren VBN (VervoersBewijzen Nederland) producten vinden er geen tellingen in de bus meer plaats, dit leidt tot lagere kosten. Dit is één van de voordelen van de invoering van de OV chipcard.

c. Uitrusting knooppunten OV

Als gevolg van vertraging in de aanleg van toegankelijke haltes en vertraging in de besluitvorming bij grotere infrastructurele projecten in de gemeenten Bergen op Zoom en Etten-Leur is er een lagere realisatie dan gepland.

d. Werkbudget vernieuwing OV

De ontplooiende activiteiten hebben in mindere mate tot realisatie geleid door een aanbestedingsvoordeel.

e. Activiteitenbudget vernieuwing OV

Doordat minder uitbesteed is dan gepland, waren de kosten lager dan geraamd

f. Ontwikkeelfunctie exploitatie OV

De realisatie van de subsidieregeling toegankelijkheid geprioriteerde haltes blijft achter op de financiële planning. Een groot aantal haltes is wel gerealiseerd maar nog niet afgerekend o.a. omdat gemeentes declaraties 'per cluster' indienen.

g. Exploitatie Concessie OV

De afwikkeling van de exploitatiesubsidies over 2009 en 2010 hebben een gunstige invloed op het resultaat vandaar de onderbesteding.

h. Distributiekosten reizigersopbrengsten

Door de overgang naar de OV-chipcard en het uitsfaseren van de strippenkaart zijn minder kosten gemaakt dan gepland.

i. Treintaxi

Vanwege de terugloop in het gebruik van de treintaxi wordt het plafond niet bereikt. Hierdoor wordt er ook minder onttrokken uit de BDU (02.01).

j.. Regiotaxi

De exploitatie is begroot op basis van afspraken uit de samenwerkingsovereenkomst met de gemeenten. Dit volume wordt momenteel niet volledig ingevuld, onder andere doordat de aanbesteding lager uitgevallen is en het tarief "kleine kernen" geen hoge vlucht neemt. De exploitatie is als gevolg van aanbesteding lager uitgevallen.

k. Bedrijfsvervoer

Er is verschil opgetreden tussen de toegekende subsidie en de vastgestelde subsidie waardoor de realisatie lager is, door minder gebruik.

l.. Monitoring en evaluatie

Door uitsfaseren van de strippenkaart zijn minder kosten gemaakt dan gepland.

m. Pilots goedkoop OV

De pilots goedkoop OV zijn gestopt in 2010.

In de jaarrekening 2010 is een onderbesteding op de pilots OV gemeld van € 5,4 mln. Dit werd veroorzaakt door een lagere opbrengstenderving door meer kaartverkoop. De onderbesteding in 2010 is in de algemene reserve gestort. De definitieve afrekening van de pilots met Arriva heeft ook in 2011 nog niet plaatsgehad, omdat de definitieve gegevens nog niet beschikbaar zijn. In de jaarrekening 2010 is aangekondigd dat de definitieve afrekening te verrekenen is met de algemene reserve in de volgende jaren en maximaal € 600.000 bedraagt. Voor 2011 zal in ieder geval een bedrag van € 336.000 (nadelig) verrekend worden. Dit betreft de afrekening met Veolia. De afrekening van Arriva vindt plaats in 2012 en zal in de jaarekening 2012 plaatsvinden. Deze kan zowel voor- als nadelig uitvallen.

n. Werkbudget concessiebeheer

In 2011 zijn er minder onvoorziene onderzoeken geweest dan verwacht.

o. Sociale veiligheid OV

In 2011 zijn zowel de kalenderjaren 2010 en 2011 bevoorschot.

Toelichting van de afwijkingen van de baten t.o.v. de begroting

Afwijking baten t.o.v. begroting na wijziging	x € 1.000
- a. Bijdrage derden	-81
- b. Bijdragen derden in act-werkbudget vernieuwing OV	38

- c. Bijdragen derden OV concessies	418
- d. Reizigersopbrengsten OV concessies	-2.207
- e. Rijksbijdrage BDU (02.01)	- 5.071
- f. Bijdrage derden in regiotaxi	271
Totaal afwijking baten	<u>-6.632</u>

a. Bijdrage derden

Het project Dynamisch reizigersinformatie systemen (DRIS) is nog niet afgerond waardoor de bijdrage van derden nog niet geïnd zijn.

b. Bijdragen derden in activiteiten- en werkbudget vernieuwing OV

Door niet geplande NS bijdrage betreffende de promotieactie Brabants Nachtnet zijn onze inkomsten hoger uitgevallen. (NS Nederlandse Spoorwegen)

c. Bijdragen derden OV concessies

De pendelbussen in 's-Hertogenbosch tussen Pettelaerpark en het centrum zijn in 2011 voor meerdere achterliggende jaren afgerekend.

d. Reizigersopbrengsten OV concessies

Waar in het verleden bij het aankopen van de vervoersbewijzen de inkomsten tegelijk tot resultaat leiden, is het veranderd met de komst van de OV chipcard. Nu worden er inkomsten gerealiseerd op het moment van gebruik van de OV chipcard en niet bij het opladen ervan.

e. Rijksbijdrage Brede DoelUitkering verkeer en vervoer (BDU) (02.01)

De uitgaven op de exploitatie OV, Ontwikkelingsfunctie exploitatie OV, Distributiekosten reizigersopbrengsten zijn lager uitgevallen dan begroot. Bij gevolg is minder onttrokken uit de Rijksbijdrage BDU.

f. Bijdrage derden in regiotaxi

In de raming is geen bijdrage van derden opgenomen, in 2011 is er echter wel een bijdrage van PZN (Personen en zorgvervoer Nederland) ontvangen betreffende de kleine kernen.

Toelichting Bijdragen uit reserves

Bijdrage res. vernieuwing Openbaar Vervoer

De geplande onttrekking voor 2011 van de reserve vernieuwing OV bedroeg € 2.076.000. Daadwerkelijk is er € 1.282.000 onttrokken. Dit betekent dat er € 795.000 minder onttrokken is dan gepland. De belangrijkste oorzaken liggen in de vertraagde besluitvorming rondom Busstation Bergen op Zoom, Etten-Leur en Het land van Drunen, dat ondergebracht wordt het infraproject N261 (Tilburg-Waalwijk).

Een overzicht van de reserves is opgenomen in bijlage 4 van de jaarstukken 2011.

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

Te bereiken maatschappelijk effect (vastgelegd in de begroting 2011)

Wat is in 2011 gerealiseerd en wat betekent dat voor 2012 en verder?

02.A <i>Verzorgen van een betere bereikbaarheid van deur tot deur</i>	In 2011 zijn diverse projecten afgerond en gestart die bijdragen aan de ambitie om in 2030 als Brabant Logistieke Topregio te zijn. De haven van Cuijk is in het kader van het project Havenontwikkeling, uitgediept en weer volledig bereikbaar. Het project "quick wins binnenhavens" in Bergen op Zoom is afgerond en de projecten in Veghel, Oss, Cuijk en Waalwijk (haven Waspik) komen medio 2012 gereed. Over Fase 1 van het Wilhelminakanaal is tussen Rijk, gemeente Tilburg en Provincie overeenstemming bereikt waardoor in 2011 de aanbestedingsprocedure gestart is. Het aanbestedingsresultaat zal in het voorjaar van 2012 bekend zijn. De werkzaamheden aan de omlegging van de Zuid-Willemsvaart zijn in volle gang. Eind 2011 is met het Rijk afgesproken dat in het voorjaar van 2012 een nadere onderbouwing zal worden gemaakt voor de inzet van het aanbestedingsvoordeel van de sluisen 4, 5 en 6. Doel is de verdubbeling van het te vervoeren scheepsvolume tussen Veghel - Helmond/Eindhoven. Binnen de leerstoel Goederenvervoer is aanvullend onderzoek gedaan naar clustering logistieke bedrijven. In 2012 worden de laatste stappen in het onderzoek gezet. Eind 2012 loopt de bijdrage aan de leerstoel goederenvervoer aan de TU/e af. Medio 2012 zal in overleg bezien worden of de leerstoel gecontinueerd wordt. Op 12 december 2011 heeft de Deltadag plaatsgevonden in Antwerpen. Er is een overeenkomst getekend t.b.v. de Vlaams Nederlandse Delta. Vanuit de directie E&M zal hier een prominente rol in opgepakt worden.
02.B <i>Vergroten van de veiligheid binnen het verkeers- en vervoerssysteem</i>	Bijdragen zijn geleverd aan de landelijke discussie voor de landelijke vaststelling van Basisnet Spoor. Daarnaast is bijgedragen aan de vaststelling door de Tweede Kamer van het Programma Hoogfrequent Spoorvervoer. Daarin zijn ook enkele infrastructurele maatregelen in Brabant voorzien die het mogelijk maken dat het vervoer van gevaarlijke stoffen via een deel van de Brabantroute verminderd. Deze maatregelen moeten in 2020 geëffectueerd zijn.
02.C. <i>Vergroten leefbaarheid rondom provinciale wegen</i>	De landelijke ambassadeur stedelijke distributie heeft najaar 2011 zijn eindadvies uitgebracht. In lijn met dat eindadvies blijft, zoals ook is overeengekomen met de steden en belangenorganisaties (EVO en TLN), de verantwoordelijkheid voor verder te ondernemen acties bij de betrokken gemeenten. De provinciale betrokkenheid is daarbij met name het verbinden tussen partijen. Als vervolg op het project Emissiereductie in Brabant uit 2010 hebben in 2011 een aantal bedrijven en de gemeente Tilburg de landelijke "Lean & Green" award ontvangen voor het daadwerkelijk bereiken van een stevige CO2-reductie.

EVO : Vereniging van en voor verladers / TLN Transport en logistiek Nederland

Toelichting

In 2011 zijn diverse activiteiten ondernomen om uitvoering te geven aan de Brabantse Strategische Visie Goederenvervoer (BSVG). Samenwerking met partners heeft verder vorm gekregen in het Platform Multimodaal Duurzaam Goederenvervoer en met de inzet van Multimodaal Coördinatie en Adviescentrum (MCA). Stappen zijn daarbij gezet om ook via social media mogelijkheden te bieden voor kennisdeling en -ontwikkeling. De SER heeft het advies Brabant Logistieke Topregio 2030 opgesteld (SER Sociaal economisch overlegorgaan). Dit advies is als input gebruikt voor het nieuwe bestuursakkoord. LogiXperience is medio 2011 van start gegaan als landelijk expertise centrum. Inzet is om het uiteindelijk in Brabant op de Dinalogcampus gevestigd te krijgen. Met de Brabantse inzet en betrokkenheid bij het Programma Hoogfrequent Spoor van het Rijk, is bereikt dat op termijn (na realisatie van de boog bij Meteren) de Brabantroute (spoorlijn van Dordrecht via Breda en Tilburg naar Eindhoven) ontlast wordt van goederenvervoer. Dit draagt nadrukkelijk bij aan de veiligheid en leefbaarheid op deze route.

Hebben we daarvoor gedaan wat we wilden doen?Toelichting

In de begroting 2011 zijn mogelijke indicatoren genoemd voor de monitoring van het Goederenvervoer. Voor de jaarrekening 2011 is het niet mogelijk om beleidsprestaties en indicatoren met streefwaarden te presenteren. Indicatoren dienen namelijk te voldoen aan eisen van meerjarige meetbaarheid en beïnvloeding door de provincie. Economische overwegingen (concurrentie) maken bijvoorbeeld ook dat lang niet alle informatie wordt vrijgegeven.

Heeft het gekost wat het mocht kosten?

Bedragen x € 1.000 (exploitatie)	Begr.oorspr. 2011	a.Begr.na wijz. 2011	b.Realisatie 2011	Vershil a-b
Lasten	5.693	9.556	4.485	5.071
Herkomst middelen EU	0	0	0	Vershil b-a 0

Bedragen x € 1.000 (exploitatie)	Begr.oorspr. 2011	a.Begr.na wijz. 2011	b.Realisatie 2011	Verschil a-b
Rijk	0	0	0	0
Overige programmabaten	0	224	0	-224
Baten	0	224	0	-224
Saldo lasten en baten	-5.693	-9.332	-4.485	4.848
Bijdrage alg.reserve Essent	1.100	2.643	44	-2.599
Reserve Brabants MIT	4.404	6.600	4.351	-2.249
Bijdrage uit alg. middelen	189	89	90	1
		Begr.2011	Rek..2011	
Formatieinzet in fte		3,0	2,8	

Toelichting van de afwijkingen van de lasten t.o.v. de begroting

Afwijking lasten t.o.v. begroting na wijziging	x € 1.000
<i>Onderbesteding</i>	
a. Uitvoering strategische visie goederenvervoer	63
b. Quick wins vaarwegen binnenhavens	1.600
c. Brabantse kanalen	7.760
<i>Overschrijding</i>	
d. Ecozone ZW-vaart	-4.352
Totaal lagere lasten	5.071

a. Uitvoering strategische visie goederenvervoer

Voor het project havenontwikkeling Cuijk is door aanbestedingsvoordelen een lagere bijdrage betaald dan oorspronkelijk begroot.

b. Quick wins vaarwegen binnenhavens.

Voor de projecten in het kader van de quick wins binnenhavens is in 2011 minder uitgegeven dan was begroot. De 8 projecten quick wins binnenhavens zijn in verschillende fase van uitvoering of voorbereiding.

De 3 projecten uit de 1e tranche (Bergen op Zoom, Veghel en Oss) zijn in fase van afronding. Dat betekent dat in 2012 de voorziene provinciale cofinanciering (€645.000) kan worden betaald. Dat geldt ook voor het 2e tranche project in Waalwijk.

Van de overige projecten uit de 2e tranche hebben enkele projecten (met name Vossenbergh West-III Tilburg en langshaven Vijf Eiken Oosterhout) een verlenging van de subsidietermijn gekregen.

De voorziene cofinanciering voor de 3 overige 2e tranche projecten (€ 1.629.000,-) zal binnen de gestelde termijn (vóór 2015) plaatsvinden.

c. Brabantse Kanalen

In 2011 is minder uitgegeven aan Brabantse kanalen dan gepland als gevolg van aanbestedingsvoordelen. De aanvullende werkzaamheden voor de sluisen 4,5 en 6 om ook langere schepen te kunnen schutten zullen komende jaren worden uitgevoerd binnen het beschikbare budget. De middelen blijven in de reserve BMIT beschikbaar. (BMIT: Brabants Meerjarenprogramma Infrastructuur en Transport).

d. Eco-zone Zuid Willemsvaart

In de oorspronkelijk overeenkomst van november 2007 is een bedrag van € 4,4 mln opgenomen tbv de verlenging van de kunstwerken tbv de ecologische verbindingzone. Ondanks dat deze bijdrage in 2011 niet was voorzien, heeft Rijkswaterstaat toch een verzoek tot betaling ingediend, wat is gehonoreerd.

Toelichting van de afwijkingen van de baten t.o.v. de begroting

Afwijking baten t.o.v. begroting na wijziging	x € 1.000
a.Brabantse Kanalen	224
Totaal lagere baten	224

a. In 2011 zou de laatste afrekening vanuit Rijks Water Staat plaatsvinden tbv de Zuid-Willemsvaart. Er is een aandeel van derden in deze afrekening geraamd van € 224.000. In 2011 heeft er geen afrekening met het Rijkswaterstaat plaatsgevonden; derhalve heeft er ook geen afrekening met derden plaatsgevonden.

Toelichting Bijdragen uit reserves

Reserve Brabants Meerjarenprogramma Infrastructuur en Transport (BMIT)

De bijdrage uit de reserve BMIT voor projecten goederenvervoer is lager geweest door lagere declaraties voor Brabantse Kanalen. De aanvullende werkzaamheden voor de sluizen 4,5 en 6 om ook langere schepen te kunnen schutten zullen komende jaren worden uitgevoerd binnen het beschikbare budget.

Een overzicht van de reserves is opgenomen in bijlage 4 van de jaarstukken 2011.

02.03 Auto bereikbaarheid Brabant(stad)

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

Te bereiken maatschappelijk effect (vastgelegd in de begroting 2011)

02.A	Wat is in 2011 gerealiseerd en wat betekent dat voor 2012 en verder?
Verzorgen van een betere bereikbaarheid van deur tot deur	In 2011 zijn verdere stappen gezet om de autobereikbaarheid te verbeteren. Het beoogde effect is het verbeteren van betrouwbare en voorspelbare reistijden van deur tot deur op het samenhangende wegennet van (rijks)hoofdwegen, provinciale wegen en de belangrijkste gemeentelijke hoofdwegen. De provincie heeft hierbij een regierol en werkt daarbij samen met vooral Rijkswaterstaat Noord-Brabant en de vijf grote steden in Brabant binnen het Netwerkprogramma BrabantStad Bereikbaar. Tot 2020 ligt de prioriteit bij: A2, A27, A58, A67, N65, N69, N261, N279 en stedelijke tangenten bij Eindhoven, Tilburg en 's-Hertogenbosch. Halfjaarlijks wordt in het bestuurlijk overleg met het ministerie van Infrastructuur en Milieu (I&M) de voortgang besproken. Afzonderlijke projecten bevinden zich in verschillende stadia van planvoorbereiding: van realisatie (A2) tot initiatieffase (N65).
02.B Vergroten van de veiligheid binnen het verkeers- en vervoerssysteem	De doelstelling Verkeersveiligheid wordt uitgedrukt in het aantal verkeersdoden per jaar. Dit cijfer is in 2010 gedaald naar 117 doden (137 doden in 2008, 130 doden in 2009). Daarmee ligt de provincie op koers. De definitieve cijfers voor 2011 zijn pas na april 2012 bekend. Voor wat betreft de doelstelling gebruikt de provincie de aangescherpte uitgangspunten van het rijk als ijkpunt (landelijk maximaal 500 dodelijke slachtoffers in 2020). Dit betekent een doelstelling voor Noord-Brabant van maximaal 91 verkeersdoden in 2020.
02.C. Vergroten leefbaarheid rondom provinciale wegen	De leefbaarheid is verbeterd. In juni 2008 is het actieplan 1^e tranche Omgevingslawaaï opgesteld waarin geluidsknelpunten langs provinciale wegen zijn opgenomen die voor 2013 opgelost moeten zijn. In totaal zijn 33 geluidsknelpunten onderkend. Door overdracht van een wegvak in Eersel zijn dat nu in totaal 32 knelpunten geworden. Vanaf 2007 tot en met 2011 zijn 12 daarvan opgelost. In 2011 zijn er 3 opgelost. Het aantal ernstig geluidgehinderden is in de periode 2007 tot en met 2011 gedaald van 3470 naar 3141 personen. In het provinciaal MilieuPlan (PMP) is opgenomen dat geluidhinder anders en beter gemonitord gaat worden. Dat kan betekenen dat de huidige definitie van de indicator geluidgehinderden op korte termijn kan wijzigen.

Toelichting

Voor de verbetering van de auto bereikbaarheid in Brabant zijn in 2011 met de minister van I&M afspraken gemaakt met betrekking tot de prioritaire rijkswegen in Noord-Brabant.

De belangrijkste afspraken zijn:

- De start van de realisatie van de ombouw tot 2x3 rijstroken van de A2 tussen 's-Hertogenbosch en Eindhoven.

- De start van de tweede fase milieueffectrapportage (MER) voor de A27 Lunetten - Hooipolder. Daarin wordt een voorkeursalternatief (B-min) uitgewerkt dat past binnen het beschikbare (taakstellende) budget van € 740 miljoen die beschikbaar is in het MIRT. (MIRT: Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport) Prioriteit ligt dan bij het trajectdeel Werkendam - Scheiwijk (incl. Merwedeburg) en de aansluiting van de A27 op de ring Utrecht. Bezien wordt of een (beperkte) reconstructie van knooppunt Hooipolder kan worden gerealiseerd binnen het beschikbaar budget. Rekening wordt

gehouden met de mogelijke aanleg op termijn van een spoorlijn Breda - Utrecht parallel aan de A27.

- Rijk, regionale overheden en regionaal bedrijfsleven werken gezamenlijk een publiek-privaat financieringsvoorstel (DBFM-plus) uit voor de A58 voor de twee deeltrajecten Galder - Sint Annabosch en Tilburg - Eindhoven. (DBFM: Design Build Finance Maintain) Het Rijk heeft in het MIRT in de periode 2021 - 2023 € 425 miljoen gereserveerd voor deze twee deeltrajecten. De provincie is in principe bereid deze kosten voor te financieren, zodat ombouw van de A58 voor 2020 al kan worden gerealiseerd.
- Het Rijk is bereid € 55 miljoen bij te dragen aan de oplossing van de problematiek van de N65, indien de regio € 45 miljoen gaat bijdragen. Rijk en regio werken nu aan een

optimalisatie van de voorkeursvariant 2B+ binnen het afgesproken taakstellende budget van € 100 miljoen.

- Het MIRT-onderzoek A67 voor het traject Leenderheide - Duitse grens is afgerond. (MIRT: Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport). Hieruit blijkt dat het overgrote deel van de A67 nu en op termijn (tot 2020) voldoende capaciteit heeft. Alleen op het wegvak Eindhoven - Geldrop doet zich nu al een knelpunt voor. De minister heeft in het MIRT een budget gereserveerd tussen 2021 - 2023 voor de aanpak van het wegvak knooppunt Leenderheide - aansluiting Geldrop.

Hebben we daarvoor gedaan wat we wilden doen?

<i>Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011</i>	<i>Indicator</i>	<i>Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?</i>
02.A.4 Autonoom/Wettelijk Ontwikkelen van (netwerk)visies (T1) *	% provinciale wegen waarop de gemiddelde snelheid in de ochtendspits hoger of gelijk is aan de gewenste referentiesnelheid	Streefwaarde in 2011: 92% oplopend tot 94% in 2013. Bij bestuursrapportage I is het percentage van 92% dat in de begroting was opgenomen voor 2011 naar beneden bijgesteld tot 61%. De reden is dat in de begroting ten onrechte een te hoge onrealistische streefwaarde is opgenomen. De realistische streefwaarde bedraagt 61 %. De realisatie in 2011 komt uit op 67,3 % waarmee de prestatie in 2011 is gerealiseerd.
	Reistijden en spreiding daarin op prioritaire relaties	Begrote prestatie 2011: 90%. Bij bestuursrapportage II is de indicator betrouwbaarheid reiseroutes verhoogd van 90 naar 95% omdat door de reconstructie van de A2 de druk op het onderliggend wegennet is afgenomen. De betrouwbaarheid van de reistijden op de belangrijkste trajecten is t.o.v. 2010 verbeterd. In 2010 voldeed 95,6% van de trajecten aan de eis van betrouwbaarheid. In 2011 was dat 98,5%, een verbetering van bijna 3%.

Heeft het gekost wat het mocht kosten?

Bedragen x € 1.000 (exploitatie)	Begr.oorspr. 2011	a.Begr.na wijz. 2011	b.Realisatie 2011	Verschil a-b
Lasten	69.549	59.752	48.490	11.262

Bedragen x € 1.000 (exploitatie)	Begr.oorspr. 2011	a.Begr.na wijz. 2011	b.Realisatie 2011	Vershil a-b
Herkomst middelen				Vershil b-a
EU	0	0	0	0
Rijk	30.745	91.594	84.996	-6.598
Overige programmabaten	0	93	94	1
Baten	30.745	91.687	85.090	-6.597
Saldo lasten en baten	-38.804	31.935	36.600	4.665
Reserve Brabants MIT	11.681	4.000	1.521	-2.479
Bijdrage alg.reserve Essent	25.450	17.797	15.921	-1.877
Bijdr.reserve N69	0	1.022	732	-291
Bijdrage uit alg. middelen	1.673	-54.755	-54.774	-19
Bedragen x € 1.000 (investeringen)	Raming VJN 2011	Raming NJN 2011	Jaarrek. 2011	verschil
DVM Brabantstad	2.620	2.620	-304	-2.924
Formatieinzet in fte		Begr.2011 4,0	Rek..2011 3,6	

Toelichting van de afwijkingen van de lasten t.o.v. de begroting

Afwijking lasten t.o.v. begroting na wijziging	x € 1.000
<i>Onderbesteding</i>	
a. N-69	290
b. PPS-A59	191
c. Stedelijke tangenten	7.953
d. Ecozone randweg Den Bosch	1.000
e. Samen Investeren/B5 projecten	1.787
f. kapitaallasten	51
Overschrijding	
g. PPS A4	-10

Totaal afwijking lasten

11.262

a. N-69

In 2011 is voor de N-69 minder uitgegeven dan voorzien. Voor een aantal onderzoeken/posten is van een ander budget is gebruikt in plaats van de reserve N69. Ook zijn de geraamde kosten voor personeel en communicatie lager uitgevallen en zijn bepaalde onderzoeken door vertraging van het proces niet van de grond gekomen.

b. PPS-A59 (PPS: Publiek Private samenwerking)

Lagere uitgaven PPS-A59 door:

- In 2011 was er minder fiscale begeleiding voor de BTW-discussie met de Belastingdienst benodigd dan voorzien.
- een voordelig BTW-resultaat van € 128.469 op de rentecompensatie aan Rijkswaterstaat. (BTW: Belasting toegevoegde waarde).

- Doordat er in 2011 minder is uitgegeven dan geraamd, is er meer rente toegevoegd over het saldo inkomsten en uitgaven (is een balanspost) van het project.

c. Stedelijke tangenten

De stedelijke tangenten betreffen de Randweg Den Bosch en de Noord West Tangent Tilburg. Dit wordt deels gefinancierd uit de BDU en deels uit de reserve BMIT. (BMIT: Brabants Meerjarenprogramma Infrastructuur en Transport).

De Noordwesttangent Tilburg wordt gefaseerd aangelegd. Het laatste wegvak is eind 2010 in uitvoering genomen en medio 2012 is de gehele Noordwesttangent gereed. De gemeente Tilburg heeft in 2011 geen declaratie ingediend voor de laatste fase van de Noordwesttangent. Mede omdat de gemeente nog enkele bijkomende kosten wilde bespreken met de provincie heeft men eind 2011 besloten pas in 2012 een declaratie in te dienen.

De Randweg Den Bosch is in mei 2011 opengesteld. Oorzaak van onderbesteding is dat de gemeente Vught nog geen eindafrekening heeft kunnen indienen omdat er wat problemen zijn met het nog te plaatsen geluidsscherm. De gemeente heeft uitstel gekregen om in overleg met de bewoners tot een geschikte oplossing te komen. Daarnaast is er vertraging opgetreden bij de niet-Randweg onderdelen (Vughterweg en Heetmanplein) van de gemeente 's-Hertogenbosch. Hiermee is weliswaar bij de bijstelling rekeninggehouden maar het totale project is ook ca. € 2 miljoen goedkoper uitgevallen dan geraamd. Deze 'winst' is nog niet afgeboekt omdat de Vughterweg nog in uitvoering is en de uitvoering van het Heetmanplein nog moet starten.

d. Ecozone randweg Den Bosch

De uitgaven voor de Ecozone Den Bosch worden later gedeclareerd dan begroot.

e. Samen Investeren /B5 projecten

Voor Samen Investeren en B5 projecten is in 2011 vanwege vertraging in uitvoering minder gedeclareerd dan begroot. Het betreft projecten te Breda, Helmond, Den Bosch, Tilburg en Eindhoven.

f. Kapitaallasten

De kapitaallasten in 2011 zijn lager door lagere investeringen dan begroot.

g. PPS A4

Voor het project PPS A4 is als gevolg van indexering iets meer uitgegeven dan begroot.

Toelichting van de afwijkingen van de baten t.o.v. de begroting

Afwijking baten t.o.v. begroting na wijziging	x € 1.000
a. Beschikbaarheidsvergoeding Rijk	-223
b. Rijksbijdrage BDU tangenten	-6.374
Totaal lagere baten	-6.597

a. Beschikbaarheidsvergoeding Rijk

In 2003 heeft de provincie besloten om de Rijksweg N59/A59 middels een Publiek Private Samenwerking (PPS)-constructie vervroegd om te laten bouwen en tevens het beheer en onderhoud voor 15 jaar aan de aannemer uit te besteden. Voor de financiering van het project heeft de provincie destijds een overeenkomst met het Rijk afgesloten, met daarin opgenomen 18 jaarlijkse betalingstermijnen (beschikbaarheidsvergoedingen). Ultimo 2011 zijn op verzoek van Rijkswaterstaat de resterende bestalingstermijnen vanaf 2012 ad. € 107,4 miljoen aan de provincie overgemaakt. Hiertoe is een wijzigingsovereenkomst met Rijkswaterstaat ondertekend.

Van het Rijk is in 2011 een lager bedrag ontvangen aan beschikbaarheidsvergoeding. Dit houdt verband met een lagere prijsontwikkeling dan geraamd.

Ultimo 2011 zijn de resterende beschikbaarheidsvergoedingen vervroegd ontvangen.

b. Rijksbijdrage BDU

De Rijksbijdrage BDU voor stedelijke tangenten valt lager uit door temporisering van enkele projecten.

Toelichting gerealiseerde investeringen i.r.t. de raming

DVM Brabantstad: uitgaven DVM Brabantstad betreffen quick wins Brabantstad. (DVM: Dynamisch VerkeersManagement) De projecten DVM Brabantstad worden de komende jaren uitgevoerd.

Als gevolg van een terugbetaling op een eindafrekening van projecten uit het Regionaal mobiliteitsfonds zijn komende jaren meer middelen beschikbaar voor projecten DVM Brabantstad.

Reserves

Een overzicht van de reserves is opgenomen in bijlage 4 van de jaarstukken 2011.

02.04 Regionale bereikbaarheid Gebiedsgerichte aanpak

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

Te bereiken maatschappelijk effect (vastgelegd in de begroting 2011)

Wat is in 2011 gerealiseerd en wat betekent dat voor 2012 en verder?

02.A <i>Verzorgen van een betere bereikbaarheid van deur tot deur</i>	In de uitvoeringsprogramma's van de 5 GGA-regio's en het SRE van 2011 is voor ruim €21 miljoen aan subsidie toegekend voor infrastructurele projecten en mensgerichte maatregelen. (GGA: Gebiedsgerichte aanpak) Aan de B5 steden is een bedrag van ruim €32 miljoen toegekend voor infrastructurele projecten. De regionale en B5 uitvoeringsprogramma's zijn een resultaat van onze provinciale samenwerking met gemeenten, Rijkswaterstaat en maatschappelijke organisaties binnen de GebiedsGerichte Aanpak (GGA, Samenwerkingsverband regio Eindhoven (SRE) en BrabantStad). De programma's dragen bij aan de uitvoering van de essentiële onderdelen van het Provinciaal Verkeers en Vervoers Plan en het Regionaal Verkeers- en Vervoersplan van het SRE.
02.B <i>Vergroten van de veiligheid binnen het verkeers- en vervoerssysteem</i>	Het uitvoeringsprogramma Verkeersveiligheid 2011 van de Provincie Noord-Brabant is grotendeels uitgevoerd. Daarnaast is in de hierboven genoemde uitvoeringsprogramma's ook subsidie toegekend aan projecten die een bijdrage leveren aan verkeersveiligheid.
02.C. <i>Vergroten leefbaarheid rondom provinciale wegen</i>	De leefbaarheid is verbeterd. In juni 2008 is het actieplan 1^e tranche Omgevingslawaaï opgesteld waarin geluidsknelpunten langs provinciale wegen zijn opgenomen die voor 2013 opgelost moeten zijn. In totaal zijn 33 geluidsknelpunten onderkend. Door overdracht van een wegvak in Eersel zijn dat nu in totaal 32 knelpunten geworden. Vanaf 2007 tot en met 2011 zijn 12 daarvan opgelost. In 2011 zijn er 3 opgelost. Het aantal ernstig geluidgehinderden is in de periode 2007 tot en met 2011 gedaald van 3470 naar 3141 personen. In het provinciaal MilieuPlan (PMP) is opgenomen dat geluidhinder anders en beter gemonitord gaat worden. Dat kan betekenen dat de huidige definitie van de indicator geluidgehinderden op korte termijn kan wijzigen.

Hebben we daarvoor gedaan wat we wilden doen?

<i>Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011</i>	<i>Indicator</i>	Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?
02.A.5 Wettelijk Versterken samenwerking tussen overheden, bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties (T18)*	Vaststelling maatregelenpakket (CGA's (5x))	Begrote prestatie 2011: 5 maatregelenpakketten Ja. Deze prestatie is gerealiseerd.

Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011	Indicator	Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?
	Vaststelling uitvoeringsprogramma's GGA's (5x)	Begrote prestatie 2011: 5 uitvoeringsprogramma's Ja. Deze prestatie is gerealiseerd. In 2011 zijn de uitvoeringsprogramma's voor de 5 GGA-regio's opgesteld.
02.B.3 Autonoom Veilig wegennet en veilig weggebruik (T7)*	Aantal verkeersdoden per jaar	Streefwaarde in 2011: minder dan 140 afnemend tot minder dan 132 in 2013. Ja, De doelstelling is gehaald (maximaal 143 verkeersdoden in 2010). In 2010 zijn er 117 slachtoffers gevallen. De provincie investeert in Verkeersveiligheidsprojecten voor verschillende doelgroepen in het verkeer met aandacht voor de gedragscomponent; zo werkt de provincie aan de sociale infrastructuur. De cijfers over 2011 worden medio 2012 bekend. Voor wat betreft de doelstelling gebruikt de provincie de aangescherpte uitgangspunten van het rijk als ijkpunt (landelijk maximaal 500 dodelijke slachtoffers in 2020). Dit betekent een doelstelling voor Noord-Brabant van maximaal 91 verkeersdoden in 2020. <u>Verkeersveiligheidsmanifest</u> In 2011 is gekozen voor een toekomst met nul verkeersslachtoffers in Noord-Brabant. Ieder slachtoffer is er één te veel. Dit is in een verkeersveiligheidsmanifest vastgelegd en is mede ondertekend door onze partners in verkeersveiligheid: gemeenten, Gebieds Gerichte Aanpak, Samenwerkingsverband regio Eindhoven, Veilig Verkeer Nederland, politie en Rijkswaterstaat. We werken Brabantbreed samen. We stellen de grootste risicogroepen centraal, omdat we daar het meeste verschil kunnen maken. We leggen onze focus bij fietsers, jonge bestuurders en ouderen. Wat goed is, blijft. Een veilige infrastructuur, het Brabants Verkeersveiligheids Label en Totally Traffic, de campagnekalender en handhaving leveren een belangrijke en succesvolle bijdrage op weg naar nul slachtoffers.

* Betreft tactische doelen uit de dynamische beleidsagenda

Heeft het gekost wat het mocht kosten?

Bedragen x € 1.000 (exploitatie)	Begr.oorspr. 2011	a.Begr.na wijz. 2011	b.Realisatie 2011	Verschil a-b
Lasten	51.835	47.775	27.691	20.084
Herkomst middelen				Verschil b-a
EU	0	0	0	0
Rijk	19.971	25.965	17.037	-8.927
Overige programmabaten	1.084	1.701	1.775	75

Bedragen x € 1.000 (exploitatie)	Begr.oorspr. 2011	a.Begr.na wijz. 2011	b.Realisatie 2011	Verschil a-b
Baten	21.055	27.665	18.812	-8.853
Saldo lasten en baten	-30.780	-20.109	-8.878	11.231
Bijdr.Alg.reserve Essent	28.300	22.160	7.500	-14.660
Bijdr.Alg.reserve BMIT	2.530	0	3.428	3.428
Bijdrage uit alg. middelen	-50	-2.051	-2.050	1
Formatieinzet in fte		Begr.2011 9,0	Rek..2011 7,5	

Toelichting

Toelichting van de afwijkingen van de lasten t.o.v. de begroting

Afwijking lasten t.o.v. begroting na wijziging x € 1.000

Onderbesteding

a. Regionale maatregelen tlv BDU	6.871
b. Obouw A2 tlv BDU	234
c. Fiets in de versnelling tlv BDU	1.757
d. Deelprogramma ZO-vleugel	3.000
e. Spoorse Doorsnijdingen	8.232
Overige	-10
Totaal lagere lasten	20.084

a. Regionale maatregelen tlv Brede DoelUitkering verkeer en vervoer (BDU)

In 2011 zijn door gemeenten vanwege vertraging in uitvoering, minder declaraties ingediend dan begroot voor de projecten uit de Regionale maatregelenpakketten.

b. Ombouw A2 tlv BDU

Voor de ombouw A2 zijn minder kosten gemaakt dan begroot.

c. Fiets in de versnelling tlv BDU

De uitgaven voor Fiets in de Versnelling kwamen in 2011 ten goede aan zo'n 15 projecten, waaronder 'Ruimte voor de Fiets', 'Duurzame oplaadpunten', 'FixIt' en 'Pilot elektrische OV-fiets'. Er werden minder projecten afgerond dan gepland in 2011. Enkele lopende projecten worden begin 2012 (financieel) afgerond, zoals 'App fietsrouteplanner', 'Probeer een e-bike' en 'Toolbox fietsbeleving (Imagineering)'. Een deel van het budget stond gereserveerd voor Velocity BrabantStad 2013 (0,2 mln) en de Incidentele Subsidieregeling Fiets in de Versnelling (0,4 mln). Deze middelen zijn echter niet benut en worden in 2012 ingezet voor onder meer 'Conferentie Fiets in de Versnelling', 'Beter Benutten Fietsstimuleringsprogramma' en 'Trappen scoort XL'. Verder is een groot deel van het budget (€ 0,9 mln) beschikbaar voor de aanleg van de snelfietsroute tussen Oss en 's-Hertogenbosch, waarvoor in 2012 de werkzaamheden starten.

d. Deelprogramma ZO-vleugel

Het programma Zuidoostvleugel is een van de vijf deelprogramma's van het Netwerkprogramma BrabantStad.

De vijf deelprogramma's zijn:

- Zuidoostvleugel BrabantStad
- Externe Bereikbaarheid
- Stedelijke Bereikbaarheid
- OV-netwerk BrabantStad
- Dynamisch Verkeersmanagement

De middelen zijn besteed aan quick win projecten van de gemeenten Helmond en Eindhoven uit het deelprogramma Zuidoostvleugel.

Voor de uitwerking is meer tijd nodig dan voorzien.

De declaraties van voorschotten vinden later plaats dan oorspronkelijk voorzien.

e. Spoorse Doorsnijdingen

Als vervolg van vertragingen in de uitvoering is de planning van projecten Spoorse Doorsnijdingen door enkele gemeenten bijgesteld. De uitvoering en daarmee de declaratie van bijdragen zal de komende jaren plaatsvinden.

Toelichting van de afwijkingen van de baten t.o.v. de begroting

Afwijking baten t.o.v. begroting na wijziging	x € 1.000
a. Verkeersveiligheid	75
b. Rijksbijdrage BDU (gebiedsgericht)	-8.928
Totaal afwijking baten	-8.853

a. Verkeersveiligheid

In 2011 meer bijdragen derden ontvangen als begroot voor mensgerichte maatregelen verkeersveiligheid.

b. Rijksbijdrage BDU

Van het Rijk is minder aan Rijksbijdrage Regionale maatregelenpakketten ontvangen dan begroot door vertraging in de uitvoering en afrekening van projecten door gemeenten.

Reserves

Een overzicht van de reserves is opgenomen in bijlage 4 van de jaarstukken 2011.

02.05 Regionale bereikbaarheid Provinciale wegen/bouwen

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

Te bereiken maatschappelijk effect (vastgelegd in de begroting 2011)

Wat is in 2011 gerealiseerd en wat betekent dat voor 2012 en verder?

02.A <i>Verzorgen van een betere bereikbaarheid van deur tot deur</i>	De doorstroming van de provinciale wegen is verbeterd. Het percentage provinciale wegen waarop de gemiddelde snelheid hoger of gelijk is aan de gewenste referentiesnelheid is in de periode 2008-2011 met 18,7% verbeterd. Met 67,3 % in 2011 voldoet de indicator aan de streefwaarde. Ook de betrouwbaarheid van de reistijden op de belangrijkste trajecten is t.o.v. 2010 verbeterd. In 2010 voldeed 95,6% van de trajecten aan de eis van betrouwbaarheid. In 2011 was dat 98,5%, een verbetering van bijna 3%.
02.B <i>Vergroten van de veiligheid binnen het verkeers- en vervoerssysteem</i>	In 2011 is 64 % van de provinciale wegen voorzien van nieuwe belijning (EHK = Essentiële Herkenbaarheidskenmerken). Daarmee ligt de prestatie om in 2010 90 % van de provinciale wegen te voorzien van EHK achter met 22 %. De overige 14% is alleen mogelijk in combinatie met reconstructies van de betreffende wegen. Om kapitaalvernietiging te voorkomen is de gedragslijn dat EHK zoveel mogelijk tegelijk met vervangingsinvesteringen ter plaatse wordt aangebracht. Een vertraging in die investeringen heeft ertoe geleid dat niet alle wegen waar EHK in 2011 was gepland zijn opgenomen in een uitvoeringsbestek.
02.C. <i>Vergroten leefbaarheid rondom provinciale wegen</i>	De leefbaarheid is verbeterd, maar minder dan vorig jaar. De leefbaarheid wordt verbeterd door het opheffen van geluidsknelpunten, het aanleggen van komomleggingen en het aanleggen van ontsnipperingsmaatregelen. De einddoelen voor deze aspecten zijn nog niet bereikt, maar er is een duidelijke verbetering merkbaar.

Hebben we daarvoor gedaan wat we wilden doen?

<i>Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011</i>	<i>Indicator</i>	Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?
02.A.6 Wettelijk Ontwikkelen van (netwerk)visies (T1)	% provinciale wegen waarop de gemiddelde snelheid in de ochtendspits hoger of gelijk is aan de gewenste referentiesnelheid.	Streefwaarde in 2011: 92% oplopend tot 94% in 2013. Bij bestuursrapportage I is het percentage van 92% dat in de begroting was opgenomen voor 2011 naar beneden bijgesteld tot 61%. De reden is dat in de begroting ten onrechte een te hoge onrealistische streefwaarde is opgenomen. De realistische streefwaarde bedraagt 61 %.

Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011	Indicator	Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?
	Reistijden en spreiding daarin op prioritaire relaties	De realisatie in 2011 komt uit op 67,3 % waarmee de prestatie in 2011 is gerealiseerd. Begrote prestatie 2011: 90% Bij bestuursrapportage II is de indicator betrouwbaarheid reisroutes verhoogd van 90 naar 95% omdat door de reconstructie van de A2 de druk op het onderliggend wegennet is afgenomen. Ja, gerealiseerde waarde 98,5%.
02.A.7 Wettelijk Betrouwbare reistijden op provinciale wegen	Gunning reconstructie N261 Gunning reconstructie N279	Begrote prestatie 2011: gunning in 2012. Bij bestuursrapportage I is de planning geactualiseerd: gunning in 2012 en oplevering in 2016 . Begrote prestatie 2011: gunning in 2013
02.B.4 Wettelijk Verbetering verkeersveiligheid op provinciale wegen	% kilometer provinciale weg dat is uitgerust met essentiële herkenbaarheidskenmerken	Streefwaarde in 2011: 91%, oplopend tot 93% in 2013. Bij bestuursrapportage I is het percentage van 91% voor 2011 naar beneden bijgesteld tot 61%, omdat eerst reconstructie bij een aantal wegsituaties nodig is alvorens de essentiële herkenbaarheidskenmerken kunnen worden aangebracht. Ja, gerealiseerde waarde 64%.
02.C.3 Wettelijk Vermindering geluidshinder (T12)*	Aantal door geluidsoverlast (> 65 dBA) ernstig gehinderde bewoners langs provinciale wegen	Begrote prestatie 2011: 2.900. Bij bestuursrapportage I is het aantal door geluidsoverlast gehinderde bewoners langs provinciale wegen bijgesteld van 2.900 naar 3.075 in 2011. De prestatie is niet geheel gerealiseerd: gerealiseerde waarde 3141 . De grote projecten bij de N279 en N261, waar veel geluidgehinderten zijn gemeten, zijn nog niet zover dat de geluidshinder daar opgelost is. Daardoor blijft de waarde van de indicator wat achter bij de planning.
02.C.4 Wettelijk Ontsnippering van natuur (T15)*	% gerealiseerde ontsnipperingsmaatregelen ten opzichte van knelpunten uit 1998	Begrote prestatie 2011: 90% in 2011. Ja, gerealiseerde waarde 93%.

* Betreft tactische doelen uit de dynamische beleidsagenda.

Heeft het gekost wat het mocht kosten?

Bedragen x € 1.000 (exploitatie)	Begr.oorspr. 2011	a.Begr.na wijz. 2011	b.Realisatie 2011	Vershil a-b
Lasten	39.233	49.581	48.632	950
Herkomst middelen				Vershil b-a
EU	0	0	0	0
Rijk	2.300	13.666	12.801	-865
Overige programmabaten	0	0	0	0
Baten	2.300	13.666	12.801	-865
Saldo lasten en baten	-36.933	-35.915	-35.831	85
Bijdrage uit alg. middelen	36.933	35.915	35.831	-85
Bedragen x € 1.000 (investeringen)	Raming VJN 2011	Raming NJN 2011	Jaarrek. 2011	verschil
Grondverwerving infrastructuur	3.500	3.500	1.771	-1.729
Vorbereiding projecten	1.938	938	416	-522
Verbeteren en bouwen	16.137	14.137	15.242	1.105
Benutten	140	140	36	-104
N-261	0	0	0	0
Infraprojecten in voorbereiding	1.500	1.500	1.473	-27
Formatieinzet in fte		Begr.2011 75,1	Rek..2011 68,4	

Toelichting van de afwijkingen van de lasten t.o.v. de begroting

Afwijking lasten t.o.v. begroting na wijziging	x € 1.000
<i>Onderbesteding</i>	
a. grondverwerving N261	772
b. overig	178
<i>Overschrijding</i>	
-	
Totaal afwijking lasten	950

a. enkele geplande grondtransacties voor het project N261, Tilburg-Waalwijk, zijn in 2011 niet volledig gelukt en besteding zal eerst in 2012 plaatsvinden.

Toelichting van de afwijkingen van de baten t.o.v. de begroting

Afwijking baten t.o.v. begroting na wijziging	x € 1.000
- inkomsten Rijk	-865
-	
Totaal afwijking baten	-865

a. inkomsten Rijk:

Het betreft een lagere inzet van BDU-gelden voor de grondverwerving van de N261, Tilburg-Waalwijk.

Toelichting gerealiseerde investeringen i.r.t. de raming

- de geplande uitgaven voor de grondverwerving van reguliere projecten zijn als gevolg van het niet tijdig tot overeenstemming kunnen komen van een aantal grondtransacties € 1,729 mln. lager. De bestedingen zullen eerst in 2012 plaatsvinden.
- In afwachting van de nadere analyse en nog te maken keuzes voor opname in de realisatiefase van de lopende planstudies zijn relevante geplande onderzoeken en nadere uitwerkingen door ingenieursbureaus getemporeerd. Dit heeft voor 2011 geleid tot een lagere besteding van € 0,522 mln.
- binnen de ruimte van de lopende contracten zijn door de aannemers werken t.l.v. verbeteren en bouwen (VB) voor een bedrag van € 1,1 mln. sneller opgeleverd dan gepland.

02.06 Regionale bereikbaarheid Provinciale wegen / onderhoud en vervanging

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

Te bereiken maatschappelijk effect (vastgelegd in de begroting 2011)

Wat is in 2011 gerealiseerd en wat betekent dat voor 2012 en verder?

02.A <i>Verzorgen van een betere bereikbaarheid van deur tot deur</i>	De bereikbaarheid en veiligheid op de provinciale wegen zijn verbeterd in vergelijking met vorig jaar. De bereikbaarheid en veiligheid worden o.a. gewaarborgd door goed onderhoud aan de wegen. Het onderhoud gebeurt mede op basis van monitoringsgegevens van het functioneren van de weg, de toestand van de verhardingen en de leefbaarheid langs de weg. De bezuinigingen maken het noodzakelijk om kritisch naar de prioritering van onderhoudswerken te kijken, en goed en eenduidiger te beargumenteren waarom bepaalde keuzen zijn gemaakt. Het 'sturen op belangen' is een instrument dat daarbij behulpzaam is.
02.B <i>Vergroten van de veiligheid binnen het verkeers- en vervoerssysteem</i>	De veiligheid is in het afgelopen jaar verbeterd gezien de geconstateerde daling in het aantal verkeersdoden en gewonden. Dit is o.a. bereikt door goed onderhoud aan de wegverhardingen, verkeersregelinstanties en overige wegvoorzieningen.

Hebben we daarvoor gedaan wat we wilden doen?

<i>Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011</i>	<i>Indicator</i>	<i>Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?</i>
02.A8/B5 Wettelijk Veilig wegennet en veilig weggebruik (T7)*	Percentage van de rijbaanverhardingen dat aan onderhoud toe is Het percentage van de fietspadverhardingen dat aan onderhoud toe is Percentage van de Verkeers- -regelinstanties dat aan onderhoud toe is (levensduur 15 jaar)	Begrote prestatie 2011: 8,5% Realisatie 2011: 7% Begrote prestatie 2011: 5%. Bij bestuursrapportage I is het percentage van de fietspadverhardingen dat aan onderhoud toe is in het jaar 2011 bijgesteld van 5% naar 23%. Realisatie 2011:17%. Begrote prestatie 2011: 6% Ja, realisatiewaarde 1,2 %.

* Betreft tactische doelen uit de dynamische beleidsagenda.

Heeft het gekost wat het mocht kosten?

Bedragen x € 1.000 (exploitatie)	Begr.oorspr. 2011	a.Begr.na wijz. 2011	b.Realisatie 2011	Vershil a-b
Lasten	16.332	17.126	15.549	1.577
Herkomst middelen				Vershil b-a
EU	0	0	0	0
Rijk	0	0	0	0
Overige programmabaten	754	1.290	1.268	-22
Baten	754	1.290	1.268	-22
Saldo lasten en baten	-15.578	-15.836	-14.281	1.555
Bijdr.Alg.reserve Essent	4.000	4.070	2.650	-1.420
Bijdr.res.herhuisvest.districten	300	500	411	-89
Bijdrage uit alg. middelen	11.278	11.266	11.220	-46
Bedragen x € 1.000 (investeringen)	Raming VJN 2011	Raming NJN 2011	Jaarrek. 2011	verschil
Steunpunten en districtskantoren	500	500	411	-89
Vervangingsinvestering	9.864	9.864	6.298	-3.566
Materieel provinciale wegen	350	402	388	-14
Formatieinzet in fte		Begr.2011 49,5	Rek..2011 46,1	

Toelichting

Afwijking lasten t.o.v. begroting na wijziging x € 1.000

Onderbesteding

a. Wegoverdrachten	1.420
b. Verkeersvoorzieningen	243
c. Uitvoering gladheidbestrijding	165

d. Steunpunten 12

e. Verkeerswaarnemingen 8

f. Kapitaallasten 89

Overschrijding

g. Verhardingen, groen en kunstwerken -124

h. Beheersystemen, onderzoek en innovatie -142

i. Elektriciteit verkeersvoorzieningen	-17
i. Materieel	-77
Totaal lagere lasten	1.577

a. Wegoverdrachten

De onderschrijding op deze post houdt verband met een terugbetaling door de gemeente Sint Oedenrode en het niet doorgaan van de overdracht van de N602 totaal € 1.420.000.

b. Verkeersvoorzieningen

De onderschrijding betreft een breed scala van op zichzelf vrij beperkte posten zoals herstel geleiderails (€ 67.000), onderhoudsbestek verkeersregelininstallaties (€ 33.000), onderhoud verkeersregelautomaten (€ 33.000), onderhoud dvm-installaties (€ 25.000), onderhoud en schadeherstel verkeersborden (€ 56.000), verkeersscalamiteiten (€ 29.000).

c. Uitvoering gladheidbestrijding

In het winterseizoen 2010-2011 was in Nederland als gevolg van extreme weersomstandigheden sprake van een "zoutcrisis". In tekorten bij individuele wegbeheerders werd via een algemeen zoutloket voorzien. Door alert in te spelen op de marktomstandigheden slaagde de provincie erin om voor haar eigen wegen een zouttekort te voorkomen, en kon zij zelfs als leverancier voor het zoutloket fungeren. Verder waren de weersomstandigheden met name in het najaar van 2011 van dien aard, dat minder strooiacties behoeften te worden uitgevoerd dan gemiddeld. Wél werd extra strooizout ingekocht als buffervoorraad. Per saldo heeft een en ander geleid tot onderschrijding van het reguliere krediet € 165.000).

d, e en i. Steunpunten, Verkeerswaarnemingen en elektriciteit

De realisaties wijken slechts beperkt af van de ramingen, respectievelijk € 12.000, € 8.000 en € 17.000.

f. Kapitaallasten

Doordat de investeringen lager waren dan begroot, zijn de kapitaallasten ook lager uitgevallen, € 89.000; het betreft met name de steunpunten.

g. Verhardingen, groen en kunstwerken

Er hebben zich in 2011 geen situaties voor gedaan met extreme gevolgen voor de bekostiging van het reguliere wegonderhoud. De overschrijding van € 124.000 komt overeen met ca. 1,8 % van het betreffende krediet en wordt geacht te vallen binnen het normale bestedingsrisico.

h. Beheersystemen, onderzoek en innovatie

De overschrijding houdt hoofdzakelijk verband met de vervolmaking en de implementatie van het Wegeninformatiesysteem (€ 120.000), aanvullende analyses ten behoeve van de Noord-Oost-Corridor en het uitvoeren van verkeersmodelberekeningen (€ 22.000).

j. Materieel

Het onderhoud aan het gladheidbestrijdingsmaterieel vergde in 2011 ca. € 77.000 méér dan geraamd, voornamelijk als nasleep van de extreme weersomstandigheden in het jaar ervoor.

Toelichting van de afwijkingen van de baten t.o.v. de begroting

Afwijking baten t.o.v. begroting na wijziging	x € 1.000
<i>Onderschrijding</i>	
a. Leges vergunningen en ontheffingen	-8
b. Onderhoudswerken voor derden	-147
c. Regelingen beheer en onderhoud elektriciteit	-4
d. Overige baten	-1
<i>Overschrijding</i>	
e. Schadevergoedingen en overige baten	138
Totaal lagere baten	-22

a, c, d. Leges vergunningen en ontheffingen, regelingen beheer en onderhoud elektriciteit, en overige baten

De realisaties wijken slechts beperkt af van de kredieten, namelijk respectievelijk € 8.000, € 4.000 en € 1.000.

b. Onderhoudswerken voor derden

Een geraamde inkomstenpost ad € 105.000 bleek via de balans reeds ten gunste van 2010 te zijn gekomen, met als gevolg een onderschrijding van het krediet 2011. Het

resterende verschil betreft de afwikkeling van regelingen beheer en onderhoud met gemeenten en Rijkswaterstaat.

e. Schadevergoedingen en overige baten

Het betreft inkomsten door het verhalen van schade die derden hebben toegebracht aan provinciaal eigendom, met name aan verhardingen, kunstwerken, groen en wegmeubilair. Toeneming van het aantal schades in samenhang met het adequate verhaalstraject met inschakeling van een extern bureau zijn verantwoordelijk voor de hogere inkomsten (€ 138.000).

Toelichting Bijdragen uit reserves

Reserve herhuisvesting districten

De reserve Herhuisvesting is gevuld met de verkoopopbrengsten van oude steunpunten voor het wegenbeheer en bestemd voor nieuwbouw c.q. verbouw. In 2011 zijn ten laste van deze reserve vervangingsinvesteringen uitgevoerd aan 4 steunpunten. De eindafrekening daarvan moet nog plaatsvinden; daarvoor is uit het krediet nog € 89.000 beschikbaar. Grootscheepse verbouw en/of nieuwbouw is getemporiseerd in afwachting van nadere besluiten over een eventuele verdergaande samenwerking met andere overheden, met name Rijkswaterstaat.

Een overzicht van de reserves is opgenomen in bijlage 4 van de jaarstukken 2011.

Toelichting gerealiseerde investeringen i.r.t. de raming

Investeringen steunpunten

Zie de toelichting bij de Reserve herhuisvesting.

Vervangingsinvesteringen

Enerzijds is de lagere besteding eerder een gevolg van werkzaamheden verbeteren en bouwen dan vervangingswerken. Anderzijds is passend binnen de ruimte van de lopende contracten een aantal vervangingswerken zoals dunne deklagen getemporiseerd tot na de winter zodat en minder risico wordt gelopen ten aanzien van de leveren kwaliteit.

Materieel provinciale wegen

Het betreft de aankoop van gladheidbestrijdingsmaterieel. Op de post is sprake van een overschrijding van ca. € 14.000.

02.07 OV-netwerk Brabantstad

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

Te bereiken maatschappelijk effect (vastgelegd in de begroting 2011)

Wat is in 2011 gerealiseerd en wat betekent dat voor 2012 en verder?

02.A <i>Verzorgen van een betere bereikbaarheid van deur tot deur</i>	Het Realisatieprogramma voor hoogwaardig openbaar vervoer Noordoost-Brabant is afgerond en in januari 2011 bekrachtigd met een bestuurlijke overeenkomst. In 2011 is gestart met de voorbereidingen voor de uitvoering van realisatiefase één (periode 2011-2015).
02.C. <i>Vergroten leefbaarheid rondom provinciale wegen</i>	Zie boven.

Hebben we daarvoor gedaan wat we wilden doen?

Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011

	<i>Indicator</i>	<i>Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?</i>
02.A 9/C5 Wettelijk Betrouwbare en voorspelbare reistijd van deur tot deur personenvervoer	% voortgang programma Openbaar Vervoer -netwerk Brabantstad	Streefwaarde in 2011: 23% oplopend tot 45% in 2013. Ja. De prestatie is gehaald. In 2011 is de voortgang 25%
	Aantal aangelegde transferia	Begrote prestatie 2011: 1. Bij bestuursrapportage II is transferium Breda doorgeschoven naar 2012. In 2012 wordt Eindhoven I-Park/Tradeforum opgeleverd. In 2013 wordt 's-Hertogenbosch Willemspoort opgeleverd
	Aantal aangelegde doorstroom- en HOV-assen. (HOV: Hoogwaardig Openbaar Vervoer)	Begrote prestatie 2011: 3. Bij Bestuursrapportage I is het aantal aangelegde doorstroom- en HOV-assen bijgesteld van 3 naar 2 in 2011 omdat voor de doorstroomas Tilburg volgens de gemeente geen aanvullende maatregelen nodig zijn. De achtergrond is dat onderdelen van OV-infra gekoppeld zijn aan de N261. De gemeente Tilburg heeft langs de Midden Brabantweg een busbaan aangelegd in 2011. In 2011 zijn 2 gedeeltes van doorstroomassen gerealiseerd. Bij bestuursrapportage II is doorstroomas Tilburg doorgeschoven naar 2013 en is HOV-tracé Breda Oosterhout doorgeschoven naar 2012. Het HOV-tracé Breda Oosterhout is gerealiseerd op het grondgebied van Oosterhout. De gemeente Schijndel heeft een tweetal haltes gerealiseerd t.b.v. HOV Noordoost Brabant.
	Aantal aangelegde stadsrandstations	Streefwaarde: 6 stadsrandstations in 2020. Bij bestuursrapportage I is de streefwaarde van 6 stadsrandstations gereed in 2020 op grond van analyses van NS bijgesteld naar 2. De overige 4 stations volgen na 2020. Haalbaarheidstudie Eindhoven Airport is in 2011 gestart. Haalbaarheidstudie 's-Hertogenbosch Maaspoort start in 2012. In 2011 zijn conform planning geen stadsrandstations gerealiseerd.

Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011	Indicator	Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?
02.A.10 / C.6 Wettelijk/Autonoom	Aantal Parkeer en Reis (P+R) locaties voor personen.	Begrote prestatie 2011: 2. Bij bestuursrapportage II is het aantal P+R locaties bijgesteld van 2 in 2011 naar 1, omdat de locatie Helmond vertraging opliep door discussie met de gemeente over de grondprijs De discussie rondom P+R Helmond Brouwhuis is opgelost en alsnog gerealiseerd in 2011. In 2011 is ook het stadsrandstation Vierlingsbeek gerealiseerd. In 2012 staan 3-5 P+R-locaties op het programma om gerealiseerd te worden. Dit zijn Maarheeze (uitbreiding), Heeze-Leende, Vught en Moerdijk. Voor de eerste twee is in 2011 een beschikking afgegeven.
Verknoping van modaliteiten (T3)*		

* Betreft tactische doelen uit de dynamische beleidsagenda

Toelichting

In het deelprogramma OV-netwerk BrabantStad werkt de provincie samen met de B5 gemeenten aan drie speerpunten:

1. Verbetering spoorverbindingen (rail en (stadsrand)stations)
2. Gemakkelijke overstappunten (P+R en transferia)
3. Snelle (Hoogwaardig)Openbaar Vervoerverbindingen (HOV)

Ad 1. In 2011 is de provincie betrokken bij de uitwerking van het kabinetsbesluit uit 2010 over het Programma Hoogfrequent Spoor (PHS). Doel van PHS is om te komen tot hoogfrequent spoorvervoer op de drukste trajecten in de 'brede' Randstad. Het spoorvervoer (intercity's en sprinters) vormen de back-bone van een samenhangend OV-netwerk BrabantStad. Voor Brabant betekent het besluit over PHS dat er 6 intercity's per uur gaan rijden op de verbinding Eindhoven - Amsterdam, 4 intercity's per uur op de verbinding Eindhoven - Rotterdam en dat het goederenvervoer zoveel mogelijk wordt verplaatst van de Brabantroute naar de Betuweroute. Dankzij het hoogfrequent spoor raken de B5-steden meer verbonden met elkaar en met de Randstad.

De proef met het Nachnet is in 2011 voortgezet en loopt tot ultimo 2012. Na 2012 stopt de provinciale bemoeienis en zal de NS nachttreinen waarvan tijdens de proef is gebleken dat die rendabel zijn, blijven rijden. (NS: Nederlandse Spoorwegen) Als eerste stap op weg naar hoogfrequent spoorvervoer hebben NV Nederlandse Spoorwegen en ProRail in september in de spits op de corridor Eindhoven - Utrecht - Amsterdam een proef gehouden onder de noemer 'Elke Tien Minuten Een Trein'. Doel van de proef was te bezien of structurele invoering van de hoogfrequente treindienst op de corridor Eindhoven - Amsterdam goed uitvoerbaar en rendabel is. In de spits reden er

tijdens de proef zes intercity's, zes sprinters en twee goederentreinen per uur. Hierdoor werd de wachttijd voor reizigers korter en hoeven zij niet meer in het spoorboekje te kijken hoe laat hun trein kwam; die kwam immers elke tien minuten.

BrabantStad participeert in het project Regions of Connected Knowledge (RoCK) om een snelle spoorverbinding tussen Eindhoven, Venlo en Düsseldorf/Keulen/Aachen te realiseren. Ook is BrabantStad met andere Europese regio's een lobby-netwerk van HSL-regio's gestart om meer rendement te halen uit de HSL-investeringen. In 2011 zijn de eerste Fyra-shuttletreinen station Breda gaan aandoen.

Dit jaar is de ontwikkeling van de spoorzones weer een stap verder gekomen. Voor het NSP station Breda heeft de gunning in 2011 plaatsgevonden. De OV-terminal Breda krijgt dus steeds meer vorm, de ruwbouw van de reizigerstunnel is inmiddels afgerond. Het station gaat volgens planning in 2014 open.

In Helmond is ter verbetering van de ontsluiting van het station gestart met de aanleg van een spoortunnel, een fietsenstalling, een nieuw stationsplein en een nieuw busstation. Station Maarheeze is in 2010 geopend. Op basis van de verkennende studie voor voorstadstation Tilburg Berkel-Enschot is geconcludeerd dat dit station pas na 2020 mogelijk rendabel te realiseren is. Voor Eindhoven Airport is een verkennende studie gestart die in 2012 wordt afgerond.

Ad 2. In 2011 is verder gewerkt aan uitbreiding van de P+R-voorzieningen. (P+R: Parkeer en reis). Dit in het kader van het programma Groei op het Spoor. Het gaat om P+R in de volgende gemeenten: Vught, Boxmeer, Heeze, Moerdijk, Maarheeze, Den Bosch.

Ad 3. In 2011 is verder gewerkt aan de realisatie van HOV-assen in de steden Breda en Eindhoven en aan de ontwikkeling van het HOV-netwerk voor Noordoost-Brabant. (HOV: hoogwaardig openbaar vervoer). Op de HOV-verbinding Breda-Etten-Leur is de dienstregeling verbeterd. Op de HOV-verbinding Breda-Oosterhout zijn de infrastructurele maatregelen afgerond. Voor de busbaan langs het spoor in Breda heeft de

grondverwerving plaatsgevonden. Eindhoven en Samenwerkingsverband Regio Eindhoven bereiden de realisatie voor van de tweede HOV-lijn.

Op 27 januari 2011 is de bestuursovereenkomst voor het Realisatieprogramma 2011-2015 van het HOV Noordoost-Brabant ondertekend.

Heeft het gekost wat het mocht kosten?

Bedragen x € 1.000 (exploitatie)	Begr.oorspr. 2011	a.Begr.na wijz. 2011	b.Realisatie 2011	Verschil a-b
Lasten	41.500	8.787	865	7.923
Herkomst middelen				Verschil b-a
EU	0	0	0	0
Rijk	12.500	312	244	-69
Overige programmabaten	0	0	0	0
Baten	12.500	312	244	-69
Saldo lasten en baten	-29.000	-8.475	-621	7.854
Bijdr.Alg.reserve Essent	16.800	3.870	21	-3.849
Bijdr.reserve BMIT	12.200	600	600	0
Bijdrage uit alg. middelen	0	4.005	0	-4.005
Formatieinzet in fte		Begr.2011 3,0	Rek..2011 2,8	

Toelichting

Toelichting van de afwijkingen van de lasten t.o.v. de begroting

Afwijking lasten t.o.v. begroting na wijziging	x € 1.000
<i>Onderbesteding</i>	
- a. Stationsomgeving Helmond	4.200
- b. Bijdrage aan Dieze	3.075

spoorbrug 's-Hertogenbosch

- c. Snelle busverbindingen en overstappunten	600
- d. HOV -as Oosterhout-Breda-Etten-Leur	69
<i>Overschrijding</i>	
- e. overige overschrijding	-/- 21

Totaal afwijking lasten

7.923

a. *Stationsomgeving Helmond Suytkade*

In Helmond is ter verbetering van de ontsluiting van het station gestart met de aanleg van een spoortunnel, een fietsenstalling, een nieuw stationsplein en een nieuw busstation. De voorbereiding van een nieuw stationsgebouw is nog gaande. Dit heeft nog niet geleid tot realisatie hierop. De verwachting is dat dit in 2012 gerealiseerd wordt.

b. *Bijdrage aan Dieze spoorbrug 's-Hertogenbosch*

Er is eind 2011 een start gemaakt met het project Dieze spoorbrug 's-Hertogenbosch de eerste realisatie zal naar verwachting in 2012 zijn.

Snelle busverbindingen en overstappunten

Dit jaar werd er realisatie verwacht op de volgende projecten Vierlingsbeek en een gedeelte transferium Eindhoven/Tradeforum. De P+R voorziening in Vierlingsbeek is gerealiseerd maar heeft nog niet geleid tot een afrekening. Door een vertraging in de gemeentelijke besluitvorming (september 2011) met betrekking tot het transferium in Eindhoven heeft er nog geen realisatie plaatsgevonden op dit project.

c. *HOV -as Oosterhout-Breda-Etten-Leur (HOV Hoogwaardig Openbaar Vervoer)*

Grondverwerving en een aanpassing van het bestemmingsplan vergen meer tijd dan voorzien bij de gemeente Breda. In de loop van 2011 is daarom een nieuwe planning aangegeven en deze bleek zelfs nog iets te optimistisch. Daardoor is aan de batenkant ook minder onttrokken dan gepland.

Toelichting van de afwijkingen van de baten t.o.v. de begroting

Afwijking baten t.o.v. begroting na wijziging	x € 1.000
- Rijksbijdrage BDU (OVNB 02.07)	-69
-	
Totaal afwijking baten	-69

Vanwege een te optimistisch vernieuwde planning is er een klein gedeelte minder onttrokken aan de BDU dan geraamd. (zie lasten punt d.)

Reserves

De bijdrage uit de algemene reserve Essent is € 3,8 mln. lager dan geraamd met name door de onderbesteding op het project Helmond Suytkade, dat uit deze reserve gefinancierd wordt.

Een overzicht van de reserves is opgenomen in bijlage 4 van de jaarstukken 2011.

Apparaatskosten programma verkeer en vervoer

De kosten van de bedrijfsvoering (zie paragraaf bedrijfsvoering) worden als apparaatskosten aan de programma's toegedeeld op basis van de formatie-inzet uitgedrukt in fte per programma. Bij de begroting 2011 kwamen de apparaatskosten uit op € 28.524.000 bij een fte-aantal van 235,6.

Van de gerealiseerde apparaatskosten is € 26.007.000 toegedeeld aan programma verkeer en vervoer op basis van 213,5 fte voor dit programma. Het verschil in toegerekende apparaatskosten bedraagt € 2.517.000 t.o.v. de begroting. De lagere gerealiseerde apparaatskosten zijn het gevolg van per saldo lagere kosten bedrijfsvoering en minder eigen personeelsinzet bij dit programma.

Water

Algemeen	58
03.01 Water algemeen	60
03.02 Hoogwaterbescherming	63
03.03 Oppervlaktewaterkwantiteit en -inrichting	65
03.04 Grondwaterkwantiteit	69
03.05 Waterkwaliteit	72

Programma 03 Water

Portefeuillehouders:

J.J.C. van den Hout

Doelstelling

De provincie zorgt ervoor dat het water bijdraagt aan een gezonde omgeving voor mens, dier en plant. In die omgeving kunnen we veilig en comfortabel wonen en is er ruimte voor economische en ecologische ontwikkeling. Hiertoe werken we gericht aan drie doelstellingen:

- schoon grond- en oppervlaktewater voor iedereen;
- een adequate bescherming van Brabant tegen overstromingen;
- de juiste hoeveelheid water voor Brabant.

Algemeen beeld

De uitvoering van de beleidsprestaties is zodanig conform de planning dat verwacht wordt dat de effecten bereikt kunnen worden. Begin 2013 zal een uitgebreide toestandrapportage worden opgeleverd. Uitzondering betreft de ILG-doelen (Investeringsbudget Landelijk Gebied) die gefinancierd worden uit rijksmiddelen, vanwege het deelakkoord Natuur. In 2012 wordt bekeken welke nieuwe afspraken nodig zijn binnen de bestuursovereenkomst met de waterschappen om het doelbereik haalbaar te maken.

Resultaten 2011

- Deltaprogramma; we leverden inbreng voor de gebiedsprogramma's Zuidwestelijke Delta en Rivieren en voor het programma Zoetwater **(UA19)**.
- Hoogwaterbescherming: rapportages toetsing primaire waterkeringen, veiligheidsstudies dijkeringen, beheersplan Overstromingsrisico's opgeleverd **(UA20)**.
- Internationale samenwerking: bijdrage geleverd aan projecten waterveiligheid in regio's (Flinkman), Watercore en innovatief Waterbeheer **(UA20)**.
- Uitvoering Provinciaal Waterplan: onderzoek naar bescherming van industriële winningen uitgevoerd, begrenzing van Natte Natuurparels en subsidieregeling voor venherstel vastgesteld **(UA20)**.
- Bestuursakkoord Water (landelijk); nieuwe afspraken tussen het Rijk, de Unie van waterschappen, het IPO en de VNG zijn gemaakt over waterbeheer. (IPO: Interprovinciaal Overleg / VNG: Vereniging van Nederlandse Gemeenten).

03 Water

Bedragen x € 1.000

Lasten

Programmalasten

Apparaatskosten

	Begroting 2011 oorspronkelijk	Begroting 2011 na wijziging	Jaarrek. 2011 realisatie	Vershil begr.-realisatie
totaal	33.098	27.688	23.167	4.521

Baten

Rijk

Europa

Overige programmabaten

Dekking verschil lasten en baten

Dekking uit reserves

Dekking uit alg.middelen

Rijk	5.181	4.981	3.744	-1.237
Europa	46	190	25	-164
Overige programmabaten	5.885	5.004	5.079	75
Dekking uit reserves	11.905	7.300	5.723	-1.578
Dekking uit alg.middelen	10.081	10.214	8.597	-1.617
totaal	33.098	27.688	23.167	-4.521

Formatieinzet (in fte)

Waarvan indirect (in fte):

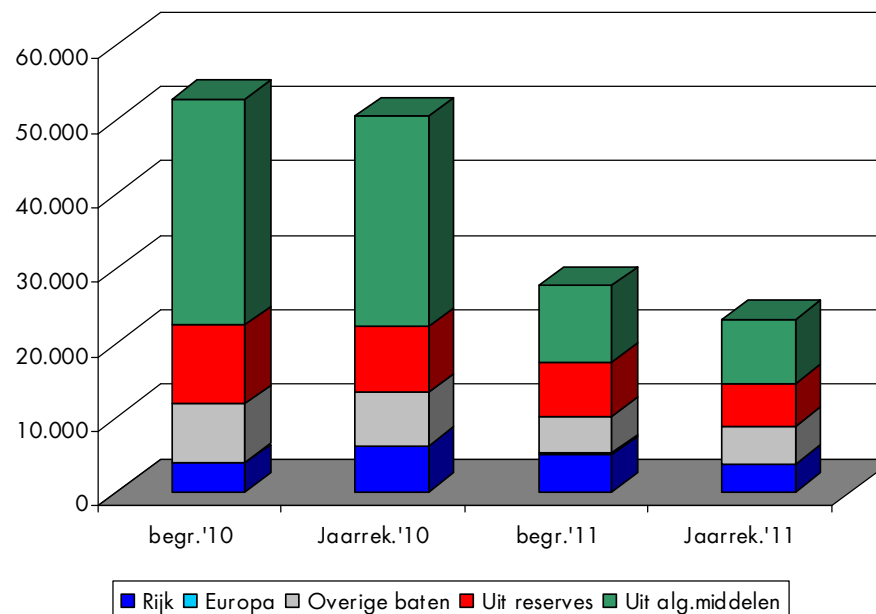
59,0

53,3

8,0

7,2

Middeleninzet programma Water
bekostiging van de lasten (bedragen x € 1.000)

03.01 Water algemeen

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

<i>Te bereiken maatschappelijk effect (vastgelegd in de begroting 2011)</i>	Wat is in 2011 gerealiseerd en wat betekent dat voor 2012 en verder?
03.A <i>Schoon grond- en oppervlaktewater voor iedereen</i>	De uitvoering van de beleidsprestaties is zodanig conform de planning dat verwacht wordt dat de effecten bereikt kunnen worden. Begin 2013 zal een uitgebreide toestandrapportage worden opgeleverd (RWSR/ beleidsevaluatie PWP). In 2011 en in 2012 worden de monitoringsactiviteiten hiervoor uitgevoerd.
03.B <i>Adequate bescherming van Noord-Brabant tegen overstromingen</i>	
03.C <i>Noord-Brabant heeft de juiste hoeveelheden water (niet te veel en niet te weinig)</i>	

RWSR: Regionale Water Systeem Rapportage / PWP: Provinciaal Waterplan

Hebben we daarvoor gedaan wat we wilden doen?

<i>Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011</i>	<i>Indicator</i>	Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?
03.A/B/C.1 Wettelijk /Autonoom Beleidsontwikkeling water	Voortgang opstellen PWP* 2015-2021, karakterisering KRW** en 2 ^e Stroomgebiedbeheerplan (SGBP) Deltaprogramma (deelprogramma's waterveiligheid, zoetwatervoorziening, Zuidwestelijke delta, Rivieren) en overige gebiedsgerichte projecten (Brabantse Wal)	Geen begrote prestatie 2011 (wel in 2013), wel is in 2011 inbreng geleverd in het gebiedsprogramma Zuid Westelijke Delta, Rivieren (programmabureau) en in het programma Zoetwater in de vorm van ambtelijke en bestuurlijke inzet t.b.v. de discussie over de strategische onderwerpen. Geen begrote prestatie 2011 (wel in 2013).
03.A/B/C.2 Autonoom Monitoring en evaluatie	Toestandrapportage en beleidsevaluaties	Geen begrote prestatie 2011 (wel in 2013).
03.A/B/C.3 Wettelijk		

<i>Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011</i>	<i>Indicator</i>	<i>Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?</i>
Toepassing watertoets	Mate van waarborging waterbelangen in ruimtelijke ontwikkelingen	Begrote prestatie 2011: 100% 100% van de plannen zijn getoetst.
03.A/B/C.4 Wettelijk Bestuurlijk-juridisch toezicht waterschappen	Mate waarin besluiten algemeen bestuur waterschappen conform provinciaal beleid zijn	Begrote prestatie 2011: 100% van de besluiten zijn getoetst. 100% van de besluiten zijn getoetst.
03.A/B/C.5 Autonoom Internationale samenwerking	Europese samenwerkingsprojecten	De Europese samenwerkingsprojecten lopen conform hun respectievelijke planningen. In 2011 is een bijdrage geleverd aan projecten waterveiligheid in regio's (Flinkman), Watercore en Innovatief Waterbeheer INWA).

KRW: Kader richtlijn water

Heeft het gekost wat het mocht kosten?

Bedragen x € 1.000 (exploitatie)	Begr.oorspr. 2011	a.Begr.na wijz. 2011	b.Realisatie 2011	Verschil a-b
Lasten	1.974	1.924	1.488	436
Herkomst middelen				Verschil b-a
EU	46	110	25	-84
Rijk	0	0	0	0
Overige programmabaten	0	67	66	-1
Baten	46	176	91	-86
Saldo lasten en baten	-1.928	-1.748	-1.397	350
Bijdr. Res. provinciaal waterplan	1.114	524	380	-144
Bijdrage uit alg. middelen	814	1.224	1.018	-207
Formatieinzet in fte		Begr.2011 18,0	Rek..2011 16,3	

Financiële toelichting

<u>Afwijking lasten t.o.v. begroting na wijziging</u>	<u>x € 1.000</u>
<i>Onderbesteding</i>	
- Provinciaal Waterplan	144
- WHP: Regionale Watersysteemrapportage	109
- Intereg IVC Watercore	77
Overige lasten waaronder (saldo)	107
- <i>Ontwikkeling integraal waterbeheer</i>	
- <i>Integrale visie deltawateren</i>	
Totaal afwijking lasten	<u>436</u>
<u>Afwijking baten t.o.v. begroting na wijziging</u>	<u>x € 1.000</u>
Waaronder (saldo):	-86
- <i>Flinkman</i>	
- <i>Watercore</i>	
Totaal afwijking baten	<u>-86</u>

Afwijkingen van de lasten t.o.v. de begroting na wijziging:Provinciaal Waterplan (144)

Het betreft onderuitputting op de volgende onderdelen van het Provinciaal Water Plan (PWP): Provinciale regierol (-8), Toestandmonitoring (16), Onderzoeksmonitoring (135), Overige (1).

Bij de vaststelling van het PWP zijn ook de middelen voor de volledige planperiode van het PWP grotendeels toegekend. Omdat vooral in de beginfase niet altijd duidelijk is in welk jaar de bestedingen zullen plaats vinden, zijn de ramingen soms evenredig verdeeld over de jaren. Doordat in de eerste jaren van uitvoering van het PWP nog niet alles is gestart, lijkt het soms of er sprake is van onderuitputting. Tijdens de verdere doorlooptijd van het PWP zal dit worden ingehaald. Bij marap 1 2012 zullen de restantbedragen van 2011 verdeeld (geraamd) worden over de periode 2012-2015 naar de beste inzichten op dat moment.

WHP: Regionale Watersysteemrapportage (109)

De vaststelling van een subsidie is lager uitgevallen, waardoor er sprake is van een positief ontwikkelingsverschil. (WHP: Waterhuishoudingsplan).

Intereg IVC Watercore (77)

De provincie heeft ten behoeve van dit Europese project eigen uren ingezet in plaats van de werkzaamheden uit te besteden waarmee in de raming wel rekening was gehouden.

Toelichting Bijdragen uit reserves

In 2010 is de reserve PWP (Provinciaal Waterplan) gevormd ter uitvoering van het uitvoeringsplan PWP (2010-2015). Zie toelichting op onderbesteding hierboven.

Een overzicht van de reserves is opgenomen in bijlage 4 van de jaarstukken 2011.

03.02 Hoogwaterbescherming

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

Te bereiken maatschappelijk effect (vastgelegd in de begroting 2011)

Wat is in 2011 gerealiseerd en wat betekent dat voor 2012 en verder?

03.B

Adequate bescherming van Noord-Brabant tegen overstromingen

De uitvoering van de beleidsprestaties is zodanig conform de planning dat verwacht wordt dat de effecten bereikt kunnen worden. Begin 2013 zal een uitgebreide toestandrapportage worden opgeleverd (RWSR/ beleidsevaluatie PWP). In 2011 en in 2012 worden de monitoringsactiviteiten hiervoor uitgevoerd.

RWSR: Regionale Water Systeem Rapportage / PWP: Provinciaal Waterplan

Hebben we daarvoor gedaan wat we wilden doen?

Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011

	<i>Indicator</i>	Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?
03.B.1 Wettelijk Toetsing van primaire waterkeringen	Zesjaarlijkse rapportage toetsing primaire waterkeringen en afvoerend vermogen van grote rivieren	Volgende rapportage vindt plaats in 2016. Voorgaande toetsing in 2011 gerapporteerd.
03.B.2 Wettelijk / Autonoom Rivierverruiming en bescherming tegen overstromingen	Participeren uitvoering van maatregelen PKB 'Ruimte voor de Rivier'* Implementatie van de Europese Richtlijn Overstromingsrisico's (ROR)	Geen begrote prestatie 2011 (4 maatregelen gereed in 2015). Geen begrote prestatie 2011 (gereed in 2015).

PKB:Planologische kernbeslissing

Heeft het gekost wat het mocht kosten?

Bedragen x € 1.000 (exploitatie)	Begr.oorspr. 2011	a.Begr.na wijz. 2011	b.Realisatie 2011	Verschil a-b
Lasten	810	123	277	-154

Bedragen x € 1.000 (exploitatie)	Begr.oorspr. 2011	a.Begr.na wijz. 2011	b.Realisatie 2011	Vershil a-b
Herkomst middelen				Vershil b-a
EU	0	0	0	0
Rijk	0	0	0	0
Overige programmabaten	406	69	169	100
Baten	406	69	169	100
Saldo lasten en baten	-404	-54	-108	-54
Bijdr.res.rivierbedcompensatie afgedamde Maas				0
Bijdr. Res. provinciaal waterplan	635	61	60	-1
Bijdrage uit alg. middelen	-231	-7	48	55
		Begr.2011	Rek.2011	
Formatieinzet in fte		6,0	5,4	

Financiële toelichting

Afwijking lasten t.o.v. begroting na wijziging	x € 1.000
<i>Onderbesteding</i>	
- Overdiepse polder	-/-169
Overige lasten (saldo):	15
Totaal afwijking lasten	<u>-/-154</u>
Afwijking baten t.o.v. begroting na wijziging	x € 1.000
Overdiepse polder	137
Overige baten (saldo):	<u>-/-37</u>
Totaal afwijking baten	<u>100</u>

Afwijkingen van de lasten t.o.v. de begroting na wijziging:Overdiepse polder (169)

Uitgaven voor Overdiepse polder worden vergoed door het rijk. Voor deze uitgaven was geen raming opgenomen, omdat halverwege 2011 te weinig duidelijkheid bestond. In Bestuursrapportage 2 is daarom geen raming voorgesteld.

Afwijkingen van de baten t.o.v. de begroting na wijziging:Overdiepse polder (137)

Zie toelichting hierboven. De volledige uitgaven zijn vergoed door het rijk. Omdat voor pachtinkomsten een raming van € 32.000 opgenomen was, is op ramingsbasis een afwijking zichtbaar. Dit zorgt voor een lastenoverschrijding (meer uitgaven die niet volledig gedekt worden door inkomsten) op ramingsbasis, terwijl dit in realiteit niet speelt.

Toelichting Bijdragen uit reserves

In 2010 is de reserve PWP (Provinciaal Waterplan) gevormd ter uitvoering van het uitvoeringsplan PWP (2010-2015). De afwijking is gering.

Een overzicht van de reserves is opgenomen in bijlage 4 van de jaarstukken 2011.

03.03 Oppervlaktewaterkwantiteit en –inrichting

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

<i>Te bereiken maatschappelijk effect (vastgelegd in de begroting 2011)</i>	Wat is in 2011 gerealiseerd en wat betekent dat voor 2012 en verder?
03.A <i>Schoon grond- en oppervlaktewater voor iedereen</i>	De uitvoering van de beleidsprestaties is zodanig conform de planning dat verwacht wordt dat de effecten bereikt kunnen worden. Begin 2013 zal een uitgebreide toestandrapportage worden opgeleverd (RWSR/ beleidsevaluatie PWP). In 2011 en in 2012 worden de monitoringsactiviteiten hiervoor uitgevoerd. Uitzondering betreft de ILG doelen (beek en kreekherstel) die gefinancierd worden uit rijksmiddelen, vanwege het deelakkoord Natuur. In 2012 wordt bekeken welke nieuwe afspraken nodig zijn binnen de bestuursovereenkomst met de waterschappen om het doelbereik haalbaar te maken.
03.C <i>Noord-Brabant heeft de juiste hoeveelheden water (niet te veel en niet te weinig)</i>	

RWSR: Regionale Water Systeem Rapportage / PWP: Provinciaal Waterplan / ILG: Investeringsbudget Landelijk Gebied

Hebben we daarvoor gedaan wat we wilden doen?

<i>Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011</i>	<i>Indicator</i>	Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?
03.A1.1 Bestuursovereenkomst / autonoom Uitvoering bestuursovereenkomst waterschappen	Beek- en kreekherstel Ecologische verbindingzones (EVZ) <u>Projecten:</u> 118 km* herstelde beek in top-gebieden: 2015 96 km* herstelde beek in overige gebieden: 2015 63 vispassages: 2015	Streefwaarde in 2011: 25% van de ILG doelen (oplopend tot 100% in 2015) Gerealiseerd, 28% (33 km*) van de totale opgave voor beek- en kreekherstel in topgebieden is gerealiseerd in 2011. Door het Deelakkoord natuur vallen de Rijksmiddelen weg, waardoor de afgesproken prestatie momenteel niet haalbaar is. In 2012 wordt bekeken welke nieuwe afspraken nodig zijn binnen de bestuursovereenkomst met de waterschappen om het doelbereik haalbaar te maken. Streefwaarde in 2011: 20% van de overige provinciale doelen (oplopend tot 100% in 2015) Gerealiseerd, in 2011 is 20 km (21%) beekherstel in overige gebieden gerealiseerd. Voor de totale opgave zijn beschikkingen afgegeven. De verwachting is dat de einddoelstellingen gehaald kunnen worden. Streefwaarde in 2011: 20% van de overige provinciale doelen (oplopend tot 100% in 2015)

Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011	Indicator	Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?
	Natte EVZ: 228 km : 2015	Deels gerealiseerd, in 2011 zijn er 9 vispassages gerealiseerd (14%). Voor 36% van de restantopgave zijn beschikkingen afgegeven. De waterschappen hebben voldoende projecten om de prestatie te realiseren. Het nog resterende deel wordt in 2012 aan de waterschappen beschikt. Streefwaarde in 2011: 20% van de overige provinciale doelen (oplopend tot 100% in 2015)
	2308 ha waterberging in 2015*	Gerealiseerd, er is 22% (53 km van de totale PWP opgave 239 km*) van de Ecologische verbindingzones (EVZ) is gerealiseerd in 2011. Er zijn weinig belemmeringen om de projecten uit te voeren. Voor 62% van de restantopgave van de EVZ's zijn tot nu toe subsidiebeschikkingen afgegeven. Streefwaarde in 2011: 20% van de overige provinciale doelen (oplopend tot 100% in 2015). Naar aanleiding van de midtermreview is doel verlaagd naar 1920 ha, binnen PWP periode daarom nog 1889 ha. (PWP: Provinciaal waterplan) Deels gerealiseerd, 8%** (150 Ha) van de waterberging is in 2011 gerealiseerd. Bij een aantal projecten is de start van de uitvoering vertraagd door juridische procedures. Een piek in de uitvoering wordt verwacht tussen 2013 en 2015. Voor de gehele restantopgave voor waterberging zijn tot nu toe subsidiebeschikkingen afgegeven, zodat de einddoelstellingen gehaald kunnen worden. De waterschappen hebben voldoende projecten in de pijplijn om de prestatie te halen.
03.C1.1 Wettelijk / Autonoom Realiseren voldoende water voor landbouw en andere economische belangen	Voortgang diverse acties (o.a in kader van Deltaplan Hoge Zandgronden en Zuidwestelijke Delta en goedkeuren zoetwaterpeilbesluiten)	Geen begrote prestatie 2011 (vanaf 2012).
03.C2.1 Wettelijk Voorkomen wateroverlast door verbeteren regionale keringen	Voortgang afspraken Nationaal Bestuursakkoord Water	In 2011 is samen met de waterschappen gewerkt aan een Plan van Aanpak (PvA) voor de toetsing van de regionale keringen. Dit PvA is eind 2011 bij de provincie ingediend. Hiermee gaan de waterschappen de regionale keringen toetsen. In 2013 wordt over de resultaten aan de provincie gerapporteerd.
03.C3.1 Wettelijk Nautisch - & vaarweg beheer en -onderhoud (gemandateerd aan Waterschap Brabantse Delta)	Percentage onderhoud conform bestuursafpraak	100% van het onderhoud is conform bestuursafpraak

Toelichting

**Beleidsprestatie Uitvoering bestuursovereenkomst waterschappen 03.A1.1

Onderdeel Waterberging: in jaarrekening 2010 is een cumulatieve prestatie van 10% (224 Ha) gerapporteerd.

Nu wordt 8% gerapporteerd. Dit wordt verklaard door een correctie opgave van de Waterschappen, waaruit blijkt dat in 2010 niet de juiste cijfers gerapporteerd zijn.

Heeft het gekost wat het mocht kosten?

Bedragen x € 1.000 (exploitatie)	Begr.oorspr. 2011	a.Begr.na wijz. 2011	b.Realisatie 2011	Vershil a-b
Lasten	11.641	9.118	6.309	2.809
Herkomst middelen				Vershil b-a
EU	0	0	0	0
Rijk	2.381	2.381	867	-1.514
Overige programmabaten	0	0	0	0
Baten	2.381	2.381	867	-1.514
Saldo lasten en baten	-9.259	-6.737	-5.442	1.295
Bijdr.res.investeringsbudget landelijk gebied	1.191	1.191	150	-1.041
Bijdr. Res. provinciaal waterplan	6.047	3.525	3.734	209
Bijdrage uit alg. middelen	2.022	2.022	1.558	-463
Formatieinzet in fte		Begr.2011 9,0	Rek..2011 8,1	

Toelichting

Afwijking lasten t.o.v. begroting na wijziging	x € 1.000
<i>Onderbesteding</i>	
- Waterbergingsgebieden en Beek en kreekherstel	2.320
- Onderhoudsbijdrage vaarwegen	254
- Gebiedsversterking Oostelijke Langstraat	210
Overige lasten (saldo):	25
Totaal afwijking lasten	2.809

Afwijking baten t.o.v. begroting na wijziging	x € 1.000
- Onttrekking ILG, rijksmiddelen	-1.514

Totaal afwijking baten	-1.514
-------------------------------	---------------

Afwijkingen van de lasten t.o.v. de begroting na wijziging:

Waterbergingsgebieden en Beek en kreekherstel (2.320)

De prestaties en bestedingen zijn achtergebleven vanwege het Deelakkoord Natuur. De onderbesteding betreft de ILG rijksmiddelen en bijbehorende cofinanciering. Er zijn minder rijksmiddelen beschikbaar gesteld. In 2012 wordt bekeken welke nieuwe afspraken nodig

zijn binnen de bestuursovereenkomst met de waterschappen om het doelbereik haalbaar te maken.

Onderhoudsbijdrage vaarwegen (254)

In de begroting is rekening gehouden met (extra) baggerkosten vanwege een aangekondigde inhaalslag. Die heeft nog niet plaats gevonden mede omdat er een herijking van het baggerplan in voorbereiding is.

Gebiedsversterking Oostelijke Langstraat (210)

Bij het beschikbaar stellen van de middelen voor de proceskosten voor de periode 2009 t/m 2011 was nog onvoldoende helder welk proces gevoerd moest worden en welke kosten dit met zich meebracht. Gaandeweg het project is gebleken dat de financiële claim te ruim was ingeschat.

Met het bestede geld is een businesscase voor de Oostelijke Langstraat opgezet die heeft geleid tot een financiële toezegging van provincie, gemeenten, waterschap en maatschappelijke partners. In het nieuwe bestuursakkoord zijn middelen gereserveerd voor de negen gebiedsopgaven voor de periode 2011-2015. Dit project maakt daar deel van uit.

Afwijkingen van de baten t.o.v. de begroting na wijziging

Onttrekking rijksmiddelen Investeringsbudget landelijk gebied, (ILG)/(1.514)

De Rijksbijdragen (via ILG) zijn gekoppeld aan de uitgaven, waardoor bij een onderbesteding van de uitgaven ook minder onttrokken wordt uit de ILG doeluitkering.

Toelichting Bijdragen uit reserves

Reserve PWP

In 2010 is de reserve PWP (Provinciaal Waterplan) gevormd ter uitvoering van het uitvoeringsplan PWP (2010-2015). Zie toelichting op ondersbesteding hierboven.

Reserve investeringsbudget landelijk gebied

Met het Rijk is voor de periode 2007-2013 een Investeringsbudget Landelijk Gebied overeengekomen. De provinciale co-financiering op de beschikbare Rijksmiddelen wordt onttrokken uit de reserve ILG.

Een overzicht van de reserves is opgenomen in bijlage 4 van de jaarstukken 2011.

03.04 Grondwaterkwantiteit

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

<i>Te bereiken maatschappelijk effect (vastgelegd in de begroting 2011)</i>	<i>Wat is in 2011 gerealiseerd en wat betekent dat voor 2012 en verder?</i>
03.A <i>Schoon grond- en oppervlaktewater voor iedereen</i>	De uitvoering van de beleidsprestaties is zodanig conform de planning dat verwacht wordt dat de effecten bereikt kunnen worden. Begin 2013 zal een uitgebreide toestandrapportage worden opgeleverd (RWVS/ beleidsevaluatie PWP). In 2011 en in 2012 worden de monitoringsactiviteiten hiervoor uitgevoerd. Uitzondering betreft de ILG doelen (herstel natte natuurgebieden) die gefinancierd worden uit rijksmiddelen, vanwege het deelakkoord Natuur. In 2012 wordt bekeken welke nieuwe afspraken nodig zijn binnen de bestuursovereenkomst met de waterschappen om het doelbereik haalbaar te maken.

RWVS: Regionale Water Systeem Rapportage / PWP: Provinciaal Waterplan /ILG: investeringsbudget landelijk gebied

Hebben we daarvoor gedaan wat we wilden doen?

<i>Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011</i>	<i>Indicator</i>	<i>Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?</i>
03.A3.1 Bestuursovereenkomst Uitvoering bestuursovereenkomst waterschappen	Herstel 12.000 ha natte natuurgebied	Streefwaarde in 25% (oplopend tot 100% in 2013). Bij bestuursrapportage II is het percentage ILG-doelen in 2011 teruggebracht van 25% naar 16% in 2011 vanwege onzekerheid over de herijking van de Ecologische HoofdStructuur (EHS) en de aangekondigde ILG-korting. Gerealiseerd: 19% (2666 Ha van 13.369 Ha) van de verdrogingsbestrijding is gerealiseerd en voor 59% van de restantopgave zijn subsidiebeschikkingen afgegeven. Ondanks de onzekerheid over het Deelakkoord natuur en de herijking van de EHS zijn er in 2011 diverse projecten afgerond. Door het Deelakkoord natuur vallen de Rijksmiddelen weg, waardoor de afgesproken prestatie momenteel niet haalbaar is. In 2012 wordt bekeken welke nieuwe afspraken nodig zijn binnen de bestuursovereenkomst met de waterschappen om het doelbereik haalbaar te maken.
03.A3.2 Autonoom Overige herstelmaatregelen	Aantal herstelde vennen Aantal hersteld wijstgebied per jaar	Streefwaarde in 2011: 21% (oplopend tot 100% in 2015). Bij bestuursrapportage II is het percentage aantal herstelde vennen bijgesteld van 21% naar 7%. De middelen en prestatie schuiven door naar 2012. Gerealiseerd: In 2011 zijn in de eerste tranche voor 4 venprojecten subsidies verleend, waarvan er 1 ook reeds gerealiseerd is. De tweede tranche van de subsidieregeling wordt naar verwachting in 2012 opengesteld. Streefwaarde in 2011: 2 subsidieaanvragen in 2011 oplopend tot 5 in 2014. Nee, gezien de voorbereidingstijd die nodig is om te komen tot wijstherstelprojecten, zijn in 2011

Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011	Indicator	Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?
		nog geen subsidieaanvragen ingediend. Naar verwachting zal het einddoel in 2015 wel worden gehaald.
03.A3.3 Bescherming kwantitatieve toestand grondwater	Voortgang onderzoeken en subsidiëring maatregelen van derden	Geen begrote prestaties in 2011
03.A4.1 Autonoom Besparing grondwatergebruik	Aantal ingezette alternatieven voor grondwatergebruik	Streefwaarde in 2011: 4 subsidieaanvragen (oplopend tot 12 in 2015). In 2010 is in de wijzigingsregeling Subsidie water Noord-Brabant voor 2011 een subsidieplafond vastgesteld van € 0,00. De subsidieregeling wordt omgezet in een stimuleringsprogramma, gericht op het beter benutten van grondwater als vestigingsfactor, door kennis- en innovatie m.b.t. winning en (her)gebruik van grond- en proceswater verder te stimuleren.
03.A3/A4.1 Wettelijk Innen grondwaterheffing	Aantal heffingen per jaar	Begrote prestatie 2011: 8.200 Er zijn 7394 heffingen uitgedaan, het verschil wordt verklaard door het vervallen van de heffing voor bronneringen.

Heeft het gekost wat het mocht kosten?

Bedragen x € 1.000 (exploitatie)	Begr.oorspr. 2011	a.Begr.na wijz. 2011	b.Realisatie 2011	Verschil a-b
Lasten	8.086	6.559	5.945	614
Herkomst middelen				Verschil b-a
EU	0	80	0	-80
Rijk	2.000	1.000	1.018	18
Overige programmabaten	5.479	4.868	4.483	-385
Baten	7.479	5.948	5.501	-447
Saldo lasten en baten	-607	-611	-445	167
Bijdr. Res. provinciaal waterplan	394	319	109	-211

Bedragen x € 1.000 (exploitatie)	Begr.oorspr. 2011	a.Begr.na wijz. 2011	b.Realisatie 2011	Vershil a-b
Bijdr.res.investeringsbudget landelijk gebied	0	80	0	-80
Bijdrage uit alg. middelen	213	212	336	124
		Begr.2011	Rek..2011	
Formatieinzet in fte		9,0	8,1	

Toelichting

Afwijking lasten t.o.v. begroting na wijziging	x € 1.000
<i>Onderbesteding</i>	
- Grondwaterheffing	255
- Provinciaal waterplan	211
Overige lasten waaronder (saldo):	148
- <i>Uitvoering agrarisch grondwaterbeheer</i>	
- Verdrogingsbestrijding	
Totaal afwijking lasten	614
Afwijking baten t.o.v. begroting na wijziging	x € 1.000
- Grondwaterheffing	-255
- Leges GW-vergunningen	-129
Overige baten	-63
Totaal afwijking baten	-447

Afwijkingen van de lasten t.o.v. de begroting na wijziging:

Grondwaterheffing (255) (03.A3/A4.1)

De heffing is afhankelijk van weersomstandigheden (droge / natte zomer), waardoor altijd een afwijking zal ontstaan. De werkelijke opbrengst is € 255.000 lager dan de geraamde € 4,7 miljoen. De lasten en de baten zijn budgettair neutraal, omdat zowel de inkomsten (baten) als toevoeging aan de voorziening (lasten) geraamd worden.

Provinciaal Waterplan (PWP) (211)

Dit betreft hier een onderuitputting t.o.v. de raming op het onderdeel Water voor Natuur van het PWP: Bij de vaststelling van het PWP zijn ook de middelen voor de volledige planperiode van het PWP grotendeels toegekend. Omdat vooral in de beginfase niet altijd duidelijk is in welk jaar de bestedingen zullen plaats vinden, zijn de ramingen soms evenredig verdeeld over de jaren. Doordat in de eerste jaren van uitvoering van het PWP nog niet alles is gestart, lijkt het soms of er sprake is van onderuitputting. Tijdens de verdere doorlooptijd van het PWP zal dit worden ingehaald.

Afwijkingen van de baten t.o.v. de begroting na wijziging

Grondwaterheffing (255)

Zie toelichting hierboven.

Leges Grondwater-vergunningen (129)

De mindere legesinkomsten hebben te maken met de overdracht van een aanzienlijk deel van de vergunningverlening aan de waterschappen met name v.w.b. de bronbemaling.

Toelichting Bijdragen uit reserves

In 2010 is de reserve PWP (Provinciaal Waterplan) gevormd ter uitvoering van het uitvoeringsplan PWP (2010-2015). Zie toelichting op ondersbesteding hierboven.

Een overzicht van de reserves is opgenomen in bijlage 4 van de jaarstukken 2011.

03.05 Waterkwaliteit

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

<i>Te bereiken maatschappelijk effect (vastgelegd in de begroting 2011)</i>	Wat is in 2011 gerealiseerd en wat betekent dat voor 2012 en verder?
03.A <i>Schoon grond- en oppervlaktewater voor iedereen</i>	De uitvoering van de beleidsprestaties is zodanig conform de planning dat verwacht wordt dat de effecten bereikt kunnen worden. Begin 2013 zal een uitgebreide toestandsrapportage worden opgeleverd (RWSR/ beleidsevaluatie PWP). In 2011 en in 2012 worden de monitoringsactiviteiten hiervoor uitgevoerd. Uitzondering betreft de ILG doelen (aanpak waterkwaliteitsproblematiek) die gefinancierd worden uit rijksmiddelen, vanwege het deelakkoord Natuur. In 2012 wordt bekeken welke nieuwe afspraken nodig zijn binnen de bestuursovereenkomst met de waterschappen om het doelbereik haalbaar te maken.
03.B <i>Adequate bescherming van Noord-Brabant tegen overstromingen</i>	
03.C <i>Noord-Brabant heeft de juiste hoeveelheden water (niet te veel en niet te weinig)</i>	

RWSR: Regionale Water Systeem Rapportage / PWP: Provinciaal Waterplan / ILG: Investeringsbudget Landelijk Gebied

Hebben we daarvoor gedaan wat we wilden doen?

<i>Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011</i>	<i>Indicator</i>	Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?
03.A1.2 Wettelijk / Autonom / Bestuursovereenkomst Stimuleren innovatieprojecten KRW(Kaderrichtlijn water)	Voortgang onderzoeken/projecten en maatregelen	Begrote prestatie 2011: 8 KRW-innovatieprojecten gereed in 2011. (KRW: Kader richtlijn water) Deels gerealiseerd, vijf van de acht projecten zijn vrijwel afgerond. Op 31 oktober 2012 moeten alle klaar zijn. Ministerie Infrastructuur & Milieu is akkoord met uitloop vanwege vertraagde start door verlate afgifte van subsidiebeschikkingen.
03.A1.3 Wettelijk / Autonom / Bestuursovereenkomst Aanpak waterkwaliteitsproblematiek	Mate van voortgang overeengekomen prestaties met de waterschappen Provinciale KRW onderzoeksmaatregelen	Streefwaarde in 2011: 25%. De streefwaarde is 100% in 2015. Bij bestuursrapportage II is het geraamde percentage van 25% in 2011 naar beneden bijgesteld tot 3%. De prestatie is doorgeschoven naar 2012. Niet gerealiseerd, in 2011 is cumulatief 72 ha gerealiseerd. Dit is 1% van de totale prestatie. Vanwege de subsidiestop zijn er geen projecten gestart. Door het Deelakkoord natuur vallen de rijksmiddelen weg, waardoor de afgesproken prestatie momenteel niet haalbaar is. In 2012 wordt bekeken welke nieuwe afspraken nodig zijn binnen de bestuursovereenkomst met de waterschappen om het doelbereik haalbaar te maken.

<i>Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011</i>	<i>Indicator</i>	<i>Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?</i>
03.A3.4 Wettelijk / Autonom	Voortgang onderzoeks- en uitvoeringsmaatregelen (o.a. project Schoon water), gebiedsdossiers openbare watervoorziening en aanpak industriële winningen	Streefwaarde in 2011: 4 gebiedsdossiers in 2011 oplopend naar 13 in 2012. Gerealiseerd, 5 gebiedsdossiers gerealiseerd in 2011 In het kader van het onderzoek naar de bescherming van industriële winningen voor menselijke consumptie zijn in 2011 voor 10 winningen feitedossiers opgeleverd. Daarnaast is de verkenning gestart naar de ontwikkeling van een provinciale visie op de ondergrond.
Veilig stellen grondwater voor de drinkwatervoorziening		
03.A5.1 Wettelijk	Voortgang toezicht zwemwater	Begrote prestatie 2011: adequaat toezicht op 100% van de zwemplassen.
Mogelijk maken van veilig zwemmen in buitenwater		Er zijn in 2011 geen zwemverboden afgegeven.

Toelichting

** Aanpak waterkwaliteitsproblematiek 03.A1.3

In jaarrekening 2010 is een cumulatieve prestatie van 1,5% gerapporteerd.

Nu wordt 1% gerapporteerd. Dit wordt verklaard door een correctie opgave van de Waterschappen, waaruit blijkt dat in 2010 niet de juiste cijfers gerapporteerd zijn.

Heeft het gekost wat het mocht kosten?

Bedragen x € 1.000 (exploitatie)	Begr.oorspr. 2011	a.Begr.na wijz. 2011	b.Realisatie 2011	Vershil a-b
Lasten	3.824	3.200	3.082	119
Herkomst middelen				Vershil b-a
EU	0	0	0	0
Rijk	800	1.600	1.860	260
Overige programmabaten	0	0	361	361
Baten	800	1.600	2.220	620
Saldo lasten en baten	-3.024	-1.600	-862	739
Bijdr.res.investeringsbudget landelijk gebied	326	46	502	456
Bijdr. Res. provinciaal waterplan	2.198	1.554	788	-766
Bijdrage uit alg. middelen	500	0	-429	-429

Bedragen x € 1.000 (exploitatie)	Begr.oorspr. 2011	a.Begr.na wijz. 2011	b.Realisatie 2011	Vershil a-b
		Begr.2011	Rek..2011	
Formatieinzet in fte		9,0	8,1	

Toelichting

Afwijking lasten t.o.v. begroting na wijziging	x € 1.000
<i>Onderbesteding</i>	
- Synergiegelden (ilg/Rijk)	572
- Provinciaal waterplan	392
- WHP: Diffuse bronnen	72
<i>Overschrijding</i>	
- Water- en bodemkwaliteit	-913
Overige lasten (saldo):	-4
	<u>119</u>
Afwijking baten t.o.v. begroting na wijziging	x € 1.000
- Synergiegelden (ilg/Rijk)	-572
- Rijksbijdrage waterkwaliteit	831
- Bijdrage derden projectbureau KRW	182
- Inkomsten partners Schoon Water 2007/2009	179
Totaal afwijking baten	<u>620</u>

Afwijkingen van de lasten t.o.v. de begroting na wijziging:

Synergiegelden (ilg/Rijk) (572)

De synergieprojecten zijn in 2010 voorspoedig van start gegaan. In 2011 is vertraging ontstaan in de financiële verwerking, waardoor een onderuitputting zichtbaar is van €572.000 op een totaal van €1,5 mln. Het betreft rijksmiddelen (is budgettair neutraal over de jaren heen). (ILG: investeringsbudget landelijk gebied).

Provinciaal Waterplan (PWP) (392) (03.A3.3 en 03.A5.1)

Het betreft onderuitputting op de volgende onderdelen van het PWP: Strategie waterkwaliteitsbeleid (12), Aanpak diffuse bronnen (-54), Bescherming waterkwaliteit menselijke consumptie (410) en Zwemwater (24).

Bij de vaststelling van het PWP zijn ook de middelen voor de volledige planperiode van het PWP grotendeels toegekend. Omdat vooral in de beginfase niet altijd duidelijk is in

welk jaar de bestedingen zullen plaats vinden, zijn de ramingen soms evenredig verdeeld over de jaren. Doordat in de eerste jaren van uitvoering van het PWP nog niet alles is gestart, lijkt het soms of er sprake is van onderuitputting. Tijdens de verdere doorlooptijd van het PWP zal dit worden ingehaald.

WHP: Diffuse bronnen (72)

De vaststelling van een subsidie is lager uitgevallen waardoor er sprake is van een positief ontwikkelingsverschil. (WHP:Waterhuishoudingsplan)

Water- en bodemkwaliteit (-913) (03.A1.3)

In de loop van 2011 is de raming voor Water- en bodemkwaliteit (o.a. Actief Randenbeheer) naar beneden bijgesteld. Dit blijkt niet juist te zijn. De uitgaven zijn conform de oorspronkelijke raming, waardoor nu een overschrijding zichtbaar is. Deze wordt overigens gedekt uit reserves.

Reserve Provinciaal waterplan

Een overzicht van de reserves is opgenomen in bijlage 4 van de jaarstukken 2011.

Apparaatskosten programma water

De kosten van de bedrijfsvoering (zie paragraaf bedrijfsvoering) worden als apparaatskosten aan de programma's toegedeeld op basis van de formatie-inzet uitgedrukt in fte per programma. Bij de begroting 2011 kwamen de apparaatskosten uit op € 6.763.000 bij een fte-aantal van 59,0.

Van de gerealiseerde apparaatskosten is € 6.065.000 toegedeeld aan programma water op basis van 53,3 fte voor dit programma. Het verschil in toegerekende apparaatskosten bedraagt € 698.000 t.ov. de begroting. De lagere gerealiseerde apparaatskosten zijn het gevolg van per saldo lagere kosten bedrijfsvoering en minder eigen personeelsinzet bij dit programma.

4 Milieu

Algemeen	76
04.01 Ecologie algemeen	78
04.02 Fysieke veiligheid	82
04.03 Lucht/geluid/klimaat	86
04.04 Bodem	94
04.05 Landbouw	99
04.06 Afval- en grondstoffenbeheer	105
04.10 Handhaving	109
04.11 Proeftuinen	113

Programma 04 Milieu

Portefeuillehouders:

J.J.C. van den Hout, Y.C.M.G. de Boer

Doelstelling

Met onze taken op het terrein van milieu dragen we bij aan een gezonde omgeving voor mens, dier en plant. Hierbij richten wij ons op:

- het borgen van de fysieke leefomgeving;
- het bevorderen van duurzaamheid;
- een Brabants platteland waar het goed wonen, werken en recreëren is;
- de verbetering van het naleven van vergunningen.

Algemeen beeld

In 2011 zijn de meeste Schoon Brabant projecten afgerond, die een basis leggen voor verdere duurzame ontwikkelingen. Het Provinciaal MilieuPlan is vastgesteld en legt de basis voor de komende bestuursperiode, waarbij gezondheid een prominente rol gekregen heeft. Verder heeft in 2011 de Commissie Van Doorn haar advies opgeleverd, waaruit het Verbond van Den Bosch voortgekomen is.

Resultaten 2011

- Het Provinciaal milieuplan (PMP) is opgesteld **(UA15)**.
- Het programma Schoon Brabant is afgerond:
 - Brabantse landschappen: drie goed functionerende stuurgroepen als basis voor verdere gebiedsontwikkeling;
 - Gezond en Veilig: landmarks innovatief groen (Multi functionele accommodatie Tilburg, daktuin ZLTO), drie frisse scholen, energiezuinige woningen, website voor luchtkwaliteit;
 - Proeftuinen: start nieuwbouwwijk in Roosendaal, energyweb in Moerdijk, biomassa Den Bosch, Weg van de Toekomst.
- Landbouw **(UA4)**: Koersdocument, de uitwerking van de adviezen van de commissie Van Doorn, de realisatie van de ombuigingen Agenda van Brabant, waarbij we rekening houden met ontwikkelingen op het terrein van leefbaarheid, gezondheid, innovatie, recreatie en MKB.
- Veiligheid leefomgeving: we startten een verkenning naar de ontwikkeling van een visie op de ondergrond voor de opslag van kernafval en schaliegaswinning.
- Het Handhavingsplan 2008-2011 is uitgevoerd, waarbij de provincie naam maakte met haar systeemgericht toezicht **(UA18)**.
- Regionale Uitvoeringsdiensten (RUD): in 2011 is overeenstemming bereikt over de hoofdstructuur. Nationale afspraken zijn naar Brabant vertaald. Dit resulteerde in drie RUD's in Brabant; het kwartiermaken is daar gaande **(UA16)**.

04 Milieu

Bedragen x € 1.000

Lasten

	Begroting 2011 oorspronkelijk	Begroting 2011 na wijziging	Jaarrek. 2011 realisatie	Vershil begr-realizatie
Programmalasten	51.147	60.011	47.517	12.494
Apparaatskosten	36.971	37.196	31.603	5.593
totaal	88.118	97.208	79.121	18.087

Baten

Rijk	21.042	8.177	6.597	-1.580
Europa	146	667	623	-44
Overige programmabaten	9.848	8.871	5.590	-3.281
Dekking verschil lasten en baten				
Dekking uit reserves	20.401	30.187	23.702	-6.484
Dekking uit alg.middelen	36.681	49.306	42.608	-6.698
totaal	88.118	97.208	79.121	-18.087

Formatieinzet (in fte)

Waarvan indirect (in fte):

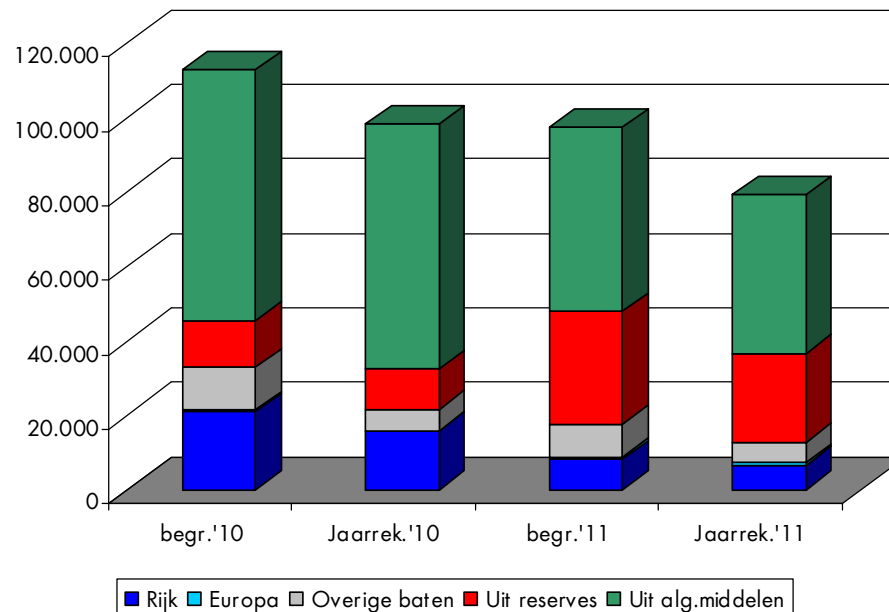
285,0

248,8

20,6

15,8

Middeleninzet programma Milieu
bekostiging van de lasten (bedragen x € 1.000)

04.01 Ecologie algemeen

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

Te bereiken maatschappelijk effect (vastgelegd in de begroting 2011)

Wat is in 2011 gerealiseerd en wat betekent dat voor 2012 en verder?

04.B

Bevorderen duurzaamheid

Het laatste jaar van het programma Schoon Brabant heeft geleid tot verbetering van de duurzaamheid in Brabant. Concrete toepassing van energiezuinige concepten voor woningen en scholen vindt plaats. Hergebruik van industriële reststromen als grondstof of energiebron vindt daadwerkelijk plaats en kansen voor opschaling zijn aanwezig. Bij de aanbesteding en aanleg/reconstructie van provinciale wegen kunnen dankzij de ervaringen bij de proeftuin "Weg van de Toekomst" innovatie en energiebesparing tot duurzaamheidswinst leiden.

Hebben we daarvoor gedaan wat we wilden doen?

Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011

Indicator

Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?

04.B.1 Autonom/Wettelijk

Uitwerking ambitiestatement Leren voor een Duurzame Ontwikkeling en inspirerende projecten Natuur en milieu educatie

Aantal gefinancierde projecten en leerarrangementen

Streefwaarde in 2011: 20
Ja, prestatie is geleverd. In 2011 zijn 23 projecten en leerarrangementen gefinancierd.

Aantal inspirerende projecten Natuur- en Milieu-educatie (Schoon Brabant)

Streefwaarde in 2011: 9 projecten.
Ja, de prestatie is gerealiseerd (ruimschoots behaald: 10).
In de nota Kwaliteitsimpuls Natuur- en Milieueducatie 2008-2011 is aangegeven dat de provincie in deze periode jaarlijk 2 á 3 concrete, inspirerende projecten op het gebied van natuur- en milieueducatie zal stimuleren die inspirerend zijn voor anderen. Effect: verhogen van betrokkenheid bij en zorg voor ecologie-thema's zoals natuur en milieu, het bijdragen aan begrip en acceptatie van provinciaal ecologiebeleid en de daarmee samenhangende maatregelen en het bijdragen aan gezondheid en kwaliteit van leven via verhoging van het omgevingsbewustzijn en zelfbewustzijn.

04.B.2 Autonom/Wettelijk

Gezonder binnenklimaat bij scholen en woningen, gebruik duurzame materialen en vermindering energieverbruik (Schoon Brabant)

Gezonde frisse basisscholen (voorbeeldscholen)

Streefwaarde in 2011: 4 voorbeeldscholen gereed

Ja, de prestatie is gerealiseerd, in 2011 zijn 2 voorbeeldscholen in Brabant gerealiseerd en officieel geopend. Met de 2 reeds in 2010 geopende scholen, is er eind 2011 een viertal voorbeeldscholen gereed. Begin 2012 wordt de 5^e en laatste voorbeeldschool geopend. De vier gerealiseerde scholen voldoen aan het concept Frisse Scholen (MERK Brabant). Dit concept, ondersteund door Astma Fonds en Gemeentelijke Geneeskundige Dienst, zal na 2011 door

Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011	Indicator	Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?
		Service Instituut VIBA Expo verder worden uitgedragen met hulp van Astma Fonds, GGD en Hogeschool HAS Den Bosch. Door deze realisatie zijn op het gebied van duurzaam en gezond bouwen, wijkverbetering, herbestemming historisch erfgoed en bevordering biodiversiteit (natuur-leerspeeltuin) concrete resultaten geboekt. Op het gebied van participatie met bewoners en gebruikers zijn 4 van de 5 Frisse Scholen tevens wijkhuisbrede scholen. Op twee nieuwe lokaties worden de vier pijlers van het concept Frisse School (Den Bosch en Waalwijk toegepast.
	Scholen die gebruik maken van het stimuleringskader	Streefwaarde in 2011: 20 scholen. Bij bestuursrapportage I is de beleidsprestatie i.v.m. de bezuinigingen komen te vervallen.
	Lespakket en handboek voor gezonde frisse school	streefwaarde in 2011: 1 lespakket Ja, de prestatie is gerealiseerd, dit lespakket is sinds medio 2010 online beschikbaar en wordt ook op de voorbeeldscholen gebruikt. Twee handreikingen m.b.t. het realiseren van Frisse Scholen (MERK Brabant) zijn in 2011 gereed gekomen en beschikbaar. Hierin is opgenomen hoe het proces doorlopen moet worden naar een Frisse School en wat de go en no/go momenten zijn. Daarnaast is in 2011 het Handboek realiseren natuur-leerspeeltuin gereed gekomen.
	Aantal woningen met passief bouwen en prefab technieken	Streefwaarde in 2011: 1.000 woningen. Bij bestuursrapportage I is de beleidsprestatie komen te vervallen i.v.m. geringe belangstelling voor de subsidieregeling.
04.B.8 Autonoom Provinciaal milieuplan (PMP)	Uitgewerkt beleidskader milieu en jaarlijkse actualisering	Begrote prestatie 2011: 1 Ja, de prestatie is gerealiseerd, het Provinciaal MilieuPlan is op 20 januari 2012 door PS goedgekeurd.
04.B.9 Autonoom Vermindering energieverbruik openbare ruimte en verbetering leefbaarheid. (Schoon Brabant)	Aantal projecten	Bij bestuursrapportage I is de streefwaarde van 2 projecten in 2013 bijgesteld naar 1, omdat voor het project in Tilburg het college van B&W heeft besloten het ondergronds brengen van hoogspanningsleidingen niet voort te zetten. Prestatie is deels gerealiseerd. Het project energieverbruik openbare ruimte (Eindhoven, locatie Strijp S) is in volle gang en gaat in 2012 en 2013 leiden tot concrete resultaten. Een gezamenlijk communicatieplan (gemeente en provincie) wordt nu opgesteld.
04.B.5 Countdown 2010: versterking biodiversiteit in de bebouwde omgeving en agrarisch gebied.	Aantal vernieuwende projecten: 20 Aantal deelnemende gemeenten: 66	Bij bestuursrapportage I is naar aanleiding van de PS-motie waarbij de voorgestelde bezuiniging 2010 op biodiversiteit is teruggedraaid deze beleidsprestatie opgenomen. De indicator daarbij is het aantal vernieuwende projecten met een streefwaarde van 20 in 2011. Ja, de prestatie is gerealiseerd. Bij bestuursrapportage I is tevens als indicator opgevoerd ruimte voor de vlinder in gemeenten met een streefwaarde van 66 gemeenten. Ja, de prestatie is gerealiseerd, al deze gemeenten hebben meegedaan aan het project bloemrijke vegetaties voor vlinders in stad en buitengebied

Heeft het gekost wat het mocht kosten?

Bedragen x € 1.000 (exploitatie)	Begr.oorspr. 2011	a.Begr.na wijz. 2011	b.Realisatie 2011	Verschil a-b
Lasten	7.491	5.298	3.735	1.563
Herkomst middelen				Verschil b-a
EU	0	0	0	0
Rijk	318	522	507	-15
Overige programmabaten	1.518	1.568	763	-805
Baten	1.835	2.090	1.270	-820
Saldo lasten en baten	-5.656	-3.208	-2.465	743
Bijdr.res.investeringsbudget landelijk gebied				0
Bijdr.res.regionale structuurverst.	2.918	770	170	-599
Bijdrage uit alg. middelen	2.738	2.439	2.295	-144
Formatieinzet in fte		Begr.2011 81,1	Rek..2011 73,2	

Toelichting van de afwijkingen van de lasten t.o.v. de begroting

Afwijking lasten t.o.v. begroting na wijziging x € 1.000

Onderbesteding

WKO spoorzone (Schoon Brabant/samen investeren)	500
Vergunningverlening WABO	467
Overige kleinere onderbestedingen waaronder:	596
- Brabants centrum voor duurzaamheid	
- Voorbereiding majeure projecten	
- Uitbreiding/detachering brijvoer	

- Milieu effecten rapportage
- Floriade

Totaal afwijking lasten

1.563

WKO spoorzone (WKO: Warmte koude opslag)

Uit de jaarverantwoording 2011 van de B5-gemeenten is gebleken (Tilburg), dat het project WKO Spoorzone is vertraagd vanwege de gevolgen van het gure economische klimaat. Hierdoor is in 2011 minder uitgegeven dan begroot.

Vergunningverlening WABO (Wet administratieve bepalingen omgevingsrecht)

Bij het in werking treden van de WABO is de provincie bevoegd geworden voor de bouw-, reclame-, inrit-, kap- en slooptvergunningen (BRIKS) bij de provinciale bedrijven. De provincie heeft de kennis voor deze procedures niet in huis en deze kennis wordt via een dienstverleningsovereenkomst met de gemeente betrokken. De gemeenten ontvangen hier een vergoeding voor. De provincie heft leges voor deze procedures op basis van de provinciale legesverordening.

Bij de start van de Wabo is op basis van kengetallen van de Brabantse gemeenten een inschatting gemaakt van het aantal procedures dat in 2011 behandeld zou worden voor de Wabo. In 2011 blijken de bedrijven minder aanvragen ingediend te hebben dan verwacht. Hierdoor zijn er minder legesinkomsten voor deze activiteit, en is er ook minder gebruik gemaakt van de dienstverleningsovereenkomst met de gemeenten, waardoor de uitgaven eveneens achter zijn gebleven.

Toelichting van de afwijkingen van de baten t.o.v. de begroting

Afwijking baten t.o.v. begroting na wijziging	x € 1.000
Inkomsten leges	
vergunningverlening wabo	-775
Overig	-45
Totaal afwijking baten	-820

Inkomsten leges vergunningverlening wabo

Zie toelichting bij de lasten.

Toelichting Bijdragen uit reserves*Bijdrage reserve regionale structuurversterking*

De onderbesteding wordt veroorzaakt door de vertraging op de WKO spoorzone, zie hierboven. (WKO: Warmte-Koude opslag).

Een overzicht van de reserves is opgenomen in bijlage 4 van de jaarstukken 2011.

04.02 Fysieke veiligheid

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

Te bereiken maatschappelijk effect (vastgelegd in de begroting 2011)

04.A

Borgen kwaliteit fysieke leefomgeving

Wat is in 2011 gerealiseerd en wat betekent dat voor 2012 en verder?

In 2011 is de eerste aanzet gemaakt voor een startnotitie om onze beleidsvisie Externe veiligheid te herzien. Op basis van deze beleidsvisie wordt het mogelijk om een ruimtelijk gericht risicobeleid te voeren, dat ondersteunend zal zijn bij het maken van bestuurlijke keuzes.

Ook is in 2011 in overleg met gemeenten gezorgd dat zij een aantal bestemmingsplannen hebben aangepast waardoor wordt voorkomen dat dicht bij risicovolle bedrijven nieuwe kwetsbare objecten kunnen worden gerealiseerd. In 13 gevallen zijn we nog in overleg met gemeenten.

Daarnaast is in 2011 het Provinciaal MilieuPlan (PMP) opgesteld waarin onze doelstellingen en de wijze waarop we gaan monitoren zijn opgenomen. Het monitoringsprogramma om onze beleidsambities te meten is in 2011 grotendeels opgesteld. In 2012 zal het monitoringsprogramma formeel worden vastgesteld en zal de monitoring worden gestart.

Programma Brabant Veiliger 2011-2014

Het programma Brabant Veiliger 2011-2014 is in december 2010 vastgesteld en borgt de structurele en adequate uitvoering van EV-taken waarvan de kwaliteitscriteria opgenomen zijn in het uitvoeringsprogramma 2011. (EV: Externe Veiligheid).

Hebben we daarvoor gedaan wat we wilden doen?

Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011

Indicator

Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?

04.A.1 Wettelijk

Stimuleren van de structurele, adequate uitvoering van het externe veiligheidsbeleid

1. Vastgesteld uitvoeringsprogramma Externe Veiligheid (EV)

Begrote prestatie 2011: 1.
Ja, de prestatie is gerealiseerd, het programma Brabant Veiliger 2011-2014, uitvoeringsprogramma 2011 is in december 2010 vastgesteld. Om een structurele en adequate uitvoering van EV-taken te borgen zijn kwaliteitscriteria opgenomen in het uitvoeringsprogramma 2011. Daarnaast is een prestatieafpraak gemaakt: Uiterlijk 31 december 2012 voldoen alle organisaties individueel of in samenwerking met andere organisaties aan de gestelde eisen.

Het daartoe bevorderen van de samenwerking tussen gemeenten, provincies en regionale samenwerkingsverbanden d.m.v. uitvoering Programma Brabant Veiliger (Schoon Brabant)

2. Toegekende subsidies

Begrote prestatie 2011: 74 toegekende subsidies.
Ja, de prestatie is gerealiseerd, in 2011 hebben 74 Brabantse overheden (1 provincie, 67 gemeenten, 3 milieudiensten en 3 veiligheidsregio's) een aanvraag ingediend voor de beschikbare subsidie. De aanvragen zijn conform het uitvoeringsprogramma 2011 toegekend.

Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011	Indicator	Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?
04.A.2 Wettelijk Voorkómen en verminderen risico's voor de leefomgeving door aanvullende (eigen) provinciale projecten en activiteiten zoals genoemd in de Beleidsvisie Externe veiligheid (EV).	1. Uitgevoerde projecten en activiteiten m.b.t. verantwoord vervoer gevaarlijke stoffen	1. Streefwaarde in 2011 (cumulatief): 14 uitgevoerde projecten. Ja, de prestatie is gerealiseerd, zie toelichting onder deze tabel.
	2. Uitgevoerde projecten en activiteiten m.b.t. verantwoorde ruimte voor risicovolle bedrijven	2. Streefwaarde in 2011 (cumulatief): 7 uitgevoerde projecten. Ja, de prestatie is gerealiseerd, zie toelichting onder deze tabel.
	3. Uitgevoerde projecten en activiteiten m.b.t. (interne) samenwerking aan veiligheid	3. Streefwaarde in 2011 (cumulatief): 4 uitgevoerde projecten. Ja, de prestatie is gerealiseerd, zie toelichting onder deze tabel.
04.A.3 Wettelijk Gegevens externe veiligheid inzichtelijk	Monitoringsprogramma:	Streefwaarde in 2011: 1 De prestatie is deels gerealiseerd, het opstellen van een monitoringsprogramma is in een gevorderd stadium. Het monitoringsprogramma is afgestemd op het Provinciaal Milieu Plan en alle monitoringsaspecten zijn gebundeld met het opstellen van de doelenboom Externe Veiligheid. In 2012 wordt bepaald hoe de monitoringsgegevens centraal geregistreerd gaan worden en hoe vervolgens gepresenteerd.
04.A.4 Autonoom Contacten met België zijn verstevigd	Uitgevoerde uitwisselings- en samenwerkingsprojecten	Streefwaarde in 2011: 2 samenwerkingsprojecten . Ja, de samenwerkingsprojecten zijn gerealiseerd
04.A.17 Wettelijk Inzichtelijk maken van saneringssituaties	Saneringsprogramma tranche 1 t/m 5	Begrote prestatie 2011: 1 saneringsprogramma. Ja, de prestatie is gerealiseerd, in 2011 is verder uitvoering gegeven aan het saneringsprogramma. Er zijn 4 latente saneringssituaties opgelost. Er resteren nog 13 latente saneringssituaties.
4.A.18 Wettelijk Implementatie verdrag van Helsinki	Belgische Helsinki-bedrijven moeten op Nederlands grondgebied voldoen aan de kwaliteitseisen op het gebied van BEVI (Besluit Externe Veiligheid Inrichtingen)	Begrote prestatie 2011: plaatsgebonden risico=0 en groepsrisico is 100%. Ja, de prestatie is gerealiseerd, persoonsgebondenrisico en groepsrisico voldoen aan de in Nederland gestelde wet- en regelgeving

Toelichting

Toelichting bij 04.A.2 "Voorkómen en verminderen risico's voor de leefomgeving door aanvullende (eigen) provinciale projecten en activiteiten zoals genoemd in de Beleidsvisie Externe veiligheid (EV)."

Eind 2010 is een tussenevaluatie van de beleidsvisie uitgevoerd. Hieruit blijkt dat:

- de voortgang van de projecten/activiteiten volgens schema loopt binnen de gestelde periode 2008-2012;
- het effect van de projecten/activiteiten op de realisatie van de beleidsambities tot nu toe niet in verhouding staat tot de voortgang;
- de beleidsambities niet of hooguit voor een klein gedeelte gerealiseerd zijn tot nu toe.

Op basis van de resultaten van de tussenevaluatie hebben GS op 13 september 2011 besloten om de beleidsvisie tussentijds te herzien. Tegelijkertijd is besloten dat de tussenevaluatie als eindevaluatie kan worden beschouwd. De herziening van de beleidsvisie zal gaan gelden voor de periode 2012 t/m 2016. De meest kansrijke projecten uit de voorgaande beleidsvisie worden gemotiveerd gecontinueerd.

Heeft het gekost wat het mocht kosten?

Bedragen x € 1.000 (exploitatie)	Begr.oorspr. 2011	a.Begr.na wijz. 2011	b.Realisatie 2011	Verschil a-b
Lasten	1.273	3.477	3.465	12
Herkomst middelen				Verschil b-a
EU	0	0	0	0
Rijk	1.076	0	0	0
Overige programmabaten	0	0	0	0
Baten	1.076	0	0	0
Saldo lasten en baten	-197	-3.477	-3.465	12
Bijdrage uit res.decentralisatieuitkering externe veiligheid	0	3.393	3.374	-19
Bijdrage uit alg. middelen	197	84	91	6
Formatieinzet in fte		Begr.2011 11,0	Rek..2011 9,9	

Toelichting van de afwijkingen van de lasten t.o.v. de begroting

Afwijking lasten t.o.v. begroting na wijziging	x € 1.000
<i>Onderbesteding</i>	
Overige kleine onderbestedingen waaronder:	157
- Risico informatie systeem (RIS)	
<i>Overschrijding</i>	
Overige kleine overschrijding waaronder:	-145
-Externe veiligheid 2011-2014	
Totaal afwijking lasten	12

Er is geen afwijking op de baten.

Toelichting Bijdragen uit reserves

De afwijking op de besteding t.l.v. de reserve decentralisatieuitkering externe veiligheid is beperkt tot €54.000 op een totaal van €3,4 miljoen.

Een overzicht van de reserves is opgenomen in bijlage 4 van de jaarstukken 2011.

04.03 Lucht/geluid/klimaat

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

Te bereiken maatschappelijk effect (vastgelegd in de begroting 2011)

Wat is in 2011 gerealiseerd en wat betekent dat voor 2012 en verder?

04.A	<i>Borgen kwaliteit fysieke leefomgeving</i>	Voor het bereiken van het maatschappelijk effect zijn in 2011 verschillende activiteiten uitgevoerd. Diverse subsidies zijn verstrekt aan gemeenten/particulieren voor projecten ter verbetering van de luchtkwaliteit en aan gemeenten voor het actueel beheer van geluidzones rond industrieterreinen. Op het gebied van luchtkwaliteit worden jaarlijks 5 meetprojecten uitgevoerd (3 langlopende en 2 kortlopende). De "Beleidsregel beoordeling geurhinder omgevingsvergunningen industriële bedrijven Noord-Brabant" en het draaiboek (calamiteiten) luchtkwaliteit en SMOG zijn vastgesteld. Bij aanleg en/of reconstructie van provinciale wegen en provinciale inpassingsplannen zijn lucht en geluid aspecten die betrokken worden bij de ontwikkeling van de plannen. Ook wettelijke taken dragen bij aan de borging van de kwaliteit fysieke leefomgeving. Voor luchtkwaliteit zal er in 2012 een meerjarenprogramma worden opgesteld, met daarin opgenomen een activiteitenkalender. Voor het overgrote deel van de provinciale wegen worden in 2012 geluidbelastingkaarten vastgesteld en in 2013 een actieplan. In de periode 2012 t/m 2014 worden voor luchthavenbesluiten en -regelingen vastgesteld voor terreinen in gebruik voor structurele luchtvaartactiviteiten. Voor de uitvoering van het Provinciaal MilieuPlan worden in 2012 voor de verschillende thema's monitoringsprogramma's opgesteld.
04.B	<i>Bevorderen duurzaamheid</i>	In 2011 is een dekkend basisnetwerk aan multifuel tankstations gerealiseerd en is het aantal schone, voertuigen flink toegenomen. Ook heeft de provincie haar voorbeeldrol vervuld door het eigen wagenpark voor een gedeelte te vergroenen. Wel is gebleken dat de oorspronkelijke doelstellingen soms te ambitieus waren en naar beneden moesten worden bijgesteld. Het project schoon, stil, zuinig en duurzaam vervoer is eind 2011 afgerond. In 2011 zijn ook de laatste beschikkingen afgegeven voor het toepassen van innovatief groen. De subsidieregeling is inmiddels afgelopen. Het Knooppunt Innovatief Groen, waaraan de provincie financieel heeft bijgedragen, is inmiddels doorontwikkeld tot een volwaardig instituut dat in de toekomst waarschijnlijk volledig door bedrijfsleven en onderwijs zal worden gefinancierd.

Hebben we daarvoor gedaan wat we wilden doen?

<i>Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011</i>	<i>Indicator</i>	Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?
04.A.5 Wettelijk	Innovatief/ milieuvriendelijk bevoorradingsysteem steden	Begrote prestatie 2011: 5 in 2011. Nee, de prestatie is niet gerealiseerd, in 2011 zijn een aantal inhoudelijke afstemmingsoverleggen met samenwerkende partijen gehouden (B5, EVO, TLN en regio West-Brabant) gericht op kennisdeling, uitwisselen ervaringen e.d. Er is niet meer specifiek aan projecten uit de Samenwerkingsagenda Stedelijke distributie gewerkt. De regierol die de provincie had voor afstemming is inmiddels overgenomen door het landelijk opererende Connexx (Delft).

Verbetering luchtkwaliteit fijn stof, Nox, energiebesparing (CO₂) beperken fossiele brandstoffen in Noord-Brabant beïnvloed door: - Vervoer; - Veehouderijen; - Industrie.	Aantal multifuel tankstations (Schoon Brabant) Aantal milieuzones in steden Aantal (snel)laadpunten elektrisch (Schoon en Dynamisch Brabant)	(EVO: Vereniging van en voor verladers / TLN: Transport en logistiek Nederland) Streefwaarde in 2011: 12. Ja, de prestatie is gerealiseerd, eind 2011 zijn 9 aardgasvulpunten gerealiseerd, 12 bio-ethanol en 1 biodiesel. Effect: een dekkend basisnetwerk van multifuel tankstations is in Brabant gerealiseerd. Hiermee heeft de provincie een substantiële bijdrage geleverd aan het doorbreken van het kip-ei verhaal t.a.v. vraag en aanbod van schone brandstoffen. Een randvoorwaarde voor de verkoop van schone voertuigen is vervuld. Nu is het aan de markt zelf om te zorgen voor opschaling van het basisnetwerk. Bij bestuursrapportage I is deze beleidsprestatie komen te vervallen, omdat gemeente Helmond afziet van het instellen van een milieuzone. Streefwaarde in 2011(cumulatief): 1.000 (snel)laadpunten. Bij bestuursrapportage I is deze beleidsprestatie komen te vervallen.
	Aantal schone / zuinige voertuigen (uitgezonderd fietsen) (Schoon, Dynamisch en Bereikbaar Brabant)	Streefwwaarden in 2011(cumulatief): 2.000 voertuigen op groen gas, bio-ethanol of biodiesel en 200 elektrische voertuigen. De prestatie is deels gerealiseerd, de doelstelling van 2000 voertuigen op alternatieve brandstoffen in 2011 is te ambitieus gebleken. Reden is dat de vraag naar deze voertuigen is achtergebleven door de huidige economische situatie en de fiscale behandeling van deze voertuigen door het rijk. Overigens is wel een forse bijdrage geleverd aan het aantal schone en zuinige voertuigen op de weg, want eind 2010 reden er in Brabant al 456 aardgasvoertuigen, 198 op bio-ethanol, 1490 elektrische scooters en 25 elektrische voertuigen (bron Rijksdienst voor het wegverkeer RDW). Gegevens over 2011 zijn nog niet voorhanden, maar vooral het aantal aardgasvoertuigen en elektrische voertuigen zal mede door onze beleidsinspanningen zijn toegenomen. Effect: het positieve effect van deze voertuigen op de luchtkwaliteit zal uiteindelijk iets kleiner zijn dan beoogd bij de oorspronkelijke doelstelling.
	Aantal lokale werkgroepen met operationeel actieplan ‘marktontwikkeling schoon vervoer’ (Schoon en Dynamisch Brabant)	Streefwaarde in 2011(cumulatief): 15. Bij bestuursrapportage I is het aantal lokale werkgroepen vanwege gebleken complexiteit bijgesteld van 15 in 2011 naar 11 in 2011. Nee, de prestatie is niet gerealiseerd, in de gemeente Eindhoven en in de regio Noordoost Brabant zijn 2 werkgroepen actief (gewees) en zijn concrete activiteiten opgestart om de markt voor schoon vervoer te stimuleren. Reden voor het achterblijven van het aantal actieve werkgroepen: lagere prioriteit in uitvoering bij provincie, samenwerking tussen marktpartijen in een werkgroep bleek lastig en animo bij marktpartijen is beperkt door achterblijven gunstige fiscale maatregelen van het rijk. Effect: de markt voor schone voertuigen groeit minder snel.
	Vergroenen eigen wagenpark (Schoon en Dynamisch Brabant)	Streefwwaarden (cumulatief) 60 voertuigen in 2011 via aanbesteding nieuw leasecontract en 20 elektrische voertuigen. Deels gerealiseerd, doelstelling is te ambitieus. Wel zijn milieu-eisen in de aanbesteding (raamovereenkomsten) opgenomen. In 2011 worden er ong. 12 hybride voertuigen als poolauto (via huur) ingezet, ongeveer 13 voertuigen in eigendom rijden op LPG. (LPG: Liquefied Petroleum Gas) Via het verhuurbedrijf worden sinds 2011 2 elektrische Nissan Leafs ingezet als poolauto,

Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011	Indicator	Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?
		de provincie heeft 2 elektrische dienstscooters in eigendom en 2 omgebouwde VM Golfs die naar verwachting in 2012 zullen worden ingezet. De provincie is n.a.v. wagenparkadvies bezig met het opstellen van een plan voor verdere vergroening (minder, kleinere en schonere voertuigen).
	Pilotprojecten met zeer schone/zuinige voertuigen en efficiënt vervoer (Schoon, Dynamisch en Bereikbaar Brabant)	Begrote prestatie in 2011: 2 projecten. Ja, de prestatie is gerealiseerd, er is een project dat gericht is op het opzetten van een pilot voor duurzaam deelvervoer in de wijk De Muntel in de gemeente 's-Hertogenbosch. Het verbindt de bewoners en bedrijven in de wijk en zorgt ervoor dat mensen hun tweede auto laten staan en zelfs inruilen voor een abonnement op een elektrisch deelvoertuig (auto, scooter of bestelwagen). Ook is subsidie verleend voor een project dat de haalbaarheid onderzoekt van elektrische afvalinzameling (zonder uitstoot) met als doel het genereren en beschikbaar stellen van informatie voor beslissers op dit vlak (gemeenten, afvalinzamelaars enz.), zodat zij een weloverwogen keuze kunnen maken m.b.t. de inzet/aanschaf van elektrische vuilniswagens. Het uiteindelijke doel is om vervolgens met een aantal stakeholders een pilot op te zetten met verschillende gemeenten en leveranciers.
	Verstekte subsidies voor innovatieve en onvoorziene projecten o.b.v. de "Subsidieregeling verbeteren luchtkwaliteit"	Begrote prestatie in 2011: 8 subsidies. Ja, de prestatie is gerealiseerd, aan 4 innovatieve projecten is subsidie verstrekt, daarnaast hebben 25 GGA-projecten (GGA: gebiedsgerichte aanpak) kunnen profiteren van een bijdrage, omdat deze tot een verbetering van de luchtkwaliteit leiden (zie toelichting onder deze tabel).
	Actueel uitvoeringsprogramma BSL (Brabants Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit) Meerjarenprogramma 2008-2014	Begrote prestatie in 2011: 1 Nee, de prestatie is niet gerealiseerd, separate actualisatie van het BSL zal niet plaatsvinden. Op basis van het vastgestelde PMP wordt o.a. een meerjarenprogramma luchtkwaliteit opgesteld. Het thema gezondheid zal hierin nadrukkelijk betrokken worden, evenals de actualisatie van het BSL. Het programma zal in het 3 ^e kwartaal gereed zijn.
04.A.6 Wettelijk Gegevens luchtkwaliteit in Brabant actueel en inzichtelijk voor burgers en professionals.	Actuele, toegankelijke en klantvriendelijke website met informatie over luchtkwaliteit in Brabant	Begrote prestatie in 2011: 1 Ja, de prestatie is gerealiseerd.
	Actuele, toegankelijke en klantvriendelijke website met informatie over geur(hinder) in Brabant	Begrote prestatie in 2011: 1 Nee, de prestatie is niet gerealiseerd, met de site is begonnen na het vaststellen van de "Beleidsregel beoordeling geurhinder bij industriële omgevingsvergunningen Noord Brabant" op 1 november 2011, site zal in april 2012 gereed zijn.
	Uitgevoerde meetprojecten luchtkwaliteit	Streefwaarde in 2011 (cumulatief): 12 oplopend tot 22 in 2013. Ja, de prestatie is gerealiseerd, uitvoering meetprogramma loopt volgens planning (zie toelichting onder deze tabel).
	Rapportage over luchtkwaliteit in Noord-Brabant en voortgang BSL	Begrote prestatie in 2011: 1 Ja, de prestatie is gerealiseerd.

Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011	Indicator	Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?
	Vastgesteld draaiboek (calamiteiten) luchtkwaliteit en SMOG	Begrote prestatie in 2011: 1 Ja, de prestatie is gerealiseerd, vastgesteld op 11 oktober 2011.
04.A.7 Wettelijk Beperken van geluidhinder vanwege: - industrie - provinciale wegen - luchtvaart	Actueel zonebeheer voor een regionaal industrieterrein (vanaf 2011 jaarlijks)	Begrote prestatie in 2011: 10 Nee, de prestatie is niet gerealiseerd, aantal is 1 (zie toelichting onder deze tabel)
	Vastgesteld zonebeheerplan voor een regionaal industrieterrein	Nee, de prestatie is niet gerealiseerd, zonebeheersplan (zbp) is in concept gereed. Eind 2011 is er jurisprudentie gekomen m.b.t. de juridische status van een zbp. De uitspraak zal worden geanalyseerd op de vraag of een zbp nog meerwaarde heeft. Afhankelijk van de uitkomst van deze analyse wordt het zbp wel of niet verder in procedure gebracht.
	Vastgesteld zonebeheerplan voor een niet-regionaal industrieterrein	Bij bestuursrapportage I is de streefwaarde van 52 vastgestelde zonebeheerplannen in 2011 bijgesteld naar 44. Nee, de prestatie is niet gerealiseerd, 8 zonebeheerplannen zijn vastgesteld door gemeenten. Overige gemeenten zien nut en noodzaak niet in van een zonebeheerplan, hiervoor is dan ook geen subsidie verstrekt (zie toelichting onder deze tabel)
	Vastgesteld actieplan 1° en 2° tranche provinciale wegen o.b.v. de EU-richtlijn omgevingslawaaï	Geen prestatie in 2011, wel in 2013.
	Vastgestelde luchthavenbesluiten (Lhb) o.b.v. de Wet Luchtvaart	Streefwaarde 2 in 2011 oplopend tot 5 in 2013. Bij bestuursrapportage II is het aantal vastgestelde luchthavenbesluiten voor 2011 naar beneden bijgesteld van 2 naar 0. De prestatie schuift door naar 2012.
	Vastgestelde luchthavenregelingen (Lhr) o.b.v. de Wet luchtvaart	Streefwaarde 8 in 2011 oplopend tot 12 in 2013. Bij bestuursrapportage II is het aantal vastgestelde luchthavenregelingen voor 2011 naar beneden bijgesteld van 8 naar 0. De prestatie schuift door naar 2012 (4) en 2013 (4).
04.A.8 Wettelijk Gegevens geluidkwaliteit in Brabant actueel en inzichtelijk voor burgers en professionals.	Actuele, toegankelijke en klantvriendelijke website met informatie over geluid in Brabant	Begrote prestatie in 2011: 1. Ja, de prestatie is gerealiseerd.
	Actuele, toegankelijke en klantvriendelijke website met informatie over luchtvaart in Brabant	Begrote prestatie in 2011: 1. Ja, de prestatie is gerealiseerd.

Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011	Indicator	Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?
	Vastgestelde geluidbelastingkaart 1 ^e en 2 ^e tranche provinciale wegen o.b.v. de EU-richtlijn Omgevingslawaaai	Begrote prestatie in 2011: 0, in 2012:1.
04.A.9 Wettelijk Minimale ernstige geurhinder door industrie	Vermindering aantal meldingen van geurhinder vanwege industrie	Streefwaarde in 2011 10% oplopend naar 15% in 2012. Onbekend. Er is nog niet gemonitord op de reductie van het aantal meldingen, omdat de beleidsregel m.b.t. industriële geurhinder en het Provinciaal Milieu Plan nog niet waren vastgesteld. Inmiddels zijn beide vastgesteld en zal in 2012 hierop gemonitord worden. Het streven blijft een vermindering van 15% in 2012 t.o.v. 2009.
04.B.3 Wettelijk Verbetering luchtkwaliteit, leefbaarheid en klimaatadaptatie en/of vermindering energieverbruik in stedelijk gebied door toepassing van innovatief groen (Schoon Brabant)	Aantal objecten waar innovatief groen is toegepast	Streefwaarde (cumulatief) 80.000 m2 in 2011. Ja, de prestatie is gerealiseerd, via de subsidieregeling Innovatief groen zijn bij 9 objecten (6.600m2) groene daken, groene gevels of andere innovatieve groene oplossingen gerealiseerd. Ook via het Knooppunt innovatief Groen, waar de provincie een financiële bijdrage aan heeft geleverd, is bij diverse projecten innovatief groen toegepast. Naar schatting bedroeg eind 2011 het totaaloppervlak aan groene daken, gevels en geluidsschermen in Brabant circa 80.000 m2.
	Driejarige samenwerkingsprojecten voor klimaatadaptatie	Streefwaarde 20% in 2011 oplopend naar 100% in 2015. Ja, de prestatie is gerealiseerd (ca. 50%) , de drie samenwerkingsprojecten liggen op schema. Het project Brabantstad Klimaatbestending is inhoudelijk gereed en wordt 2012 afgesloten met een symposium. Binnen het project Deltaplan Hoge Zandgronden is een adaptatie strategie opgesteld als voorbereiding op uitvoeringsprojecten. Binnen het project Groene Woud is gestart met uitvoeringsprojecten.
04.B.4 Wettelijk Relatie tussen kwaliteit leefomgeving en gezondheid inzichtelijk voor burgers en professionals	Actuele gezondheidskaarten Noord Brabant	Begrote prestatie 2011: 1. Monitoringsgegevens beschikbaar en bruikbaar. 2. Gezondheidskaarten gereed. Prestatie is deels geleverd; de monitoringsgegevens zijn eind 2011 alle voorhanden gekomen op het gewenste niveau (actueel met goedkeuring bronhouders). De gezondheidskaarten zijn niet gereed gekomen. Redenen zijn: 1. Afhankelijkheid van het Rijk voor de levering van de gewenste data (met name luchtkwaliteit totaal). Eind 2011 waren deze beschikbaar. 2. Daarnaast was er in 2011 de discussie (ook landelijk IPO EV); toepassen Handboek Gezondheidseffectscreening Stad en Milieu voor omzetten externe veiligheids data in gezondheidskaarten. Beide processen hebben voor de vertraging gezorgd. (IPO: interprovinciaal overleg/ EV Externe veiligheid) Voor 2012 is de verwachting nu, dat het rijk de juiste brongegevens heeft geleverd voor de kaartvervaardiging die in het eerste kwartaal van 2012 kan plaatsvinden. Kaartvervaardiging loopt echter nog steeds in lijn met het openstellen van het landelijk project van

Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011	Indicator	Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?
		ministerie Infrastructuur & Milieu de Atlas Leefomgeving waar de kaarten onderdeel van gaan uitmaken. Opening Atlas Leefomgeving voor Brabant is voorzien in juni 2012.

Toelichting

04.A.5: Verstrekte subsidies voor innovatieve en onvoorziene projecten o.b.v. de "Subsidieregeling verbeteren luchtkwaliteit in Brabant"

Vanuit deze regeling wordt bijgedragen aan de co-financieringsregeling Verkeer en Vervoer. Vanuit deze regeling worden bijdragen verstrekt aan GGA-projecten (GGA: gebiedsgerichte aanpak) die tevens een bijdrage leveren aan de verbetering van de luchtkwaliteit en voor geen andere bijdrage in aanmerking komen. In 2011 is voor €1,7 miljoen aan bijdragen verstrekt. Voor 2012 is nog ruim € 250.000 beschikbaar. De aanvraag van enkele (innovatieve) projecten is vertraagd, deze worden begin 2012 ingediend. Voor de subsidiëring wordt gebruik gemaakt van het restant budget van 2011. Dit zijn rijks gelden die gelabeld zijn aan de verbetering van de luchtkwaliteit, om in aanmerking te komen voor subsidie moet minimaal 50% aan cofinanciering worden bijgedragen.

04.A.6: Uitgevoerde meetprojecten luchtkwaliteit

Momenteel wordt op een drietal locaties langdurig (5 jaar) de luchtkwaliteit gemeten. Het gaat hierbij om de volgende projecten:

- Industrierrein Moerdijk, invloed industrierrein op de luchtkwaliteit in de kern Moerdijk (2008 t/m 2012);
- Zuidwest Brabant, invloed van het industrierrein Antwerpen op de luchtkwaliteit in Ossendrecht en Woensdrecht Zuidwest Brabant (2011 t/m 2015);
- De Peel, invloed van de intensieve veehouderij op de luchtkwaliteit in De Peel (2008 t/m 2012).

Daarnaast zijn er nog twee meetprojecten met twee verplaatsbare meetstations, dit zijn kortlopende projecten. Momenteel staan deze opgesteld nabij:

- Vliegbasis Eindhoven, invloed luchthaven op de luchtkwaliteit (2011 tot 2013);
- Biest Houtakker, parallelmeting met achtergrondstation van het Landelijk Meetnet Luchtkwaliteit (2011 tot 2012).

04.A.07 Actueel zonebeheer voor een regionaal industrierrein (vanaf 2011 jaarlijks)

Tot op heden zijn er nog geen regionale industrierreinen in de zin van de wet geluidhinder vastgesteld. Vaststelling diende integraal te gebeuren met de projecten Nimby en Risicovolle bedrijven. (Nimby: Not in my backyard) Beide projecten hebben een aanzienlijke vertraging opgelopen. Industrierrein Moerdijk wordt mogelijk het enige regionale terrein, een voorstel tot vaststelling zal medio 2012 worden voorgelegd aan GS. Het zonebeheer is door de gemeente Moerdijk al overgedragen aan de provincie. Voor het industrierrein is een actueel zonebeheersmodel beschikbaar.

04.A.07: Vastgesteld zonebeheerplan voor een niet-regionaal industrierrein

Het vaststellen van zonebeheersplannen maakt onderdeel uit van de subsidieregeling "Zonebeheer in Noord-Brabant 2010-2012". Doel van deze subsidieregeling is de gemeenten te stimuleren om te komen tot een actueel zonebeheer. In dit kader kunnen gemeenten subsidie ontvangen voor de uitvoering. Voor het zonebeheer kan voor een drietal onderdelen subsidie worden ontvangen: actueel zonemodel (incl. actualisatierapport), vastgesteld zonebeheerplan (zbp) en een geluidreductieplan. Aan verschillende gemeenten is voor 37 industrierreinen subsidie verstrekt voor een actueel zonemodel. Veel gemeenten zien geen meerwaarde voor een zbp, daarom is voor slechts 8 terreinen een zbp vastgesteld en subsidie verstrekt. Eind 2011 is er jurisprudentie gekomen met betrekking tot de juridische status van een zbp. De verwachting is dat als gevolg van deze jurisprudentie het aantal vastgestelde zbp's zeer beperkt zal blijven. De uitspraak zal worden geanalyseerd op de vraag of een zbp nog meerwaarde heeft. Afhankelijk van de uitkomst zullen gemeenten gestimuleerd worden alsnog zonebeheersplannen vast te stellen. Het opstellen van een geluidreductieplan is voor een beperkt aantal terreinen noodzakelijk om vergunningverlening weer mogelijk te maken, voor 9 terreinen is subsidie verstrekt voor een geluidreductieplan.

Heeft het gekost wat het mocht kosten?

Bedragen x € 1.000 (exploitatie)	Begr.oorspr. 2011	a.Begr.na wijz. 2011	b.Realisatie 2011	Vershil a-b
Lasten	7.637	10.948	9.493	1.455
Herkomst middelen				Vershil b-a
EU	0	0	0	0
Rijk	4.587	5.782	5.173	-608
Overige programmabaten	8	0	0	0
Baten	4.595	5.782	5.173	-608
Saldo lasten en baten	-3.043	-5.166	-4.319	847
Bijdr.res.luchtkwaliteit	0	150	148	-2
Bijdrage reserve isv-3	0	3.146	3.146	0
Bijdr.alg.reserve (industrialawaai)	208	151	100	-51
Bijdr.reserve regionale structuurversterking	60	140	0	-140
Bijdrage uit alg. middelen	2.775	1.579	926	-653
		Begr.2011	Rek..2011	
Formatieinzet in fte		14,0	12,6	

Toelichting van de afwijkingen van de lasten t.o.v. de begroting

Afwijking lasten t.o.v. begroting na wijziging x € 1.000

Onderbesteding

-Luchtwassers top up regeling	327
-Beleidsregel lucht 2008	490
-Beperken Klimaatverandering	255
- Innovatief groen (SB)	120
Overige kleine onderbestedingen waaronder:	263
-uitgaven zone beheer industrialawaai	

-meten en monitoring lucht,geluid en geur

Totaal afwijking lasten

1.455

Luchtwassers top up regeling

Vanuit de landelijke regeling Gecombineerde Luchtwassers van het ministerie van Economische zaken, Landbouw & Innovatie en de extra provinciale middelen (zgn. Top Up) zijn beschikkingen uitgegaan naar de Brabantse aanvragers . Er is minder uitgegeven daar meerdere ondernemers die een beroep deden op de openstelling van 2008 hun

vergunningen niet binnen twee jaar in orde hebben kunnen krijgen, waardoor ze niet op tijd de luchtwasser konden realiseren. Hierdoor verviel hun recht op subsidie.

Beleidsregel lucht 2008

De aanvraag van enkele (innovatieve) projecten is vertraagd, deze worden begin 2012 ingediend. Het restant van de rijksmiddelen (€490.000) is hiervoor beschikbaar. Hiervoor dient een nieuw openstellingsbesluit 2012 aan gedeputeerde staten te worden voorgelegd. Het betreft rijks gelden die gelabeld zijn aan de verbetering van de luchtkwaliteit.

Beperken Klimaatverandering (04.B.3)

Inhoudelijk liggen de projecten op schema. In 2011 is ingezet op cofinanciering van een aantal projecten die met subsidie van het landelijke programma Kennis voor Klimaat zouden worden uitgevoerd. Door vertraging in de besluitvorming worden deze subsidies begin 2012 toegekend, waardoor onderbesteding optreedt. Daarnaast is één van de projecten in het Groene Woud door gebrek aan deelnemers niet gerealiseerd.

Innovatief groen (SB) (04.B.3)

De onderbesteding van €120.000 wordt verklaard door een vertraagde financiële afwikkeling. Inhoudelijk zijn de prestaties in 2011 gehaald.

Toelichting van de afwijkingen van de baten t.o.v. de begroting

Afwijking baten t.o.v. begroting na wijziging	x € 1.000
-Nationaal samenwerkingsprogramma	
luchtkwaliteit	-624
-Overige	16
Totaal afwijking baten	-608

Nationaal samenwerkingsprogramma luchtkwaliteit

Zie toelichting onder beleidsregel lucht 2008 (€490.00). Daarnaast blijkt de raming van de onttrekking niet juist (had overeen moeten komen met de beleidsregel lucht).

Toelichting Bijdragen uit reserves

Bijdrage reserve regionale structuurversterking

Er is sprake van een onderbesteding van €140.000 die grotendeels verklaard wordt door Innovatief groen, zie hierboven.

Een overzicht van de reserves is opgenomen in bijlage 4 van de jaarstukken 2011.

04.04 Bodem

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

Te bereiken maatschappelijk effect (vastgelegd in de begroting 2011)

Wat is in 2011 gerealiseerd en wat betekent dat voor 2012 en verder?

04.A <i>Borgen kwaliteit fysieke leefomgeving</i>	In 2011 waren in de binnenstedelijke gebieden bijna 20 bodemsaneringsprojecten in uitvoering. Zo is de bodemsanering van een groot aantal tuinen aan de Jan Kruijsenstraat te Boxtel afgerond in 2011. De monitoring wordt ter plaatse uitgevoerd in de jaren 2012 t/m 2014. Het onderzoek naar de spoedlocaties met humane risico's is afgerond in 2011. De uitvoering van grond(water)sanering op negen locaties door de provincie is gepland in de jaren 2012 t/m 2014. Het onderzoek naar locaties met ecologische en verspreidingsrisico's is in 2011 gestart en moet uiterlijk 1 juli 2013 zijn afgerond. De meldingen van onderzoeken en saneringen in eigen beheer bleef in 2011 op een hoog niveau: totaal 65. Medio 2011 zijn in het kader van de Midterm Review gegevens aangeleverd aan het ministerie van Infrastructuur & Milieu over de voortgang van projecten en onderzoek. In 2011 is een begin gemaakt met de transitie van bodemsaneringbeleid naar bodemontwikkelingsbeleid zoals bedoeld in het tussen rijk, provincies, gemeenten en waterschappen gesloten Convenant Bodemontwikkelingsbeleid en aanpak spoedlocaties. Het bodemontwikkelingsbeleid moet in 2014 vorm en inhoud krijgen.
09.A <i>Een Brabants platteland waar het goed wonen, werken en recreëren is.</i>	In het landelijk gebied van de Kempen loopt het project Actief Bodembeheer de Kempen (ABdK) volgens plan. Of de hoogste ambities kunnen worden gerealiseerd is afhankelijk van de beschikbaarheid van extra financiële middelen van het rijk. Daarnaast zijn elders in het landelijk gebied grond(water)saneringsprojecten in uitvoering. Het waterbodemsaneringsproject de Zandleij is door het waterschap de Dommel uitgevoerd en door de provincie in 2011 uitbetaald. Dit waterschap voert vanaf 2011 de waterbodemsanering ter plaatse van de Essche Stroom uit.

Hebben we daarvoor gedaan wat we wilden doen?

Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011

<i>Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011</i>	<i>Indicator</i>	Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?
04.A.10 Wettelijk Aanpak spoedlocaties	Uitvoeringsplan bodemsanering spoedlocaties	Begrote prestatie 2011: 1. Ja, gerealiseerd, in 2011 is het uitvoeringsplan voor spoedlocaties met verhoogde humane risico's vastgesteld. Het betreft in totaal 27 locaties, bij negen daarvan zal de provincie de grond(water)sanering uitvoeren. De overige spoedlocaties worden door gemeenten in ISV-kader en door derden gesaneerd. (ISV: investeringsbudget stedelijke vernieuwing) Het onderzoek naar locaties met ecologische en verspreidingsrisico's is in 2011 ter hand genomen. De resultaten daarvan zullen in 2013 beschikbaar zijn.
04.A.11 Wettelijk		

Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011	Indicator	Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?
Aanpak complexe projecten	Afgeronde projecten	Streefwaarde in 2011: 2 afgeronde projecten. Bij bestuursrapportage II is het aantal voor 2011 bijgesteld van 2 in 2011 naar 0. De streefwaarde van 3 afgeronde projecten in 2012 is bijgesteld naar 4 in 2013. Er zijn drie complexe projecten: de Oostelijke Randweg te Moerdijk, het bedrijventerrein Vosdonk te Etten-Leur en project Schippers te Veldhoven. Deze projecten kennen een lange looptijd, om welke reden de streefwaarden bij Bestuursrapportage II zijn bijgesteld. De grondwatersanering van de Oostelijke Randweg loopt nog enkele jaren door. Met betrekking tot het bedrijventerrein Vosdonk zijn in 2011 afspraken gemaakt met gemeente en bedrijven over de afronding van de sanering die in een overeenkomst in 2012 worden vastgelegd. Het project Schippers is vanwege de samenhang van bedrijfsverplaatsing, grond(water)sanering en nieuwbouwlocatie uitermate complex, waardoor uitvoeringstermijn moeilijk is in te schatten.
04.A.12 Wettelijk WBB-projecten Bodem (Wet BodemBeheer)	Bodem prestatie eenheden (bpe) t/m 2009 Vanaf 2010: afgeronde projecten.	Streefwaarde in 2011: 28 projecten oplopend tot 41 in 2013. Bij bestuursrapportage II is het aantal afgeronde projecten in 2011 bijgesteld van 28 naar 6. De streefwaarde van 41 afgeronde projecten in 2013 is bijgesteld naar 32 in 2014. Nee, niet gerealiseerd: één project is in 2011 afgerond, minder dan geraamd omdat de opstart van de humane spoedlocaties toch meer tijd kostte dan voorzien. De overige projecten zijn nog in uitvoering of krijgen in 2012 of volgende jaren een vervolg door middel van nadere of aanvullende grond(water)sanering beschikkingen op evaluatieverslag. Grond(water)saneringen zijn doorgaans projecten waarvan de uitvoering b.v. vanwege grondsanering, grondwatersanering, monitoring en evaluatie vele jaren in beslag neemt. De indicator 'afgerond project' geeft door de vele uitvoeringsfases niet goed de voortgang van de projecten weer. In de Begroting 2012 is de desbetreffende indicator gedefinieerd als 'afgeronde uitvoeringsfase'.
04.A.13 Wettelijk Saneringen eigen beheer	Bodem prestatie eenheden (bpe) t/m 2009 2010: aantal beschikkingen op evaluatieverslag	Begrote prestatie in 2011: 350 beschikkingen. Bij bestuursrapportage II is het aantal beschikkingen voor 2011 bijgesteld van 350 naar 225. Ja, gerealiseerd, in 2011 zijn 253 beschikkingen op evaluaties afgegeven, inclusief ABdK. De afwijking is het gevolg van het feit dat er door de markt meer saneringen zijn uitgevoerd.
04.A.14 Wettelijk Projecten ABdK (algemeen bodembeheer de Kempen)	Aantal onderzoeken Aantal saneringen	Begrote prestatie in 2011: 125 onderzoeken. Ja, gerealiseerd, in 2011 zijn 240 onderzoeken uitgevoerd, waarvan 150 asbestonderzoeken. Begrote prestatie in 2011: 130 saneringen. Bij bestuursrapportage II zijn 30 van de 130 saneringen voor 2011 doorgeschoven naar 2012. Verdragende factoren zijn stagnatie vanwege de vorst in januari en februari en de complicatie dat er sinds begin van het jaar in bijna alle gevallen, voor aanvang van de sanering, een asbestonderzoek moet worden uitgevoerd. In het laatste kwartaal van 2011 is de achterstand grotendeels ingelopen. Grotendeels gerealiseerd, in 2011 zijn 121 particuliere erven gesaneerd.

Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011	Indicator	Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?
	Sanering zinkaswegen (km)	Streefwaarde 2011: 5 km oplopend tot 20 km in 2013. Nee, niet gerealiseerd, in 2011 zijn de wegen onderzocht in de gemeenten, die hebben aangegeven in principe mee te willen doen met het programma. Met deze gemeenten wordt nog onderhandeld. Ultimo 2011 hebben 5 gemeenten een overeenkomst ondertekend, 3 gemeenten een intentieverklaring en 12 gemeenten hebben aangegeven in principe mee te willen doen. De uitvoering van het programma wordt een jaar opgeschoven en binnen de laatste planperiode van ABdK afgerond.
04.A.15 Wettelijk Voormalige stortplaatsen (zie ook 04.06)	100.000 Bodem prestatie eenheden (bpe) t/m 2009 Vanaf 2010: aantal onderzoeken per jaar	Begrote prestatie 2011: 110 onderzoeken. Nee, niet gerealiseerd in 2011 zijn 23 nadere onderzoeken met humaan risico uitgevoerd. Totaal zijn nog 153 grondwateronderzoeken opgedragen De onderzoeken zijn in verschillende stadia van uitvoering.
04.A.16 Wettelijk Uitvoering ISV-3 (investeringsbudget stedelijke vernieuwing)	Aantal projecten	Bij bestuursrapportage I is de beleidsprestatie komen te vervallen.

Heeft het gekost wat het mocht kosten?

Bedragen x € 1.000 (exploitatie)	Begr.oorspr. 2011	a.Begr.na wijz. 2011	b.Realisatie 2011	Verschil a-b
Lasten	18.492	18.747	16.606	2.141
Herkomst middelen				Verschil b-a
EU	0	0	0	0
Rijk	14.142	1.444	942	-502
Overige programmabaten	4.695	3.956	1.863	-2.092
Baten	18.837	5.399	2.805	-2.594
Saldo lasten en baten	345	-13.348	-13.801	-453
Bijdr.res.decentralisatie-uitkering bodem	14.748	14.618	13.423	-1.195
Bijdrage reserve isv-3	0	1.500	1.379	-121

Bedragen x € 1.000 (exploitatie)	Begr.oorspr. 2011	a.Begr.na wijz. 2011	b.Realisatie 2011	Vershil a-b
Bijdr.res.investeringsbudget landelijk gebied	94	30	21	-9
Bijdrage uit alg. middelen	-15.188	-2.800	-1.023	1.777
Formatieinzet in fte		Begr.2011 44,0	Rek..2011 39,7	

Toelichting van de afwijkingen van de lasten t.o.v. de begroting

Afwijking lasten t.o.v. begroting na wijziging	x € 1.000
<i>Onderbesteding</i>	
-AbdK (Alg. bodembeheer de Kempen)	1.119
-Herstel en nazorg brand Chemie Pack	373
-Provinciale kosten bodemsanering	151
Diverse kleinere afwijkingen, waaronder (saldo):	498
- interim bedrijvenregeling	
- IPO Boog; kassiersfunctie	
- Bodemsanering t.l.v. Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing (ISV)	
- Bodemsanering t.l.v. Stads- en Dorpsvernieuwing	
- Meerjarenprogramma bodemsanering	
Totaal afwijking lasten	2.141

Uitgaven Wet bodembescherming (Wbb)-programma Actief Bodembeheer de Kempen (AbdK)

Bij ABDK is in 2011 € 1,1 mln minder uitgegeven dan geraamd:

1. Aan de particuliere saneringen is € 0,9 mln minder uitgegeven dan begroot, omdat er 9 locaties minder zijn gesaneerd dan gepland en omdat aannemers en verwerkers later zijn gaan factureren.
2. Eén afrekening bij de waterbodemsaneringen van € 0,2 mln is naar 2012 doorgeschoven.

Herstel en nazorg brand Chemie Pack

Als gevolg van de brand bij Chemie Pack in Moerdijk in januari 2011 is de bodem ter plaatse van het industrieterrein Moerdijk ernstig vervuild. Samen met gemeente Moerdijk, het rijk en het waterschap heeft de provincie afspraken gemaakt over de grond(water)sanering en de betaling van de kosten (alsook het kostenverhaal). De provincie is gestart met een krediet van bijna € 0,9 mln. De provinciale uitgaven m.b.t. de sanering (€ 483.000) zijn ten laste gebracht van dit krediet. De gemeente Moerdijk heeft in 2011 bodemsaneringswerkzaamheden laten uitvoeren. Het restantbedrag (€ 373.000) was bedoeld voor de door de gemeente Moerdijk in 2011 gemaakte kosten. De provincie zal, op basis van afspraken, in 2012 die kosten betalen. Het betreft een totaalbedrag van ongeveer € 850.000. De totale grond(water)saneringskosten worden geraamd op € 38,2 mln. De provinciale kosten worden vanaf 2012 gefinancierd uit de algemene risicoreserve.

De interne inzet van personeel in 2011 kwam uit op ca 4,5 fte en is grotendeels binnen de bestaande formatie opgevangen.

Provinciale kosten bodemsanering

De provincie draagt 2,5% bij in de kosten van grond(water)saneringen (Wbb-projecten). De uitgaven aan deze saneringen waren iets lager dan geraamd, waardoor ook de bijdrage van de provincie lager is uitgevallen.

Toelichting van de afwijkingen van de baten t.o.v. de begroting

Afwijking baten t.o.v. begroting na wijziging	x € 1.000
- interim bedrijvenregeling	+578
- AbdK	-1.927
- Inkomsten gemeenten/waterschappen	-501

- IPO Boog: kassiersfunctie	-590
-	
Diverse kleinere afwijkingen, saldo	154
Totaal afwijking baten	<u>-2.594</u>

Interim-bedrijvenregeling

De interim-bedrijvenregeling is een budgettair neutrale regeling omdat het rijk de door de provincie verstrekte subsidies terugbetaalt. Omdat de provincie in 2011 inkomsten heeft ontvangen die betrekking hadden op voorgaande jaren zijn de inkomsten hoger dan oorspronkelijk geraamd.

Inkomsten rijk en derden ABdK

De inkomsten blijven achter, omdat de uitgaven (evenredig) achterblijven (zie hierboven). Daarnaast bleek de raming in 2011 niet juist t.a.v. de rijksbijdrage. Voor de gehele uitvoeringsperiode ABdK bestaat een sluitende begroting.

Inkomsten gemeenten/waterschappen

In het kader van de uitvoering van bodemsaneringsprojecten betalen de gemeenten, afhankelijk van de afspraken, mee. De inkomsten zijn lager uitgevallen omdat een saneringsplan vanwege bezwaren niet onherroepelijk is geworden. Daarnaast zijn de inkomsten van projecten uit voorgaande jaren lager dan geraamd.

Inkomsten IPO-BOOG

Deze post betreft een kassiersfunctie die de provincie Noord-Brabant voert voor het IPO (interprovinciaal overleg). Deze post betreft geen middelen van de provincie. (budgettair neutraal over de jaren heen).

Toelichting Bijdragen uit reserves

Reserve: Decentralisatie uitkering Bodem

De doeluitkering is door het rijk omgezet naar een decentralisatie uitkering Bodem (onderdeel van het provinciefonds).

In het convenant bodemontwikkelingsbeleid en aanpak spoedlocaties (rijk, Inter provinciaal overleg, Vereniging van Nederlandse Gemeenten, Waterschappen) zijn de

uitgaven voor de periode 2010-2014 vastgelegd. De onttrekking blijft in 2011 met €1,195 achter en wordt m.n. verklaard door de onderbesteding bij Actief bodembeheer de Kempen (zie toelichting hierboven).

Bijdrage reserve isv-3 (Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing)

De onttrekking uit de reserve blijft achter, omdat de uitgaven enigszins achterblijven.

Bijdrage reserve investeringsbudget landelijk gebied

De afwijking is gering.

Een overzicht van de reserves is opgenomen in bijlage 4 van de jaarstukken 2011.

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

Te bereiken maatschappelijk effect (vastgelegd in de begroting 2011)

09.A

Een Brabants platteland waar het goed wonen, werken en recreëren is.

Wat is in 2011 gerealiseerd en wat betekent dat voor 2012 en verder?

In 2011 zijn o.a. de onderstaande punten gerealiseerd:

- Het uitvoeringsgerichte deel van de voorgenomen beleidsprestaties, m.n. voortkomend uit het vorige bestuursakkoord, is in 2011 volgens plan afgerond (op een enkel project na dat nog doorloopt tot in 2012).
- Realisatie innovatiegerichte projecten (Landbouw InnovatieBureau LIB), projecten biologische landbouw en projecten multifunctionele landbouw.
- Procesondersteuning en advisering op trajecten voortkomend uit de brede maatschappelijke discussie inzake de toekomst van de (intensieve) veehouderij, zoals geëntameerd door Provinciale Staten. In concreto, ondersteuning Commissie-Van Doorn en daaruit voortkomend advies en Verbond van Den Bosch, als ook voorbereiding politieke besluitvorming daaromtrent in de Brabantse Staten.
- Bestuurlijke ondersteuning (advisering en monitoring) op voortgaande discussie over samenhang landbouw en volksgezondheid.
- Uitvoeren Verordening Stikstof, inclusief op orde brengen Depositiebank en inrichten monitoringssystematiek.
- Provinciaal MilieuPlan (PMP) en voorbereiding besluitvorming daarop.
- Optimaliseren rapportagesystematiek t.b.v. bestuurlijke ondersteuning.

Agrofood: begin september 2011 is het advies van de commissie Van Doorn opgeleverd met 9 maatregelen om te komen tot een duurzame intensieve veehouderij. In december 2011 hebben PS een besluit genomen over de uitwerking van het advies. De provincie zal in 2012 deelnemen aan een onafhankelijke regiegroep waarvan de start door de provincie wordt gefaciliteerd. Zolang de onafhankelijke regievoerder er nog niet is neemt de provincie de regierol in het voeren van overleg met het rijk en de sector over antibiotica. Voor 2012 en verder schept de provincie de kaders voor lokaal inpassingsbeleid en de organisatie van burgerparticipatie, ontwikkelt milieubeleid t.a.v. het sluiten van de kringlopen, zorgt voor provinciale handhaving en toezicht en spreekt andere overheden aan op hun verantwoordelijkheden m.b.t. handhaving en toezicht. Verder zal in aansluiting op het advies innovatiebeleid om tot nieuwe verdienmodellen te komen worden uitgewerkt in het Economisch Programma Brabant.

Toelichting

De provincie had bij de uitvoeringsgerichte beleidsprestaties een regierol: zij bracht partijen bij elkaar, smeedde coalities en nam als gevolg van de doorzettende economische malaise ook zelf initiatief. In 2011 zijn deze beleidsprestaties, hoofdzakelijk nog voortkomend uit het vorige bestuursakkoord, grotendeels afgerond.

2011 heeft voor de landbouw m.n. in het teken gestaan van de voortgaande discussie over een duurzame manier van voedsel produceren in Brabant, het daaraan gekoppelde economisch belang van de agrofoodsector voor Brabant, en de inpassing van de landbouw in het Brabantse buitengebied. Het rapport van de door de provincie in december 2010 ingestelde Commissie-Van Doorn heeft daaraan een belangrijke impuls gegeven, met landelijke impact. Op 9 december jl. hebben de Staten op basis van de

uitkomsten van de commissie haar rol in het transitieproces vastgesteld, als onderdeel van haar koers voor het landelijk gebied. Aspecten als volksgezondheid, leefomgeving en burgerparticipatie zijn daar integraal onderdeel van.

Door haar gecombineerde uitvoeringsgerichte en coördinerende aanpak heeft de provincie Brabant landelijk een vooruitgeschoven positie ingenomen in het debat over de toekomst van de (intensieve) veehouderij en beïnvloeden Brabantse initiatieven in belangrijke mate de landelijke agenda.

2011 heeft veel inzet gevraagd op het dossier Natura2000 en de Verordening Stikstof. Met name het goed laten functioneren van de depositiebank als ook het opzetten van de bijbehorende monitoringssystematiek vroegen stevige inspanning.

De ontwikkelingen rond landbouw en veehouderij vragen steeds meer een snelle, effectieve inzet van de bestaande rapportagesystematiek. De verdere integratie daarvan, samen met de in te zetten nieuwe koers voor het landelijk gebied, zullen in 2012 worden doorgezet om College en Staten snel en betrouwbaar de gewenste informatie te kunnen leveren.

Hebben we daarvoor gedaan wat we wilden doen?

Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011	Indicator	Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?
09.A.1 Autonom Stimuleren van de verduurzaming van de gangbare landbouw	Aantal pilotprojecten	Streefwaarde 16 projecten in 2011 oplopend tot 24 in 2013. Ja, gerealiseerd, in totaal zijn over de afgelopen bestuursperiode, binnen de Duurzaamheidimpuls Landbouw, 28 projecten afgerond of worden dit jaar afgerond.
	Aantal bedrijven dat maatregelen toepast	streefwaarde 200 bedrijven in 2011 oplopend tot 240 in 2013. Ja, gerealiseerd, veel deelnemende bedrijven, m.n. bij projecten gericht op boomteelt en melkveehouderij, en via projecten ingezet door het Landbouw Innovatie Bureau.
	Aantal duurzame energieprojecten in de landbouw	Streefwaarde 4 projecten in 2011 oplopend tot 6 in 2013. Ja, gerealiseerd, verschillende projecten waaronder biogas, energiebesparing en zonne-energie.
09.A.2 Wettelijk/Autonom Beperken agrarische luchtemissie	Aantal geplaatste luchtwassers	Streefwaarde 31 luchtwassers in 2011 oplopend tot 37 in 2013. Deels gerealiseerd, qua beschikkingen is het aantal gehaald, wat betreft realisaties (i.e. daadwerkelijke plaatsing van de gecombineerde luchtwasser) niet. Zie toelichting onder deze tabel.
	Pilots elektronische monitoring luchtwassers	Streefwaarde 2 pilots in 2011. Ja, prestatie is gerealiseerd, drie pilots waren een voorloper van het grotere project dat start in 2012 waaraan vooralsnog 43 bedrijven meedoen.
	Aantal deskstudie veehouderijen	Bij bestuursrapportage I is het Provinciaal MilieuPlan in de begroting verwerkt. Voor het aantal deskstudies is de indicator en streefwaarde in 2011 : 1 en voor 2012: 1. Nee, niet gerealiseerd, in het Provinciaal MilieuPlan wordt niet gesproken over deskstudies, maar over onderzoeken. Doordat vaststelling PMP later heeft plaatsgevonden worden de onderzoeken begin 2012 aanbesteed.

Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011	Indicator	Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?
	Realiseren van praktijktoepassingen	Geen prestaties begroot in 2011. Bij bestuursrapportage I is het Provinciaal MilieuPlan in de begroting verwerkt. Voor het realiseren van praktijktoepassingen is de indicator en streefwaarde in 2012 : 1 en indicator en streefwaarde 2013: 4.
	Aantal ondernemers gerichte maatregelen	Geen prestaties begroot in 2011. Bij bestuursrapportage I is het PMP in de begroting verwerkt. Voor het aantal ondernemersgerichte maatregelen is de indicator en streefwaarde in 2012 : 1 en indicator en streefwaarde 2013: 2
	Aantal voorlichtingen aan agrariërs en burgers	Geen prestaties begroot in 2011. Bij bestuursrapportage I is het Provinciaal MilieuPlan in de begroting verwerkt. Voor het aantal voorlichtingen is de indicator en streefwaarde in 2012 : 2 en indicator en streefwaarde 2013: 2
09.A.3 Autonom Realiseren ontwikkeling biologische landbouw	Aantal projecten	Streefwaarde 40 projecten in 2011 oplopend tot 60 in 2013. Ja, prestatie is gerealiseerd, de streefwaarde voor 2013 zal echter niet gehaald worden omdat het beleid inzake biologische landbouw eind 2012 zal worden beëindigd
	Areaal biologische landbouw	Streefwaarde 13.000 ha in 2011 oplopend tot 17.000 ha in 2013. Bij bestuursrapportage II is het areaal biologische landbouw voor 2011 bijgesteld van 13.000 ha naar 6.500 ha Deels gerealiseerd (o.b.v. inschatting), de cijfers worden in april 2012 bekend. Een meer uitgebreide toelichting zal worden verwerkt in de beleidsevaluatie biologische landbouw in 2012.
	Aantal biologische landbouwbedrijven	Streefwaarde 250 bedrijven in 2011 oplopend tot 290 bedrijven in 2013. Bij bestuursrapportage II is het aantal bijgesteld van 250 in 2011 naar 170 in 2011. Deels gerealiseerd (o.b.v. inschatting), de cijfers worden in april 2012 bekend. Een meer uitgebreide toelichting zal worden verwerkt in de beleidsevaluatie biologische landbouw in 2012.
	Omzetstijging biologische producten	Begrote prestatie 2011: 10%. Ja, prestatie is gerealiseerd, stijging is conform bekende marktcijfers.
	Toename agrariërs die kennis nemen van biologische innovaties	Begrote prestatie 2011: 3%. Nog niet bekend. Een meer uitgebreide toelichting zal worden verwerkt in de beleidsevaluatie biologische landbouw in 2012.
09.A.4 Autonom Versterken van het kennis- en innovatieklimaat in de agrofoodsector	Aantal kenniscentra	Begrote prestatie 2011: 0, in 2012: 1. Beleidsprestatie is anders opgepakt dan oorspronkelijk voorzien, laten vervallen bij Bestuursrapportage I 2012. Zie toelichting onder deze tabel.
09.A.5 Autonom Stimuleren van innovatie projecten in de landbouw (LIB-convenant) *	Aantal bedrijven dat wordt ondersteund	Streefwaarde in 2011: 80 ondersteunde bedrijven oplopend tot 120 in 2013. Ja, prestatie is gerealiseerd.
	Aantal spin offs van innovaties (bedrijven)	Streefwaarde van 3.200 in 2011 oplopend tot 4.800 in 2013. Ja, prestatie is gerealiseerd.
	Versterking samenwerking ZLTO en Waterschappen door bijeenkomsten	Geen prestaties begroot in 2011. Bij bestuursrapportage I is het Provinciaal MilieuPlan in de begroting verwerkt. Voor het aantal bijeenkomsten is de indicator en streefwaarde in 2012 : 2 en indicator en streefwaarde 2013: 2

Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011	Indicator	Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?
	Faciliteren gezamenlijke onderzoeken voor het sluiten van de fosfaat kringloop	Geen prestaties begroot in 2011. Bij bestuursrapportage I is het Provinciaal MilieuPlan in de begroting verwerkt. Voor het aantal gezamenlijke onderzoeken is de indicator en streefwaarde in 2012 : 3 en indicator en streefwaarde 2013: 4
	Realiseren van praktijktoepassingen terugwinnen fosfaat.	Geen prestaties begroot in 2011. Bij bestuursrapportage I is het Provinciaal MilieuPlan in de begroting verwerkt. Voor het aantal praktijktoepassingen is de indicator en streefwaarde in 2012 : 2 en indicator en streefwaarde 2013: 2
09.A.6 Autonoom Stimuleren van de groei van de verbrede landbouw.	Aantal projecten	Begrote prestatie 2011: 16 projecten. Bij bestuursrapportage II is het aantal projecten bijgesteld van 16 naar 4 in 2011 vanwege aangekondigde rijksbezuinigingen Investeringsbudget Landelijk Gebied. Ja, prestatie is gerealiseerd, zie Beleidsevaluatie Multifunctionele Landbouw 2005-2010.
	Toename economische waarde verbrede landbouw	Begrote prestatie 2011: 10%. Ja, prestatie is gerealiseerd, zie Beleidsevaluatie Multifunctionele Landbouw 2005-2010.
	Omzetstijging streekproducten	Begrote prestatie 2011: 10%. Ja, prestatie is gerealiseerd, zie Beleidsevaluatie Multifunctionele Landbouw 2005-2010.
09.A.12 Autonoom Brabants paviljoen i.h.k.v. Floriade 2012	Realisatie Brabantpaviljoen	Bij bestuursrapportage I is prestatie komen te vervallen omdat vanuit het bedrijfsleven de belangstelling te gering is.

Toelichting

Wat betreft **09.A.2.** Vanuit de landelijke regeling Gecombineerde Luchtwassers van het ministerie van Economische zaken Landbouw & Innovatie zijn in totaal 94 beschikkingen uitgegaan naar Brabantse aanvragers, waarvan 30 op basis van de extra provinciale middelen (zgn. top up) bij de openstellingen van 2008 en 2010. Tot 2011 waren 13 beschikkingen (33%) vanuit de openstelling 2008 vastgesteld (i.e. luchtwassers geplaatst). Op basis van een extra provinciale regeling opengesteld in 2009 zijn nog eens 3 extra beschikkingen vastgesteld bij pilotbedrijven in Gemert-Bakel. De definitieve cijfers voor 2011 zijn nog niet bekend. Duidelijk is wel dat niet alle aangevraagde subsidies uiteindelijk ook zullen worden vastgesteld. De reden daarvoor is dat meerdere ondernemers die een beroep deden op de openstelling van 2008 hun vergunningen niet binnen twee jaar in orde hebben kunnen krijgen, waardoor ze niet op tijd de luchtwasser konden realiseren. Hierdoor verviel hun recht op subsidie. Uitstel was niet mogelijk. Met betrekking tot de openstelling van 2010 is de looptijd van de regeling door het ministerie

(zonder ruggespraak met de provincie) met 1 jaar verlengd tot 1 januari 2014. De definitieve beschikkingen zullen dus uiterlijk medio 2014 afgegeven worden.

Wat betreft **09.A.4.** Oorspronkelijk was sprake van verplaatsing en nieuwbouw van het voormalige Praktijkcentrum voor de Varkenshouderij te Sterksel naar een LOG in Zuid of Zuidoost-Brabant. Mede in het kader van het Reconstructiebeleid zou de provincie daar een besluitvormende rol in spelen. In 2009 heeft Wageningen UR er echter voor gekozen om van deze plannen af te zien en is inzake haar praktijkcentra een nieuwe koers ingeslagen. Dat heeft geresulteerd in het ombouwen van het Praktijkcentrum op de huidige locatie tot het multifunctionele onderzoekscentrum Varkens Innovatie Centrum Sterksel. De provincie is nog wel indirect betrokken geweest bij de invulling van de nieuwe plannen, maar qua traject en besluitvorming was het geheel verder in handen van Wageningen UR.

Heeft het gekost wat het mocht kosten?

Bedragen x € 1.000 (exploitatie)	Begr.oorspr. 2011	a.Begr.na wijz. 2011	b.Realisatie 2011	Verschil a-b
Lasten	2.191	3.089	1.939	1.150
Herkomst middelen				Verschil b-a
EU	146	667	623	-44
Rijk	359	429	-25	-455
Overige programmabaten	0	0	0	0
Baten	505	1.097	598	-499
Saldo lasten en baten	-1.687	-1.993	-1.341	651
Bijdr.res.investeringsbudget landelijk gebied	147	217	54	-163
Bijdr.res.revitalisering landelijk gebied	0	0	-45	-45
Bijdrage uit alg. middelen	1.539	1.775	1.332	-443
		Begr.2011	Rek..2011	
Formatieinzet in fte		12,0	10,8	

Toelichting

Toelichting van de afwijkingen van de lasten t.o.v. de begroting

Afwijking lasten t.o.v. begroting na wijziging	x € 1.000
<i>Onderbesteding</i>	
-Subsidie Jonge Agrariers (motie 17 onderdeel van bestuursakkoord)	435
-Verbrede landbouw	715
Totaal afwijking lasten	1.150

Subsidie Jonge Agrariers (motie 17 onderdeel van bestuursakkoord)

Voor de openstelling jonge landbouwers 2010 is een bedrag van € 275.000,- verplicht (11 bedrijven). Er liggen voor de beoordeling op dit moment nog 3 nieuwe aanvragen (Noord Brabant). Verder hebben de aanvragers tot eind september 2012 de tijd om subsidie vast te laten stellen. Het betreft uitvoering van motie 17 (onderdeel van het bestuursakkoord); €1,2 mln. voor jonge agrariërs (top-up regeling, welke uitgevoerd wordt door het rijk). De indicatieve raming voor 2011 is niet tot besteding gekomen.

Verbrede landbouw

De achterblijvende uitgaven (en inkomsten) betreffen EU- en rijkssubsidies aan verbrede landbouwprojecten. De projecten lopen op schema, maar de declaraties blijven achter. Dit wordt in 2012 ingelopen.

Toelichting van de afwijkingen van de baten t.o.v. de begroting

Afwijking baten t.o.v. begroting na wijziging	x € 1.000
-Verbrede landbouw	-499
Totaal afwijking baten	-499

Verbrede landbouw

Zie toelichting hierboven.

Toelichting Bijdragen uit reserves

De bijdragen uit de reserves investeringsbudget landelijk gebied en revitalisering landelijk gebied zijn beperkt in omvang en hangen samen met het onderwerp verbrede landbouw.

Zie toelichting hierboven.

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

<i>Te bereiken maatschappelijk effect (vastgelegd in de begroting 2011)</i>	Wat is in 2011 gerealiseerd en wat betekent dat voor 2012 en verder?
04.A <i>Borgen kwaliteit fysieke leefomgeving</i>	Ontgrondingen: * Met inachtneming van de mogelijkheden die de Ontgrondingenwet biedt, zijn voorschriften in de vergunningen opgenomen die de kwaliteit van de fysieke leefomgeving afdwingen. Het betreft zowel inrichtings- als beheersmaatregelen. * De resultaten van de evaluatie ex. Art 217a Provinciewet van het ontgrondingenbeleid zijn aangeboden aan GS en aan de Statencommissie Ecologie en Handhaving. De uitwerking van de aanbevelingen uit het evaluatierapport is zo goed als afgerond. * Er wordt, ondermeer in Inter provinciaal overleg-verband, een bijdrage geleverd aan de totstandkoming van integrale(re) wetgeving (Omgevingswet), die volgens de huidige planning van ministerie van Infrastructuur & Milieu 1 januari 2014 van kracht wordt. Hergebruik voormalige stortplaatsen. In 2011 hebben voorstellen tot aanpassing van de Provinciale Milieuverordening voor het hergebruik van gesloten en voormalige stortplaatsen ter inzage gelegen. Naar verwachting zullen deze voorstellen in de eerste helft van 2012 van kracht worden. Sluitingen stortplaatsen: Gelet op de afname van het afvalaanbod hebben in 2011 geen sluitingen van operationele stortplaatsen plaatsgevonden. In 2012 wordt de nazorgorganisatie voor de verwachte sluiting van 2 stortplaatsen in 2013 voorbereid Afvalmining: Uit proeven is gebleken dat afvalmining technisch mogelijk is, maar in de regel financieel-economisch niet interessant is. Dit is gerapporteerd aan de commissie Ecologie en Handhaving. Europees INTERREG IVC project Sufalnet4EU: Op 16&17 november 2011 heeft de slotconferentie in Cava dei Tirreni, Italië plaats gehad. Alle project partners hebben actieplannen voor het herontwikkelen van voormalige stortplaatsen opgeleverd. Ook voor Noord-Brabant is het actieplan opgeleverd. Hierin zijn 6 projecten voor stortplaatsen (Gulbergen, Vlagheide, Cranendonck, Cuijk, Boxmeer en Bergen op Zoom) beschreven. Alle project partners hebben een intentieverklaring ondertekend voor de realisatie en het daarvoor gezamenlijk zoeken naar Europese co-financiering.
04.B <i>Bevorderen duurzaamheid</i>	Duurzame ontgroningbeschikkingen: In de verleende ontgroningbeschikkingen zijn voorwaarden opgenomen die de duurzaamheid bevorderen.

Te bereiken maatschappelijk effect (vastgelegd in de begroting 2011)**Wat is in 2011 gerealiseerd en wat betekent dat voor 2012 en verder?**

Bevorderen hoogwaardige inzet van betongranulaat:
 In 2011 is een project gestart om te komen tot een operationele productiestructuur voor recyclingbeton. Het accent is daarbij komen te liggen bij het starten van ketenoverleg in de regio's Tilburg en Eindhoven. In het ketenoverleg zijn alle partijen betrokken in de keten van sloop tot en met inzet van secundaire grondstoffen in betonproductie en de toepassing van deze producten. In het overleg zijn zowel marktpartijen als overheid vertegenwoordigd.

Hebben we daarvoor gedaan wat we wilden doen?

Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011	Indicator	Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?
04.A.17 Wettelijk Uitvoeren eeuwig durende nazorg voor operationele stortplaatsen (=wettelijke taak)	Aantal stortplaatsen in de nazorgfase	Begrote prestatie 2011: 0, in 2012: 1. Ja gerealiseerd, in die zin dat nog geen operationele stortplaats in de nazorgfase is gekomen. Gelet op de vertraging in sluiting van de stortplaatsen (afnemend afvalaanbod) ligt de prioriteit op de voorbereiding van de sluitingsverklaringen. De nazorgorganisatie wordt op projectmatige basis vorm gegeven
04.A.18 Wettelijk Bevorderen van het gebruik van gesloten en voormalige stortplaatsen (zie ook 4.04)	Aantal voldoende onderzochte stortplaatsen	Streefwaarde in 2011: 197 onderzochte stortplaatsen oplopend tot 305 in 2012. Deels gerealiseerd; ligt op schema. In 2011 zijn 176 stortlocaties in onderzoek. Het betreft 23 uitgevoerde onderzoeken naar mogelijk humaan risico. Op basis van de onderzoeken zijn geen stortlocaties geplaatst op de lijst spoedlocaties. Voor wat betreft het verspreidingsrisico zijn 153 locaties in onderzoek.
	Project Kempenbaan (Schoon Brabant)	Nee, niet gerealiseerd, nadat in 2010 voor de Kempenbaan (gemeente Tilburg) een beschikking is afgegeven, is het project in 2011 niet gestart. De beschikbaar gestelde subsidie vervalt in 2013.
04.A.19 Wettelijk Hergebruik van ruimte en materiaal van voormalige stortplaatsen	Aantal ha hergebruikte stortplaatsen	Streefwaarde 25 ha (cumulatief) in 2011 oplopend tot 1200 ha in 2030. Ja gerealiseerd, in 2011 zijn 6 ontheffingen voor activiteiten op stortplaatsen verleend. In 2011 zijn 13,2 ha. herontwikkeld.
04.B.5 Wettelijk Duurzaam grondstoffenbeheer o.b.v. bevorderen ruimtelijke kwaliteit	Aantal verleende vergunningen (afhankelijk van aanvragen derden) +	Begrote prestatie 2011: 50 vergunningen. Bij bestuursrapportage I is het aantal verleende vergunningen vanwege de gedaalde vraag naar grondstoffen verlaagd van 50 naar 25 in 2011. Ja gerealiseerd, er zijn in totaal 33 ontgrondingsvergunningen afgehandeld. Daarnaast zijn er 46 meldingen afgehandeld. Tevens zijn 8 ontheffingen verleend voor hergebruik stortplaatsen.

Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011	Indicator	Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?
	Monitoringsverslag	Begrote prestatie 2011: 1 verslag. Ja gerealiseerd, het verslag is gepresenteerd en gepubliceerd op internet (Brabantwebsite).Het verslag biedt ondermeer een overzicht van de in 2010 aan de Brabantse bodem onttrokken bouwgrondstoffen, zoals zand, grind en klei en de vergunde voorraden per 01-01-2011.
04.B.6 Wettelijk Gebruik secundaire bouwgrondstoffen	Aantal provinciale werken waarbij recyclingsbeton wordt gebruikt	Streefwaarde in 2011 3 provinciale werken oplopend tot 7 in 2013. Nee prestatie is niet gerealiseerd, de crisis heeft geleid tot sterke temporisering in uitvoering van provinciale projecten. Daarom in 2011 pas het eerste project waarin recyclingbeton is toegepast. Prognose voor 2012 en 2013 moet daarom ook worden bijgesteld tot max. 3 in 2013.

Heeft het gekost wat het mocht kosten?

Bedragen x € 1.000 (exploitatie)	Begr.oorspr. 2011	a.Begr.na wijz. 2011	b.Realisatie 2011	Verschil a-b
Lasten	3.777	5.048	2.565	2.483
Herkomst middelen				Verschil b-a
EU	0	0	0	0
Rijk	0	0	0	0
Overige programmabaten	2.819	2.175	1.775	-401
Baten	2.819	2.175	1.775	-401
Saldo lasten en baten	-958	-2.873	-791	2.082
Bijdr.reserve regionale structuurversterking	500	2.300	386	-1.914
Bijdrage uit alg. middelen	458	573	405	-168
Formatieinzet in fte		Begr.2011 21,0	Rek..2011 19,0	

Toelichting van de afwijkingen van de lasten t.o.v. de begroting

Afwijking lasten t.o.v. begroting na wijziging	x € 1.000
<i>Onderbesteding</i>	
- Kosten Interreg IVc Sufanet4EU	297
- Kempenbaan (Schoon Brabant)	1.914
- Overige kleine onderbestedingen waaronder:	272
Programmakosten ontgrondingen	
Projecten hergebruik stortplaatsen	
Pmjp landschappelijke inrichting stortplaatsen	
 Totaal afwijking lasten	 <u>2.483</u>

Kosten Interreg IVc Sufanet4EU

In het Europese INTERREG IVC Sufanet4EU project functioneert de Provincie Noord-Brabant als LEAD-partner. De afwijking ad. € 297.000,- wordt veroorzaakt door:

- 1) Minder bestedingen door de projectpartners. Hierdoor zijn de inkomsten (co-financiering en te ontvangen subsidie) evenredig lager.
- 2) Europa heeft de verlenging van het Sufanet4EU project goedgekeurd. Enkele door de project partners nog niet uitgevoerde activiteiten kunnen alsnog in 2012 worden gerealiseerd. Hierdoor verschuiven uitgaven met de daarbijbehorende subsidie naar het kalenderjaar 2012. Voor wat betreft de provincie Noord-Brabant verlopen de uitgaven en inkomsten conform planning.

Kempenbaan (Schoon Brabant)

Uit de jaarverantwoording 2011 van de B5-gemeenten is gebleken (Tilburg), dat het project Kempenbaan is vertraagd vanwege de gevolgen van het gure economische klimaat. Hierdoor is in 2011 minder uitgegeven dan begroot.

Toelichting van de afwijkingen van de baten t.o.v. de begroting

Afwijking baten t.o.v. begroting na wijziging	x € 1.000
-ontvangen bijdrage Interreg IVc Sufanet 4EU	-297
-overige	-104
Totaal afwijking baten	<u>-401</u>

Kosten Interreg IVc Sufanet4EU

Zie toelichting hierboven.

Toelichting Bijdragen uit reserves*Bijdrage reserve regionale structuurversterking*

Zie toelichting bij Kempenbaan hierboven.

Een overzicht van de reserves is opgenomen in bijlage 4 van de jaarstukken 2011.

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

Te bereiken maatschappelijk effect (vastgelegd in de begroting 2011)

04.C

Verbeteren naleefgedrag (voor wat betreft natuur, water, milieu en bodem) en het verminderen van toezichtslasten (bij overheden, bedrijven en overige organisaties)

Wat is in 2011 gerealiseerd en wat betekent dat voor 2012 en verder?

Verbetering naleefgedrag:

- Het toezicht op de Verordening Stikstof en Natura 2000 Noord-Brabant en op landinrichtingsprojecten is operationeel.
- In 2011 is het toezichtsnetwerk 'Samen Sterk in het Buitengebied' zoals dat operationeel is in de regio Zuidoost-Brabant, uitgebreid met 20 gemeenten uit de regio's Midden-West en Noord. Het aantal deelnemers is daarmee verdubbeld.
- In 2011 is het handhavingsarrangement (handhavingsafspraken) met het Functioneel Parket uitgebreid met het onderwerp 'Samen Sterk in het Buitengebied'. Door strafrechtelijke en bestuursrechtelijke instrumenten te bundelen wordt een beter effect in de naleving bereikt.
- Er is gericht aandacht geweest voor het toezicht op risicovolle activiteiten bij bedrijven; daarbij werd diepgaand specialistisch toezicht uitgeoefend. In 2012 wordt deze aanpak voortgezet.

Vermindering toezichtlast:

- Het project systeemgerichte toezicht is voortgezet bij Wabo-inrichtingen en zwembaden (totaal 57 inrichtingen). De deelnemers verbeteren binnen dit project hun nalevingcompetentie waardoor de nalevingsprestaties verbeteren en de toezichtlast kan afnemen. In 2012 zullen we ons ook nadrukkelijker richten op kleinere ondernemingen. (Wabo: Wet administratieve bepalingen omgevingsrecht)
- Er is gestart met de verdere integratie van het toezicht op de risicovolle bedrijven. We participeren in de landelijke aanpak waar wordt ingezet op het samensmelten van systeemgericht toezicht en Brzo-toezicht. (Brzo: Besluit risico's zware ongevallen).
- We hebben in 2012 gewerkt aan de integratie van het toezicht in het kader van de Wabo en de nieuwe Verordening Stikstof en Natura 2000 Noord-Brabant. In 2012 beogen we dit project te voltooien.

Handhavingsplan 2008-2011:

- Het handhavingsbeleid gericht op het verbeteren van de naleving en het verminderen van de toezichtslast zoals neergelegd in het Handhavingsplan 2008-2011 is uitgevoerd. In 2011 is een evaluatie van dat beleid en een omgevingsanalyse uitgevoerd. Een startnotitie voor nieuw handhavingsbeleid (zoals bedoeld in Sturen met Kaders) is in voorbereiding genomen. Dit vormt de aanloop naar de uitvoering van het handhavingsspeerpunt uit de Uitvoeringsagenda Tien voor Brabant (UA18).
Gelet op het feit dat de ondernemers in Brabant geen vermijdbare last ervaren van het toezicht door onze provincie zal hiervoor geen extra beleid worden ontwikkeld. Dat neemt niet weg dat het beleid dat gericht was op de vermindering van de toezichtslast wordt voortgezet en in individuele gevallen zal leiden tot een verbetering.

Professionalisering Noord-Brabantse handhavingsorganisaties

Te bereiken maatschappelijk effect (vastgelegd in de begroting 2011)**Wat is in 2011 gerealiseerd en wat betekent dat voor 2012 en verder?**

	• Begin 2011 zijn bij de Brabantse gemeenten de actuele beleidsplannen, uitvoeringsprogramma's en jaarverslagen handhaving opgevraagd. Gemeenten dienen op grond van de Wabo en het Besluit omgevingsrecht te voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen handhaving en zij dienen over deze documenten te beschikken. Medio november 2011 is de stand van zaken opgemaakt. Resultaat van deze inventarisatie was dat 31 van de 67 gemeenten niet beschikten over één of meer van de vereiste handhavingdocumenten. (Wabo: Wet administratieve bepalingen omgevingsrecht). • Op basis van dit resultaat hebben 31 gemeenten eind 2011 een waarschuwingsbrief gehad met de opdracht uiterlijk 1 februari 2012 een actueel beleidsplan handhaving en het uitvoeringsprogramma 2012 vast te stellen en aan te leveren. Uiterlijk 1 mei 2012 dient het jaarverslag handhaving 2011 te worden aangeleverd. Indien één of meerdere documenten ontbreken, is aangekondigd dat de provincie voornemens is om het wettelijk sanctie-instrument van de aanwijzing in te zetten. Dat traject start met een bestuurlijk overleg. Doel daarvan is dat de gemeenten alsnog uitvoering geven aan de wettelijke kwaliteitseisen handhaving. • De gemeenten die in 2011 wel beschikten over de vereiste handhavingdocumenten, hebben een beloningsbrief ontvangen met de mededeling dat de provincie in 2012 meer op afstand toezicht zal houden.
--	--

Hebben we daarvoor gedaan wat we wilden doen?

Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011	Indicator	Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?
04.C.1 verbeteren naleefgedrag	% van de uitgevoerde 1e controles waarbij de conclusie "in orde" is (spontane naleving)	Streefwaarde 57% in 2011 oplopend tot 60% in 2013. Ja, de spontane naleving bedroeg in 2011 gemiddeld 68%. Hiermee is de doelstelling van 52% ruimschoots gerealiseerd. We zien overigens dat de naleving zich de laatste jaren stabiliseert rond deze waarde.
04.C.2 verbeteren naleefgedrag	% naleving na hercontrole	Streefwaarde 84% in 2011 oplopend tot 86% in 2012. Ja, we zien bij de eerste hercontrole dat de naleving fors toeneemt naar gemiddeld 94%. In slechts 6% van de gevallen is de overtreding (die bij de eerste controle werd geconstateerd) niet ongedaan gemaakt.
04.C.3 vermindering toezichtlasten	Toezichtslast-index	Streefwaarde <2,5 in 2011 afnemend naar <2,3 in 2012. In 2009 bedroeg de gemiddelde last 2,3. Doel is om in 2012 de toezichtslast voor alle doelgroepen te hebben teruggebracht tot maximaal 2,3. Voor 2010 en 2011 zijn geen tussendoelen gesteld.
04.C.4		

Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011	Indicator	Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?
professionalisering Noord-Brabantse handhavingorganisaties	% van de organisaties dat als achterblijver wordt gekwalificeerd t.a.v. kwaliteit milieuhandhaving % van de organisaties dat als achterblijver wordt gekwalificeerd t.a.v. kwaliteit handhaving bouwen/RO	Streefwaarde in 2011 10% afnemend naar 8% in 2013. Er is in 2011 geen afname bereikt ten opzichte van 2010. Eind 2011 heeft de provincie een stringente toezichtaanpak ingezet. Streefwaarde in 2011 25% afnemend naar 15% in 2013. Er is in 2011 geen afname bereikt ten opzichte van 2010. Eind 2011 heeft de provincie een stringente toezichtaanpak ingezet.

Heeft het gekost wat het mocht kosten?

Bedragen x € 1.000 (exploitatie)	Begr.oorspr. 2011	a.Begr.na wijz. 2011	b.Realisatie 2011	Vershil a-b
Lasten	8.471	9.076	8.035	1.041
Herkomst middelen				Vershil b-a
EU	0	0	0	0
Rijk	560	0	0	0
Overige programmabaten	809	1.172	1.190	17
Baten	1.368	1.172	1.190	17
Saldo lasten en baten	-7.103	-7.904	-6.845	1.059
Bijdrage uit alg. middelen	7.103	7.904	6.845	-1.059
Bedragen x € 1.000 (investerings)	Raming VJN 2011	Raming NJN 2011	Jaarrek. 2011	verschil
Milieumeetwagens			0	0
Formatieinzet in fte		Begr.2011 69,3	Rek..2011 56,8	

Toelichting van de afwijkingen van de lasten t.o.v. de begroting

Afwijking lasten t.o.v. begroting na wijziging	x € 1.000
<i>Onderbesteding</i>	
- toezicht	455
- handhavingsbeleid	410
- kosten repressieve handhaving	126
- diverse	50
<i>Overschrijding</i>	
-	
-	
Totaal afwijking lasten	<u>1.041</u>

Toezicht

De milieudiensten die verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van toezicht hebben niet alle opdrachten uitgevoerd. Dit zit hem vooral in opdrachten waar vooraf niet in te schatten is of het volledig tot uitvoering komt. Zo is minder tijd besteed aan klachten en ongewone voorvallen en zijn enkele projecten minder groot uitgevoerd dan gepland. Desalniettemin is 93% van het budget gerealiseerd. Als gevolg van prioritering en efficiëntiemaatregelen is tevens minder tijd en geld besteed aan analyse en bemonstering van bodem en door de economische crisis is minder uitvoering gegeven aan bodemsaneringen.

Handhavingsbeleid

De bestedingen zijn lager uitgevallen dan begroot vanwege het in 2011 niet doorbelasten van ICT kosten en personeelskosten luchtvaartwet. (ICT: Informatie- en communicatie technologie). Verder zijn de kosten voor invoer nieuw instrumentarium lager dan begroot omdat voor enkele onderzoeken geen externen zijn ingehuurd. Vanwege lagere bouwactiviteiten door bedrijven waarvoor de provincie bevoegd gezag is en het niet in rekening brengen door gemeenten van door hun uitgevoerde werkzaamheden is minder uitgegeven aan de Wet administratieve bepalingen omgevingsrecht.

Kosten repressieve handhaving

In 2011 zijn minimale repressieve acties nodig geweest waardoor er slechts beperkt gebruik is gemaakt van het beschikbare budget. De uitgaven hierop zijn moeilijk te programmeren.

04.11 Proeftuinen

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

<i>Te bereiken maatschappelijk effect (vastgelegd in de begroting 2011)</i>	<i>Wat is in 2011 gerealiseerd en wat betekent dat voor 2012 en verder?</i>
04.A <i>Borgen kwaliteit fysieke leefomgeving</i>	In de wijken Geerpark (Heusden), Stadsoevers (Roosendaal) en Helmond-West (Helmond) zijn concrete resultaten geboekt op het gebied van bevordering biodiversiteit, natuurbeleving, benutting restwarmte en waterberging. Op het gebied van energiezuinig bouwen zijn – waar mogelijk met participatie van bewoners – innovatieve woningtypen toegepast en worden nu energie-arme duurzame wijkhuisbrede scholen gebouwd. Met de komst van de Brabant-woning als bouwconcept worden nu op meerdere plaatsen in Brabant energiezuinige en betaalbare woningen gebouwd. De Weg van de toekomst is in uitvoering, waarbij tal van innovaties (verlichting, gebruik materialen, energieneutraliteit) zijn meegenomen. Op het bedrijventerrein Moerdijk zijn diverse clusters van bedrijven bij elkaar gebracht waarbij het gebruik van reststromen (warmte, CO₂) wordt onderzocht. Dit leidt tot uitbreiding van het aantal duurzame verbindingen op dit industrieterrein in 2012 en volgende jaren.
04.B <i>Bevorderen duurzaamheid</i>	De activiteiten onder 04.A genoemd zijn mede gericht op het bevorderen van duurzaamheid. Zo wordt op het bedrijventerrein Moerdijk de bedrijven gestimuleerd om zich als 'koploper duurzaamheid' te laten certificeren. Ook wordt in het project sociale duurzaamheid concreet invulling gegeven aan samenwerkingsprojecten op het vlak van de 3 O's. Met de voorbeelden van de proeftuinen kunnen ook op andere plaatsen in Brabant kansrijke initiatieven worden gestart. Via inzet van duurzaamheidscoaches is een impuls gegeven aan integraal/ duurzaam ontwerpen en bouwen en het budgettair neutraal realiseren van extra duurzaamheidsambities. De proeftuinpartners hebben het stokje inmiddels overgenomen en passen de leerervaringen toe in toekomstige projecten.

Hebben we daarvoor gedaan wat we wilden doen?

<i>Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011</i>	<i>Indicator</i>	<i>Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?</i>
04.A20/B7 Autonoom Vergroten duurzaamheid en innovatie via samenwerking in aansprekende projecten	Aantal afgeronde proeftuinprojecten	Streefwaarde 3 projecten in 2011 oplopend tot 5 in 2013. Deels gerealiseerd, twee proeftuinen (Geerpark, Stadsoevers) zijn in 2011 afgerond. Een proeftuin (Weg vd Toekomst) is in de lijn opgenomen. Een proeftuin (bedrijventerrein Moerdijk) is gedeeltelijk overgenomen door de Energieagenda 2010-2020 en voor een ander deel door een nieuwe bestuurlijke samenwerking mbt duurzame verbindingen voor de periode tot eind 2015. De proeftuin Helmond –West (duurzame herstructureringswijk) is inhoudelijk afgerond maar loopt ten aanzien van de inhoudelijke uitvoering en financiële verantwoording door tot en met eind 2013 (Samen Investeren)

Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011	Indicator	Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?
	Aantal uitvoeringsprojecten in de proeftuinen	Steefwaarde in 2011 20 uitvoeringsprojecten. Ja, gerealiseerd, in 2011 zijn conform de planning 20 uitvoeringsprojecten gerealiseerd binnen de proeftuinen, zoals Frisse scholen, informatiepunt (Weg van de Toekomst), afronding concept Brabant-woning als bouwconcept.

Heeft het gekost wat het mocht kosten?

Bedragen x € 1.000 (exploitatie)	Begr.oorspr. 2011	a.Begr.na wijz. 2011	b.Realisatie 2011	Verschil a-b
Lasten	1.813	4.328	1.680	2.648
Herkomst middelen				Verschil b-a
EU	0	0	0	0
Rijk	0	0	0	0
Overige programmabaten	0	0	0	0
Baten	0	0	0	0
Saldo lasten en baten	-1.813	-4.328	-1.680	2.648
Bijdr.res.regionale structuurversterking	1.727	3.772	1.547	-2.225
Bijdrage uit alg. middelen	86	556	133	-423
Formatieinzet in fte		Begr.2011 12,0	Rek..2011 10,8	

Toelichting

Toelichting van de afwijkingen van de lasten t.o.v. de begroting

Afwijking lasten t.o.v. begroting na wijziging	x € 1.000
Onderbesteding	
-de duurzame nieuwbouwwijk (SB)	367

-de duurzame herstructureringswijk (SB)	1.896
- biomassa Meerhoven en Breda	329
Overige kleine onderbestedingen	56
Totaal afwijking lasten	2.648

De duurzame nieuwbouwwijken (Schoon Brabant)

Het project Proeftuin Geerpark is vertraagd vanwege de gevolgen van het gure economische klimaat. Hierdoor is in 2011 minder uitgegeven dan begroot.

De duurzame herstructureringswijk Helmond (Schoon Brabant)

Het project is enigszins vertraagd, maar loopt in het kader van het programma Samen Investeren door t/m 2013. De realisatie wordt voorzien voor eind 2013.

Biomassa Meerhoven en Breda (Schoon Brabant)

Uit de jaarverantwoording 2011 van de B5-gemeenten is gebleken, dat het project Biomassacentrale Breda is vertraagd. Hierdoor is in 2011 minder uitgegeven dan begroot. Inmiddels heeft de gemeente Breda haar akkoord gegeven en zal het project doorgang vinden.

Er is geen afwijking op de baten.

Toelichting Bijdragen uit reserves*Bijdrage reserve regionale structuurversterking*

Vanwege vertraging in de uitvoering van de duurzame nieuwbouwwijk en herstructureringswijk waarvan de lasten worden gedekt uit de reserve regionale structuurversterking, blijft ook de bijdrage uit deze reserve achter bij de raming in de begroting.

Een overzicht van de reserves is opgenomen in bijlage 4 van de jaarstukken 2011.

Apparaatskosten programma milieu

De kosten van de bedrijfsvoering (zie paragraaf bedrijfsvoering) worden als apparaatskosten aan de programma's toegedeeld op basis van de formatie-inzet uitgedrukt in fte per programma. Bij de begroting 2011 kwamen de apparaatskosten uit op € 37.196.000 bij een fte-aantal van 285,0. Van de gerealiseerde apparaatskosten is € 32.021.000 is € 418.000 rechtstreeks toegerekend aan productgroepen i.v.m. vergoedingen van derden die er tegenover staan (zie bijlage 8 Kostenverdeelstaat bij de jaarstukken) De overige apparaatskosten ad € 31.603.000 zijn toegedeeld aan programma milieu op basis van 248,8 fte voor dit programma. Het verschil in toegerekende apparaatskosten bedraagt € 5.593.000 t.ov. de begroting. De lagere gerealiseerde apparaatskosten zijn het gevolg van per saldo lagere kosten bedrijfsvoering en minder eigen personeelsinzet bij dit programma.

Natuur, bos en landschap

Algemeen	118
05.01 Algemeen natuur, bos en landschap	119
05.02 Natuur	123
05.03 Landschap	128

Programma 05 Natuur, bos en landschap

Portefeuillehouder: J.J.C. van den Hout

Doelstelling

Behalve op een gezonde leefomgeving voor mens, dier en plant, richten we ons op het bevorderen van de biodiversiteit. We streven naar een samenhangend netwerk van natuurgebieden, biodiversiteit en landschappen met een regionale identiteit.

Algemeen beeld

We stelden de startnotitie Herziening natuur- en landschapsbeleid vast. Verder heeft 2011 in het teken gestaan van onduidelijkheid omtrent het Deelakkoord Natuur, waardoor op dit programma uiteindelijk een groot deel van de voor EHS geraamde middelen nog niet besteed zijn.

Resultaten 2011

De onderstaande ontwikkelingen hadden het afgelopen jaar hun weerslag op de resultaten.

- Brabantse landschappen: drie goed functionerende stuurgroepen als basis voor verdere gebiedsontwikkeling
- Er is veel tijd en energie gestoken in de onderhandelingen over het Decentralisatieakkoord Natuur. In afwachting van de uitkomsten daarvan is het ILG-budget bevroren en heeft de grondverwerving nagenoeg stilgelegen **(UA12)**.
- De afronding Natura 2000 beheerplannen is vertraagd als gevolg van jurisprudentie betreffende de stikstofparagraaf **(UA14)**.
- Het aantal vergunningaanvragen Natuurbeschermingswet is explosief gestegen naar aanleiding van een uitspraak van de Raad van State (RvS);
- Gezien alle in- en externe ontwikkelingen is in 2011 besloten de actualisatie van het Natuur- en Landschapsoffensief 2002 om te vormen tot een nieuw integraal natuurdocument "herziening natuur- en landschapsbeleid".

05 Natuur, Bos en landschap

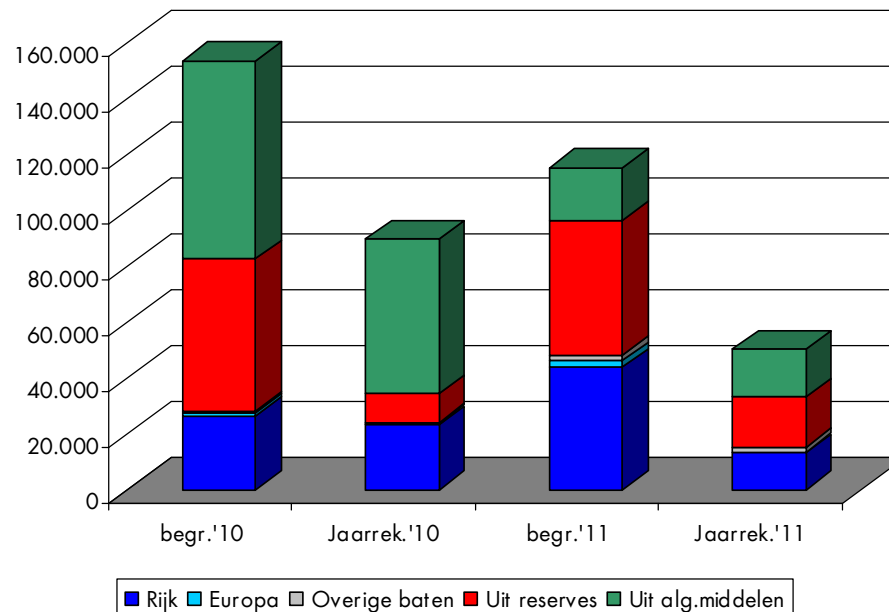
Bedragen x € 1.000

	Begroting 2011 oorspronkelijk	Begroting 2011 na wijziging	Jaarrek. 2011 realisatie	Vershil begr-realiserie
<u>Lasten</u>				
Programmalasten	83.002	105.832	41.566	64.265
Apparaatskosten	9.560	9.560	8.613	947
totaal	92.562	115.391	50.179	65.212
<u>Baten</u>				
Rijk	46.328	43.906	13.241	-30.665
Europa	1.794	2.366	260	-2.106
Overige programmabaten	183	1.949	1.932	-17
<u>Dekking verschil lasten en baten</u>				
Dekking uit reserves	23.093	48.275	17.859	-30.416
Dekking uit alg.middelen	21.164	18.894	16.886	-2.008
totaal	92.562	115.391	50.179	-65.212
Formatieinzet (in fte)		74,1	66,9	
Waarvan indirect (in fte):		9,1	8,2	

De afwijking van de lasten t.o.v. de begroting bedraagt €66 miljoen. Het overgrote deel (€60 miljoen) betreft nog niet bestede middelen in 2011, welke in toekomstige jaren tot besteding zullen komen (m.n. aangekochte gronden EHS die nog doorgeleverd moeten worden).

Zie nadere toelichting onder de productgroepen.

Middeleninzet programma Natuur, bos en landschap
bekostiging van de lasten (bedragen x € 1.000)

05.01 Algemeen natuur, bos en landschap

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

Te bereiken maatschappelijk effect (vastgelegd in de begroting 2011)

Wat is in 2011 gerealiseerd en wat betekent dat voor 2012 en verder?

05.A <i>Een gezonde leefomgeving voor mens, plant en dier inclusief het bevorderen van de biodiversiteit</i>	Deze doelstelling is het maatschappelijke effect van alle onderliggende prestaties uit programma Natuur, bos en Landschap én Milieu én Water. Specifiek voor de Brabantse natuurwaarden laten de voor 2010 (2012 is volgende meetmoment) berekende indexen nog steeds zien dat: - Zeldzame soorten zeldzamer worden en algemenere soorten algemener. - De oppervlakte natuur toeneemt. - Het inrichten van natuur een belangrijke bijdrage levert aan de biodiversiteit. De streefwaarde voor een gezonde leefomgeving is een stijging van de natuurindex. De index is echter gedaald van 1,0 in 1995-1996 naar 0,90 in 2009-2010. De streefwaarde voor biodiversiteit was dat de afname van biodiversiteit in 2010 gestopt zou zijn. Echter, ook in 2011 is de biodiversiteit nog steeds aan het afnemen. Daarom blijft inzet op biodiversiteit vereist wil de nieuwe Europese doelstelling, het stoppen van de afname in 2020, wel gehaald worden. In 2011 is begonnen met het actualiseren van natuurbeleid, dit proces wordt in 2012 afgerond. In het geactualiseerde beleid krijgt het behoud van biodiversiteit ruim aandacht.
---	---

Hebben we daarvoor gedaan wat we wilden doen?

<i>Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011</i>	<i>Indicator</i>	Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?
05.A1 Autonoom Het in beeld brengen van ontwikkelingen in natuur en landschap en beschikbaar stellen van kennis en informatie tbv beleidsontwikkeling	Aantal locaties trendmonitoring flora en fauna	Begrote prestatie 2011: 240 locaties. Ja, de prestatie is gerealiseerd.
05.A2 Autonoom Het in beeld brengen van ontwikkelingen in natuur en landschap en beschikbaar stellen van kennis en informatie tbv beleidsontwikkeling en projectuitvoering	Aantal ha vlakdekkend geïnventariseerd	Streefwaarde in 2011 (cumulatief): 70.000 ha geïnventariseerd. Ja, de prestatie is gerealiseerd.

Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011	Indicator	Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?
	Aantal projecten waarvoor ecologische informatie is geleverd	Streefwaarde in 2011: 50 projecten waarvoor informatie is geleverd, waarvan er in 2011 5 zijn bijgekomen. Ja, de prestatie is gerealiseerd.
05.A3 Autonoom Het vergroten van maatschappelijk draagvlak voor natuur en landschap	Aantal uitvoeringsprojecten natuur- en milieu-educatie	Streefwaarde in 2011 28 projecten oplopend tot 36 in 2013. Ja, de prestatie is gerealiseerd.
05.A4 Autonoom Het vergroten van maatschappelijk draagvlak voor natuur en landschap	Aantal adviezen van IVN C ¹	Streefwaarde in 2011 1200 adviezen oplopend tot 1600 in 2013. Ja, de prestatie is nagenoeg gerealiseerd (978 + 218 = 1193).
05.A5 Wettelijk Het beschermen van natuur en landschap	Aantal ontheffingen Groene Wetten	Streefwaarde 50 per jaar, in 2011 156 oplopend tot 256 in 2013 Nee, 19 ontheffingen gerealiseerd, waarmee doelstelling niet gehaald is. Het betreft hier echter een vraaggestuurd product, waarbij er steeds meer gewerkt wordt met het instrument ontheffingen op voorhand door de Fauna Beheer Eenheid, waardoor minder individuele ontheffingen nodig zijn..
	Aantal vergunningen Groene Wetten/VVGB's (WABO) ^{2,3}	Streefwaarde in 2011 253 oplopend tot 453 in 2013 Nee, de doelstelling is niet gehaald. Vanwege de Crisis en Herstelwet was geen sprake meer van vergunningplicht. In september 2011 is dit teruggedraaid door een uitspraak van de Raad van State.
	Aantal meldingen groene wetten	Streefwaarde in 2011 1.400 meldingen oplopend tot 3.600 in 2013. Bij bestuursrapportage II is het aantal meldingen in 2011 bijgesteld van 1400 naar 500. Nee, de prestatie is niet gerealiseerd; 225 meldingen zijn afgehandeld. Vanwege jurisprudentie (Raad van State) 7-9-2011 is elke veehouder sinds september 2011 vergunningsplichtig. Dit heeft geleid tot een sterke toename van de aanvragen. Bij de voorjaarsnota zal de prognose 2012 worden aangepast naar 1.100 per jaar. De extra capaciteitsbehoefte is in het laatste kwartaal 2011 zo goed als mogelijk opgevangen binnen de bestaande formatie. In 2012 zal uitbreiding nodig zijn.
05.A6 Wettelijk Het beschermen van natuur en landschap	Aantal vastgestelde provinciale beheerplannen Natura 2000	Streefwaarde 8 beheerplannen in 2011 oplopend tot 9 in 2012. Bij bestuursrapportage II is het aantal vastgestelde beheerplannen bijgesteld van 8 in 2011 naar 1. Nee, de prestatie is niet gerealiseerd. Er zijn in 2011 geen provinciale Natura 2000-beheerplannen vastgesteld. De reden hiervoor is jurisprudentie.
05.A7 Wettelijk Het beschermen van natuur en landschap	Aantal vastgestelde beheerplannen Natura 2000 van derden	Streefwaarde in 2011 11 beheerplannen oplopend tot 12 in 2012. Bij bestuursrapportage II is het aantal vastgestelde beheerplannen bijgesteld van 11 in 2011 naar 0. Er zijn geen Natura 2000 beheerplannen vastgesteld in 2011.

Heeft het gekost wat het mocht kosten?

Bedragen x € 1.000 (exploitatie)	Begr.oorspr. 2011	a.Begr.na wijz. 2011	b.Realisatie 2011	Verschil a-b
Lasten	2.518	2.707	2.709	-2
Herkomst middelen				Verschil b-a
EU	0	0	0	0
Rijk	0	0	0	0
Overige programmabaten	183	224	183	-42
Baten	183	224	183	-42
Saldo lasten en baten	-2.335	-2.483	-2.527	-44
Bijdrage uit alg. middelen	4.669	4.965	5.053	88
Formatieinzet in fte		Begr.2011 41,0	Rek..2011 37,0	

Toelichting

Er is een geringe afwijking bij de baten en de lasten

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

<i>Te bereiken maatschappelijk effect (vastgelegd in de begroting 2011)</i>	Wat is in 2011 gerealiseerd en wat betekent dat voor 2012 en verder?
05.A <i>Een gezonde leefomgeving voor mens, plant en dier inclusief het bevorderen van de biodiversiteit</i>	Deze doelstelling is het maatschappelijke effect van alle onderliggende prestaties uit programma Natuur, bos en Landschap én Milieu én Water. Specifiek voor de Brabantse natuurwaarden laten de voor 2010 (2012 is volgende meetmoment) berekende indexen nog steeds zien dat: - Zeldzame soorten zeldzamer worden en algemenere soorten algemener. - De oppervlakte natuur toeneemt. - Het inrichten van natuur een belangrijke bijdrage levert aan de biodiversiteit. De streefwaarde voor een gezonde leefomgeving is een stijging van de natuurindex. De index is echter gedaald van 1,0 in 1995-1996 naar 0,90 in 2009-2010. De streefwaarde voor biodiversiteit was dat de afname van biodiversiteit in 2010 gestopt zou zijn. Echter, ook in 2011 is de biodiversiteit nog steeds aan het afnemen. Daarom blijft inzet op biodiversiteit vereist wil de nieuwe Europese doelstelling, het stoppen van de afname in 2020, wel gehaald worden. In 2011 is begonnen met het actualiseren van natuurbeleid, dit proces wordt in 2012 afgerond. In het geactualiseerde beleid krijgt het behoud van biodiversiteit ruim aandacht.

Toelichting

Na het aantreden van het nieuwe kabinet Rutte is per 20-10-2010 het Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG) volledig bevroren. In 2011 heeft hierdoor de grondverwerving nagenoeg stilgelegen behoudens de afronding van lopende zaken.

In december 2011 heeft het Interprovinciaal overleg (IPO) een onderhandelingsakkoord voor de decentralisatie Natuur gesloten. In dit onderhandelingsakkoord zijn landelijke afspraken gemaakt over de decentralisatie van het natuur beleid naar de provincie en over de wijze van beëindiging van de bestuursovereenkomst ILG. Eind februari 2012 zijn PS akkoord gegaan met dit onderhandelingsakkoord.

Hebben we daarvoor gedaan wat we wilden doen?

Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011	Indicator	Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?
05.A8 Wettelijk Het vergroten en verbeteren van de natuurgebieden	Ha nog te verwerven Ecologische Hoofd Structuur (EHS)	Streefwaarde in 2011 3.600 ha oplopend tot 6.000 in 2016. Bij bestuursrapportage I is het aantal nog te verwerven ha voor de EHS bijgesteld van 3.600 in 2011 naar 4.375. Bij bestuursrapportage II is het aantal nog te verwerven ha voor de EHS bijgesteld van 4.375 in 2011 naar 4.075. Gerealiseerd, cumulatief 4484 ha, bestaande uit 2911 ha gefinancierd met rijksmiddelen en 1573 ha uit de extra impulsmiddelen.
05.A9 Wettelijk Het vergroten en verbeteren van de natuurgebieden	Ha nog in te richten EHS	Streefwaarde in 2011: 5.400 ha oplopend tot 19.969 in 2018. Er zijn 3217 ha ingericht in de periode 2007-2011. De doelstelling is niet gehaald vanwege de afgekondigde subsidiestop. In bepaalde gebieden zijn niet alle gronden verworven die noodzakelijk zijn voor het opstarten van de inrichtingsfase. Tevens zijn inrichtingsmiddelen ingezet voor grondverwerving.
05.A10 Wettelijk Het vergroten en verbeteren van de natuurgebieden	Ha nog in te richten EVZ	Streefwaarde in 2011 25 ha oplopend tot 1.150 in 2028. Bij bestuursrapportage II is het aantal ha ecologische verbindingzones (EVZ) voor 2011 bijgesteld van 25 naar 0, omdat de rijksmiddelen hiervoor niet toereikend zijn. Geen opmerkingen
05.A11 Wettelijk Het vergroten en verbeteren van de natuurgebieden	Ha te beheren via particulier natuurbeheer	Streefwaarde in 2011 1150 ha oplopend tot 5.800 in 2018. Bij bestuursrapportage I is het aantal te beheren ha via particulier natuurbeheer bijgesteld van 1150 ha in 2011 naar 550 ha. Bij bestuursrapportage II is het aantal ha opgehoogd van 550 in 2011 naar 820. Door het bewust aanbieden van EHS-gronden aan particulieren is in 2011 meer EHS in particulier bezit gekomen dan in afgelopen jaren. De belangstelling voor agrarisch natuurbeheer is toegenomen. PM:
05.A12 Wettelijk Het vergroten en verbeteren van de natuurgebieden	Ha te beheren via agrarisch natuurbeheer	Streefwaarde in 2011 3.278 ha oplopend naar 9.830 in 2018. Bij bestuursrapportage I is het aantal te beheren ha via agrarisch natuurbeheer bijgesteld van 3278 ha in 2011 naar 4871 ha. Bij bestuursrapportage II is het aantal ha bijgesteld van 4871 naar 4300 in 2011. PM
05.A13 Autonoom		

<i>Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011</i>	<i>Indicator</i>	<i>Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?</i>
Het verbinden van natuurgebieden	Aantal km te realiseren droge EVZ	Streefwaarde in 2011 41 km oplopend naar 57 in 2013. Bij bestuursrapportage II is het aantal km bijgesteld van 41 cumulatief in 2011 naar 12 per jaar. Gerealiseerd, in 2011 zijn 37 km gerealiseerd en zijn 25 km gesubsidieerd.
05.A14 Wettelijk Het verbinden van natuurgebieden	Aantal gesubsidieerde ontsnipperingsvoorzieningen	Streefwaarde in 2011 136 oplopend naar 182 in 2013. Bij bestuursrapportage II is het aantal van 136 in 2011 naar beneden bijgesteld tot 105. Gerealiseerd, 116 projecten cumulatief gerealiseerd (11 in 2011).
05.A15 Wettelijk Het versterken van de natuur	Aantal opgestelde plannen soortbescherming en habitat-plannen	Streefwaarde in 2011 11 opgestelde plannen. Gerealiseerd.
	Aantal opgestelde leefgebiedplannen	Streefwaarde in 2011 5 opgestelde leefgebiedplannen. Deels gerealiseerd, in 2011 zijn 4 leefgebiedsplannen opgesteld. Het resterende gebiedsplan is gesplitst in 2 plannen welke uiterlijk juni 2012 gereed zullen zijn.
05.A16 Wettelijk Het versterken van de natuur	Aantal uit te voeren projecten bescherming soorten & habitats	streefwaarde in 2011 200 oplopend naar 420 in 2018. Gerealiseerd

Heeft het gekost wat het mocht kosten?

Bedragen x € 1.000 (exploitatie)	Begr.oorspr. 2011	a.Begr.na wijz. 2011	b.Realisatie 2011	Verschil a-b
Lasten	66.682	90.648	31.194	59.453
Herkomst middelen				Verschil b-a
EU	1.366	1.366	-38	-1.404
Rijk	45.230	42.766	12.705	-30.061
Overige programmabaten	0	1.275	1.024	-251
Baten	46.595	45.406	13.690	-31.716
Saldo lasten en baten	-20.087	-45.241	-17.504	27.737

Bedragen x € 1.000 (exploitatie)	Begr.oorspr. 2011	a.Begr.na wijz. 2011	b.Realisatie 2011	Verschil a-b
Bijdr.res.Revitalisering landelijk gebied	4.353	7.933	7.040	-893
Bijdr.res.natuurcompensatie	0	225	0	-225
Bijdr.res.groene geleedingszone HSL	623	156	0	-156
Bijdr.res.provinciaal waterplan	6.142	300	980	680
Bijdr.AR component Essent	500	30.601	3.638	-26.963
Bijdr.res.investeringsbudget landelijk gebied	95	95	107	12
Bijdrage uit alg. middelen	8.374	5.931	5.739	-192
		Begr.2011	Rek..2011	
Formatieinzet in fte		12,0	10,8	

Toelichting

Afwijking lasten t.o.v. begroting na wijziging	x € 1.000
<i>Onderbesteding</i>	
- Verwerving en inrichting Ecologische Hoofdstructuur	54.805
- Subsidiestelsel Natuur en Landschapsbeheer	2.963
- Soortenbeleid	1.695
- Natuurcompensatie	450
- Groene Geleedingszonde HSL	181
<i>Overschrijding</i>	
- Ecologische Verbindingszones	-816
Overige kleinere afwijkingen (saldo)	175
Totaal afwijking lasten	59.453

De afwijking op de lasten bedraagt € 59,5 miljoen. Het overgrote deel (€59 miljoen) betreft nog niet bestede middelen in 2011, die in toekomstige jaren tot besteding komen (m.n. aangekochte gronden EHS die nog doorgeleverd moeten worden).

Verwerving en inrichting Ecologische Hoofdstructuur (05.A.8 en 05.A.9) (€55,9 mln.)

Verantwoording van de middelen geschiedt conform ILG afspraak op basis van de hectaren Ecologische Hoofdstructuur die zijn doorgeleverd naar de terreinbeherende organisaties. De staatssecretaris van Economische zaken, landbouw & Innovatie (EL&I) heeft voor 2011 geen budget beschikbaargesteld voor doorlevering.

De budgetten zijn ten tijde van Bestuursrapportage 2 niet aangepast aangezien het onduidelijk was wanneer doorlevering alsnog mogelijk was. Indien doorlevering alsnog mogelijk was geweest, zou dit tot een volledige besteding van de budgetten hebben geleid. De middelen (€ 55,9 miljoen) die in 2011 niet tot besteding zijn gekomen kunnen niet vrijvallen, maar dienen beschikbaar te blijven voor doorlevering zodra dit wel mogelijk is.

Subsidiestelsel Natuur- en Landschapsbeheer (05.A.11 en 05.A.12) (€2,9 mln.)

Deze subsidieregeling wordt uitgevoerd door de Dienst Regelingen (onderdeel Ministerie EL&I). Realisatie van de middelen vindt plaats op basis van facturen die door de Dienst worden ingediend. In 2011 zijn er minder uitgaven gerealiseerd voor waardecompensatie als gevolg van functiewijziging (landbouwgrond omgezet naar

natuur), voor het inrichten van de gronden en tenslotte voor het beheer van deze gronden.

Soortenbeleid (05.A.15 en 05.A.16) (€1,695 mln.)

In 2011 is € 3 miljoen beschikbaar gesteld voor de uitvoering van het soortenbeleid. Deze zijn ook in zijn geheel verplicht via beschikkingen en opdrachten. Reden van de vertraging van de betalingen is o.a. dat de openstelling van de subsidie in twee tranches is geschied, waarvan de laatste in oktober 2011. Volledige betaling zal in 2012 plaatsvinden.

Natuurcompensatie (geen prestatie) (€0,45 mln.)

Deze middelen zijn begroot voor de aankoop van percelen door Bureau Beheer Landbouwgronden ten behoeve van de natuurcompensatie Oekelsebos. Deze aankoop heeft begin 2012 plaatsgevonden. Deze uitgaven worden gedekt uit de reserve Natuurcompensatie.

Groene Geledingszone HSL (geen prestatie) (€0,181 mln.)

Binnen het inrichtingsplan Weerij-Zuid zijn middelen gereserveerd voor de Groene Geledingszone. Deze middelen worden gedekt uit de reserve Groene Geledingszone en een bijdrage van derden. Deze middelen zijn in 2011 niet tot realisatie gekomen.

Ecologische Verbindingszones (05.A.13) (€0,8 mln)

De uitvoering van deze prestatie ligt bij het Coördinatiepunt Landschapsbeheer, dat beschikkingen namens de provincie afgeeft. De realisatie van deze middelen vindt plaats op basis van afrekeningen die worden ingediend door subsidiënten. In 2011 zijn 37 km Ecologische verbindingszones gerealiseerd ten opzichte van een raming van 12. Dit heeft mede geleid tot een overbesteding.

Afwijking baten t.o.v. begroting na wijziging	x € 1.000
- Inkomsten verwerving en inrichting Ecologische Hoofdstructuur	-27.842
- Inkomsten Natuur- en Landschapsbeheer	-3.352

- Rijksbijdrage Soortenbeleid	-277
- Bijdrage derden Natuurcompensatie	-225
- Overig	-20

Totaal afwijking baten	-31.716
------------------------	---------

I Inkomsten verwerving en inrichting Ecologische Hoofdstructuur (€ 27,8 mln.)

Deze inkomsten zijn gekoppeld aan de uitgaven. Zoals bij de uitgaven beschreven zijn de uitgaven lager dan geraamd, waardoor ook de inkomsten lager zijn geraamd. Bij dit programma gaat het om € 27,8 miljoen.

Inkomsten Natuur- en Landschapsbeheer (€3,352 mln.)

Deze inkomsten zijn gekoppeld aan de uitgaven. Zoals bij de uitgaven beschreven zijn de uitgaven lager dan geraamd, waardoor ook de inkomsten lager zijn geraamd.

Rijksbijdrage Soortenbeleid (€ 0,277 mln)

Deze inkomsten zijn gekoppeld aan de uitgaven. Zoals bij de uitgaven beschreven zijn de uitgaven lager dan geraamd, waardoor ook de inkomsten lager zijn geraamd.

Bijdrage derden Natuurcompensatie (€0,225 mln.)

De bijdrage van derden wordt gerealiseerd op het moment dat de bijbehorende kosten gerealiseerd worden. De realisatie van de uitgaven heeft plaatsgevonden in 2012. Derhalve zullen deze inkomsten ook in 2012 gerealiseerd worden.

Bijdragen uit reserves

Voor de geplande investeringen EHS was in de begroting conform voorjaarsnota 2010 dekking uit de reserve Essent aangewezen. Door het achterblijven van de investeringen Ecologische Hoofd Structuur blijft ook de bijdrage uit de reserve achter.

Een overzicht van de reserves is opgenomen in bijlage 4 van de jaarstukken 2011.

05.03 Landschap

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

Te bereiken maatschappelijk effect (vastgelegd in de begroting 2011)

05.A

Een gezonde leefomgeving voor mens, plant en dier inclusief het bevorderen van de biodiversiteit

Wat is in 2011 gerealiseerd en wat betekent dat voor 2012 en verder?

Deze doelstelling is het maatschappelijke effect van alle onderliggende prestaties uit programma Natuur, bos en Landschap én Milieu én Water.

Specifiek voor de Brabantse natuurwaarden laten de voor 2010 (2012 is volgende meetmoment) berekende indexen nog steeds zien dat:

- Zeldzame soorten zeldzamer worden en algemenere soorten algemener.
- De oppervlakte natuur toeneemt.
- Het inrichten van natuur een belangrijke bijdrage levert aan de biodiversiteit.

De streefwaarde voor een gezonde leefomgeving is een stijging van de natuurindex. De index is echter gedaald van 1,0 in 1995-1996 naar 0,90 in 2009-2010.

De streefwaarde voor biodiversiteit was dat de afname van biodiversiteit in 2010 gestopt zou zijn. Echter, ook in 2011 is de biodiversiteit nog steeds aan het afnemen. Daarom blijft inzet op biodiversiteit vereist wil de nieuwe Europese doelstelling, het stoppen van de afname in 2020, wel gehaald worden. In 2011 is begonnen met het actualiseren van natuurbeleid, dit proces wordt in 2012 afgerond. In het geactualiseerde beleid krijgt het behoud van biodiversiteit ruim aandacht.

De ervaringen bij de "Brabantse Landschappen" hebben geleid tot voortzetting hiervan in de Landschappen van Allure, waarbij duurzaam beheer en gebruik centrale elementen zijn.

Hebben we daarvoor gedaan wat we wilden doen?

<i>Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011</i>	<i>Indicator</i>	<i>Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?</i>
05.A17 Wettelijk Het verbeteren van de landschappelijke kwaliteit	Aantal gemeenten waar gebiedscontracten groene en blauwe diensten zijn afgesloten (waaronder Proeftuin Het Groene Woud. Schoon Brabant)	Streefwaarde in 2011: 57 gemeenten. Ja, de prestatie is gerealiseerd.
05.A18 Wettelijk		

Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011	Indicator	Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?
Het verbeteren van de landschappelijke kwaliteit	Aantal gesubsidieerde projecten via beheersovereenkomsten groene en blauwe diensten (exclusief actief randenbeheer)	Streefwaarde in 2011 350 projecten oplopend tot 500 in 2012. Bij bestuursrapportage II is het aantal projecten voor 2011 bijgesteld van 350 naar 850 en is de streefwaarde van 500 in 2012 opgehoogd naar 1000. Ja, de prestatie is gerealiseerd. Er zijn 931 projecten gesubsidieerd via beheersovereenkomsten.
05.A19 Autonoom/ Wettelijk Het verbeteren van de landschappelijke kwaliteit	Aantal gesubsidieerde projecten impuls landschapskwaliteit	Begrote prestatie 2011: 8 projecten. Ja, de prestatie is gerealiseerd.
05.A20 Autonoom/ Wettelijk Het verbeteren van de landschappelijke kwaliteit	Aantal gesubsidieerde projecten kleine landschaps-elementen	Streefwaarde in 2011 3.744 projecten oplopend naar 3.944 in 2012. Bij bestuursrapportage II is het aantal gesubsidieerde projecten bijgesteld van 3744 naar 3500 in 2011. Ja, de cumulatieve prestatie is gerealiseerd. 3775 projecten gesubsidieerd (31 extra in 2011).
05.A21 Wettelijk Het verbeteren van de groene relaties stad-land	Aantal gesubsidieerde projecten Groen in en om de stad (GIOS)	Begrote prestatie 2011: 8 projecten. Ja, de prestatie is gerealiseerd.
	Aantal projecten Samen Investeren Brabant(stad)	Begrote prestatie 2011: 9 projecten. Bij bestuursrapportage I zijn 2 van de 9 projecten komen te vervallen (versterken ecologische relaties Maas - het groene Woud en de landschappelijke inpassing Bavelse berg), omdat ze niet voldoen aan de vastgestelde criteria. Ja, de cumulatieve prestatie is gerealiseerd. In 2011 zijn 2 van de resterende 7 projecten afgerond. De resterende 5 projecten worden in 2012 (2) en in 2013 (3) afgerond.
05.A22 Autonoom/ Wettelijk Het versterken van Brabantse landschappen: Het Groene Woud (Schoon Brabant)	14 projecten	Streefwaarde 13 projecten in 2011. Ja, de prestatie is gerealiseerd. Alle projecten zijn eind 2011, bij afloop van het programma Schoon Brabant gerealiseerd.
05.A23 Autonoom/ Wettelijk Het versterken van Brabantse landschappen: De Maarshorst- (Schoon Brabant)	18 projecten	Streefwaarde 14 projecten in 2011. Nee de prestatie is niet geleverd. Voor enkele projecten is door PS een uitzondering gemaakt voor de afronden van projecten. Het benodigde geld is (PS-besluit van 11 november 2011) beschikbaar gesteld voor verdere afronding in 2012.
05.A24 Autonoom/ Wettelijk Het versterken van Brabantse landschappen: De Brabantse Wal (Schoon Brabant)	13 projecten	Streefwaarde 12 projecten in 2011. Ja, de prestatie is geleverd.

Heeft het gekost wat het mocht kosten?

Bedragen x € 1.000 (exploitatie)	Begr.oorspr. 2011	a.Begr.na wijz. 2011	b.Realisatie 2011	Verschil a-b
Lasten	13.802	12.477	7.663	4.814
Herkomst middelen				Verschil b-a
EU	428	1.001	298	-703
Rijk	1.098	1.141	537	-604
Overige programmabaten	0	450	726	276
Baten	1.526	2.591	1.561	-1.031
Saldo lasten en baten	-12.276	-9.886	-6.102	3.784
Bijdr.res.Revitalisering landelijk gebied	2.706	1.801	2.332	530
Bijdr.res.investeringsbudget landelijk gebied	476	307	199	-109
Bijdr.res.regionale structuurversterking	8.198	6.856	3.564	-3.292
Bijdrage uit alg. middelen	896	921	8	-913
Formatieinzet in fte		Begr.2011 12,0	Rek..2011 10,8	

Toelichting

Afwijking lasten t.o.v. begroting na wijziging	x € 1.000
<i>Onderbesteding</i>	
- Schoon Brabant	3.464
- Cultuurhistorie	1.251
- Groen in en om Stad	359
- Overige kleinere afwijkingen (saldo)	205

Overschrijding

- Groen Blauwe Diensten	-464
-	
Totaal afwijking lasten	4.814

De afwijking op de lasten bedraagt €4,8 miljoen. Een groot deel (€4,2 miljoen) betreft onderbesteding in 2011, welke in toekomstige jaren tot besteding zal komen (m.n. Samen Investeren projecten, waarvan de uitvoering door gemeenten plaatsvindt).

Schoon Brabant (€3,464 mln.)

De provinciale landschappen zijn afgerond. Voor Provinciaal landschap De Maashorst is er een motie (motie 45 d.d. 11.11.2011) aangenomen in de Provinciale Staten van Noord-Brabant om drie projecten verder af te ronden in 2012.

“Samen Investeren in Brabant(stad) projecten” (Schoon Brabant)

Daarnaast lopen er projecten vertraging op vanwege o.a. het gure economische klimaat (o.a. verbinding Eindhoven met het Groene Woud, Waterakkers Breda, Groene Peelvallei Helmond, Profilerings nationaal landschap Het Groene Woud). In totaal wordt er voor deze projecten € 3,5 mln. minder onttrokken uit de reserve regionaal structuurfonds voor 2011. Deze middelen blijven in 2012 beschikbaar voor deze projecten. De projecten zullen wel eind 2013 afgerond zijn.

Cultuurhistorie (€€1,251 mln.)

Onderdelen van de Nieuwe Hollandse Waterlinie lopen vertraging op door langere proceduretijd vergunningverlening en onderlinge afhankelijkheid.

Groen in en om de Stad (05.A.21) (€ 0,359)

Op dit moment zijn de laatste projecten in een afrondende fase. De financiële afhandeling zal in 2012 plaatsvinden, waardoor er in 2011 een onderbesteding is ten opzichte van de raming.

Groen Blauwe Diensten (05.A.17 en 05.A.18) (€0,205 mln.)

De provincie sluit in het kader van het Groen Blauwe Stimuleringskader gebiedscontracten af met Brabantse gemeenten. Op basis van deze gebiedscontracten worden in de gebieden beheersovereenkomsten met particulieren afgesloten. Dit zijn meerjarige overeenkomsten. Binnen deze overeenkomsten wordt op declaratiebasis uitgekeerd. Bij de inhoudelijke verantwoording wordt genoemd dat er 931 projecten zijn gesubsidieerd. Dit maakt het lastig in te schatten wanneer en hoeveel kosten gedeclareerd worden.

Inkomsten Cultuurhistorie (€ 1,141 mln.)

De inkomsten die betrekking hebben op Cultuurhistorie, te weten Europese en Rijksmiddelen, zijn gekoppeld aan de (achtergebleven) uitgaven. Zie toelichting hierboven.

Inkomsten Groen Blauwe Diensten (€ 0,111 mln.)

De inkomsten die betrekking hebben op de Groen Blauwe Diensten betreffen hoofdzakelijk de bijdragen van de gemeenten. Deze bijdragen zijn gekoppeld aan de uitgaven. De uitgaven laten een overbesteding zien ten opzichte van de raming. Navent zijn ook meer inkomsten gegenereerd. Zie toelichting hierboven.

Reserves

Een overzicht van de reserves is opgenomen in bijlage 4 van de jaarstukken 2011.

Apparaatskosten programma natuur, bos en landschap

De kosten van de bedrijfsvoering (zie paragraaf bedrijfsvoering) worden als apparaatskosten aan de programma's toegedeeld op basis van de formatie-inzet uitgedrukt in fte per programma. Bij de begroting 2011 kwamen de apparaatskosten uit op € 9.560.000 bij een fte-aantal van 74,1. Van de gerealiseerde apparaatskosten is € 8.613.000 toegedeeld aan programma natuur, bos en landschap op basis van 66,9 fte voor dit programma. Het verschil in toegerekende apparaatskosten bedraagt € 947.000 t.ov. de begroting. De lagere gerealiseerde apparaatskosten zijn het gevolg van per saldo lagere kosten bedrijfsvoering en minder eigen personeelsinzet bij dit programma.

Afwijking baten t.o.v. begroting na wijziging	x € 1.000
- Inkomsten Cultuurhistorie	-1.141
- Inkomsten Groen Blauwe Diensten	111
-	-1.031

Sociaal economische zaken

Algemeen	134
06.01 Beroepsbevolking met talent en ondernemerschap	136
06.02 Brabant bruist	140
06.03 Schone, slimme en concurrerende economie	144
06.04 Economie, algemeen en uitvoering	147
06.06 Europees beleid	152

Programma 06 Sociaal economische zaken

Portefeuillehouder:

L.W.L. Pauli

Doelstelling

Er is steeds meer erkenning en acceptatie van de rol van de provincie als verantwoordelijke voor het (ruimtelijk) economische beleid. Vanuit deze rol werken wij aan een versterking van de economische structuur van Brabant. Onze ambitie: een topkennis- en innovatieregio worden. In 2011 zetten wij hier – mede ter afronding van het programma Dynamisch Brabant – op in via drie thema's:

- een beroepsbevolking met talent en ondernemerschap;
- een aantrekkelijk en internationaal vestigingsklimaat;
- een schone, slimme en concurrerende economie.

Algemeen beeld.

In 2011 slaagden we erin de geplande prestaties en de daarvoor beschikbaar gestelde middelen grotendeels te realiseren. Daarnaast zetten we in 2011 (in het kader van 'Tien voor Brabant') voortvarend in op de uitwerking van het Economisch Programma Brabant **(UA 22)**. Hiermee zetten wij onze economische koers voor de komende jaren uit.

Resultaten 2011

Economische structuur

- Op weg naar een ontwikkelende en participerende provincie: invulling van de (her)bevestigde rol en verantwoordelijkheid van de provincie in het regionaal-economisch domein; verbindende aanjager van integrale ontwikkelingen; uit te werken in het in 2012 vast te stellen Economisch Programma. In 2011 reeds zichtbaar in concrete projecten: bijvoorbeeld de voortvarende aanpak van het OLSP (Oss LifeSciencePark) waardoor het dreigende banenverlies door het vertrek van MSD is teruggebracht van 3000 naar 600 en er perspectief is op een duurzame ontwikkeling.

- Via bijvoorbeeld het project Starterslift is een bijdrage geleverd aan de valorisatie van kennis.
- De maatregelen in het kader van de kredietcrisis zijn geëvalueerd.
- Er vonden campusontwikkelingen plaats, zoals Dinalog, Green Chemistry Campus en Oss LifeSciencePark (OLSP) **(UA24)**.
- De afwikkeling van de verkoop Essent (project Buren) is afgerond.
- Programma Dynamisch Brabant wordt doorgetrokken in Economisch programma.

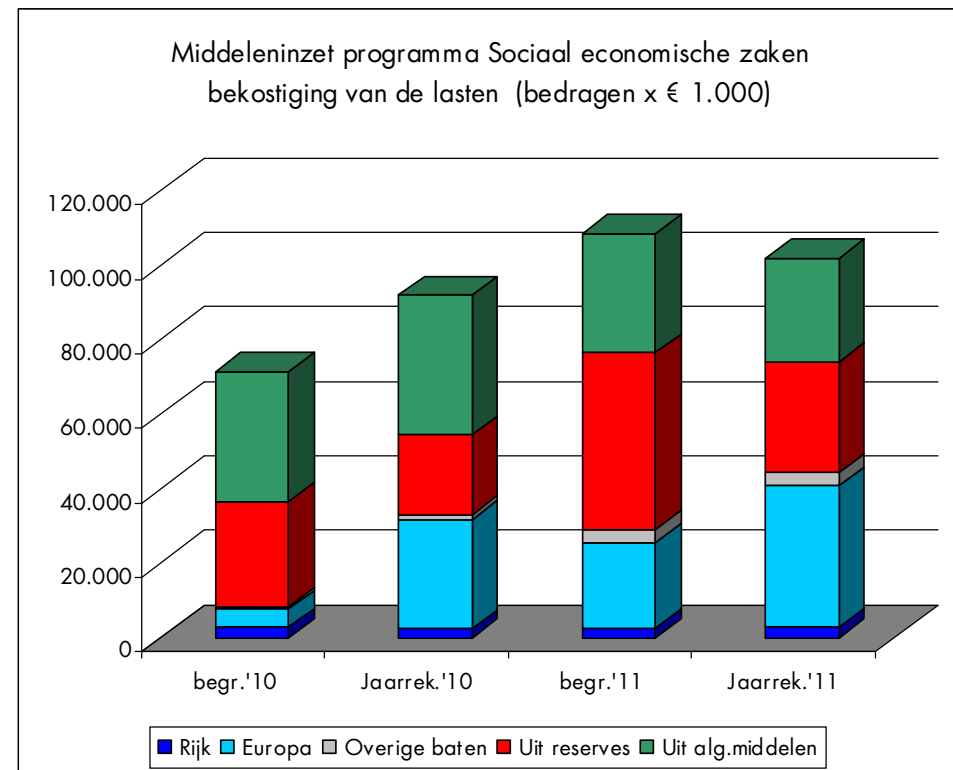
Internationalisering

- Er vonden (handels)missies plaats naar China en Turkije **(UA25)**.
- We realiseerden Europese projecten in het kader van OP-Zuid en Interreg (zoals bijvoorbeeld Rotary Training Wings Centre en Metal Valley) **(UA25)**.
- De internetsite Brabant Internationaal (www.brabant.nl/internationaal) werd volledig vernieuwd en geactualiseerd.

06 Sociaal Economische Zaken

Bedragen x € 1.000

	Begroting 2011 oorspronkelijk	Begroting 2011 na wijziging	Jaarrek. 2011 realisatie	Vershil begr-realizatie
Lasten				
Programmalasten	67.184	101.828	95.130	6.698
Apparaatskosten	6.608	6.608	6.835	-227
totaal	73.792	108.436	101.965	6.471
Baten				
Rijk	809	2.652	2.855	203
Europa	1.352	22.993	37.908	14.916
Overige programmabaten	187	3.553	3.495	-58
Dekking verschil lasten en baten				
Dekking uit reserves	36.031	47.395	29.802	-17.592
Dekking uit alg.middelen	35.412	31.844	27.905	-3.939
totaal	73.792	108.436	101.965	-6.471
Formatieinzet (in fte)				
		51,2	53,1	
Waarvan indirect (in fte):				
		12,0	10,8	

Bij het programma Samen Investeren is afgesproken dat, ter afdekking van dit programma, middelen uit het programma Dynamisch Brabant in het Regionale Structuurfonds gestort zouden worden tot een bedrag van totaal € 43 mln. Om volledig aan deze taakstelling te voldoen is nog een storting van € 1,7 mln vanuit het programma Dynamisch Brabant nodig. De uitvoering van het programma Dynamisch Brabant in 2011 heeft gestuurd op het kunnen voldoen van de genoemde taakstelling. De onderbestedingen van programma 6 hebben mede te maken met de genoemde taakstelling. Hierna wordt per product groep ingegaan op het effect in de uitvoering van bovengenoemde taakstelling.

06.01 Beroepsbevolking met talent en ondernemerschap

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

<i>Te bereiken maatschappelijk effect (vastgelegd in de begroting 2011)</i>	<i>Wat is in 2011 gerealiseerd en wat betekent dat voor 2012 en verder?</i>
06.A <i>Goed opgeleide en flexibele beroepsbevolking, zonder onderscheid in participatiekansen</i>	Pact Brabant heeft het Brabantse arbeidsmarktakkoord gesloten welke nader wordt uitgewerkt. De verschillende beleidsprestaties hebben een substantiële bijdrage geleverd aan een goed functionerende arbeidsmarkt. De flexibiliteit van de beroepsbevolking neemt daardoor toe en een verhoging van de arbeidsparticipatie wordt nagestreefd. Tevens is ingezet op toptalenten op het gebied van onderwijs, cultuur en sport. Deze talenten dragen bij aan een bloeiende economie, cultuur en sportwereld en aan de internationale uitstraling van Brabant. Daarnaast is geïnvesteerd in een beroepsbevolking met 'gevoel' voor ondernemen. Brabanders maken vanaf jonge leeftijd kennis met ondernemerschap door integratie hiervan in alle lagen van het onderwijs.
06.B <i>(Internationaal) aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bedrijven</i>	

Hebben we daarvoor gedaan wat we wilden doen?

<i>Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011</i>	<i>Indicator</i>	<i>Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?</i>
Flexibele en goed opgeleide beroepsbevolking 06.A.1 Autonoom Goed functionerende arbeidsmarkt (matchen van vraag en aanbod)	Aantal platforms techniek	Begrote prestatie 2011: 5 platforms. Ja er zijn 5 platforms zijn gerealiseerd.
	Aantal Brabantse arbeidsmarktdagen	In 2011 is geen Brabantse arbeidsmarktdag georganiseerd maar een grootschalige bijeenkomst rond het arbeidsmarktakkoord.
	Aantal uit te geven leerbonnen	Leerbon is in 2010 stopgezet.
	Aantal regionale hrm servicepunten (hrm: human resource management)	Begrote prestatie 2011: 7 servicepunten. Ja er zijn 7 servicepunten zijn gerealiseerd.

Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011	Indicator	Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?
	Aantal hrm-adviezen i.h.k.v. Bedrijfsgerichte regeling sociale innovatie.	Begrote prestatie 275 hrm-adviezen in 2011. Bij bestuursrapportage I is de beleidsprestatie komen te vervallen, wegens korting op het budget voor OP-Zuid.
	Eén Brabantsplan voor se sector zorg en welzijn	Begrote prestatie 2011: 1 plan Ja er is 1 plan is gerealiseerd
	Uitvoeringsprogramma PSW	Begrote prestatie 2011: 1 uitvoeringsprogramma. Ja er is 1 uitvoeringsprogramma gerealiseerd.

Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011	Indicator	Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?
Toptalenten creëren, binnen halen en behouden 06.A.2 Autonoom Meer binding toptalenten met onderwijs, bedrijfsleven, sport en cultuur met gecoördineerde acties	Aantal studiebeurzen van de Brabantse universiteit (gesubsidieerd door de provincie)	Begrote prestatie 2011: 74 studiebeurzen
	Aantal topsporters ondersteund door olympisch netwerk Brabant	Begrote prestatie 2011: 1.500 ondersteunde topsporters. Ja, prestatie is gerealiseerd. Er zijn 2100 ondersteunde topsporters.
	Aantal toptalenten cultuur die op toptniveau worden gecoacht en getraind	Begrote prestatie 2011: 100 gecoachte en getrainde toptalenten cultuur.

Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011	Indicator	Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?
Stimuleren van (jong) ondernemerschap 06.B.1 Autonoom Veelsoortige en meerjarige projecten bevordering ondernemerschap	Aantal begeleide starters en MKB doorgroeiers	Streefwaarde in 2011: 1000 begeleide starters en MKB doorgroeiers. Ja, voor de begeleide starters komt de indicator die destijds is opgesteld overeen met de projecten waarbij de Provincie Noord-Brabant betrokken is. Het aantal starters dat begeleid is, is 1062. project Actieplan Groei verliep succesvoller dan voorzien, mede door het succesvolle project Brabant FM; Incubator 3+ heeft door vertraging in de subsidiebeschikking een lager aantal gerealiseerd, terwijl Starterslift volgens planning presteert. Voor regioproject "Device Process Building" wordt voorgesteld de prestatie en middelen door te schuiven naar 2012 e.v.

Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011	Indicator	Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?
	Aantal begeleide ondernemers op creatieve broedplaatsen	Streefwaarde in 2011: 280 begeleide ondernemers op broedplaatsen. Ja, voor de projecten gericht op creatieve industrie, is de deelname iets hoger dan gepland. Ongeveer 5% was de inschatting. 294 begeleide ondernemers. Toelichting: projecten volgens planning uitgevoerd.
	Expertisecentrum voor sociaal ondernemers	Streefwaarde in 2011: 1 expertisecentrum. Ja er is 1 expertisecentrum gerealiseerd.
	Aantal begeleide (nieuwe)ondernemers met sociaal maatschappelijke doelstelling	Streefwaarde in 2011: 25 nieuwe ondernemers met sociaal maatschappelijke doelstelling. Ja er zijn 25 nieuwe ondernemers met sociaal maatschappelijke doelstelling.

Heeft het gekost wat het mocht kosten?

Bedragen x € 1.000 (exploitatie)	Begr.oorspr. 2011	a.Begr.na wijz. 2011	b.Realisatie 2011	Verschil a-b
Lasten	4.324	7.945	5.506	2.439
Herkomst middelen				Verschil b-a
EU	0	0	0	0
Rijk	0	0	0	0
Overige programmabaten	0	0	0	0
Baten	0	0	0	0
Saldo lasten en baten	-4.324	-7.945	-5.506	2.439
Bijdrage uit alg. middelen	4.324	7.945	5.506	-2.439
Formatieinzet in fte		Begr.2011 6,9	Rek..2011 6,8	

Toelichting van de afwijkingen van de lasten t.o.v. de begroting

Afwijking lasten t.o.v. begroting na wijziging		x € 1.000
<i>Onderbesteding</i>		
-a Stimuleren jong ondernemerschap.	0001676	1.136
-b Talent creëren, binnenhalen en behouden	0001685	1.158
-c Versterking arbeidsmobiliteit	0001885	262
<i>Overschrijding</i>		
-c Flexibel en goed opgeleide beroepsbevolking.	0001672	-/117
-		
Totaal afwijking lasten		<u>2.439</u>

Het programma dynamisch Brabant heeft een taakstelling voor een storting in de reserve regionale structuurversterking i.v.m. de benodigde dekking voor de 2^e tranche Samen investeren (PS 06/09).

Om te voldoen aan deze taakstelling is terughoudendheid betracht in de uitvoering. De betreffende posten worden hierna afzonderlijk toegelicht.

-a Stimuleren jong ondernemerschap.

De onderuitputting van € 1.136.000 is onder andere ontstaan doordat een regioproject "Device Process Building High Tech Campus Eindhoven" als infrastructuur voor SOLAR activiteiten vertraging heeft opgelopen. Voorgesteld wordt om de prestatie en middelen (400.000,-) van dit regioproject door te schuiven naar 2012. Zie beleidsprestatie 06.B.1. Ter voldoening van de hierboven genoemde taakstelling is bewust rekening gehouden met een onderbesteding van € 500.000.

-b Talent creëren, binnenhalen en behouden

De onderuitputting van € 1.158.000 is ontstaan doordat bij de posten uit het programma Dynamisch Brabant terughoudendheid is betracht i.v.m. de hiervoor genoemde taakstelling. Zie beleidsprestatie 06.A.2. Ter voldoening aan de taakstelling is bewust rekening gehouden met een onderbesteding van € 800.000.

-c Versterking arbeidsmobiliteit en Flexibel en goed opgeleide beroepsbevolking

De onderuitputting van € 262.000 en de overschrijding van € 117.000 moeten samen worden gezien en zijn ontstaan doordat de realisatie van de 7 HRM service punten per saldo tegen een lagere bijdrage zijn gerealiseerd. Zie beleidsprestatie 06.A.1. (HRM: Human resource management).

06.02 Brabant bruist

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

Te bereiken maatschappelijk effect (vastgelegd in de begroting 2011)

06.B

(Internationaal) aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bedrijven

Wat is in 2011 gerealiseerd en wat betekent dat voor 2012 en verder?

Vanuit het programma Dynamisch Brabant zijn kansrijke economische clusters (zoals logistiek, maintenance en automotive) gestimuleerd en Brabant (inter)nationaal gepositioneerd als vestigingslocatie door middel van diverse topevenementen en topvoorzieningen.

Inzake de nimby-pilots zijn alle projecten in volle uitvoering. Volledige afronding van deze projecten zal plaatsvinden in 2013. In 2011 is de verplaatsing van Nimby-bedrijven contractueel vastgelegd. De Nimby-middelen voor deze locatie worden dan ook pas later ingezet. Het project voldoet daarmee aan de doelstelling van het bestuursakkoord. De daadwerkelijke verplaatsingen zullen eind 2013 gerealiseerd worden.

Hebben we daarvoor gedaan wat we wilden doen?

Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011

Indicator

Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?

Brabant als internationaal sterk merk 06.B.2 Autonoom Profilering topcultuur (BCH 2018), topsport en recreatievoorzieningen	Nominatie Brabant als Culturele Hoofdstad 2018 (BCH)	Begrote prestatie 2011: 1 programmabureau Ja er is 1 programmabureau gerealiseerd. De uitslag van de nominatie weten we pas in 2014.
	Aantal subsidies voor projecten topvoorzieningen sport en cultuur	Streefwaarde 8 subsidies in 2011. Gedeeltelijk. Het programmabureau heeft geen subsidies verstrekt. Er is wel subsidie verstrekt aan Brabant Brein.
	Aantal afgeronde events o.g.v. sport en cultuur	Streefwaarde 64 afgeronde events in 2011. Ja, vele bijeenkomsten en activiteiten zijn gerealiseerd. In het jaarverslag 2011 BCH2018 worden alle activiteiten beschreven.

Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011

Indicator

Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?

Investeren in optimale duurzame bedrijfsomgeving 06.B.3 Autonoom		
---	--	--

Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011	Indicator	Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?
Opwaardering en herstructurering van bedrijventerreinen, ontwikkeling nieuwe werklocaties en kansrijke clusters (o.a. logistiek Park Moerdijk en Maintenance Valley)	Oppervlakte geherstructureerde bedrijventerreinen (regulier beleid via TIPP-regeling) TIPP: Tender Investerings-programma provincies	(project is in 2010 al afgehandeld en verantwoord)
	Idem voor BOM BHB intensivering loopt via programma Mooi Brabant	Streefwaarde 1000 ha in 2011 oplopend tot 1400 ha in 2013. Ja er is 1112 ha gerealiseerd. Daarmee zijn meer (delen van) bedrijventerreinen dan gepland weer geschikt gemaakt voor toekomstige behoefte van bedrijven. (BOM Brabantse Ontwikkelings Maatschappij. BHB: Brabantse Herstructureringsmaatschappij Bedrijventerreinen)
Realisatie van kansrijke economische clusters	Opgestarte projecten in het kader van werklocaties van de toekomst	
	Afgeronde projecten in het kader van werklocaties van de toekomst	Begrote prestatie in 2011 3 afgeronde projecten. Ja er zijn 3 afgeronde projecten gerealiseerd.
	Aantal ha. Ruimte voor nieuwe bedrijfsvestigingen in maintenancesector Woensdrecht	Begrote prestatie in 2011 10 ha. Gedeeltelijk. In Woensdrecht is 6 ha beschikbaar aan ruimte om te worden uitgegeven aan nieuwe bedrijven. Dit is in handen van de Grond Exploitatie Maatschappij (GEM) Aviolanda.
	Aantal aangesloten bedrijven bij World Class Maintenance	Begrote prestatie in 2011: 150 aangesloten bedrijven. 1. Aantal abonnees van het magazine: iets meer dan 3.000 2. Bezoekers van onze web site op gemiddelde maandbasis: 1.785 3. Ondernemingen betrokken bij Ronde Tafels en projecten: UAS: 40 ondernemingen, Windturbines: 25 ondernemingen; CBM: 48 bedrijven; Ronde Tafels: 225 bedrijven, Simmaintenance: 17 bedrijven. Best in Class Human Capital: 30; Maintenance Kennis Management: 55; WCM-IP 25; BAC: 25; 4. Sponsors/adhesiebetuigingen: 65 ondernemingen; 5. Business Parks: MVP Terneuzen: 45 bedrijven; Aviolanda: 15 bedrijven; Gate2/MidPoint/Tilburg: 5 bedrijven; ACC/Maastricht Maintenance Boulevard 15 bedrijven; MIT/Limburg 30 bedrijven; Maintenance Innovation Communities Zeeland en West Brabant: 125 bedrijven 6. Op Weg naar Huis bijeenkomsten: gemiddeld tussen de 30 en 50 deelnemende bedrijven 7. Jaarcongres: 150 deelnemers
	Opgestarte projecten in het kader van broedplaatsen	

Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011	Indicator	Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?
	Afgeronde projecten in het kader van broedplaatsen	Begrote prestatie 2011: 2 afgeronde projecten. Bij bestuursrapportage I is het aantal afgeronde projecten in 2011 bijgesteld van 2 naar 1. Ja er is 1 afgeronde project gerealiseerd.
	Opgestarte projecten in het kader van Nimby	(geen opmerkingen: De 3 projecten zijn in 2008 al opgestart)
	Afgeronde projecten in het kader van Nimby	Begrote prestatie 2011: 2 afgeronde projecten. Bij bestuursrapportage I is de beleidsprestatie (2 afgeronde projecten in 2011) doorgeschoven naar 2013, onder de voorwaarde dat de verplaatsing in 2011 juridisch onomkeerbaar vastligt. Ja in 2011 zijn de contracten en plannen waarin de verplaatsing van de bedrijven (3) is vastgelegd realiseerd. Daarmee is de verplaatsing van de bedrijven vòòr 31-12-2013 zekergesteld, en zijn de beoogde afname van hinder en risico's voor bedrijven en omwonenden en ruimtelijke ontwikkelingsmogelijkheden zekergesteld.

Heeft het gekost wat het mocht kosten?

Bedragen x € 1.000 (exploitatie)	Begr.oorspr. 2011	a.Begr.na wijz. 2011	b.Realisatie 2011	Verschil a-b
Lasten	24.162	16.196	14.598	1.598
Herkomst middelen				Verschil b-a
EU	0	0	0	0
Rijk	0	0	0	0
Overige programmabaten	0	0	0	0
Baten	0	0	0	0
Saldo lasten en baten	-24.162	-16.196	-14.598	1.598
Bijdr.res.BT-FES gelden	0	303	303	0
Bijdr.res.regionale structuurversterking	13.893	12.525	11.147	-1.379
Bijdr.res.Brabant 2050	7.356	930	320	-610
Bijdrage uit alg. middelen	2.913	2.438	2.828	390

Bedragen x € 1.000 (exploitatie)	Begr.oorspr. 2011	a.Begr.na wijz. 2011	b.Realisatie 2011	Vershil a-b
		Begr.2011	Rek..2011	
Formatieinzet in fte		5,1	5,8	

Toelichting van de afwijkingen van de lasten t.o.v. de begroting

Afwijking lasten t.o.v. begroting na wijziging	x € 1.000	
<i>Onderbesteding</i>		
-a Investeren in optimale bedrijfsruimte	0001753	610
-b Samen investeren	0001901	1.379
Overige onderbestedingen:		23
<i>Overschrijding</i>		
-c Brabant als internationaal sterk merk	0001674	-/- 414
-		
Totaal afwijking lasten		1.598

Het programma dynamisch Brabant heeft een taakstelling voor een storting in de reserve regionale structuurversterking i.v.m. de benodigde dekking voor de 2^e tranche Samen investeren (PS 06/09).

-a Investeren in optimale bedrijfsruimte.

De onderuitputting van € 610.000 is ontstaan doordat realisatie naar latere jaren wordt verschoven. Zie beleidsprestatie 06.B.3.

-b Samen investeren.

De onderuitputting van € 1.379.000 is ontstaan doordat het doorschuiven van, en het later (mogen) starten van projecten leidt tot verschuiving naar volgende jaren.

-c Brabant als internationaal sterk merk.

De overschrijding van € 414.000 is ontstaan uit een bestendig bestedingspatroon maar het beschikbare krediet is hier niet op aangepast.

Deze post hangt samen met de hierboven genoemde taakstelling en er is bewust rekening gehouden met een overschrijding van € 414.000.

Toelichting Bijdragen uit reserves

Door de onderuitputting Investeren in optimale bedrijfsruimte (zie a) is er een lagere ontrekking uit de reserve Brabant 2050 nodig.

Door de onderuitputting op de post Samen investeren (zie b) is er een lagere ontrekking uit de reserve regionale structuurversterking nodig.

Een overzicht van de reserves is opgenomen in bijlage 4 van de jaarstukken 2011.

06.03 Schone, slimme en concurrerende economie

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

Te bereiken maatschappelijk effect (vastgelegd in de begroting 2011)

Wat is in 2011 gerealiseerd en wat betekent dat voor 2012 en verder?

06.C <i>Robuuste versterking innovatie vermogen MKB¹ en benutting economische kansen op het gebied van energie</i>	Het Brabantse midden- en kleinbedrijf (MKB) is gestimuleerd en gefaciliteerd in het opzoeken en verzilveren van kansen. Economische kansen op het gebied van energie zijn benut. In 2012 ligt het accent op het afronden van lopende kansrijke energieprojecten en energiebewustwording bij bedrijven.
---	--

Hebben we daarvoor gedaan wat we wilden doen?

Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011

<i>Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011</i>	<i>Indicator</i>	Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?
Innovatie MKB 06.C.1 Autonoom Versterking innovatievermogen MKB	Aantal projecten Pieken in de Delta (PiD) Programma Innovatieve Acties Brabant tranche 4 (IAB-4)	Ja, er zijn 23 PID-projecten toegekend. Na 2011 kunnen er geen projecten PID meer worden aangevraagd. De afwerking van de projecten PID wordt in de komende jaren tot en met 2015 verwacht. De provincie wil een slimme en duurzame economie bevorderen waarin maatschappelijke vraagstukken op inventieve wijze worden opgelost met behulp van de innovatiekracht van het Brabants MKB. In het programma Innovatieve Acties Brabant 4 (IAB-4) wordt deze innovatiekracht gestimuleerd en benut voor de groeiende groep mensen met COPD, dementie en diabetes. Op basis van een innovatief proces van masterclasses en pitches, zijn acht robuuste uitvoeringsprojecten gehonoreerd. (COPD Chronisch obstructieve longziekte) In elk project participeren minimaal twee Brabantse MKB-ers en twee Brabantse zorg- en welzijninstellingen. Met de subsidiëring van de projecten is een bedrag van in totaal bijna € 2,7 miljoen gemoeid. De projecten lopen tot 31 december 2012. Het gros van de projecten loopt op schema, een project schuift een deel van de prestaties en bijbehorend budget door van 2011 naar 2012. Verder zijn er vanuit het programma verschillende bijeenkomsten georganiseerd in het kader van kennisdeling en netwerkvorming en is een bijdrage geleverd aan het provinciaal thema 'zorgeconomie.' Meer informatie over het programma is te vinden op www.innovatieveactiesbrabant.nl.

Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011	Indicator	Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?
Duurzame energie als economische kans 06.C.2 Autonom Toenemend aantal bedrijven dat innovatieprojecten o.g.v. energie ontwikkelt en op de markt brengt	Aantal succesvolle projecten op het gebied van verduurzaming van energie	Begrote prestatie in 2011: 3 projecten Gedeeltelijk, Programma slim Elektrisch Rijden Brabant (ERB) is uitgevoerd. De middelen uit het programma Dynamisch Brabant zijn niet ingezet voor projecten.
	Aantal succesvolle projecten op het gebied van energiebesparing	Begrote prestatie in 2011: 1 project Nee, De middelen uit het programma Dynamisch Brabant zijn niet ingezet voor projecten.
	Aantal aangepaste gebouwen op basis van de regelingen	Begrote prestatie in 2011: 8.900 aangepaste gebouwen. Gedeeltelijk. In 2011 zijn 2.567 woningen energetisch verbeterd.

Heeft het gekost wat het mocht kosten?

Bedragen x € 1.000 (exploitatie)	Begr.oorspr. 2011	a.Begr.na wijz. 2011	b.Realisatie 2011	Vershil a-b
Lasten	15.254	24.446	15.978	8.468
Herkomst middelen				Vershil b-a
EU	384	638	586	-52
Rijk	0	0	0	0
Overige programmabaten	187	1.755	1.524	-231
Baten	571	2.394	2.110	-283
Saldo lasten en baten	-14.683	-22.052	-13.867	8.185
Bijdr.res.Innovatieve Acties Brabant	0	1.184	1.194	10
Bijdr.decentralisatiereserve bedrijventerreinen	0	5.629	240	-5.389
Bijdr.res. Pieken in de Delta	5.000	8.223	8.456	233
Bijdrage uit alg. middelen	9.683	7.016	3.978	-3.038

Bedragen x € 1.000 (exploitatie)	Begr.oorspr. 2011	a.Begr.na wijz. 2011	b.Realisatie 2011	Verschil a-b
		Begr.2011	Rek..2011	
Formatieinzet in fte		8,3	10,4	

Toelichting van de afwijkingen van de lasten t.o.v. de begroting

Afwijking lasten t.o.v. begroting na wijziging	x € 1.000	
<i>Onderbesteding</i>		
-a Versterken innovatievermogen MKB	0001675	1.015
-b Subsidieregeling PHP	0002107	5.389
-c Brabant energieneutraal als kans	0001673	1.507
Energiebesparende maatregelen	0001889	516
-d Knowledge vouchers	0001860	240
<i>Overschrijding</i>		
- Overige posten:		-/-199
Totaal afwijking lasten		8.468

Het programma dynamisch Brabant heeft een taakstelling voor een storting in de reserve regionale structuurversterking (zie PS 06/09 2^e tranche sameninvesteren).

Om te voldoen aan deze taakstelling is terughoudendheid betracht in de uitvoering. De betreffende posten worden hierna afzonderlijk toegelicht.

a Versterken innovatievermogen MKB

De onderuitputting van € 1.015.000 is ontstaan doordat tegen lagere kosten de uitvoering heeft plaats gevonden en ter voldoening van de hierboven genoemde taakstelling is er bewust rekening gehouden met een onderbesteding van € 814.000..

b Subsidierегeling Provinciaal Herstructurerings Plan

De onderuitputting van € 5.389.000 is ontstaan doordat de subsidies tot aan het plafond zijn toegekend. Uitkering van de toegekende subsidie is afhankelijk van de start van de projecten. Hierin is vertraging ontstaan. Daarnaast hebben de projecten een meerjarig karakter wat niet is vertaald naar de verdeling van het krediet over het huidige jaar en de komende jaren.

-c Brabant energieneutraal als kans

De onderuitputting van € 1.507.145 is ontstaan doordat het ontwikkelen van industrieterrein "Vossenberг" is komen te vervallen en de beoogde subsidieregeling geen doorgang heeft gehad.en voor energiebesparende maatregelen is onderuitputting van € 557.000 ontstaan doordat een groot aantal aanvragen moet worden afgewezen omdat niet wordt voldaan aan de eisen uit de regeling. De lopende subsidieaanvragen worden momenteel afgewerkt. Zie beleidsprestatie 06.C.2.

-d Knowledge vouchers

De afrekening van Knowledge vouchers is inmiddels afgewikkeld maar zijn in boekjaar 2012 verwerkt. Hierdoor is geen realisatie opgenomen in boekjaar 2011. Zie beleidsprestatie 06.C.1.

Toelichting van de afwijkingen van de baten t.o.v. de begroting

Afwijking baten t.o.v. begroting na wijziging	x € 1.000	
-f Knowledge vouchers	1000573	-240
- Diverse		-43
Totaal afwijking baten		<u>-283</u>

-f Knowledge vouchers

Het achterblijven van de inkomsten van € 240.000 is ontstaan doordat de afrekening van Knowledge vouchers inmiddels is afgewikkeld maar in boekjaar 2012 zijn verwerkt. Hierdoor is geen realisatie opgenomen in boekjaar 2011. zie toelichting onder d.

Toelichting Bijdragen uit reserves

De uitgaven ten laste van Povinciaal herstructureringsplan (PHP) worden gedekt uit de reserve Bijdr.decentralisatiereserve bedrijventerreinen. Een overzicht van de reserves is opgenomen in bijlage 4 van de jaarstukken 2011.

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

Te bereiken maatschappelijk effect (vastgelegd in de begroting 2011)	Wat is in 2011 gerealiseerd en wat betekent dat voor 2012 en verder?
06.B <i>(Internationaal) aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bedrijven</i>	In 2011 is de subsidieregeling Provinciaal Herstructurerings Programma 2011 van start gegaan om de herstructurering en de intergemeentelijke samenwerking te stimuleren in aanvulling op het reguliere instrumentarium van Brabantse Ontwikkelings Maatschappij (BOM) en Brabantse Herstructureringsmaatschappij Bedrijventerreinen (BHB). De startnotitie vrijetijdseconomie is inmiddels besproken in de statencommissie en zal in 2012 verder vorm worden gegeven. In het voorjaar is de Economische Agenda Brabant gepresenteerd en in navolging daarvan is de startnotitie Economisch Programma Brabant aan de statencommissie voorgelegd met daarin de uitwerking van punten uit de uitvoeringsagenda Tien voor Brabant. In het voorjaar van 2012 zal een uitgewerkt Economisch Programma worden geagendeerd. De besprekingen over Oss Life Science Park (OLSP) zijn succesvol afgerond en in 2012 kan gestart worden met de vestiging van ondernemers op OLSP. 2011 stond in het teken van de afwikkeling verkoop Essent. Hiermee is project Buren afgerond, zijn de Cross Border Lease voor 70 mln. afgewikkeld en is de uitkering Escrow voor 358 mln. gerealiseerd.

Hebben we daarvoor gedaan wat we wilden doen?

Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011	Indicator	Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?
Investeren in optimale duurzame bedrijfsomgeving Sociaal-economische informatie up to date en toegankelijk (voor iedereen: bedrijven, overheden, particulieren, instellingen)	:	Begrote prestatie 2011 : 4 maal per jaar.
	Statistisch zakboek per jaar	Ja, Economie Monitor Brabant en statistisch zakboek zijn volgens afspraak geleverd.
	IBISenquete bedrijventerreinen (IBIS: Integraal bedrijventerrein Informatie Systeem)	Begrote prestatie 2011 : 1 maal per jaar. Ja, IBIS enquete is volgens afspraak geleverd/uitgevoerd.
	LISA enquete bedrijventerreinen (LISA: Landelijk Informatie Systeem)	Begrote prestatie 2011 : 1 maal per jaar. Ja LISA enquete is volgens afspraak geleverd/uitgevoerd.

Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011	Indicator	Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?
	Arbeidsorganisaties)	
06.B.5 Autonom		
Participatie in Brabantse economie	Regionale Economische Actie Programma's (REAP's)	Begrote prestatie 2011 : 4 . Ja prestatie 2011 : 4 REAP's zijn gerealiseerd.
	Aansturing van en samenwerking met Brabantse Ontwikkelings Maatschappij	
	- aantal nieuwe participaties binnen participatiebedrijf	Streefwaarde 46 participaties in 2011 oplopend naar 58 in 2013. Gedeeltelijk. Er zijn 3 nieuwe investeringen uitgevoerd en 6 vervolginvesteringen in bestaande participaties in 2011 gerealiseerd.
	- geïnvesteerd vermogen binnen participatiebedrijf	Streefwaarde € 29 miljoen in 2011 oplopend naar € 39 miljoen in 2013. Gedeeltelijk. De 3 nieuwe investeringen hebben een geïnvesteerd vermogen van € 1.274.605 De 6 vervolg investeringen hebben een geïnvesteerd vermogen van € 702.050
	- projectvolume projecten BOM taakveld O&I (Ontwikkeling & Innovatie)	Er zijn 21 projecten geïnitieerd met een volume van € 32,7 mln.
	Aansturing van en samenwerking met BHB	
	- door PNB in BHB geïnvesteerd kapitaal	Streefwaarde € 43,6 miljoen in 2011. Ja, gerealiseerd is € 39,6 miljoen en € 4 miljoen Nimby.
	- door PNB aan BOM gesubsidieerd 4e kerntaak	Streefwaarde € 5,1 miljoen in 2011 oplopend naar € 7,2 miljoen in 2013. Ja, gecumuleerde waarde van € 6,1 miljoen is gerealiseerd.
	- herstructureringsplannen bedrijfsterreinen	Streefwaarde 57 plannen in 2011. Gedeeltelijk 13 plannen zijn gerealiseerd in 2011.
	- aantal participaties (cum)	Streefwaarde 30 participaties in 2011 oplopend naar 35 in 2012. 35 participaties in 2011 zijn gerealiseerd
	- geïnvesteerd vermogen	Streefwaarde € 36,3 miljoen in 2011. Geïnvesteerd vermogen ad € 36,3 is in 2011 gerealiseerd
	- aantal subsidies PHP (gedecentraliseerd rijksgeld via BHB)	Streefwaarde 6 subsidies (totaal € 6,1 miljoen) in 2011 oplopend naar 14 (€ 14,1 miljoen) in 2013. In 2011 zijn 10 subsidies verstrekt voor totaal 5,0 mln

Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011	Indicator	Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?
	Aansturing van en samenwerking met Agro & Co.	
	- aantal participaties Kapitaal Fonds	Streefwaarde 12 participaties in 2011. Gedeeltelijk. 5 participaties totaal per ultimo 2011.
	- geïnvesteerd vermogen Kapitaal Fonds	Streefwaarde € 6,1 miljoen in 2011. Gedeeltelijk. € 4,3, miljoen totaals ultimo 2011.
	- aantal projecten Stichting Agro & Co.	Streefwaarde 18 projecten in 2011. Gedeeltelijk. 15 projecten zijn in 2011 uitgevoerd. Hiervan zijn er 5 geheel afgerond.

Heeft het gekost wat het mocht kosten?

Bedragen x € 1.000 (exploitatie)	Begr.oorspr. 2011	a.Begr.na wijz. 2011	b.Realisatie 2011	Verschil a-b
Lasten	14.849	15.292	17.106	-1.814
Herkomst middelen				Verschil b-a
EU	968	2.354	1.871	-484
Rijk	809	109	312	203
Overige programmabaten	0	1.797	1.970	173
Baten	1.777	4.261	4.153	-108
Saldo lasten en baten	-13.072	-11.031	-12.953	-1.922
Bijdr.res.invest.budget landelijk gebied	585	362	46	-316
Bijdr.Risicoreserve			3.747	3.747
Bijdr.res.cofinanciering Europese programma's	949	300	186	-114
Bijdrage uit alg. middelen	11.537	10.369	8.974	-1.395

Formatieinzet in fte

Begr.2011	Rek..2011
15,8	16,4

Toelichting van de afwijkingen van de lasten t.o.v. de begroting

Afwijking lasten t.o.v. begroting na wijziging	x € 1.000
<i>Onderbesteding</i>	
-a Algemeen economisch beleid	744
-b PMJP:land. routestructuren (ilg,pnb)	316
-c PMJP Tourisme& recr. aanbod	595
-d Arbeidsparticipatie	75
- e Innovatienetwerk	100
- f Project duurzame energie	100
- g Coördinatiekosten Project Interreg	50
- h Overgie posten	156
<i>Overschrijding</i>	
-b PMJP:land. routestructuren (ilg,rijk)	-/-203
-i Afwaardering deelnemingen BHB/Agro&Co	-/- 3.747
Totaal afwijking lasten	-/- 1.814

a: Algemeen economisch beleid.

De onderuitputting van € 744.000 is ontstaan doordat middelen gereserveerd waren voor projecten die uiteindelijk zijn doorgeschoven naar 2012. Het betreft oa. Internationale programmering / masterprogram Muziekgebouw Frits Philips Eindhoven en Duurzaam Industriepark Cranendonck.

-b Provinciaal MeerJaren Programma Land.(PMJP) Routestructuren

De onderuitputting van € 316.000 is ontstaan doordat voor het oplossen van knelpunten de subsidies die hiervoor vanuit het PMJP beschikbaar waren eind 2010 bevroren zijn. Hier is in 2011 geen verandering in gekomen. De subsidie voor de landelijke Stichtingen wandelen, fietsen en varen zijn conform afspraak voldaan.

De afzonderlijke posten PMJP:land. routestructuren (ilg,pnb), PMJP:land. routestructuren (ilg,rijk) en de inkomsten post Rijksbijdr. verbet. landel.routestruc moeten samen worden

bezien, het saldo onderbesteding € 316.000 wordt onttrokken uit reserve Bijdr.res.invest.budget landelijk gebied, het overige deel is de provinciale cofinanciering.

-c PMJP Tourisme& recr. aanbod

De onderuitputting van € 595.000 is ontstaan doordat voor het oplossen van knelpunten de subsidies die hiervoor vanuit het Provinciaal meer jaren programma (PMJP) beschikbaar waren eind 2010 bevroren zijn. Hier is in 2011 geen verandering in gekomen.

De afzonderlijke posten PMJP:toerisme&recr.aanbod (od,pop)

PMJP:toerisme&recr.aanbod (od,pnb) en de inkomsten post POP-

subs.verbet.toerist./recr.aanbod moeten samen worden gezien, het saldo onderbesteding € 595.000 wordt voor € 114.000 onttrokken uit reserve Bijdr.res.cofinanciering Europese programma's, het overige deel is de provinciale cofinanciering. (POP: Platteland Ontwikkelings Programma).

- d Arbeidsparticipatie

De onderuitputting van € 75.000 is ontstaan doordat het laatste jaar van programma Dynamisch Brabant er minder kosten hiervoor zijn gemaakt.

- e Innovatienetwerk

De onderuitputting van € 100.000 is ontstaan doordat het laatste jaar van programma Dynamisch Brabant er minder kosten hiervoor zijn gemaakt.

- f Project duurzame energie

De onderuitputting van € 100.000 is ontstaan doordat late besluitvorming van EU het project Regions4GreenGrowth in de administratie van 2012 is opgenomen.

- g Coördinatiekosten Project Interreg M4Nnrg

De onderuitputting van € 50.000 is ontstaan doordat de coördinatiekosten M4Nnrg lager zijn uitgevallen voor het jaar 2011. In 2012 zal project worden afgerond.

- h Overgie posten

De onderuitputting van € 156.000 is ontstaan doordat op diverse posten minder uitgaven zijn gerealiseerd.

i) Uit de concept jaarrekeningen 2011 van BHB en Agro&Co bleek dat de waarde van de deelnemingen op de provinciale balans dient te worden afgewaardeerd. De afgaardering wordt gedekt uit de risicoreserve.

De specificatie is als volgt:

Afgaardering BHB	-/-	€ 2.895.340
Afgaardering Agro&co	-/-	€ 851.537
Totaal		€ 3.746.877

Toelichting van de afwijkingen van de baten t.o.v. de begroting

Afwijking baten t.o.v. begroting na wijziging	x € 1.000	
-a 5.1 Rijksbijdr. verbet. landel.routestruc	1000474	202
-b 5.4 POP-subs.verbet.toerist./recr.aanbod	1000477	-435
-c. Bijdr. Aandeelh.secr.kst.deelnemingen	1000659	134
-d.Overige inkomstenposten:		-9
-		
Totaal afwijking baten		-108

a 5.1 Rijksbijdr. verbet. landel.routestruc

De hogere inkomsten van € 203.000 zijn ontstaan doordat er hoger uitgaven tegenover staan. Zie overschrijding PMJP:land. routestructuren (ilg,rijk)

b 5.4 POP-subs.verbet.toerist./recr.aanbod

De lagere inkomsten van € 435.000 zijn ontstaan doordat er lagere uitgaven tegenover staan. Zie onderuitputting PMJP Tourisme& recr. Aanbod. (POP: Platteland Ontwikkelings Programma).

c. Bijdr. Aandeelh.secr.kst.deelnemingen

De hogere inkomsten van € 134.000 zijn ontstaan doordat de verrekening bijdrage coördinatiekosten over meedere jaren in 2011 is verwerkt.

Toelichting Bijdragen uit reserves

De bijdrage uit de risicoreserve betreft de afgaardering van de deelnemingen BHB en Agro & co tot een totaalbedrag van € 3,7 mln.

De lagere onttrekking uit Bijdr.res.invest.budget landelijk gebied Zie toelichting onder PMJP Land. Routestructuren en voor de lagereonttrekking uit Bijdr.res.cofinanciering Europese programma's zie toelichting onder PMJP Tourisme& recr. Aanbod.

Een overzicht van de reserves is opgenomen in bijlage 4 van de jaarstukken 2011.

06.06 Europees beleid

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

<i>Te bereiken maatschappelijk effect (vastgelegd in de begroting 2011)</i>	Wat is in 2011 gerealiseerd en wat betekent dat voor 2012 en verder?
06.A <i>Goed opgeleide en flexibele beroepsbevolking, zonder onderscheid in participatiekansen</i>	Zie toelichting.
06.B <i>(Internationaal) aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bedrijven</i>	Zie toelichting.
06.C <i>Robuuste versterking innovatie vermogen MKB¹ en benutting economische kansen op het gebied van energie</i>	Zie toelichting.

Toelichting

Diverse Europese projecten met Brabantse betrokkenheid zijn gestart of lopen door in 2012. Deze dragen bij aan één of meerdere maatschappelijke effecten.

Hebben we daarvoor gedaan wat we wilden doen?

<i>Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011</i>	<i>Indicator</i>	Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?
06.A/B/C.1 Europaproof zijn van PNB Uitputting van de Europese Subsidie programma's	In Ontwikkeling Uitputtingspercentrage	In 2011 is een aantal communicatiemiddelen ontwikkeld om de Brabantse burgers bewuster te maken van het belang van Europa. Streefwaarde uitputtingspercentage in 2011 was 100%. De streefwaarde is nagenoeg bereikt. Er is nog beperkt ruimte om nieuwe projecten op te starten. In 2012 zal er meer duidelijkheid worden verkregen omtrent de nieuwe Europese programma's en zullen de huidige programma's verder doorlopen.

Internationalisering

In 2011 hebben vertegenwoordigers van de provincie deelgenomen aan activiteiten van het Comité van de Regio's en de Assembly of European Regions. Daarnaast hebben economische missies plaatsgevonden naar China en Turkije onder meer met het oog op

het bevorderen van handel en het aantrekken van buitenlandse investeringen. In samenwerking met de BOM en Brabantse gemeenten is gewerkt aan de verbetering van het vestigingsklimaat voor buitenlandse ondernemingen en kenniswerkers middels de ontwikkeling van een Brabant Expat Center.

Stimulus (OP-Zuid)

In het kader van het Operationeel Programma voor Zuid-Nederland 2007-2013 zijn ook in 2011 weer subsidies verstrekt in Zeeland, Limburg en Noord-Brabant. De provincie Noord-Brabant is als beheersautoriteit eindverantwoordelijk voor het financieel beheer van het programma.

Eind 2011 kende OP-Zuid 2007-2013 een totale financiële omvang van 652 miljoen euro. Dit is fors meer dan de 462 miljoen euro waar bij aanvang van het programma in 2007 van werd uitgegaan. Alhoewel de meeste onderdelen van het programma op dit moment zijn uitgeput is er nog wel ruimte voor aanvragen in prioriteit 3 (stedelijk luik) en in de bedrijfsgerichte regelingen voor het MKB.

Interreg

In het kader van de Interreg programma's zijn ook in 2011 weer subsidies verstrekt in de provincie Noord-Brabant. Binnen Interreg kunnen regio's uit verschillende landen samenwerken in projecten op het terrein van regionale ontwikkeling. De financiële omvang van de programma's omvatte bij de start in 2007 gezamenlijk circa € 1 miljard aan EU geld.

Eind 2011 zijn deze middelen echter praktisch benut, maar enkele programma's geven nog financiële ruimte. De provincie Noord-Brabant (incl. de provinciale organisatie) kent betrokkenheid bij 80 Interreg projecten en dit aantal zal in 2012 nog toenemen.

POP

Het plattelandsontwikkelingsprogramma Nederland heeft in Brabant projecten kunnen financieren met Europese middelen en draagt zo bij aan een vitaal en leefbaar platteland. Noord Brabant is voor haar gebied verantwoordelijk voor de doelmatige inzet van de Europese middelen.

De inzet van de Europese middelen in het programma is in 2011 versneld. Bijna alle middelen zijn verplicht aan projecten. Alleen de extra middelen die de Europese Commissie beschikbaar heeft gesteld voor doelen op het gebied van waterbeheer en duurzame energie zullen in 2012 nog worden ingezet.

Europaproof

Communicatie

Om de medewerkers en Brabantse burgers bewuster te maken van het belang van Europa voor de provincie Noord-Brabant zijn in 2011 een aantal communicatiemiddelen ingezet en ontwikkeld.

Wereldnieuws

Bureau Internationale Zaken heeft een interne digitale nieuwsbrief "Wereldnieuws" gemaakt. Deze nieuwsbrief wordt eens in de zes weken uitgebracht en houdt de provinciale medewerkers op de hoogte van de Europese en internationale ontwikkelingen en hoe Brabant hier visie, vorm en inhoud aan geeft. Daarnaast kunnen de provinciale medewerkers hun internationale activiteiten en ervaringen via deze nieuwsbrief met de organisatie delen. Het totaal aan abonnees dat zich vrijwillig heeft aangemeld is momenteel 400.

Internetsite Brabant Internationaal

Het thema Internationaal op de site van de provincie Noord-Brabant is volledig vernieuwd en geactualiseerd. Op de site vindt je ondermeer een overzicht van Brabantse internationale activiteiten, resultaten, netwerken en een interessant overzicht van de Europese subsidiemogelijkheden die ingezet kunnen worden bij het internationaliseren van het werk. Voor meer info: www.brabant.nl/internationaal

Europa werkt in Brabant (films en kaart)

Om Europa meer zichtbaar te maken in Brabant heeft de provincie een serie korte video's gemaakt met als thema. 'Europa werkt in Brabant'. Hierin vertellen Brabantse projectleiders voor de camera hoe zij met subsidie uit Europa mooie en praktische zaken realiseren. www.brabant.nl/europawerkt. Bovendien is er een kaart beschikbaar met reeds gerealiseerde Europese projecten binnen Brabant die tot stand zijn gekomen met Europees geld. Deze kaart laat in een oogopslag zien dat Europa bijdraagt aan een robuuste economie, een schoner milieu en behoud van de Brabantse cultuur. Europa werkt in Brabant! Voor een overzicht van de gerealiseerde projecten klik op kaart .

Heeft het gekost wat het mocht kosten?

Bedragen x € 1.000 (exploitatie)	Begr.oorspr. 2011	a.Begr.na wijz. 2011	b.Realisatie 2011	Vershil a-b
Lasten	8.594	37.950	41.943	-3.993
Herkomst middelen				Vershil b-a
EU	0	20.000	35.452	15.452
Rijk	0	2.543	2.543	0
Overige programmabaten	0	0	0	0
Baten	0	22.543	37.995	15.452
Saldo lasten en baten	-8.594	-15.407	-3.948	11.458
Bijdr.res.cofinanciering Europese programma's (Interreg IV)	1.247	938	128	-810
Bijdr.res.cofinanciering Europese programma's (Op zuid)	7.000	17.000	4.036	-12.964
Bijdrage uit alg. middelen	347	-2.532	-216	2.315
		Begr.2011	Rek..2011	
Formatieinzet in fte		3,1	2,9	

Toelichting van de afwijkingen van de lasten t.o.v. de begroting

Afwijking lasten t.o.v. begroting na wijziging	x € 1.000
<i>Onderbesteding</i>	
a. Co-financiering Interreg IV	810
b. Co-financiering OP Zuid	10.649
<i>Overschrijding</i>	
c. EFRO bijdrage OP Zuid	-15.452
Totaal afwijking lasten	<u>-3.993</u>

a. Co-financiering Interreg IV

Vanwege de afhankelijkheid van de projectindieners voor wat betreft gerealiseerde projecten en de verantwoording hierover is het lastig om tussentijds ramingen aan te passen. Aan het einde van het boekjaar waren minder projectverantwoording binnen dan gepland. In de eerste helft van 2012 wordt het merendeel van projectverantwoordingen verwacht.

b. Co-financiering OP Zuid /c EFRO bijdrage OP Zuid

Het OP Zuid programma is een Europees programma en wordt uitgevoerd door Stimulus programma management onder verantwoordelijkheid van de provincie Noord-Brabant. De financiering van het OP programma kent een Europees aandeel (zie ook inkomsten)

en een provinciaal aandeel (zie ook bijdrage uit de reserve). Bij de financiële verantwoording zijn we afhankelijk van zowel projectindieners als van stimulus programmamangement. Het laatste declaratiemoment van projectindieners bij stimulus programmamangement en de doorvertaling daarvan in de betaalaanvragen richting de Europese Commissie vindt plaats in november. Op dat moment is het niet meer mogelijk om de financiële impact mee te nemen in een begrotingswijziging. Dat er bij het Europese component sprake is van een overschrijding en bij het provinciale aandeel sprake is van onderbesteding, komt omdat de Provincie Noord-Brabant als beheersautoriteit de gehele Europese subsidiebesteding van Zuid-Nederland verantwoord, maar voor de co-financiering alleen de eigen provinciale bestedingen meeneemt. Daarnaast is het percentage co-financiering geen standaard percentage waardoor tevens verschillen ontstaan. (EFRO: Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling)

Toelichting van de afwijkingen van de baten t.o.v. de begroting

Afwijking baten t.o.v. begroting na wijziging	x € 1.000
- a. EFRO bijdrage OP Zuid	15.452
 Totaal afwijking baten	 15.452

a. EFRO bijdrage OP Zuid

Het Op-Zuid is in 2008 gestart. Deze subsidie wordt ten gunste gebracht van de inkomsten van de Europese Commissie (zie ook de lasten). Daarmee is deze subsidie budgettair neutraal. De verantwoordingslijn voor Europese subsidies wijkt sterk af ten opzichte van die van de Provincie. Tussentijdse aanpassingen van de ramingen wordt hierdoor bemoeilijkt. Bij de lasten zijn wij afhankelijk van de projectindieners en de declaratie van Stimulus bij de Europese Commissie. (EFRO: Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling)

Toelichting Bijdragen uit reserves

Reserve cofinanciering Europese programma's

Voor de looptijd van de Europese programma's is binnen de financiële cofinanciering van deze programma's beschikbaar. De cofinanciering voor Interreg IV en OP Zuid wordt gedekt uit deze reserve.

Een overzicht van de reserves is opgenomen in bijlage 4 van de jaarstukken 2011.

Apparaatskosten programma sociaal economische zaken

De kosten van de bedrijfsvoering (zie paragraaf bedrijfsvoering) worden als apparaatskosten aan de programma's toegedeeld op basis van de formatie-inzet uitgedrukt in fte per programma. Bij de begroting 2011 kwamen de apparaatskosten uit op € 6.608.000 bij een fte-aantal van 51,2.

Van de gerealiseerde apparaatskosten is € 6.835.000 toegedeeld aan programma sociaal economische zaken op basis van 53,1 fte voor dit programma. Het verschil in toegerekende apparaatskosten bedraagt € 227.000 t.ov. de begroting. De hogere gerealiseerde apparaatskosten zijn het gevolg van meer eigen personeelsinzet bij dit programma.

Jeugd, cultuur en samenleving

Algemeen	158
07.01 Samenleving	160
07.02 Jeugd	166
07.03 Cultuur en sport	173
07.04 Sociale en culturele ontwikkeling	180

Programma 07 Jeugd, cultuur en samenleving

Portefeuillehouder:

mw.dr.s.S.C.van Haaften – Harkema

Doelstelling

Zoals gezegd wil Brabant zich ontwikkelen tot kennis- en innovatieregio. Dan is het wel essentieel dat alle Brabanders (kunnen) participeren in de samenleving. Daarom werken we aan het verbeteren van het leefklimaat in dorpen en steden, het uitvoeren van onze wettelijke taak op het gebied van jeugdzorg en het versterken van Brabantse identiteit en de deelname aan kunst, media en sport in Brabant. Onze doelstellingen daarbij zijn:

- in Noord-Brabant kan iedereen meedoen aan de samenleving;
- Brabantse jongeren hebben goede ontwikkelings- en ontplooiingskansen;
- er is sprake van een bloeiend en boeiend cultureel leven.

Algemeen beeld.

De reguliere prestaties én de afronding van het programma Perspectiefrijk Brabant droegen bij aan het (op termijn) bereiken van de gestelde doelstellingen. Daarnaast gaven we invulling aan de nieuwe koers als gevolg van de Agenda van Brabant en ronden we de kerntakendiscussie af.

Deze prestaties realiseerden we binnen de middelen die in totaal voor dit programma waren geraamd. De realisatie van IDOP's (Integrale Dorps- en Ontwikkelingsplannen) en de monumentenimpuls lopen tot 2013.

Resultaten 2011

Invulling nieuwe koers

- De provincie maakte investeringsplannen voor 2018 Brabant **(UA40)**, het Sportplan Brabant 2016 **(UA41)** en Grote Erfgoedcomplexen **(UA42)**, (zie hoofdstuk 11 Investeringsagenda). De uitvoering werd gestart.
- We gaven invulling aan de nieuwe rol van het sociale domein als meekoppeland belang; bijvoorbeeld met de verkenning van het thema gezondheid **(UA34)**.
- We begeleidde de implementatie van de bezuinigen bij aan de provincie gelieerde steuninstellingen.
- We investeerden in duurzame nieuwe allianties, inclusief de internationale dimensie daarvan. Voorbeelden zijn Slimme Zorg waar een breed scala aan ketenpartners, inclusief eindgebruikers, is betrokken bij -toepassingen in de zorg op het gebied van informatie en communicatietechnologie en waar ook internationaal duurzame netwerken en relaties zijn ontstaan **(UA33)**. Ander voorbeeld: het Brabantbod, waarin culturele instellingen in Brabant de handen ineen slaan om ondanks minder geld toch kwaliteit te borgen.
- We investeerden in kennisdeling (voorbeelden zijn de transitie van de jeugdzorg **(UA35)**, de toepassing van het instrument Pleio en de regionale leerbijeenkomsten leefbaarheid).
- We gaven invulling aan verschillende vormen van burgerparticipatie (zoals IDOP's).

Afronding vorige periode

- Monumentenimpuls 1 en 2 en beleidsregel Cultureel Erfgoed: 224 restauraties gerealiseerd of in uitvoering (afronding in 2012/2013).
- Afronding van elf projecten Slimme Zorg.

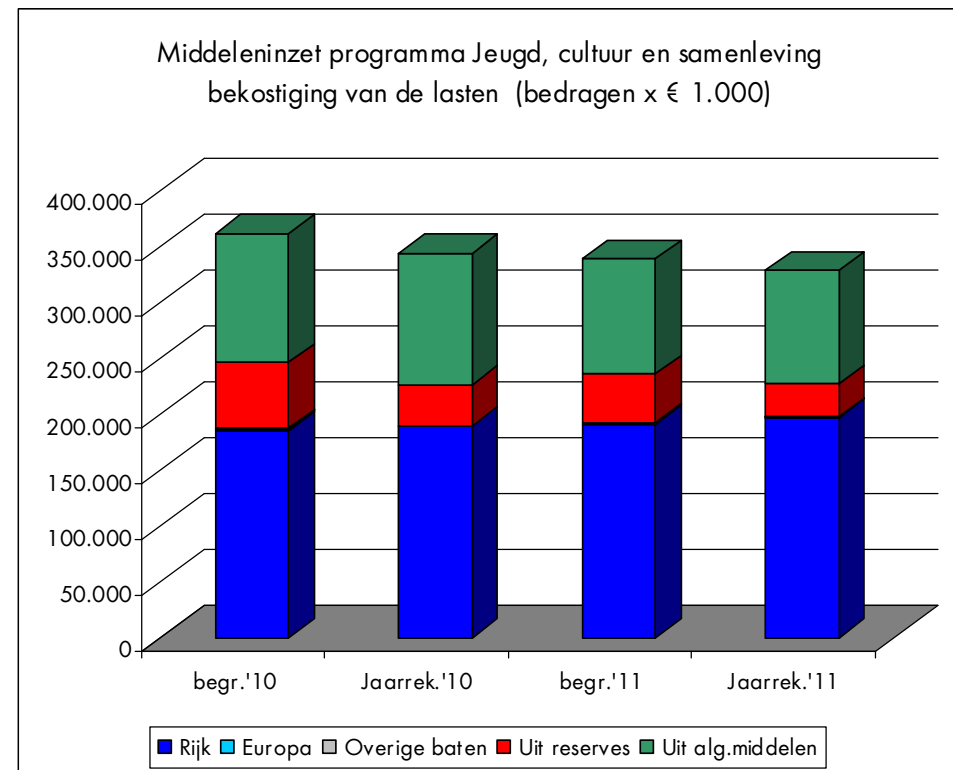
- Er werden in 2011 al vier IDOP's afgerond; 70 zijn er nog in uitvoering (afronding in 2012/2013).
- Programma Jeugd: door gezamenlijke inspanningen met partners in het werkveld, en ondanks de bezuinigingen, bleef de wachtlijst stabiel laag. Ook kwam de jarenlange groei in de geïndiceerde jeugdzorg tot stilstand.

07 Jeugd, cultuur en samenleving

Bedragen x € 1.000	Begroting 2011 oorspronkelijk	Begroting 2011 na wijziging	Jaarrek. 2011 realisatie	Vershil begr-realizatie
Lasten				
Programmalasten	312.169	325.386	315.044	10.342
Apparaatskosten	13.416	13.416	13.875	-459
totaal	325.585	338.802	328.919	9.883
Baten				
Rijk	177.045	191.350	196.770	5.420
Europa	1.072	1.076	626	-450
Overige programmabaten	466	466	433	-33
Dekking verschil lasten en baten				
Dekking uit reserves	42.892	43.120	29.506	-13.614
Dekking uit alg.middelen	104.110	102.791	101.584	-1.207
totaal	325.585	338.802	328.919	-9.883
Formatieinzet (in fte)		104,0	107,8	
Waarvan indirect (in fte):		15,8	15,1	

Deze tabel zou de indruk kunnen wekken dat op dit onderdeel van de begroting € 9,883 mln overblijft, omdat de lasten in 2011 voor dit bedrag lager zijn. In werkelijkheid blijven er geen middelen over, omdat er verplichtingen zijn aangegaan, waarvan de realisatie conform afspraak zijn doorgeschoven naar 2012. Dit speelt bij projecten voor Samen Investeren, de monumenten impuls en Idop's die via een bestemmings reserve lopen (€ 13,614 mln zie Dekking uit reserves).

Omschrijving	Resultaten totaal tov de begroting na wijziging
Totaal positief exploitatie-resultaat SCO bestaat uit het verschil tussen de lasten en de baten tov de raming	Minder lasten 9.883 Meer baten (5420 -450 -33) + <u>4.937</u> Saldo baten en lasten 14.820
Bestemming via reservering (zie dekking uit reserves)	-/- 13.614
Positief exploitatie-resultaat (zie dekking uit alg.middelen)	1.207

07.01 Samenleving

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

Te bereiken maatschappelijk effect (vastgelegd in de begroting 2011)

07.A Samenleving

In Noord-Brabant kan iedereen meedoen aan de samenleving.

Wat is in 2011 gerealiseerd en wat betekent dat voor 2012 en verder?

Onderzoek en monitoring door PON en Telos leveren belangrijke indicatoren voor de participatie van Brabantse burgers. Het rapport Sociale Kwaliteit van het PON (augustus 2011) laat ten aanzien van de participatie in Brabant zien dat ten opzichte van 2004:

- de deelname aan het verenigingsleven gelijk is gebleven (74%)
- het vrijwilligerswerk met 5% is afgenomen tot 31%, maar absoluut gezien gelijk is gebleven
- participatie in buurten is toegenomen met 5% tot 35%
- verschillen in participatie stedelijk gebied – landelijk gebied kleiner worden
- participatie in Brabant iets onder het landelijke gemiddelde ligt

De Duurzaamheidbalans van Telos (februari 2011) wijst op de lange termijn trend dat de drie kapitalen (sociaal, economie, ecologie) zich niet synergetisch ontwikkelen en dat de sociale ontwikkeling relatief achterblijft bij de economische en ecologische kapitalen. Dit betekent een blijvend aandachtspunt voor al ons provinciale beleid.

Toelichting

Participatie van Brabantse burgers is primair een verantwoordelijkheid van de burgers (zelf) en van gemeenten. In het kader van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning heeft de provincie de taak de gemeenten te ondersteunen. Onze inzet voor de periode 2008-2011 is vastgelegd in de Koepelnota Samen Leven met als prioriteiten: leefbaarheid, participatie en toekomstbestendige zorg. Het rapport Sociale Kwaliteit van het PON onderstreept het belang van goede voorzieningen en sociale netwerken juist in een periode waarin de aandacht verschuift naar eigen verantwoordelijkheid en zelfredzaamheid. Met de programma's uit de Koepelnota Samen Leven hebben wij

hierop ingespeeld en de participatie van Brabantse burgers (zelf) een prominente plek gegeven (coproductie, cocreatie). Bij de vaststelling van de Agenda van Brabant en de afronding van de kerntakendiscussie (juni 2010) zijn wij een nieuwe weg ingeslagen. Wij trekken ons terug uit de lokale uitvoering en concentreren ons op de rollen signaleren en agenderen van vraagstukken en op het verbinden van partijen ter oplossing van die vraagstukken. Wij stoppen met zelfstandig sociaal beleid en koppelen onze sociale inzet aan de Brabantse kernopgaven op het vlak van economie, ruimte en cultuur.

Hebben we daarvoor gedaan wat we wilden doen?

Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011	Indicator	Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?
07.A.1 Autonom Vernieuwen van de sociale infrastructuur op het terrein van zorg, leefbaarheid en maatschappelijke ontwikkeling (bijvoorbeeld slimme zorg)	Aantal vernieuwende experimenten binnen slimme zorg en leefbaarheid en het percentage daarvan dat voor uitrol in aanmerking komt.	Begrote prestatie 2011: 40 experimenten waarvan 15% voor uitrol in aanmerking komt. Ja - Slimme Zorg: 16 samenwerkingsprojecten Slimme Zorg (11 in het kader van de regeling Slimme Zorg en 5 ihkv Samen Investeren) Deze 11 projecten Slimme Zorg zijn eind 2011 afgerond, Projecten Samen Investeren lopen door tot eind 2012. - Leefbare wijken projecten: totaal 35 projecten Leefbare Wijken. Hiervan 23 afgerond, waarvan 12 in 2011, 1 project afgewezen. In 2012 worden nog 11 projecten afgerond - Samenwerkingsprojecten Leefbare Wijken met 7 middelgrote Brabantse gemeenten: 7 projecten afgerond - Regionale netwerken dementie-ondersteuning: 12 projecten afgerond - Informele Zorg/Familiezorg: diverse (zie toelichting hieronder) De ambitie van 15% verspreiding "best practices" is gerealiseerd door de bijeenkomsten kennisdeling Slimme Zorg en Leefbare Wijken (Samenwerking met 7 middelgrote Brabantse gemeenten). In ruim 40 gemeenten is de methodiek Familiezorg geïntroduceerd.
07.A.2 Autonom Versnellen van ontwikkelingen binnen de sociale infrastructuur op het terrein van zorg, leefbaarheid en maatschappelijke ontwikkeling	Gehonoreerde aanvragen tot ontwikkeling van IDOP's (cumulatief)	Ja, in de periode 2008-2010 zijn 80 aanvragen gehonoreerd(2008: 34, 2009: 18, 2010: 28) Hiervan: 64 gerealiseerd, waarvan 34 in 2011 16 in uitvoering, afronding in eerste helft 2012.
	gehonoreerde aanvragen tot uitvoering van IDOP's (cumulatief)	Ja, in totaal 74 subsidiebeschikkingen verleend, 6 in 2008, 16 in 2009, 11 in 2010 en 41 in 2011.
	aantal IDOP's dat in uitvoering is (cumulatief)	Streefwaarde in 2011: 33 IDOPS in uitvoering. Bij bestuursrapportage I is het cumulatieve aantal IDOPs dat in uitvoering is, verhoogd van 33 naar 74. De streefwaarde in 2011 (74 IDOPs in uitvoering) is gerealiseerd. Na afronding van 4 IDOP's in 2011 zijn er nu nog 70 in uitvoering
07.A.3 Autonom/Wettelijk Onderhouden van de sociale infrastructuur op het terrein van zorg, leefbaarheid en maatschappelijke ontwikkeling.	aantal kleinschalige woonzorginitiatieven	Begrote prestatie 2011: 25 initiatieven. Bij bestuursrapportage I is het aantal kleinschalige woonzorginitiatieven bijgesteld van 25 naar 12. Dit aantal is gerealiseerd.
	het aantal klanten, dat door de steunfuncties bereikt wordt. Index = 100	Begroot indexcijfer 2011: 120. Realisatie 2011: 132

Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011	Indicator	Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?
	de mate van tevredenheid van de bereikte klanten: gemiddeld cijfer voor klanttevredenheid	Begroot cijfer klanttevredenheid in 2011: 6,9. Bij bestuursrapportage I is de mate van tevredenheid bijgesteld van 6,9 naar 7,3 op basis van een uitgevoerde meting. Palet 2011 = gemiddelde score 8,5 (respons van 94% meldt 'goed tot zeer goed') Zet 2011 = gemiddelde score 7,5 (obv statistische output).

Toelichting

In de Koepelnota Samen Leven (2008) hebben wij onze inzet bepaald voor leefbaarheid, toekomstbestendige zorg en participatie voor de periode 2008-2011. Onze inzet hebben wij onderverdeeld in:

- vernieuwen: stimuleren van innovatie
- versnellen: het breed in Brabant verspreiden van succesvolle programma's en "best practices"
- onderhouden: aansturen van een flexibele infrastructuur ter ondersteuning en uitvoering van onze taken

Ad 07.a.1: vernieuwen

Slimme Zorg bevordert het langer thuis wonen van ouderen, chronisch zieken en gehandicapten door de ontwikkeling en opschaling van ICT-voorzieningen. (ICT: Informatie en communicatie technologie). De provincie vervult hier een actief sturende en regisserende rol. Vanuit de subsidieregeling Slimme Zorg wordt beperkt financiële steun beschikbaar gesteld ("trigger money"). De partners in de projecten zijn afkomstig uit het bedrijfsleven, overheid, zorginstellingen, kennisinstituten en gebruikers(organisaties). Zij vormen samen het kennisnetwerk Slimme Zorg. In 2011 werden bijeenkomsten met ouderenorganisaties en bedrijfsleven en de partners uit de projecten, ter borging van de opgedane kennis en ervaringen, druk bezocht. De innovatieve aanpak van Slimme Zorg – een voorbeeld van maatschappelijke innovatie – wordt met aandacht gevolgd door het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport én Europa. IVA Tilburg heeft een beleidsevaluatie opgesteld. De beleidsevaluatie was positief over de geboekte resultaten, de nieuwe rol die de provincie heeft vervuld en het op de kaart zetten van Brabant als innovatieregio ook in dit domein. Voor grootschalige opschaling is een goede basis gelegd.

Samen met het expertisecentrum Familiezorg hebben wij in de periode 2008-2011 in Brabant de succesvolle methodiek **Familiezorg** helpen verspreiden. De resultaten: meer dan 700 zorgprofessionals, een 40-tal gemeenten en verschillende opleidingscentra in Brabant werken met de methode Familiezorg. In de regio Midden-Brabant is de methode geïmplementeerd in diverse Wmo-zorgloketten. Ook zijn er meer dan 150 Wmo-loketmedewerkers getraind in 7 West-Brabantse gemeenten en is in samenwerking met 5 gemeenten De Mantelzorgwinkel opgezet in Uden/Veghel. Vanaf 2012 wordt de provinciale ondersteuning en betrokkenheid voortgezet via de steunfunctie Zet. (WMO: Wet Maatschappelijke ondersteuning)

Ad 07.a.2: Versnellen

Op de provinciale begroting voor 2011 hebben PS als gevolg van het grote succes van de Integrale Dorps Ontwikkelingsplannen (IDOPs) € 27 miljoen extra beschikbaar gesteld. Hiermee konden alle op dat moment voorliggende en positief beoordeelde aanvragen worden gehonoreerd. Het totaal aantal IDOPs in uitvoering is hiermee in 2011 op 74 gekomen. Daarvan zijn 4 IDOPs, gestart in 2008, in 2011 afgerond.

Wij hechten grote waarde aan een succesvolle uitvoering en afronding van de IDOPs. Daarvoor zetten wij onze medewerkers in als planbegeleiders, die gemeenten begeleiden bij het subsidieproces. Zij hebben de voortgang van de IDOPs volledig in beeld via de voortgangsrapportages, PON-monitor en de gesprekken met gemeenten/dorpsraden. Zij treden ook op als inhoudelijk partner/adviseur tijdens bewonersavonden en in begeleidingsgroepen. (PON: Instituut voor advies, onderzoek en ontwikkeling in Noord-Brabant). De waardering van gemeenten en bewoners voor de begeleiding, ondersteuning en sturing door de planbegeleiders is groot en wordt als toegevoegde waarde ervaren

In 2011 hebben wij vier regionale kennisdelingsbijeenkomsten georganiseerd. Doel daarvan is onderlinge uitwisseling van kennis en ervaringen, voorkomen dat iedere

gemeente het wiel opnieuw moet uitvinden en het verspreiden van “best practices”. In totaal hebben 505 personen deelgenomen, die de bijeenkomsten gemiddeld met een 7,5 hebben gewaardeerd.

De succeselementen van de IDOP-aanpak zijn o.a. in beeld gebracht in de beleidsevaluatie “IDOPs, cocreatie en corealisatie van beleid” (Bureau EIM, augustus 2010). Deze succeselementen vinden vanaf 2012 een vervolg breed in het provinciale beleid, zoals “De transitie van stad en platteland, een nieuwe koers” (PS 9 december 2011).

Ad 07.a.3: Onderhouden

Als opdrachtgever van de steunfuncties Zet en Palet zien wij er actief op toe dat zij de waardering van hun klanten meten. Uit de enquêtes die Zet en Palet houden onder hun klanten blijkt dat zij over de jaren heen een gemiddelde waardering van 7,5 (Zet) en bijna 9 (Palet) krijgen. De specifieke cijfers over het jaar 2011 komen beschikbaar bij de jaarverslagen van de instellingen.

Overige kengetallen met betrekking tot onze rol ten aanzien van het onderhouden van de sociale infrastructuur:

- Zorgbelang is een koepelorganisatie voor de ca 170 patiënten- en consumentenorganisaties in Brabant. Zorgbelang is actief betrokken bij het programma Slimme Zorg en biedt o.m. onderdak aan de Vereniging van Q-koorts-patiënten.
- Steunfunctie Zet geeft actieve ondersteuning aan een 15-tal netwerken met een groot bereik en een flinke achterban in Brabant. Deze sociale infrastructuur bestaat uit diverse verbanden en netwerken voor ouderen, vrouwen, vrijwilligers en beroepskrachten.
- De Vereniging Kleine Kernen (136 aangesloten dorpsraden) is voor ons actief partner in de ontwikkeling en uitvoering van de IDOPs. 't Heft heeft in Brabant 186 aangesloten lidorganisaties die zich o.a. inzetten voor de plaatselijke gemeenschapshuizen. 't Heft hebben wij actief betrokken bij het samenwerkingsprogramma Leefbare Wijken met 7 middelgrote Brabantse gemeenten.

Bezuinigingen:

Bij de vaststelling van de Agenda van Brabant en de afronding van de kerntakendiscussie hebben wij besloten tot 60% bezuiniging op het structurele provinciale budget van Samenleving (07.01). Voor de steunfunctie-instellingen en de Provinciale Raad Gezondheid heeft dit geleid tot kortingen op hun budgetten, ingaand per 1 januari 2012 en oplopend tot 50 of 100% in 2015.

Het jaar 2011 is benut om met de organisaties tot goede afspraken te komen over de transities in de periode 2012-2015. Van de voortgang daarvan doen wij per organisatie/instelling halfjaarlijks verslag aan de Statencommissie CS.

De bezuinigingen hebben uiteraard invloed gehad, maar de professionaliteit en dienstverlening hebben er in 2011 niet onder geleden. De instellingen zijn ondernemend aan de slag gegaan met de nieuwe koers, financieel en inhoudelijk. Dit heeft ertoe geleid dat bijvoorbeeld Zet in 2012 niet alleen voor Samenleving, maar ook voor Vervoer, Landschappen/Natuur en cultuur actief is. Zo is van 186 musea, concertzalen en andere centra de toegankelijkheid in kaart gebracht en zijn adviesrapporten gemaakt.

De Provinciale Raad Gezondheid is in 2011 van samenstelling veranderd en uitgegroeid tot een regionale gebiedsautoriteit gezondheid. Op ons verzoek heeft de raad de strategische nota “Naar een gezond Brabant” uitgebracht waarin samenhang wordt aangebracht tussen gezondheid en de beleidsprioriteiten van de provincie. Op basis van de nota hebben Gedeputeerde Staten voorgesteld om gezondheid als aspectbeleid uit te werken en vorm te geven. De Statencommissie Cultuur en Samenleving heeft hiermee ingestemd en de uitwerking als aspectbeleid zal in 2012 vorm krijgen.

Heeft het gekost wat het mocht kosten?

Bedragen x € 1.000 (exploitatie)	Begr.oorspr. 2011	a.Begr.na wijz. 2011	b.Realisatie 2011	Vershil a-b
Lasten	43.862	38.282	33.281	5.001
Herkomst middelen				Vershil b-a
EU	1.072	1.076	626	-450
Rijk	0	0	0	0
Overige programmabaten	0	0	0	0
Baten	1.072	1.076	627	-450
Saldo lasten en baten	-42.790	-37.206	-32.655	4.551
Bijdr.res.regionale structuurversterking	8.669	7.860	5.242	-2.618
Bijdr.res.uitvoeren IDOPS	12.794	6.894	6.187	-707
Bijdr.res.cofinanciering Europese programma's	316	121	65	-55
Bijdrage uit alg. middelen	21.011	22.331	21.160	-1.170
		Begr.2011	Rek..2011	
Formatieinzet in fte		25,1	25,3	

Toelichting van de afwijkingen van de lasten t.o.v. de begroting

Afwijking lasten t.o.v. begroting na wijziging	x € 1.000
<i>Onderbesteding</i>	
a. Samen Investeren leefbaarheid en veiligheid	2.632
b. IDOPs	707
c. POP leefbare kernen	411
d. Slimme Zorg	228
e. Sociale Veiligheid	210
f. Regionaal Sociaal Beleid	223
g. Vernieuwen en Versnellen Samen leven	191

h. Combifonds Wonen, zorg en Welzijn	188
i. Interreg IVC People project	100
j. Diverse budgetten (dit betreffen diverse onderbestedingen cq overschrijdingen lager dan € 1 ton)	111
	5.001

Toelichting van de afwijkingen van de baten t.o.v. de begroting

Afwijking baten t.o.v. begroting na wijziging	x € 1.000
c POP leefbare kernen	365
i Diverse budgetten (dit betreffen diverse onderbestedingen cq overschrijdingen lager dan € 1	85

ton)

Totaal afwijking baten

450

a. Samen Investeren Leefbaarheid en veiligheid

Uit de jaarverantwoording 2011 van de B5-gemeenten is gebleken dat diverse projecten zijn vertraagd. De projecten lopen door. De projecten, die gedekt worden uit de reserve Regionale structuurversterking komen in 2012 en 2013 tot besteding.

b. IDOPs

De projecten IDOPs zijn in uitvoering, de prestaties zijn gerealiseerd. De kosten voor de projecten worden gedeclareerd door de gemeenten. Deze gedeclareerde kosten zijn in 2011 achtergebleven bij de raming, omdat gemeenten de meeste kosten declareren wanneer de feitelijke uitvoering van de projecten gestart is. Deze kosten komen in 2012 en 2013 tot besteding en lopen via de reserve IDOPs.

c. POP Leefbare kernen

Multifunctionele dorpshuizen hebben vertraging opgelopen wegens vergunningenprocedures en het betrekken van de buurtbewoners. Uitgaven volgen later en lopen via de reserve cofinanciering Europese programma's en via de bijdragen van Europa.

d. Slimme Zorg

De slotbijeenkomst is verzet van december 2011 naar 1 maart 2012. De onderbesteding van € 228.000 is grotendeels te wijten aan het nog niet gereed zijn van diverse lopende opdrachten ten behoeve van deze slotbijeenkomst. De prestatie vindt dus deels in 2012 plaats. Hierdoor verschuiven de bijbehorende lasten van 2011 naar 2012.

e. Sociale veiligheid

Eind 2010 is, in het spoor van de besluitvorming over de Agenda van Brabant, bij de evaluatie van het programma Integrale Veiligheid geconcludeerd dat Sociale Veiligheid in de nieuwe bestuursperiode geen prioriteit meer heeft. In lijn daarmee is er in 2011 voor gekozen om de gestarte activiteiten t.a.v. veiligheidshuizen, veiligheidsmonitor en

bestrijding huiselijk geweld af te ronden en geen nieuwe activiteiten te ontplooiën met het restant budget.

f. Regionaal sociaal beleid

De aanvragen voor projecten van de regionale sociale agenda vanuit de regio Midden-Brabant hebben vertraging opgelopen ivm de ontwikkeling van een strategische agenda. Deze projecten zullen in 2012 plaatsvinden.

g en h. Vernieuwen en Versnellen samen leven en Combifonds wonen, zorg en welzijn

Er is onderuitputting te zien bij de subsidieregelingen combifonds, vernieuwen en versnellen en regionaal sociaal beleid. Bij het combifonds en vernieuwen en versnellen wordt dit grotendeels veroorzaakt doordat enkele subsidies lager zijn vastgesteld t.o.v. de verlening.

i. Interreg IVC People project

De kosten voor het PEOPLE project zijn met name de inzet van provinciaal personeel. Deze lasten zijn onder de apparaatskosten geboekt, terwijl het budget op het programma is geraamd. De middelen zijn conform de doelstelling ingezet.

Toelichting Bijdragen uit reserves

Reserve Regionale structuurversterking

Deze reserve is bedoeld voor lasten gekoppeld aan Samen Investeren, wat in bovenstaand kopje wordt toegelicht (a. Samen Investeren Leefbaarheid en veiligheid)

Uitvoeren Integrale DorpsOntwikkelingsPlannen (IDOPs)

De lasten voor de projecten IDOPs worden betaald uit de daaraan verbonden reserve IDOPs, wat in bovenstaand kopje wordt toegelicht (b. IDOPs).

Cofinanciering Europese Programma's

Voor de uitvoering van het POP programma financiert de provincie een deel. Zie hiervoor de toelichting onder POP leefbare kernen (kopje c.)

Een overzicht van de reserves is opgenomen in bijlage 4 van de jaarstukken 2011.

07.02 Jeugd

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

Te bereiken maatschappelijk effect (vastgelegd in de begroting 2011)

07.B Jeugd

De ontwikkeling- en ontplooiingskansen van jongeren in de provincie Noord-Brabant zijn goed.

Wat is in 2011 gerealiseerd en wat betekent dat voor 2012 en verder?

Streefwaarde 2011 Kinderen in Tel: 10

Werkelijke waarde 2011: nog niet bekend

De rangorde bij Kinderen in Tel is het tegenovergestelde van de gebruikelijke: de best scorende provincie staat op nummer 12, de minst scorende op nummer 1. De streefwaarde voor 2011 is plek 10, ofwel de derde plaats.

Toelichting

Het Verwey Jonker instituut voert tweejaarlijks onderzoek uit naar de leefomstandigheden van kinderen in Nederland en maakt daarbij vergelijkingen tussen provincies en gemeenten. Deze vergelijkingen hebben een terugkijkend karakter: 'Kinderen in Tel 2012', dat in het voorjaar 2012 verschijnt, vergelijkt provincies en gemeenten op basis van hun prestaties 2010. Score voor 2011 is nu dus nog niet bekend.

De indicatoren binnen 'Kinderen in Tel' hebben betrekking op armoede, speelruimte, zuigelingensterfte, schooluitval, jeugdcriminaliteit, jeugdwerkloosheid, gebruik van jeugdzorg, meldingen kindermishandeling, enz. Het provinciaal beleid heeft direct invloed op de indicatoren gebruik van jeugdzorg en meldingen kindermishandeling.

Hoewel de indicator een goed beeld geeft van de leefomstandigheden van kinderen, geeft het onvoldoende de impact weer van provinciaal handelen. Om deze reden is het met ingang van de begroting 2012 geschrapt als indicator.

De kern van de impact van het provinciaal handelen ligt op 2 terreinen:

- geïndiceerde jeugdzorg
- transitie jeugdzorg

Geïndiceerde jeugdzorg

Cliënten en ouders zijn tevreden over de jeugdzorg, de wachtlijsten zijn op aanvaardbaar laag niveau, de instroom loopt terug en de uitvoering blijft binnen de afgesproken kaders, ook financieel. Kortom, 2011 mag een succesvol jaar genoemd worden.

Transitie Jeugdzorg

Uitgaande van de bestaande samenwerkingscultuur en -structuur in Noord-Brabant is 2011 gebruikt om een duidelijke transitiestructuur neer te zetten. In 2011 hebben we de vervlechting van de transitieopgave met onze wettelijke taken onder meer vormgegeven via regionale 'aanjaagteams'. De aanjaagteams bestaan uit zowel gemeente- als provincieambtenaren die de transitieopgave voor de regio uitwerken en de vele betrokken partijen op regionaal niveau binden en verbinden. In 2011 hebben deze teams naar tevredenheid van alle betrokkenen een start met hun werkzaamheden gemaakt.

Hebben we daarvoor gedaan wat we wilden doen?

Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011	Indicator	Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?
07.B.1 Wettelijk Jongeren en ouders die ondersteuning en/of jeugdzorg nodig hebben worden goed en efficiënt geholpen.	Aantal cliënten dat het recht op zorg niet kan verzilveren. Streefwaarde is dat alle cliënten binnen 9 weken in zorg zijn (dwz géén wachtlijsten). Index is 2007 = 100 = 512 unieke cliënten op de wachtlijst > langer dan 9 weken zonder zorg. Cliënten van bureau jeugdzorg zijn tevreden over de dienstverlening. (0-meting in 2009)	Indexcijfer 2011: 35, d.w.z. dat in 2011 niet meer dan 180 unieke jeugdigen op de wachtlijst staan, die langer dan 9 weken zonder zorg zitten. Werkelijk 2011 = $45 = 230$ unieke jeugdigen op de wachtlijst De wachtlijst is in 2011 redelijk stabiel geweest en ligt rond het niveau van eind 2009. Hiermee is de doelstelling van een verdere verlaging van de wachtlijst niet behaald. Toch wordt de stabilisering ten opzichte van 2009 als positief gezien. De wachtlijst 2009 was namelijk de laagste wachtlijst in jaren en behaald met behulp van aanzienlijke extra wachtlijstmiddelen. In 2011 heeft er een afbouw van capaciteit plaatsgevonden vanwege budgetdaling, desondanks is de wachtlijst 'op peil' gebleven. Jeugdigen die in crisissituaties spoedeisende hulp vergen, hebben conform de norm, binnen 24 uur hulp ontvangen. Meestal al binnen 4 uur. Bureau Jeugdzorg houdt tweejaarlijks een cliënttevredenheidsonderzoek. In 2009 is een score van 6,8 naar voren gekomen. Doel was dit onderzoek tweejaarlijks te herhalen. Gegeven de transitie van de jeugdzorg naar de gemeenten en de in dat kader sterk veranderende rol van Bureau Jeugdzorg is besloten in 2011 geen energie in het cliënttevredenheidsonderzoek te steken. Bezien wordt of Bureau Jeugdzorg de cliënttevredenheid kan vaststellen met een eenvoudigere methodiek dan waarvoor in 2009 is gekozen.
	Cliënten van zorgaanbieders zijn tevreden over de geleverde (jeugd-) zorg (0-meting in 2009 = 100)	De streefwaarde voor 2011 is een 7,5. De werkelijke waarde : Jongeren 7,6 en Ouders 8,1. De doelstelling voor 2011 is bereikt. De score bij de jeugdigen is stabiel met de score van 7,6, bij de ouders is er zelfs een lichte verbetering met de groei van 8,0 naar 8,1.
07.B.2 Wettelijk De geprognosticeerde benodigde capaciteit aan Jeugdzorg en daarvoor beschikbare budgetten matchen	Realisatie van de ingezette capaciteit is gelijk aan de inkoop o.b.v. het beschikbare budget.	Begroot realisatiepercentage in 2011 >95%. Op totaalniveau is de capaciteit tot nagenoeg 100% gerealiseerd. Tussen zorgvormen hebben verschuivingen plaatsgevonden.
07.B.3 Wettelijk		

Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011	Indicator	Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?
Het stelsel voor jeugdhulp en jeugdzorg is in balans	Het aantal unieke jeugdigen dat voor het eerst een beroep op provinciale jeugdzorg doet, daalt op termijn Index: 2008 = 100 = 4.622 Het aantal unieke jeugdigen dat gedurende het jaar uitstroomt en niet binnen 6 maanden terugkeert, daalt op termijn Index: 2010 = 100	Indexcijfer in 2011 = 87 = 4.022 unieke jeugdigen De prestatie is behaald met een nieuwe instroomcijfer. Index 2011 = 86 = 3.996 unieke jeugdigen. Indexcijfer in 2011 = 104 Realisatie 2010: 4.155 Realisatie 2011: 4.326 De uitstroom van jeugdigen is gestegen. Dit is positief doordat dit op termijn een verlagend effect op het beroep op geïndiceerde jeugdzorg geeft. Opmerking: in de begroting is bij deze indicator ten onrechte vermeld dat deze dient te dalen. Doel is dat deze indicator stijgt.
07.B.4 Autonoom In elke Brabantse gemeente is een Centrum voor Jeugd en Gezin (Cjg) actief, met een effectieve aansluiting van Bureau jeugdzorg (Bjz)	Aantal gemeenten met een Centrum voor Jeugd en Gezin	Streefaantal: 67 Gerealiseerd: 66 Op één na alle gemeenten hebben een Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) geopend. De gemeente Son en Breugel heeft op dit moment geen fysiek CJG, maar wel een netwerkstructuur die de basis hiervoor legt. Het voornemen is om begin 2012 alsnog een fysiek inlooppunt te openen.
07.B.5 Maatschappelijke stages zijn ingevoerd op Brabantse scholen	Het percentage meldingen bij Bureau Jeugdzorg dat leidt tot terugverwijzing naar een voorliggende voorziening wordt teruggebracht Indexjaar = 2010 = 63% <i>Het aantal scholen met knelpunten op het gebied van de invoering van maatschappelijke stages.</i>	Indexcijfer in 2011 = 95 = 60% Het aantal zorgmeldingen zonder vervolg is stabiel. Bij nadere analyse blijkt dat deze indicator niet de gewenste informatie oplevert in relatie tot het te meten effect. Deze indicator is daarom met ingang van de begroting 2012 geschrapt. Het project is in 2010 afgerond. In 2007 is gemeten hoeveel procent van de Brabantse scholen problemen had bij de invoering van maatschappelijke stages. Dat jaar is indexjaar (index = 100%) en doel is dat dit percentage deze bestuursperiode afneemt tot 90%. In 2010 blijkt uit een meting dat het percentage scholen met problemen bij de implementatie van maatschappelijke stages is gedaald tot 85%. Het doel is daarmee behaald.
07.B.6 Autonoom Voortijdig schoolverlaten wordt teruggedrongen	Het aantal jeugdigen dat de school verlaat zonder startkwalificatie daalt.	Indexcijfer in 2011 = 60% = 4.755 De streefwaarde van 60% wil zeggen dat voor schooljaar 2010-2011 het streven is dat het aantal

Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011	Indicator	Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?
	Index 2006 = 7.924 = 100	voortijdig schoolverlaters met minimaal 40% is afgenomen t.o.v. het aantal in schooljaar 2005-2006.(zie toelichting)

Toelichting

07.B.1 Jongeren en ouders die ondersteuning en/of jeugdzorg nodig hebben worden goed en efficiënt geholpen.

Goede en efficiënte jeugdzorg

De tevredenheid van cliënten in 2011 ligt boven de doelstelling en is ook in absolute zin hoog. Dat is een indicatie dat cliënten en hun ouders vinden dat ze goede jeugdzorg ontvangen, jeugdzorg die helpt. Ook de lage wachtlijst cijfers zien wij als een belangrijke indicatie dat de zorg effectief en efficiënt is. Bovendien is in 2011 een subsidiekorting van 4% doorgevoerd. Desondanks is de tevredenheid op peil gebleven en zijn de wachtlijsten op aanvaardbaar laag niveau gebleven.

Aanvullende toelichting wachtlijst ontwikkeling

Om er voor te zorgen dat de subsidiekorting niet tot wachtlijsten leidt, heeft de provincie een aantal beleidsmatige maatregelen genomen:

- prestatieafspraken met het voorliggend veld over verbetering van het lokale hulpaanbod. Gemeenten kunnen in dit kader middelen aanvragen via de subsidieregeling 'Intensivering lokaal hulpaanbod'. Dit is gebeurd voor 2011 en 2012.
- in samenhang met bovengenoemd punt is Bureau Jeugdzorg in 2011 strenger gaan indiceren. Dit past ook bij de rol van Bureau jeugdzorg, zij is namelijk niet alleen toeleider naar geïndiceerde zorg, maar ook toeleider naar de 'juiste' zorg.
- maatregelen die ertoe moeten leiden dat jeugdigen sneller, beter en korter geholpen worden, zoals meer pleegzorg en minder residentiële zorg, daling buitenprovinciale plaatsingen en kortere trajectduur bij daghulp.

Wij hebben, samen met de overige provincies, bij het Rijk aangegeven dat een verdere daling van de wachtlijst niet gegarandeerd kan worden. Wij hebben wel afgesproken dat wij borgen dat eventuele wachtlijsten niet leiden tot onverantwoorde, gevaarlijke situaties. Hiervoor zijn met het Rijk twee indicatoren afgesproken: crisissituaties worden binnen 24 uur opgepakt en onder wachtenden langer dan negen weken mogen zich, naar het

oordeel van Bureau Jeugdzorg, geen onverantwoorde situaties voordoen.

Wij hebben hiervoor in oktober 2011 aan het Rijk gerapporteerd dat er in onze provincie in 2010 in 100% van de crisissituaties binnen 24 uur hulp was. Het duurde gemiddeld 4 uur voordat hulp werd verleend. Daarnaast waren er (op de afgesproken peildatum van 1 september), naar het oordeel van BJZ, onder de wachtenden langer dan negen weken geen onverantwoorde casussen.

07.B.2 De geprognosticeerde benodigde capaciteit aan Jeugdzorg en daarvoor beschikbare budgetten matchen

Prognoses, inkoop en budgetten

De tabel hierna (Productieontwikkeling 2011) geeft inzicht in de ontwikkeling van de ingekochte jeugdzorg in uren en dagen. In 2011 is het totale budget voor de inkoop van jeugdzorg 4% lager dan dat van 2010. Binnen die beperking is het gelukt om alle benodigde zorg in te kopen.

	Inkoop 2010	Inkoop 2011	Voorlopige realisatiecijfers 2011	Realisatie t.o.v. inkoop 2011
Ambulant (in uren)	246.427	249.491	236.956	95%
Pleegzorg (in dagen)	601.935	622.280	604.137	97%
Deeltijd (in dagen)	152.072	143.916	147.953	103%
Verblijf (in dagen)	399.320	371.403	366.789	99%
Observatiediagnostiek (in uren)	9.044	9.168	9.801	107%

Tabel: productieontwikkeling 2010 - 2011

07.B.3 Het stelsel voor jeugdhulp en jeugdzorg is in balans

In 2010 zagen we voor het eerst een stabiele lijn ontstaan, deze heeft zich in 2011 voortgezet. De sector lijkt in control te komen waarmee het stelsel in balans lijkt te komen.

Als de komende periode het voorliggend veld (gemeenten, CJG's, maatschappelijk werk, scholen) de preventieve zorg nog beter oppakt en Bureau Jeugdzorg eenduidiger terugverwijst, kan de wachtlijst stabiel blijven of zelfs afnemen, ondanks de beperkte middelen. Om deze ontwikkeling te stimuleren heeft de provincie in 2010 de regeling "intensivering lokaal hulpaanbod" ontwikkeld, waardoor gemeenten in 2011 en 2012 extra middelen hebben om het preventief hulpaanbod te verbeteren. In 2011 zijn gemeenten hiermee gestart, in 2012 zal de grote slag plaatsvinden.

Heeft het gekost wat het mocht kosten?

Bedragen x € 1.000 (exploitatie)	Begr.oorspr. 2011	a.Begr.na wijz. 2011	b.Realisatie 2011	Vershil a-b
Lasten	194.633	208.616	208.824	-207
Herkomst middelen				Vershil b-a
EU	0	0	0	0
Rijk	177.045	191.350	196.554	5.205
Overige programmabaten	0	0	0	0
Baten	177.045	191.350	196.554	5.205
Saldo lasten en baten	-17.589	-17.267	-12.270	4.997
Bijdr.res.regionale structuurversterking	4.463	6.213	3.560	-2.652
Bijdrage uit alg. middelen	13.126	11.054	8.709	-2.345
Formatieinzet in fte		Begr.2011 23,9	Rek..2011 22,1	

07.B.6 Voortijdig schoolverlaten wordt teruggedrongen

Het aantal jeugdigen dat de school verlaat zonder startkwalificatie daalt

In de vorige bestuursperiode heeft de Provincie afgesproken scholen te ondersteunen bij het terugdringen van voortijdig schoolverlaten. Het aantal voortijdige schoolverlaters is in Brabant met 23,4% gedaald ten opzichte van het indexjaar. Dit is in lijn met de landelijke trend. Het ministerie heeft aangegeven dat er bovendien sprake is van een meefout. Gecorrigeerd voor deze meefout is de verwachting van het ministerie dat de doelstellingen zijn gehaald. Dit programma is conform afspraken in 2011 afgesloten.

Toelichting van de afwijkingen van de lasten t.o.v. de begroting

Afwijking lasten t.o.v. begroting na wijziging	x € 1.000
<i>Onderbesteding</i>	
a. samen investeren jeugd en gezin	2.386
b. lokaal hulpaanbod	988
c. versterking bureau jeugdzorg	371
d. algemeen jeugdbeleid	369
e. samen investeren deltaplan voortijdig schoolverlaten	267
f. voorkoming schooluitval	138
g. stimuleringsregeling educatie	123
h. Diverse budgetten (dit betreffen diverse onderbestedingen cq overschrijdingen lager dan € 1 ton)	356
<i>Overschrijding</i>	
i. geïndiceerde jeugdzorg	- 5.205
Totaal afwijking lasten	-207

Toelichting van de afwijkingen van de baten t.o.v. de begroting

Afwijking baten t.o.v. begroting na wijziging	x € 1.000
Uitkering Wet op de Jeugdzorg	- 5.205
Totaal afwijking baten	- 5.205

a. samen investeren jeugd en gezin

Uit de jaarverantwoording 2011 van de B5-gemeenten is gebleken, dat diverse projecten zijn vertraagd. De projecten lopen door binnen de afgesproken termijn (31 december 2013). De kosten lopen via de reserve Regionale structuurversterking en komen in 2012 en 2013 tot besteding.

b. lokaal hulpaanbod

Voor de periode 2011 en 2012 is € 8 miljoen subsidie verstrekt aan de regio's met als doel het lokaal hulpaanbod te versterken en daarmee de vraag naar dure, geïndiceerde jeugdzorg te verlagen. De realisatie van de prestaties is in 2011 lager uitgevallen dan geraamd. De oorzaak is het later starten met de activiteiten en het feit dat gemeenten met voor hen nieuwe partijen zaken moet doen. Middelen en prestatie schuiven door naar 2012.

c. versterking Bureau Jeugdzorg

In 2010 is het meerjarige project RESET van Bureau Jeugdzorg afgerond. Dit project had als doel de administratieve organisatie en bedrijfsvoering te verbeteren. In 2011 heeft de financiële afwikkeling van dit project tot een positief saldo van € 371.000 geleid.

d. algemeen jeugdbeleid

De onderbesteding van € 369.000 betreft voor € 176.000 de financiële afwikkeling van het hiervoor genoemde project RESET. Daarnaast zijn de begrote uitgaven voor de transitie in 2011 lager uitgevallen dan verwacht. Zo was in het kader van de transitie de opzet van een social community bedacht. Uiteindelijk is er voor gekozen om aan te sluiten bij Plein Overheid, wat een besparing opleverde.

e. samen investeren deltaplan voortijdig schoolverlaten

Uit de jaarverantwoording 2011 van de B5-gemeenten is gebleken, dat diverse projecten zijn vertraagd. De projecten lopen door. De kosten lopen via de reserve Regionale structuurversterking en komen in 2012 en 2013 tot besteding.

f. voorkoming schooluitval

De geplande doelen om jeugdzorg in en om de school uit te voeren zijn gerealiseerd. Hiervoor bleek minder geld nodig te zijn dan oorspronkelijk werd gedacht.

g. stimuleringsregeling educatie

Op deze begrotingspost is vanaf 2010 geen budget beschikbaar. Deze onderschrijding wordt geheel veroorzaakt door positieve afwikkelingsverschillen van subsidies uit de vorige bestuursperiode.

i. geïndiceerde jeugdzorg

De gerealiseerde uitgaven in 2011 zijn conform verwachting. De geïndiceerde jeugdzorg wordt bekostigd door het Rijk (de baten zijn hierdoor gelijk aan de lasten). Na het vaststellen van de begroting 2011 heeft het Rijk de overheidsbijdrage voor arbeidsvoorwaarden (OVA) 2010 bekendgemaakt. De doeluitkering werd hierdoor verhoogd ten opzichte van de eerste begroting, die was gebaseerd op prijsniveau 2009. Bij Bestuursrapportage-II zijn hierop de begrote lasten voor 2011 aangepast naar € 191 miljoen.

Bij de definitieve vaststelling van de doeluitkering Jeugdzorg in december 2011, verhoogde het Rijk de rijksuitkering nogmaals. De verhoging bestond onder andere uit de indexering van de arbeidsvoorwaardenontwikkeling (OVA) 2011 en extra bijdrage justitiële kosten aan Bureau Jeugdzorg. De extra middelen van het Rijk zijn betaald aan Bureau Jeugdzorg en de zorgaanbieders. De begroting kon hierop niet worden aangepast. Een deel van de extra middelen justitiële activiteiten Bureau Jeugdzorg wordt, op basis van afspraken met het Rijk, pas in 2012 en 2013 vergoed.

Toelichting Bijdragen uit reserves en transitoria

Reserve Regionale structuurversterking

Deze reserve is bedoeld voor lasten gekoppeld aan Samen Investeren, wat in bovenstaand kopje wordt toegelicht (kopje a. en e.)

Een overzicht van de reserves is opgenomen in bijlage 4 van de jaarstukken 2011.

Toelichting transitorische post

Met het uitvoeringsprogramma Jeugd 2011 "Puzzelen voor gevorderden" is besloten om 6 miljoen aan vooruit ontvangen middelen van het Rijk in te zetten. Het uiteindelijke bedrag, dat van het vooruitontvangen bedrag van het Rijk is besteed, is € 4,3 miljoen. Dit laat zich verklaren door de hogere bijdragen van het Rijk (zie i), een lagere afwikkeling van subsidies aan Bureau Jeugdzorg en zorgaanbieders van 2010 en de bijgeschreven rente 2011. Hiermee wordt het saldo van de transitorische post Jeugdhulpverlening op 31 december 2011 circa € 5,7 miljoen.

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

Te bereiken maatschappelijk effect (vastgelegd in de begroting 2011)

07.C Cultuur

Noord-Brabant kent een bloeiend en boeiend cultureel leven.

Wat is in 2011 gerealiseerd en wat betekent dat voor 2012 en verder?

In 2007 en 2010 is de Brabantse Cultuurparticipatie Monitor uitgevoerd. Deze monitor geeft inzicht in de doelstellingen van het cultuurbeleid van de provincie. Deze monitor vindt niet jaarlijks plaats. Enkele opvallende uitkomsten uit 2010 geven aan dat:

- Vier op de vijf Brabanders van mening is dat Brabant een levendige cultuur heeft.
- Door de jaren heen meer Brabanders van mening zijn dat de provincie veel karakteristieke dorpen en steden kent (van 89% naar 92% in respectievelijk 2007 en 2010).
- In 2007 84% van de Brabanders wel eens een culturele voorstelling of evenement heeft bezocht. In 2010 is dit gestegen tot 91%.
- Het cultuurbereik onder Brabanders lijkt toe te nemen, maar de intensiteit van de cultuurdeelname (de mate waarin zij dit doen) lijkt in 2010 af te nemen.
- Bijna een kwart van de Brabanders (22%) vindt dat er te weinig aanbod in de buurt/regio is (2010)

Wat is in 2011 gedaan om bij te dragen aan een bloeiend en boeiend cultureel leven en wat is er gerealiseerd (zie toelichting):

- Afronden bestuursakkoord Vertrouwen in Brabant. Aansprekende voorbeelden in dit bestuursakkoord zijn de restauratie van monumenten en het programma Schatten van Brabant (beiden uit programma Perspectiefrijk Brabant).
- Voortzetten regulier beleid zoals: wettelijke taken archeologie; podiumkunsten; amateurkunst; cultuureducatie; transities in het culturele domein naar aanleiding van de Agenda van Brabant
- Het voortzetten van het Nationaal Project Nieuwe Hollandse Waterlinie
- Oppakken van nieuwe opgaven naar aanleiding van de eerste tranche investeringsvoorstellen (2018Brabant, Grote Erfgoedcomplexen en Sportplan Brabant 2016 zie programma 11)

Toelichting

Afronden bestuursakkoord Vertrouwen in Brabant (programma Perspectiefrijk Brabant)
Monumenten impuls 1 en 2 en beleidsregel Cultureel Erfgoed:

In de afgelopen bestuursperiode heeft de provincie geïnvesteerd in het realiseren van 224 restauraties. Dit beleid is in 2011 geëvalueerd. Op dit moment zijn nog restauraties in uitvoering; afronding in 2013. Deze impuls richt zich op het bewaren van het erfgoed door middel van restauratie en instandhouding monumenten. Doelstelling: meer ruimtelijke kwaliteit door het inzetten van Brabantse erfgoed voor het vormgeven van de leefomgeving van vandaag en de toekomst.

Schatten van Brabant

Ter afsluiting heeft in februari 2011 een speciale bijeenkomst plaatsgevonden waarin de oogst van Schatten van Brabant is gepresenteerd. Met dit project is o.o. een collectie 'Filmschatten' opgebouwd met werk van en over eigen bodem. Alle Filmschatten vertellen over verschillende facetten van het Brabant van toen en nu en dragen daarmee bij aan het versterken van de identiteit van Brabant.

Voortzetten regulier beleid:

Podiumkunstenplan:

Parallel aan de uitvoering van het Podiumkunstenplan 2009-2012 zijn de voorbereidingen gestart voor het Podiumkunstenplan 2013-2016. Nieuwe uitgangspunten zijn vastgesteld. Mede als gevolg van rijksbezuinigingen, hebben podiumkunst instellingen elkaar opgezocht en het Brabantbod uitgebracht, waarmee de culturele sector en de overheden een gezamenlijke verantwoordelijkheid nemen voor de culturele infrastructuur. De provincie heeft het BrabantBod als vertrekpunt genomen voor de uitgangspunten van het beleid ten aanzien van de culturele infrastructuur in de komende periode 2013-2016.

Amateurkunst en cultuureducatie

De verbinding tussen amateurkunst en cultuureducatie is geïntensiveerd. De marktplaatsen cultuureducatie hebben zich intensiever gericht op buitenschoolse activiteiten door aan te sluiten bij verenigingen/instellingen op het terrein van de amateurkunst (m.n. lokale musea en muziekverenigingen). Deze activiteiten passen in de doelstellingen van het programma Cultuurparticipatie "Cultuur dicht bij mensen 2009-2012", vastgesteld door Gedeputeerde Staten in oktober 2008.

Verbouwing Noordbrabants Museum

De provincie Noord-Brabant ontwikkelt samen met de gemeente 's-Hertogenbosch een nieuw Museumkwartier in 's-Hertogenbosch. De provincie is opdrachtgever voor de verbouwing en uitbreiding van het Noordbrabants Museum. De restauratie van het Paleis, de restauratie en herbestemming van het Waterstraatcomplex met voormalige Statenzaal en de centrale verbindingsgang. Het totaal beschikbare budget is € 26,57 miljoen en een post onvoorzien van € 2,43 miljoen. Het project blijft binnen de begroting. De oplevering van het Waterstraatcomplex (De Griffie) heeft in maart 2011 plaatsgevonden en de eerste gebruikers zijn in het pand getrokken. Begin juli is gestart met de verbouwing van het Paleis, de restauratie van de Statenzaal en de monumentale ruimten op de begane grond van De Griffie. De beheerstructuur voor het complex is uitgewerkt.

Archeologie

In 2008 is de uitvoeringsnotitie Zorgen voor Archeologisch Erfgoed vastgesteld. Conform de daarin geformuleerde voornemens zijn in 2009 twee stimuleringsregelingen in het leven geroepen ter bevordering van het behoud van cultureel erfgoed. Een voor Erfgoedkaarten, de andere voor Depots. Eén jaar na de wijziging van de Monumentenwet (2008) had nog geen 20% van de gemeenten in Noord-Brabant een gemeentelijke archeologiekaart. Door stimulering in de afgelopen 3 jaar heeft – of realiseert in 2012 - 93% van de gemeenten een archeologiekaart. Van de subsidieregeling Innovatie Gemeentelijke Depots Bodemvondsten hebben de gemeenten Bergen op Zoom, Breda, Eindhoven, Helmond en 's-Hertogenbosch gebruik gemaakt om hun depots te vernieuwen. In 2011 werden in totaal 77 archeologische waarnemingen gemeld bij het MAB-burgerloket van de provincie. (MAB: meldpunt archeologische bodemvondsten). In 2011 heeft het Provinciaal Depot Bodemvondsten Noord-Brabant (PDB) zijn nieuwe huisvesting betrokken.

Bibliotheken

De Brabantse basisbibliotheken functioneren als één digitaal systeem waarbij de uitwisseling van materialen en het ontsluiten van content centraal staat. Dit ene systeem bestaat uit meerdere geledingen. De Brabantse basisbibliotheken stappen gefaseerd over op deze gestandaardiseerde systemen.

Eén Brabants tarievenstelsel voor bibliotheektarieven: In 2010 zijn de randvoorwaarden voor één Brabants tariefstelsel vastgesteld. Inmiddels hebben alle Brabantse bibliotheken

zich geconfirmeerd aan dit tariefstelsel. De Brabantse basisbibliotheken stappen gefaseerd over op dit tariefstelsel.

Het voortzetten Nationaal Project Nieuwe Hollandse Waterlinie

In 2011 is het proces rondom de verbreding van de A27 in relatie tot Fort Alena en Nieuwe Hollandse Waterlinie opgestart onder regie van de Provincie. Alle belanghebbende partijen zoals o.a. Rijkswaterstaat, Gemeenten, Brabants Landschap en Provincie werken hier samen. In 2011 is de Nieuwe Hollandse Waterlinie opgenomen op de Voorlopige Lijst UNESCO Werelderfgoed. (UNESCO: United Nations Educational Scientific and Cultural Organisation). Een plaats op de Voorlopige Lijst betekent dat het

Rijk en de betrokken overheden, eigenaars en beheerders starten met de voorbereiding om deze erfgoederen de komende vijftien jaar te nomineren voor de Werelderfgoedlijst. Criteria daarbij zijn uitzonderlijke universele waarden, draagkracht en draagvlak voor de instandhouding. De ambitie van betrokken partijen is om de Nieuwe Hollandse Waterlinie in 2016 te nomineren.

Het uitvoeringsprogramma is in de vorige bestuursperiode gedekt met incidentele middelen. PS hebben bij het bestuursakkoord 2012 - 2015 wederom middelen (in totaal € 2 mln voor vier jaar) beschikbaar gesteld voor de Nieuwe Hollandse Waterlinie.

Hebben we daarvoor gedaan wat we wilden doen?

Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011	Indicator	Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?
07.C.1 Autonom Versterking van (actieve en passieve) cultuurparticipatie (publieksbereik) Meer 'genieters': zoveel mogelijk inwoners van Noord-Brabant laten genieten en profiteren van cultuur	% van de Brabanders dat aan één van de receptieve cultuuractiviteiten heeft deelgenomen.	In 2010: 91% *
	Actieve cultuurdeelname % van de Brabanders (min 2x):	In 2010 : 53% *
	Aantal bezoekers Brabantse musea per jaar	Begrote aantal in 2011 1,6 miljoen Werkelijk aantal in 2011 1,3 miljoen. Deze afwijking wordt met name veroorzaakt dat enkele musea in 2011 de deuren hebben gesloten en doordat het NoordBrabants museum ruim 8 maanden niet was opengesteld voor publiek door de verbouwing..
07.C.2 Autonom Een compleet, kwalitatief goed en geografisch gespreid aanbod van cultuur (versterken van het culturele aanbod)	Spreiding aanbod: aantal amateurkunst-verenigingen, instellingen en clubs die actief zijn in Noord-Brabant.	In 2010: 4.758 *
- versterken van dynamiek in het Brabantse cultureel leven door in te zetten op de ontwikkeling van talent en kwaliteit;		
- meer actieve participatie: zoveel mogelijk inwoners van Noord-Brabant de kans geven zelf cultuur te maken	Diversiteit van het aanbod:	

Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011	Indicator	Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?
	In 2009 vindt 62% van de Brabanders dat Nbr. een zeer divers cultuuraanbod kent.	In 2010 vinden 72% van de Brabanders het Cultuuraanbod divers. Daarvan typeren 39% van de Brabanders het culturele leven in Brabant als vernieuwend en vooruitstrevend. *
	Cultureel aanbod: In 2009 zijn in Noord-Brabant 44 theaters, 140 musea, 15 bioscopen en 5 filmhuizen	In 2010: 44 theaters, 134 musea, 16 bioscopen en 16 filmhuizen *
	Aantal (mede) door de provincie gesubsidieerde instellingen voor podiumkunsten	Begrote prestatie 2011: 25 Werkelijk 27 Hoofdpijnen voor beleid en subsidie regeling 2013 – 2016 vastgesteld in lijn met het BrabantBod
	Aantal nieuwe producties podiumkunsten en film met provinciale ondersteuning	Begrote prestatie 2011: 40 Werkelijk 40
	Aantal gemeenten dat in marktplaats participeert (cultuur en onderwijs)	Begrote percentage in 2011: 90% Werkelijk 51 van de 67 gemeentes (76%) in 2011.
	Het aantal Brabantse digitale bibliotheken – aantal stelsels voor bibliotheektarieven	Het laten aansluiten van de Brabantse digitale bibliotheek op een landelijk systeem is van groot belang. Brabant staat startklaar voor de implementatie, maar er wordt gewacht op de landelijke start van de digitale bibliotheek. Eén nieuw Brabants tariefstelsel is ontwikkeld en in 2011 geïmplementeerd.
07.C.3 Autonoom/Wettelijk Versterking van de Brabantse identiteit betere staat van onderhoud erfgoed: duurzame instandhouding van de Brabantse schatten uit het verleden	Aantal restauraties van monumenten	Streefwaarde in 2011: 45 In de begrotingscijfers van 2011 is bovenstaande streefwaarde opgenomen van 45 gerestaureerde monumenten. Deze streefwaarde komt voort uit de monumenten impuls 1 en 2 en is geen cumulatief gegeven. Over de afgelopen bestuursperiode is de totale raming 93 restauraties.. In totaal zijn begin 2012 48 monumenten gereed, gesubsidieerd uit de monumenten impuls 1 en 2 en zijn er nog 39 in restauratie. Verder zijn in het kader van de beleidsregel cultureel erfgoed 112 projecten gesubsidieerd en in het kader van Samen investeren zijn er 10 monumenten gereed en nog 15 in restauratie. Totaal gaat het om 224 restauratie projecten.
meer ruimtelijke kwaliteit: het Brabantse erfgoed en beeldende kunst inzetten voor het vormgeven van de leefomgeving van vandaag en de toekomst		

Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011	Indicator	Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?
het verleden meer verbinden aan de actualiteit: Brabanders laten zien dat ze meer met hun verleden hebben dan ze denken	Aantal publieksactiviteiten per jaar onder de vlag van Schatten van Brabant	Begrote prestatie 2011: 10 Voor het project Schatten van Brabant zijn in 2010 activiteiten opgestart waarvan er 7 een uitloop hadden in 2011 en in dit jaar zijn afgerond. 2011 was het laatste jaar van Schatten van Brabant.
	Handhaven waarderingscijfers voor tv radio en internet van Omroep Brabant	Streefwaarde in 2011: handhaven 2010 Werkelijk: De waardering voor Omroep Brabant is in 2010: Tv: 7,3 ; Radio: 7,2 en Internet: 7,0. De vorige meting van de waardering is gedaan in 2006 TV: 7,0; Radio 7,2 en Internet 7,0 In het jaar 2011 is geen waarderingsonderzoek uitgevoerd. In 2012 zal dit wel plaats vinden.
07.C.4 Autonoom Vergroten van de deelname aan sport	zie hoofdstuk 11 Investeringsagenda	
Brabant Culturele Hoofdstad 2018	zie hoofdstuk 11 Investeringsagenda	

(*bron De Brabantse Cultuurparticipatie Monitor 2010)

Toelichting

De Cultuurparticipatiemonitor dateert van 2010. In 2012 vindt een nieuwe monitor plaats.

Er zijn geen signalen dat voor het tussenliggende jaar 2011, de resultaten significant afwijken ten opzichte van resultaten uit de cultuurmonitor 2010.

Heeft het gekost wat het mocht kosten?

Bedragen x € 1.000 (exploitatie)	Begr.oorspr. 2011	a.Begr.na wijz. 2011	b.Realisatie 2011	Verschil a-b
Lasten	66.140	74.631	69.587	5.044
Herkomst middelen				Verschil b-a
EU	0	0	0	0
Rijk	0	0	215	215
Overige programmabaten	466	466	433	-33
Baten	466	466	648	183
Saldo lasten en baten	-65.674	-74.166	-68.939	5.226

Bedragen x € 1.000 (exploitatie)	Begr.oorspr. 2011	a.Begr.na wijz. 2011	b.Realisatie 2011	Verschil a-b
Bijdr.res.instandhouding onroerend erfgoed	11.128	11.128	10.187	-941
Bijdr.reserve Brabant 2050	2.621	1.891	1.703	-188
Bijdr.res.regionale structuurversterking	2.901	9.012	2.561	-6.451
Bijdrage uit alg. middelen	49.024	52.134	54.488	2.354
Bedragen x € 1.000 (investeringen)	Raming VJN 2011	Raming NJN 2011	Jaarrek. 2011	verschil
Verbouwing Noordbrabants Museum	11.447	11.447	10.903	-544
Formatieinzet in fte		Begr.2011 34,2	Rek..2011 40,3	

Toelichting van de afwijkingen van de lasten t.o.v. de begroting

Afwijking lasten t.o.v. begroting na wijziging x € 1.000

Onderbesteding

Budgetten Cultuurhistorie

a. Samen Investeren	
Herstr.fysieke infrastructuur B5	6.451
b.Instandhouding onr. Erfgoed (monumenten)	941
c. Diverse budgetten (dit betreffen diverse onderbestedingen cq overschrijdingen lager dan € 1 ton)	200

Overschrijding

Budgetten kunsten

d. Cultuurinstellingen	- 1.423
e. Professionele podiumkunsten	- 671
f. Budget sport	- 454

Totaal afwijking lasten 5.044

Algemeen:

In 2008 is voor de duur van de vorige bestuursperiode een aantal extra beleidsprestaties afgesproken met PS, voor een omvang van ongeveer € 2,5 mln per jaar. Met PS is destijds afgesproken de begroting niet aan te passen in de verwachting dat de middelen voor deze extra prestaties binnen het programma Jeugd, Cultuur en Samenleving gevonden zouden kunnen worden. 2011 is het laatste jaar dat deze afspraak voor gelegitimeerde overschrijding geldt.(overpragmmering)

a. Samen Investeren:

Uit de jaarverantwoording 2011 van de B5-gemeenten is gebleken, dat diverse projecten zijn vertraagd en één project is ingetrokken. Hierdoor is in 2011 minder uitgegeven dan begroot. De einddatum voor alle projecten staat op 31 december 2013.

b. Instandhouding onroerend Erfgoed (monumentenimpuls I en II):

Van de ruim € 11 mln is in 2011 ruim € 10 mln gerealiseerd. Voor deze regeling geldt dat in 2013 alles moet zijn afgerond. In 2011 zijn enkele projecten niet doorgegaan/ingetrokken omdat ze niet binnen de gestelde termijnen zijn gestart.

d. Cultuurinstellingen:

In 2011 hebben cultuurinstellingen extra middelen beschikbaar gesteld gekregen voor extra beleidsprestaties (conform PS besluit najaarsnota 2008) om een bijzondere impuls te geven aan archeologie, beeldende kunst en vormgeving, cultuureducatie, kunsten, informatie en promotie, kennis en innovatie (zie toelichting Algemeen)

e. Professionele podiumkunsten:

Aan professionele podiumkunsten is deze bestuursperiode een impuls gegeven (extra subsidies) waarvoor de dekking binnen programma Jeugd, Cultuur en Samenleving is gevonden. (zie toelichting Algemeen).

f. Sport:

Gelegitimeerde overschrijding vanwege extra impuls (zie toelichting Algemeen) op het gebied van sport (topsport evenementen, breedte sport en talentenfonds). Vanaf 2012 loopt sport via de Investeringsagenda (zie hoofdstuk 11)

Toelichting Bijdragen uit reserves:

Reserve instandhouding monumenten

Voor de reserve instandhouding monumenten (restauratie van monumenten) was € 0,9 mln meer geraamd dan nodig (zie toelichting b.).

Algemene Reserve component regionale structuurversterking

Deze reserve is bedoeld voor lasten gekoppeld aan Samen Investeren, wat in bovenstaand kopje wordt toegelicht (zie kopje a).

Een overzicht van de reserves is opgenomen in bijlage 4 van de jaarstukken 2011.

Toelichting gerealiseerde investeringen i.r.t. de raming

De realisatie op de uitgaven van het noordbrabants museum, laat een onderbesteding zien van ruim € 5 ton. De besteding loopt wat achter ten opzichte van de raming van € 11,4 mln in 2011. Dit wordt in 2012 besteed en het project blijft binnen de begroting (€ 29 mln). De statencommissie CS wordt hierover periodiek geïnformeerd.

07.04 Sociale en culturele ontwikkeling

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

Toelichting

Deze productgroep is gericht op activiteiten die ondersteunend zijn aan de andere productgroepen van het programma 07 Jeugd, Cultuur en Samenleving. Te denken valt daarbij aan communicatie, onderzoek en advies. De maatschappelijke doelen en beleidsprestaties waaraan deze hebben bijgedragen staan verwoord onder de overige drie productgroepen binnen dit programma. Taken die binnen deze ondersteunende productgroep vallen zijn onder andere het programmamanagement van Perspectiefrijk

Brabant en de doorontwikkeling van de kennisfunctie. Dit laatste in de vorm van stroomlijnen en verbeteren van monitoringsactiviteiten, het beter toegankelijk maken van gegevens en het toepassen van opgedane kennis. Ten slotte is met een structurele subsidie aan het PON, het onderzoek- en adviesorgaan van Noord-Brabant, een groot aantal onderzoeks- en adviesactiviteiten uitgevoerd ter ondersteuning van de ontwikkeling, uitvoering en evaluatie van provinciaal beleid.

Heeft het gekost wat het mocht kosten?

Bedragen x € 1.000 (exploitatie)	Begr.oorspr. 2011	a.Begr.na wijz. 2011	b.Realisatie 2011	Verschil a-b
Lasten	7.533	3.856	3.351	505
Herkomst middelen				Verschil b-a
EU	0	0	0	0
Rijk	0	0	0	0
Overige programmabaten	0	0	0	0
Baten	0	0	0	0
Saldo lasten en baten	-7.533	-3.856	-3.351	505
Bijdrage uit alg. middelen	7.533	3.856	3.351	-505
Formatieinzet in fte		Begr.2011 5,0	Rek..2011 5,0	

Toelichting van de afwijkingen van de lasten t.o.v. de begroting

Afwijking lasten t.o.v. begroting na wijziging	x € 1.000
--	-----------

Onderbesteding

a. steunfuncties	339
b. dit betreffen diverse onderbestedingen cq overschrijdingen lager dan € 1 ton	166
Totaal afwijking lasten	505

a. steunfuncties

Deze post is bedoeld voor het stimuleren van de marktwerking (aanbesteding van opdrachten in de markt). Er is voor ruim € 3 ton minder aanbesteed dan vooraf geraamd (raming € 1,3 mln).

Apparaatskosten programma jeugd, cultuur en samenleving

De kosten van de bedrijfsvoering (zie paragraaf bedrijfsvoering) worden als apparaatskosten aan de programma's toegedeeld op basis van de formatie-inzet uitgedrukt in fte per programma. Bij de begroting 2011 kwamen de apparaatskosten uit op € 13.416.000 bij een fte-aantal van 104,0.

Van de gerealiseerde apparaatskosten is € 13.875.000 toegedeeld aan programma jeugd, cultuur en samenleving op basis van 107,8 fte voor dit programma. Het verschil in toegerekende apparaatskosten bedraagt € 459.000 t.o.v. de begroting. De hogere gerealiseerde apparaatskosten zijn het gevolg van meer eigen personeelsinzet bij dit programma.

Ruimtelijke ontwikkeling

Algemeen	184
08.01 Ruimtelijke ontwikkeling	186

Programma 08 Ruimtelijke ontwikkeling

Portefeuillehouder:

Y.C.M.G. de Boer

Doelstelling

Met de uitvoering van deze kerntaak richten we ons op het stimuleren en borgen van een zorgvuldig ruimtegebruik in Nood-Brabant. We vullen dit in op de volgende manieren:

- ontwikkelen: thematische opgaven in een gebied in samenhang oppakken;
- ordenen: definiëren van de provinciale ruimtelijke structuur;
- beschermen: het beschermen van gebiedswaarden met een provinciaal belang;
- regionaal samenwerken: borgen van de noodzaak tot afstemming van lokale ingrepen;
- stimuleren: door kennisoverdracht, communicatie en overleg.

Algemeen beeld

De provincie heeft in de structuurvisie RO zorgvuldig ruimtegebruik en ruimtelijke kwaliteit als basis- principes gedefinieerd. In een continu proces werken we hieraan samen met onze partners. Zo maken we ieder jaar programmeringsafspraken in de RRO's (Regionale Ruimtelijke Overleggen). Daarnaast hebben wij aanzienlijke voortgang gemaakt in de ontwikkeling van de gebiedsopgaven van de Structuurvisie. Tevens houden we toezicht op de gemeenten middels de Verordening Ruimte. En het Brabants Expertisecentrum Ruimtelijke Kwaliteit (BERK) is in het leven geroepen.

Resultaten 2011

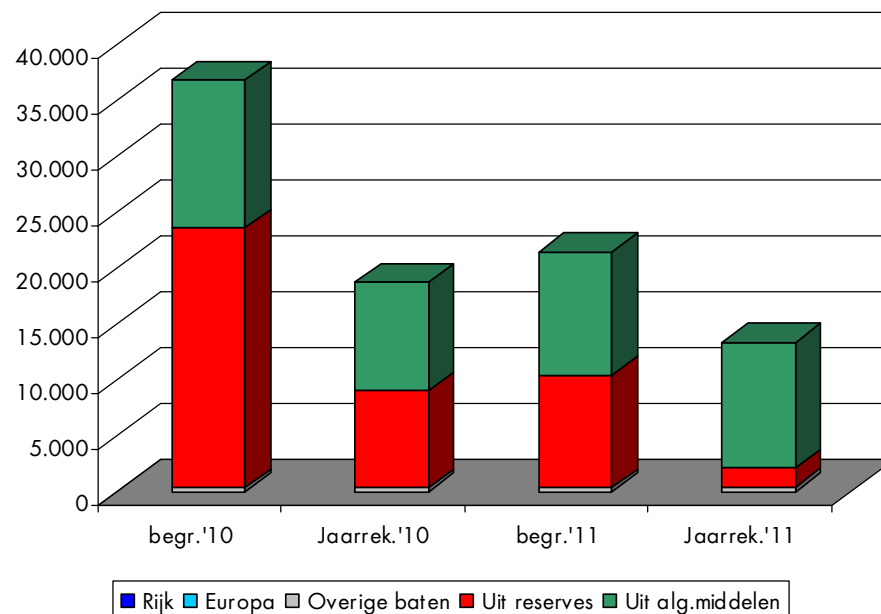
- De Verordening Ruimte werd in de praktijk gebracht. Daarmee gaven we invulling aan de nieuwe rol, wat onder meer tot uitdrukking kwam in reactieve aanwijzingen. Gelet op onze nieuwe rol is dit een positief signaal; daarnaast ondernamen we actie aan de voorkant om gemeenten te leren omgaan met de verordening.
- We operationaliseerden de structuurvisie.
- Coördinatie gebiedsopgaven (**UA8/39**) werd ter hand genomen. Verkenningen en preverkenningen werden uitgevoerd.
- Borging ruimtelijke kwaliteit: Mooi Brabant werd afgerond, de doelstellingen worden gecontinueerd in Mijn Mooi Brabant. BERK werd in het leven geroepen.
- Vlaams Nederlandse Delta (**UA7**). Samenwerkingsovereenkomst is in december getekend.

08 Ruimtelijke ontwikkeling

Bedragen x € 1.000

	Begroting 2011 oorspronkelijk	Begroting 2011 na wijziging	Jaarrek. 2011 realisatie	Vershil begr-realizatie
<u>Lasten</u>				
Programmalasten	34.819	12.068	2.983	9.085
Apparaatskosten	9.431	9.431	10.385	-954
totaal	44.249	21.498	13.368	8.130
<u>Baten</u>				
Rijk	0	0	0	0
Europa	0	0	0	0
Overige programmabaten	5	350	419	69
<u>Dekking verschil lasten en baten</u>				
Dekking uit reserves	33.735	10.087	1.711	-8.376
Dekking uit alg.middelen	10.510	11.061	11.238	177
totaal	44.249	21.498	13.368	-8.130
Formatieinzet (in fte)		73,1	80,7	
Waarvan indirect (in fte):		9,1	37,3	

Middeleninzet programma Ruimtelijke ontwikkeling
bekostiging van de lasten (bedragen x € 1.000)

08.01 Ruimtelijke ontwikkeling

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

Te bereiken maatschappelijk effect (vastgelegd in de begroting 2011)

8.A.1 Zorgvuldig ruimtegebruik

Wat is in 2011 gerealiseerd en wat betekent dat voor 2012 en verder?

Verordening ruimte
In 2011 is de (integrale) Verordening ruimte Noord-Brabant in werking getreden. Deze verordening is gebaseerd op het beleid uit de Structuurvisie RO en is leidend bij het houden van toezicht op gemeentelijke plannen. De provincie reageert op de aangeboden gemeentelijke plannen, van voorontwerp tot vastgesteld plan. Daarbij worden de wettelijke instrumenten (vooroverleg, zienswijze en reactieve aanwijzing) ingezet voor zover dat vanuit provinciaal belang nodig is. Bij het toezicht wordt tevens bezien of is voldaan aan verplichtingen die uit een initiatief voortkomen (bijv. natuurcompensatie). Eind 2011 is een (beleidsarme) wijziging van de verordening in procedure gebracht, gericht op het herstel van fouten en onduidelijkheden. Vanwege de vaststelling van het koersdocument Transitie stad en platteland wordt in 2012 een beleidsrijke wijziging van de verordening voorbereid. Daarnaast vindt in 2012 een evaluatie plaats van (de inzet van) het instrument verordening en wordt de monitor Verordening ruimte geïmplementeerd **(UA6)**.
In de RRO's (Regionale Ruimtelijke Overleggen) worden jaarlijks afspraken gemaakt over programma's voor wonen en werken. In dat kader wordt bezien wat de ruimtelijke mogelijkheden zijn voor woningbouw binnen het bestaande stedelijke gebied en wordt daarover de ambitie bepaald. Ook de herstructurering van verouderde bedrijventerreinen en de structurele leegstand wordt betrokken bij de afspraken over de ontwikkeling van bedrijventerreinen. Met alle gemeenten is afgesproken dat het Gronduitgifteprotocol wordt toegepast. Bij de beoordeling van gemeentelijke plannen wordt getoetst aan de zogenaamde SER-ladder.

Hebben we daarvoor gedaan wat we wilden doen?

<i>Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011</i>	<i>Indicator</i>	<i>Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?</i>
08.A.1 Autonom/wettelijk Gebiedsontwikkeling	Brabantse Wal Oostelijke Langstraat Groene Woud Levende Beerze Brainport oost Grenscorridor N69 Waterpo(o)rt De Peel	

Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011	Indicator	Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?
Programma Mooi Brabant: saneren van lelijk Brabant		Het programma Mooi Brabant is eind 2011 in zijn geheel afgerond
- Saneren MOB-complexen (MOB: Mobilisatiecomplexen)	- Aantal terreinen	Begrote prestatie 2011: 3. Bij bestuursrapportage I is de prestatie bijgesteld van 3 in 2011 naar 2. Ja, uiteindelijk zijn er in 2011 toch 3 MOB-complexen gerealiseerd en is voldaan aan de opgave in het begin van de bestuursperiode van het saneren en het teruggeven van 13 van deze terreinen aan de natuur
- Mijn Mooi Brabant	- Aantal locaties	Begrote prestatie 2011: 3. Bij bestuursrapportage I is de prestatie bijgesteld van 3 in 2011 naar 5. Ja, er zijn 5 locaties gerealiseerd. Dit betekent dat op het einde van de bestuursperiode in 2011, de voorgenomen 6 locaties zijn gerealiseerd

Toelichting

Gebiedsontwikkeling (UA8)

In 2011 heeft de provincie met betrokken partners verdere stappen gezet in de negen gebiedsopgaven van de Structuurvisie Ruimtelijke Ordening (PS okt 2010). Voor de gebiedsopgaven Waterpoort, Het Groene Woud, Brabantse Wal en Peelhorst zijn pre-verkenningen verricht. Deze gebiedsopgaven bevinden zich nu in de verkenningfase. In Het Groene Woud, Brabantse Wal en Peelhorst ligt een sterke relatie met Landschappen van Allure (zie programma 11 productgroep 11.02). In de gebiedsopgave De Levende Beerze maken provincie en partners nadere afspraken over de vervolgaanpak, naar aanleiding van het schrappen van de Robuuste Verbindingen in het regeerakkoord. Deze gebiedsopgave wordt een van de voorlopers in de nieuwe aanpak van het landelijk gebied (transitie stad en platteland).

De gebiedsopgaven Brainport-Oost, Grenscorridor N69 en Oostelijke Langstraat bevinden zich in de planfase.

In 2011 zijn nadere inhoudelijke afspraken met partners gemaakt (o.a. vaststelling PS Structuurvisie deel D Brainport-Oost incl. plan MER Noordoostcorridor en MEROS) (MER Milieueffectrapportage). Tevens zijn stappen gezet in de financieringsaanpak van deze gebiedsopgaven in de vorm van reserveringen uit het budget van het bestuursakkoord van € 40 miljoen. De gebiedsopgave As N65 is eind 2011 een volgende fase ingegaan, nu het Rijk een bijdrage van € 55 miljoen heeft toegezegd en er nadere afspraken gemaakt

kunnen worden over zowel de inhoud als de financiering van deze opgave (Rijk, provincie, gemeenten, andere partners).

In alle gebiedsopgaven wordt ingespeeld op het nieuwe beleid conform 'De transitie van stad en platteland -een nieuwe koers' (PS dec. 2011), zowel qua inhoud, aanpak als externe organisatie.

Ruimtelijke kwaliteit (UA10)

Ruimtelijke kwaliteit is in het nieuwe bestuursakkoord een van de speerpunten van beleid geworden. Op basis hiervan is een werkvorm in het leven geroepen die het Brabants Expertisecentrum Ruimtelijke Kwaliteit (BERK) wordt genoemd. Het is een leerwerkplaats voor interne mensen met een focus op ruimtelijke kwaliteit gekoppeld aan concrete projecten.

Samenwerkingsovereenkomst Vlaams Nederlandse Delta (UA7)

Met speerpunt 7 is voortvarend van start gegaan en heeft geresulteerd in een samenwerkingsovereenkomst die in december 2011 is ondertekend. Deze samenwerkingsovereenkomst is de opvolger van het samenwerking Rijn Schelde Delta. De nieuwe samenwerking heeft de vorm van een 'lichte netwerkstructuur', waarin de deelnemende provincies elk hun verantwoordelijkheid nemen om middelen en vooral mensen in te zetten voor de Vlaams-Nederlandse samenwerking. Het doel is onder meer om projecten te faciliteren, grensoverschrijdende initiatieven te nemen en overleg te organiseren rond de havens in de Vlaams-Nederlandse regio. De nieuwe

samenwerkingsvorm is op 1 januari 2012 van start gegaan onder voorzitterschap van dhr. W. v.d. Donk.

Heeft het gekost wat het mocht kosten?

Bedragen x € 1.000 (exploitatie)	Begr.oorspr. 2011	a.Begr.na wijz. 2011	b.Realisatie 2011	Vershil a-b
Lasten	34.819	12.068	2.983	9.085
Herkomst middelen				Vershil b-a
EU	0	0	0	0
Rijk	0	0	0	0
Overige programmabaten	5	350	419	69
Baten	5	350	419	69
Saldo lasten en baten	-34.814	-11.718	-2.564	9.154
Bijdr.uit res.regionale structuurversterking	31.748	9.047	708	-8.339
Bijdr.reserve Brabant 2050	1.987	1.040	1.003	-37
Bijdrage uit alg. middelen	1.079	1.631	853	-777
Formatieinzet in fte		Begr.2011 64,0	Rek..2011 43,4	

ToelichtingTToelichting van de afwijkingen van de lasten t.o.v. de begroting

Afwijking lasten t.o.v. begroting na wijziging	x € 1.000
<i>Onderbesteding</i>	
- samen investeren: spoorzones	8.339
- brainport avenue	450
- diverse	296

Overschrijding

-

-

Totaal afwijking lasten

9.085

Samen investeren: Spoorzones

Er is een onderbesteding van in totaal € 8,3 mln. Uit de jaarverantwoording van de B5 steden bleek dat voor het project 'Herontwikkeling westelijk deel spoorzone' in Tilburg, als gevolg van het minder aankopen binnen het oorspronkelijke verwervingsgebied en het als gevolg daarvan ook het vervallen van één ontsluiting binnen het projectgebied, € 2 mln minder is gerealiseerd. Daarnaast hebben er in het project 'Centrumplanfase 2' te Helmond in 2011 nauwelijks verwervingen plaatsgevonden in afwachting van de Benefit Sharing overeenkomst en de uitwerking van de raamovereenkomst met coöperatie Woonpartners (€ 3 mln.). Ook heeft de aanbesteding van het project 'Verkeersbrug Ponte Palazzo' te 's-Hertogenbosch vertraging opgelopen. Hierdoor verschuiven € 1,7 mln. aan uitgaven naar 2012. Ook is de liquiditeitsplanning van het project Strijp S in Eindhoven gewijzigd. Het project ligt volgens de gemeente Eindhoven nog wel op schema.

Brainport avenue

De gemeente Veldhoven heeft in 2011 niet voldaan aan de betaalvoorwaarde om de eerste voorschotbetaling van € 0,45 mln. betreffende de in 2010 verzonden beschikking te ontvangen. De gemeente heeft aangegeven deze achterstand in 2012 in te lopen.

Toelichting Bijdragen uit reserves*Reserve Brabant 2050*

De onttrekking aan de reserve Brabant 2050 is € 37 duizend lager dan begroot vanwege lagere kosten. Deze middelen zijn niet meer nodig. De reserve Brabant 2050 is in 1997 ingesteld als spaarfonds voor majeure en vernieuwende projecten. De reserve 2050 wordt opgeheven.

Reserve regionale structuurversterking

De lagere onttrekking van € 8,3 mln. dan geraamd is het gevolg van de lagere realisatie van de projecten Samen investeren spoorzones. De middelen in deze reserve zijn beschikbaar ten behoeve van de uitvoer van de programma's "Samen investeren in Brabant(Stad)" en Samen investeren in West-Brabant.

Een overzicht van de reserves is opgenomen in bijlage 4 van de jaarstukken 2011.

Apparaatskosten programma ruimtelijke ontwikkeling

De kosten van de bedrijfsvoering (zie paragraaf bedrijfsvoering) worden als apparaatskosten aan de programma's toegedeeld op basis van de formatie-inzet uitgedrukt in fte per programma. Bij de begroting 2011 kwamen de apparaatskosten uit op € 9.431.000 bij een fte-aantal van 73,1.

Van de gerealiseerde apparaatskosten is € 10.385.000 toegedeeld aan programma ruimtelijke ontwikkeling op basis van 80,7 fte voor dit programma. Het verschil in toegerekende apparaatskosten bedraagt € 954.000 t.o.v. de begroting. De hogere gerealiseerde apparaatskosten zijn het gevolg van meer eigen personeelsinzet bij dit programma.

Revitalisering landelijk gebied

Algemeen	192
09.01 Zonering Landelijk Gebied	193
09.02 Creëren van nieuwe landschappen	198
09.90 Regievoering	200

Programma 09 Revitalisering landelijk gebied

Portefeuillehouder: Y.C.M.G. de Boer

Doelstelling

Een vitaal landelijk gebied (de 'achtertuin' van de steden) is enorm belangrijk voor het vestigingsklimaat in onze provincie. De revitalisering voeren we uit binnen het programma Landelijk Gebied **(UA5)**. Binnen dit programma draait het om een beleidsterrein overstijgende aanpak.

Algemeen beeld

De uitvoering in het Programma Landelijk Gebied heeft in 2011 op lager dan gebruikelijk niveau doorgelopen. De belangrijkste reden hiervoor is dat eind 2010 door het rijk is aangegeven dat ten laste van het ILG (Investeringsbudget Landelijk Gebied) geen nieuwe

verplichtingen werden geaccepteerd. Als gevolg hiervan hebben wij eind 2010 een subsidiepaauze, alsmede een aankoop- en ruilpaauze ingesteld.

Verder is 2011 vooral te kenschetsen als het begin van de transitie. Een en ander is verwoord in het koersdocument Stad en Platteland.

Resultaten 2011

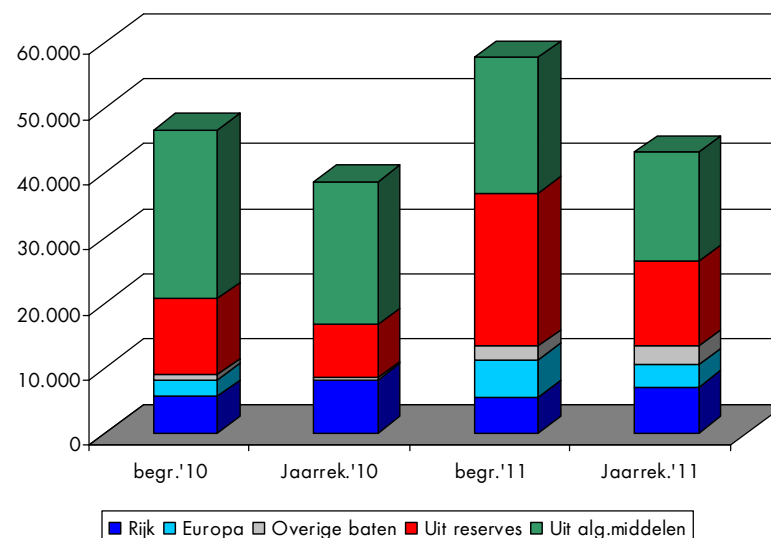
Het koersdocument Stad en Platteland is in december vastgesteld **(UA5)**.

09 Revitalisering Landelijk Gebied

Bedragen x € 1.000

	Begroting 2011 oorspronkelijk	Begroting 2011 na wijziging	Jaarrek. 2011 realisatie	Vershil begr.-realisatie
Lasten				
Programmalasten	51.463	48.229	33.456	14.772
Apparaatskosten	9.443	9.443	9.683	-240
totaal	60.907	57.672	43.140	14.532
Baten				
Rijk	6.893	5.538	7.016	1.478
Europa	1.525	5.719	3.435	-2.284
Overige programmabaten	569	2.085	2.858	773
Dekking verschil lasten en baten				
Dekking uit reserves	18.580	23.452	13.014	-10.437
Dekking uit alg.middelen	33.340	20.878	16.816	-4.062
totaal	60.907	57.672	43.140	-14.532
Formatieinzet (in fte)		73,2	75,2	
Waarvan indirect (in fte):		10,2	0,0	

Middeleninzet programma Revitalisering landelijk gebied
bekostiging van de lasten (bedragen x € 1.000)

09.01 Zonering Landelijk Gebied

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

Te bereiken maatschappelijk effect (vastgelegd in de begroting 2011)

9.A Een Brabants platteland waar het goed wonen, werken en recreëren is

Wat is in 2011 gerealiseerd en wat betekent dat voor 2012 en verder?

De discussies over de intensieve veehouderij hebben er toe geleid dat er geen extra middelen voor afwaartse beweging zijn ingezet. Er is met name inzet gepleegd op het afwikkelen van de lopende trajecten. De discussie over intensieve veehouderij heeft wel geleid tot vertraging en onzekerheid voor de deelnemers. In 2012 ligt de nadruk op effectieve afronding. Door de economische en EHEC-crisis heeft de glastuinbouw een zeer slecht jaar achter de rug. De financiële mogelijkheden om te investeren in nieuwbouwprojecten zijn in 2011 verder afgenomen. De ontwikkeling van areaal binnen concentratiegebieden zal in 2012 ook nog traag verlopen

EHEC: Enterohemorragische Escherichia coli bacterie

Toelichting

De diverse prestaties in het landelijk gebied worden niet alleen in programma 09 verantwoord, maar ook in de programma's 03, 04, 05 en 07. Het betreft hier prestaties op het terrein van beekherstel, waterberging, verdroging, waterkwaliteit, verduurzaming landbouw, biologische landbouw, innovatie landbouw, verbrede landbouw, vergroten, versterken en verbeteren van natuurgebieden, verbeteren van de landschappelijke kwaliteit en de dorpsontwikkelingsplannen.

In dit programma worden de onderdelen zonering landelijk gebied (09.01), nieuwe landschappen (09.02) en de regievoering op het landelijk gebied (09.90) verantwoord.

De barometer Plattelandsontwikkeling wordt als bijlage bij de jaarstukken aangeboden.

Hebben we daarvoor gedaan wat we wilden doen?

Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011

Indicator

Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?

09.A.7 Wettelijk

Afname van intensieve veehouderijbedrijven in extensiveringsgebieden natuur

Aantal intensieve veehouderijbedrijven in extensiveringsgebieden natuur (beëindigers)

Bij bestuursrapportage II is het aantal begroot op 52.

Deels, in 2011 zijn 13 bedrijven definitief beëindigd. Het subsidieproces is geheel afgerond. Daarnaast hebben op 31-12-2011 23 bedrijven de gebouwen gesloopt en een aanvraag voor uitbetaling ingediend. Deze aanvragen zijn in behandeling genomen maar nog niet geheel afgerond.

De regeling is in 2011 verlengd t/m 2012 waardoor deelnemers meer tijd krijgen om te beëindigen. Meer deelnemers dan verwacht maken gebruik van deze geboden ruimte.

Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011	Indicator	Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?
	Aantal ondertekende beëindigingsovereenkomsten	Bij bestuursrapportage II is het aantal voor 2011 begroot op 72 aangezien er op dat moment nog 72 lopende subsidieaanvragen waren. Deels, de 72 subsidies zijn niet alle verleend: - aan 50 aanmelders is in 2011 een beëindigingssubsidie verleend - voor 15 bedrijven is de subsidieverlening nog niet rond, deze volgen begin 2012 7 bedrijven hebben hun deelname na Bestuursrapportage II ingetrokken.
	Aantal verplaatste intensieve veehouderijbedrijven in extensiveringsgebieden	Bij bestuursrapportage I is het aantal begroot op 20 Deels, in 2011 zijn 12 verplaatsingen definitief afgerond. Bij de overige 8 verplaatsingen is enige vertraging opgelopen; daarbij is in 2011 de gereedmelding al ontvangen echter de afronding heeft nog niet geheel plaatsgevonden.
	Gepasseerde aankoopakte	Bij bestuursrapportage I is het aantal begroot op 23 Deels, in 2011 zijn 6 aankoopakten gepasseerd. De rest van de aankoopakten zal alsnog in 2012 passeren. Voorwaarde voor het passeren van de akte is dat een verplaatser beschikt over een door GS goedgekeurde duurzame locatie. Veel bedrijven hebben pas laat in het jaar een duurzame locatie aangeboden waardoor er geen tijd meer was om de aankoopakten in 2011 te passeren.
	Getekende koopovereenkomst akte niet gepasseerd	Bij bestuursrapportage I is het aantal begroot op 12 Deels, in 2011 zijn 8 nieuwe overeenkomsten gesloten. De overige vier geplande overeenkomsten zijn niet doorgegaan omdat deze bedrijven hebben afgezien van verplaatsing.
09.A.8 Wettelijk Het zich kunnen ontwikkelen van intensieve veehouderijbedrijven in landbouwontwikkelingsgebieden (LOG's)	Aantal operationele LOG's;	Bij bestuursrapportage I is het aantal begroot op 6 tot 15. In 2011 zijn 8 LOG's operationeel geworden. Voor 2012 worden eveneens 8 LOG's begroot.*
09.A.9 Wettelijk Het zich kunnen ontwikkelen van glastuinbouwbedrijven in concentratiegebieden	Aantal ontwikkelde ha in projectvestigingsgebieden	In 2011 heeft zich op het Agrofoodcomplex Nieuw Prinsenland een glastuinbouwbedrijf gevestigd, omvang 5,6 ha.
	Overige concentratiegebieden (ha)	Begrote prestatie 2011: 10. In het vestigingsgebied Elshout/Haarsteeg is 6 ha gebouwd
09.A.10 Wettelijk Afname van glastuinbouw in kwetsbare gebieden	Aantal ha te saneren en eventueel verplaatsen uit kwetsbaar gebied (Groene hoofdstructuur en Agrarische hoofdstructuurlandschap).	Begrote prestatie 2011: 10ha. 10 ha is gesloopt op basis van de laatste openstelling van de saneringsregeling.
Landbouwkundige structuurverbetering	Aantal ha kavelruil	Begrote prestatie 2011: 2000 ha.

Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011	Indicator	Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?
		Ja, de prestatie landbouwkundige structuurversterking bedraagt in 2011 2.360 ha. aan verbeterde oppervlakte.

Toelichting

* In 2011 is besloten dat de maximale omvang van bouwblokken 1,5 hectare mag zijn. Tevens heeft in 2011 besluitvorming plaatsgevonden over gevraagde ontheffingen. Als gevolg hiervan is in 2 Landbouwontwikkelingsgebieden (LOG's) geen aanpassing meer nodig van Bestemmingsplan en/of infrastructuur boven de reeds gemelde 6 LOG's. Bedrijven kunnen zich binnen de geldende randvoorwaarden ontwikkelen. Deze LOG's kunnen daarom in de huidige situatie ook als operationeel worden gemeld. Doordat in 2012 tbv 7 LOG's de infrastructuur wordt afgerond en voor 1 LOG het Bestemmingsplan wordt opgesteld, wordt voor 2012 begroot dat 8 LOG's operationeel zullen worden.

Heeft het gekost wat het mocht kosten?

Bedragen x € 1.000 (exploitatie)	Begr.oorspr. 2011	a.Begr.na wijz. 2011	b.Realisatie 2011	Verschil a-b
Lasten	35.294	32.463	20.664	11.799
Herkomst middelen				Verschil b-a
EU	600	3.900	1.825	-2.075
Rijk	6.893	5.538	7.016	1.478
Overige programmabaten	520	1.970	2.589	620
Baten	8.013	11.408	11.430	23
Saldo lasten en baten	-27.281	-21.056	-9.234	11.822
Bijdr.res. Brabant 2050	9.312	10.336	2.695	-7.642
Reserve grondbank	0	2.842	3.792	950

Bedragen x € 1.000 (exploitatie)	Begr.oorspr. 2011	a.Begr.na wijz. 2011	b.Realisatie 2011	Vershil a-b
Bijdr.res.cofinanciering Europese programma's	0	0	3	3
Bijdr.res.investeringsbudget landelijk gebied	3.648	5.236	3.031	-2.205
Bijdrage uit alg. middelen	14.321	2.641	-288	-2.929
Formatieinzet in fte		Begr.2011 10,0	Rek..2011 7,2	

Toelichting

Toelichting van de afwijkingen van de lasten t.o.v. de begroting

Afwijking lasten t.o.v. begroting na wijziging	x € 1.000
<i>Onderbesteding</i>	
- VIV	4.769
- BIV	7.621
- POP/ landbouwkundige structuurverbetering	2.770
- overige	25
-	
<i>Overschrijding</i>	
- afwaardering aviolanda	-/- 1.011
- Landbouwkundige structuurverbetering ILG	-/-2.375
Totaal afwijking lasten	11.799

Algemeen

Voor beëindiging intensieve veehouderij (BIV), verplaatsing intensieve veehouderij (VIV), plattelandsontwikkelingsprogramma (POP) / landbouwkundige structuren geldt dat het lastig is de lasten in te plannen in jaarschijven. Zelf kunnen wij alleen zorgen voor een snelle afhandeling van subsidieaanvragen en beoordeling van voorschotaanvragen en ontvangen rapportages. Wij zijn hierbij echter afhankelijk van het daadwerkelijk leveren van prestaties door derden en het moment waarop zij deze voorschotten en verantwoordingen indienen. Bij deze posten geldt dat onderbestedingen en overschrijdingen ten gunste of ten laste van reserves of transitorische posten worden gebracht. Meerjarige effecten zijn budgettair neutraal.

VIV

Verplaatsingen zijn langdurige trajecten waarbij pas op een laat moment duidelijkheid bestaat wanneer en voor welk bedrag lasten plaats zullen vinden. Afhankelijk van de inplaatsing in een landbouwontwikkelingsgebied of verwevingsgebied vindt uitputting ten laste van rijks- cofinancierings- of autonoom budget plaats. Zoals in de prestatietabel is aangegeven zijn 8 deelnemers verplaatst uitbetaling heeft echter in 2011 nog niet plaatsgevonden. In 2011 zijn onder andere hierdoor zowel minder lasten gerealiseerd dan gepland (totaal -/- € 4,77 mln.) in verband met inplaatsing naar een LOG (-/-€ 2,9 mln.) als naar verwevingsgebieden (-/- € 1,8 mln).

BIV

In plaats van de begrote 52 bedrijven zijn 13 bedrijven beëindigd. Doordat de realisatie achterblijft zijn ook minder lasten (-/- € 7,6 mln.) gerealiseerd.

POP/ Landbouwkundige structuurversterking (lasten)

De POP subsidies bestaan uit een EU-, een rijks- en een autonoom deel. Per saldo is er een onderbesteding van € 2,8 mln. In 2011 zijn veel losse kavelruilen tot stand gekomen. In de meer integrale projecten met een hogere kostenstructuur is, onder meer vanwege de onduidelijkheid over de EHS, een vertraging opgetreden. Hierdoor is er ondanks de hoger dan begrote prestaties toch een onderbesteding.

Afwaardering Aviolanda

Uit de concept jaarrekeningen 2011 van Aviolanda bleek dat de waarde van de deelneming op de provinciale balans dient te worden afgewaardeerd met een bedrag

van € 1 mln. De afwaardering wordt gedekt uit de reserve grondbank.

Landbouwkundige structuurverbetering

Uit de in 2012 ontvangen voortgangsrapportage met betrekking tot de ontwikkeling van het glastuinbouwgebied AFC Nieuw Prinsenland te Dinteloord blijkt dat in 2011 grote vooruitgang is geboekt binnen het project. Hiervoor kan een verstrekt voorschot voor een bedrag van € 2,375 mln. als last worden opgenomen in de begroting. Deze prestatie was in 2011 niet begroot.

Toelichting van de afwijkingen van de baten t.o.v. de begroting

Afwijking baten t.o.v. begroting na wijziging	x € 1.000
- rijksbijdrage VIV	-/- 2.040
- POP/ landbouwkundige structuurverbetering	-/- 932
- baten grondbedrijf	620
- rijksbijdrage landbouwk. structuurversterking	2.375
Totaal afwijking baten	23

Rijksbijdrage VIV

Deze onderbesteding heeft een directe relatie met de lager dan begrote lasten voor de verplaatsing van intensieve veehouderijen naar de LOG's.

POP/ Landbouwkundige structuurversterking (baten)

Deze onderuitputting heeft een directe relatie met de onderuitputting van de lasten op de EU bijdrage en rijksbijdrage POP.

Rijksbijdrage Landbouwkundige structuren

Deze overschrijding heeft een directe relatie met de niet begrote prestaties met betrekking tot de ontwikkeling van glastuinbouwgebied AFC Nieuw Prinsenland te Dinteloord.

Baten ontwikkelbedrijf

Alhoewel de verwachte baten met betrekking tot enkele projecten is achtergebleven bij de verwachting (waaronder LOG graspeel met € 1 mln. aangezien de exploitatie

overeenkomst niet op tijd rond was) zijn de baten toch hoger aangezien in de begroting geen rekening is gehouden met de rente toevoeging aan de reserve ontwikkelbedrijf.

Toelichting Bijdragen uit reserves

Reserve Brabant 2050

De onttrekking aan de reserve 2050 is fors lager dan begroot aangezien de beëindigingen van intensieve veehouderijen achterblijven. Deze uitgaven uit lopende verplichtingen zullen doorschuiven naar 2012. De reserve Brabant 2050 is in 1997 ingesteld als spaarfonds voor majeure en vernieuwende projecten. De reserve wordt opgeheven.

Reserve grondbank

Zie paragraaf grondbeleid

Reserve cofinanciering Europese programma's

Het plattelandsonwikkelingsprogramma is een programma van de Europese Unie, waarmee de herstructurering van de agrarische sector wordt beoogd, met als doel deze sector gereed te maken voor de toekomst en nieuwe impulsen voor het platteland te creëren en het platteland meer aantrekkelijk te maken voor inwoners van stad en platteland. Het programma loopt van 2007-2013 met een afrekening in 2015. De stand van de reserve is nodig voor de provinciale cofinanciering, hierin is geen beleidsvrije ruimte.

Reserve investeringsbudget landelijk gebied

Met het Rijk is voor de periode 2007-2013 een Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG) overeengekomen. De provinciale cofinanciering op de beschikbare Rijksmiddelen wordt onttrokken uit de reserve ILG. Als gevolg van de onduidelijkheid over de EHS is er minder onttrokken uit de reserve

Een overzicht van de reserves is opgenomen in bijlage 4 van de jaarstukken 2011.

09.02 Creëren van nieuwe landschappen

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

Te bereiken maatschappelijk effect (vastgelegd in de begroting 2011)

9.A Een Brabants platteland waar het goed wonen, werken en recreëren is

Wat is in 2011 gerealiseerd en wat betekent dat voor 2012 en verder?

Het programma Mooi Brabant is eind 2011 afgesloten. Op een enkele uitzondering na zijn alle voorgenomen projecten gerealiseerd of om specifieke redenen niet doorgegaan. Het project van vernieuwende bedrijfsontwerpen voor stallen in het landschap loopt voor een gedeelte nog door in 2012.

Hebben we daarvoor gedaan wat we wilden doen?

Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011	Indicator	Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?
09.A.11 Autonom Mooie dingen toevoegen: - creëren nieuwe landschappen:	Landgoederen: - Realisatie inrichtings- ontwerp van nieuwe landgoederen in 2011	Begrote prestatie 2011: 2(3) Ja, twee nieuwe landgoederen zijn volop in ontwikkeling. De realisatie van het inrichtingsontwerp is in de bestuursperiode afgerond.
	Ruimtelijke kwaliteit Landbouw- ontwikkelingsgebieden	
	- nieuw agrarische landschappelijke inpassing in een drietal LOG's en vernieuwende bedrijfsontwerpen	Begrote prestatie 2011: 5. Bij bestuursrapportage I is de prestatie bijgesteld van 5 naar 10. Gedeeltelijk, 3 stallen zijn daadwerkelijk gerealiseerd; voor 6 stallen is uitstel gevraagd omdat de proceduretijd voor zowel provinciale- als gemeentelijke vergunningen langer duurde dan voorzien. De meeste van deze stallen zijn wel in aanbouw. Voor 1 aanvraag is een voornemen tot afwijzing uitgegaan.
- versterken identiteit dorp + stad	Ontwerp voor Ruimte voor Ruimte- locaties zijn gereed	
	Ontwerp infocentrum thema Water ihkv. Dommel door Eindhoven	Bij bestuursrapportage I is prestatie komen te vervallen.
	Ontwikkelen van een (kwaliteits-) ontwerp van 3 dorpse woonmilieus	Begrote prestatie 2011: 1 Ja, op het einde van de bestuursperiode is aan de voorgenomen opgave van het ontwerpen van 3 dorpse woonmilieus voldaan.

Heeft het gekost wat het mocht kosten?

Bedragen x € 1.000 (exploitatie)	Begr.oorspr. 2011	a.Begr.na wijz. 2011	b.Realisatie 2011	Vershil a-b
Lasten	1.173	1.038	508	530
Herkomst middelen				Vershil b-a
EU	0	0	0	0
Rijk	0	0	0	0
Overige programmabaten	0	4	0	-4
Baten	0	4	0	-4
Saldo lasten en baten	-1.173	-1.034	-508	526
Bijdrage uit alg. middelen	1.173	1.034	508	-526
		Begr.2011	Rek..2011	
Formatieinzet in fte		2,0	1,6	

Toelichting van de afwijkingen van de lasten t.o.v. de begroting

Afwijking lasten t.o.v. begroting na wijziging	x € 1.000
<i>Onderbesteding</i>	
- LOGs	302
- overige	228
-	
Totaal afwijking lasten	530

Landbouw Ontwikkelings Gebieden (LOG's)

De ontwikkelingen met betrekking tot LOG's zijn stil komen te liggen in verband met het veranderde beleid. De uitgaven zijn beperkt gebleven tot het afronden van lopende verplichtingen

09.90 Regievoering

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

Te bereiken maatschappelijk effect (vastgelegd in de begroting 2011)

9.A Een Brabants platteland waar het goed wonen, werken en recreëren is

Wat is in 2011 gerealiseerd en wat betekent dat voor 2012 en verder?

Het jaar 2011 is voor het Programma Landelijk Gebied het begin van de transitie. Duidelijk is dat er veel minder op rijksmiddelen kan worden gerekend. De provincie heeft hier op gereageerd door middel van het Koersdocument Stad en Platteland. Hierin wordt een koers beoogd waarin initiatieven van burgers en ondernemers een grotere rol krijgen..

Toelichting

Het jaar 2011 is voor het Programma Landelijk Gebied duidelijk anders verlopen dan tijdens het opstellen van de begroting werd verwacht.

Anders dan verwacht zijn er geen onderhandelingen in het kader van de Mid Term Review geweest. Eind 2010 heeft het rijk aangekondigd dat de ILG-bestuursovereenkomst zal worden opgebroken. Na lange onderhandeling heeft het geleid tot het zogenoemde Deelakkoord natuur tussen een IPO-delegatie en een delegatie van het Rijk. (IPO: Inter Provinciaal Overleg). Provinciale Staten hebben op 20 december 2011 in eerste instantie niet ingestemd met dit akkoord en vervolgens op 17 februari 2012 alsnog ingestemd.

Dit heeft ook tot gevolg dat een vertaling in een nieuw programmeringsdocument voor de vigerende bestuursperiode niet heeft plaatsgevonden.

Eind 2010, na het verschijnen van de begroting 2011 heeft het college van GS besloten tot een aankoop- en ruilpauze voor grond voor de EHS en een subsidiepauze voor alle ILG-middelen. Dit geldt tevens voor de provinciale co-financieringsmiddelen die daaraan zijn verbonden.

Dit betekent dat in de praktijk er geen onderhandelingen lopen over nieuwe aankopen van de ecologische hoofdstructuur (EHS), er geen grond wordt doorgeleverd in de richting van de eindbeheerders, er geen ruilingen richting de EHS plaatsvinden en er geen beschikkingen voor nieuwe projecten worden afgegeven. Er hebben zich enkele uitzonderingen voorgedaan met het oog op het kunnen binnenhalen van Europese subsidies en natuurcompensatiemiddelen van Rijkswaterstaat. In alle gevallen betrof dit prioritaire, 'no regret' projecten.

Verder is er uiteraard doorgewerkt in de reeds beschikte projecten op het gebied van alle thema's (natuur, water, milieu, landbouw, leefbaarheid), en kon m.n. ook kavelruil in reeds beschikte projecten doorgang vinden.

Vanwege de subsidie- en aankoop-pauze is er in 2011 een aanzienlijke vertraging opgetreden in de realisatie van de EHS en het gewenste hydrologische herstel in de verdroogde natuurgebieden Als gevolg van de beleidswijziging voor de intensieve veehouderij in de Verordening Ruimte is een aantal Landbouwonwikkelingsgebieden eerder dan voorzien operationeel. De beoogde ontwikkeling zoals aanleg van infra of uitbreiding van het bouwblok wordt niet verder doorgezet. De ontwikkeling van de afwaartse beweging vanaf dorpen en natuur door middel van de Verplaatsingsregeling Intensieve Veehouderij (VIV) en de Beëindigingsregeling Intensieve Veehouderij (BIV) is langzamer verlopen dan gepland. Oorzaak hiervan was dat potentiële verplaatsters moesten wachten op de uitkomst van de ontheffingsprocedures als gevolg van de beleidswijziging, en dat beëindigers langer bedenktijd nodig hadden om de beëindiging rond te krijgen. De BIV-regeling is daarom een jaar verlengd tot eind 2012.

Als uitwerking van het nieuwe bestuursakkoord is het Koersdocument Stad en Platteland opgesteld (**UA 5**). Dit Koersdocument beoogt een nieuwe benadering van ontwikkelingen in het buitengebied en zoekt daarbij de interactie met de stad. De nieuwe koers beoogt verder burgers en bedrijven uit te nodigen om vorm en inhoud te geven aan deze ontwikkeling. Kern van de verandering is dat nieuwe initiatieven niet langs de maatlat van een gedetailleerd beleidskader worden gelegd, maar worden afgewogen op basis van de maatschappelijke meerwaarde.

Heeft het gekost wat het mocht kosten?

Bedragen x € 1.000 (exploitatie)	Begr.oorspr. 2011	a.Begr.na wijz. 2011	b.Realisatie 2011	Vershil a-b
Lasten	14.997	14.728	12.284	2.444
Herkomst middelen				Vershil b-a
EU	925	1.819	1.610	-209
Rijk	0	0	0	0
Overige programmabaten	49	112	269	157
Baten	974	1.931	1.879	-52
Saldo lasten en baten	-14.023	-12.797	-10.405	2.392
Bijdr.res.cofinanciering Europese programma's	620	437	401	-36
Bijdr.res.uitvoeringsimpuls reconstructie	5.000	4.600	3.092	-1.508
Bijdrage uit alg. middelen	8.403	7.760	6.912	-848
Formatieinzet in fte		Begr.2011 51,0	Rek..2011 66,4	

Toelichting van de afwijkingen van de lasten t.o.v. de begroting

Afwijking lasten t.o.v. begroting na wijziging	x € 1.000
<i>Onderbesteding</i>	
- uitvoeringsimpuls reconstructie	1.508
- POP Leader	773
- overige	404
<i>Overschrijding</i>	
- POP	-241
Totaal afwijking lasten	2.444

In 2012 hebben PS ingestemd met het deelakkoord Natuur. Aan een nadere uitwerking van dit deelakkoord wordt op diverse punten nog gewerkt. Vanwege deze onzekerheden

is bij het opstellen van de verantwoording 2011 daarom bij de presentatie van de realisatie en balans uitgegaan van het uitvoeren van de ILG bestuursovereenkomst 2007-2013. De (financiële) afrekening van de bestuursovereenkomst zal in de loop van 2012 plaatsvinden aan de hand van een nog op te stellen afrekenprotocol. De consequenties hiervan en de verdere consequenties van het deelakkoord Natuur zullen in 2012 worden uitgewerkt en verwerkt.

Voor een nadere toelichting verwijzen we naar de Paragraaf Weerstandsvermogen (risico-afdekking), de toelichting op de balans (voorraden: uitsplitsing van grondpositie en de overlopende passiva: doeluitkering ILG), en de peilrapportage (verantwoording Rijk over ILG) die in 2011 ter kennisneming is aangeboden aan commissies Ecologie en Handhaving (EH-0025) en Ruimtelijke ontwikkeling en wonen (ROW-0018).

Uitvoeringsimpuls reconstructie

Er zijn minder (complete) verantwoordingen ingediend door de subsidieontvangers dan verwacht op grond van de inhoudelijke voortgang die in het veld is geleverd. Daarnaast is er onderbesteding vanwege het niet doorgaan van projecten. Hierdoor is een onderbesteding van € 1,5 mln. ontstaan.

POP/Leader

De onderbesteding van € 0,8 mln. is als volgt te verklaren: Er is vertraging opgetreden in de verwachte uitvoering van de projecten van Leader door de langere tijd die nodig is voor het verkrijgen van vergunningen en financiering. Daarnaast zijn in 2011 geen uitvoeringskosten rondom het POP door het Rijk in rekening gebracht bij de provincie.

POP

Er is een overschrijding van € 0,2 mln. vanwege het inlopen van een eerdere vertraagde afwikkeling van dorpsontwikkelingsprojecten in Oost Brabant.

Toelichting Bijdragen uit reserves

Reserve uitvoeringsimpuls reconstructie

Deze reserve is ingesteld om een impuls aan de uitvoering van de reconstructie te geven door:

- budget beschikbaar te stellen aan waterschappen en gemeenten voor de inhuur van projectleiders en projectvoorbereiders voor projecten die uitvoering geven aan het provinciaal beleid;
- financiering van een taskforce uitvoering bij de Dienst Landelijk Gebied
- cofinanciering van sleutelprojecten die uitvoering geven aan de reconstructie.

Reserve cofinanciering Europese programma's

Het plattelandsontwikkelingsprogramma is een programma van de Europese Unie, waarmee de herstructurering van de agrarische sector wordt beoogd, met als doel deze sector gereed te maken voor de toekomst en nieuwe impulsen voor het platteland te

creëren en het platteland meer aantrekkelijk te maken voor inwoners van stad en platteland. Het programma loopt van 2007-2013 met een afrekening in 2015.

Een overzicht van de reserves is opgenomen in bijlage 4 van de jaarstukken 2011.

Apparaatskosten programma revitalisering landelijk gebied

De kosten van de bedrijfsvoering (zie paragraaf bedrijfsvoering) worden als apparaatskosten aan de programma's toegedeeld op basis van de formatie-inzet uitgedrukt in fte per programma. Bij de begroting 2011 kwamen de apparaatskosten uit op € 9.443.000 bij een fte-aantal van 73,2.

Van de gerealiseerde apparaatskosten is € 9.683.000 toegedeeld aan programma revitalisering landelijk gebied op basis van 75,2 fte voor dit programma. Het verschil in toegerekende apparaatskosten bedraagt € 240.000 t.o.v. de begroting. De hogere gerealiseerde apparaatskosten zijn het gevolg van meer eigen personeelsinzet bij dit programma.

10 Wonen

Algemeen	204
10.01 Subsidies en projecten	205

Programma 10 Wonen

Portefeuillehouders Y.C.M.G. de Boer

Doelstelling

Een regionale woningmarkt die goed functioneert is cruciaal voor een aantrekkelijk vestigingsklimaat. Vanuit dit provinciaal belang richten wij ons op een woningaanbod dat goed aansluit: niet alleen op de kwantitatieve vraag, maar ook op de kwaliteitswensen van de woonconsument.

Algemeen beeld

Als gevolg van de crisis is er sprake van een stagnerende woningmarkt. Ook in 2011 hebben wij met de gemeenten in de Regionale ruimtelijke overleggen afspraken gemaakt over de woningbouwprogrammering. Deze afspraken worden gemaakt op basis van de provinciale bevolkings- en woningbehoefteprognose. Een nieuwe prognose is in het najaar van 2011 uitgekomen en in januari 2012 vastgesteld.

10 Wonen

Bedragen x € 1.000

Lasten

Programmalasten	13.385	18.094	16.722	1.372
Apparaatskosten	1.238	1.238	1.112	126

totaal	14.624	19.332	17.834	1.498
---------------	---------------	---------------	---------------	--------------

Baten

Rijk	3.766	8.797	7.751	-1.046
Europa	0	0	0	0
Overige programmabaten	0	0	626	626

Dekking verschil lasten en baten

Dekking uit reserves	8.779	9.101	8.491	-610
Dekking uit alg.middelen	2.079	1.434	966	-469

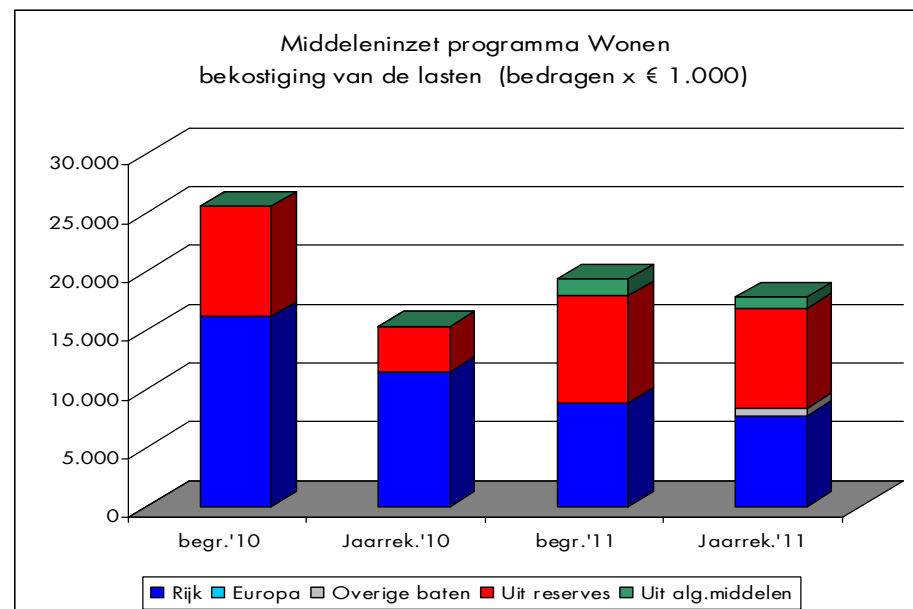
totaal	14.624	19.332	17.834	-1.498
---------------	---------------	---------------	---------------	---------------

Formatieinzet (in fte)	9,6	8,6
Waarvan indirect (in fte):	1,6	0,0

Resultaten 2011

De meest in het oog springende resultaten die het afgelopen jaar bijdroegen aan het (op termijn) bereiken van de gestelde doelstellingen waren:

- De woningbouwmaatregelen zijn in 2011 afgebouwd; consumenten- en producentenmaatregelen.
- Er is sprake van goed functionerende RRO's, waarbinnen onderwerpen als krimp, woningen en kantoren aan bod komen.
- Binnen de Subsidieregeling collectief particulier opdrachtgeverschap werden 186 subsidies verleend. De regeling is voortgezet in het nieuwe bestuursakkoord.

10.01 Subsidies en projecten

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

Te bereiken maatschappelijk effect (vastgelegd in de begroting 2011)

Wat is in 2011 gerealiseerd en wat betekent dat voor 2012 en verder?

10.A Voldoende woningbouw in Noord-Brabant

Naar verwachting worden in 2011 bijna 9.000 nieuwbouwwoningen opgeleverd. Gelet op de gemiddeld jaarlijkse sloop van een kleine 2.000 woningen zal de (netto) groei van de woningvoorraad dan op iets meer dan 7.000 woningen liggen, vergelijkbaar met het niveau van 2010. De groei blijft daarmee achter bij de provinciale behoefteramingen, op grond waarvan de groei van de woningvoorraad in de eerstkomende jaren tussen de 10.000 en de 11.000 woningen per jaar zou moeten liggen. Door de kredietcrisis en de effecten hiervan op de woningmarkt zullen deze aantallen de eerstkomende jaren niet worden gehaald, met als gevolg dat huishoudensvorming wordt uitgesteld en woningtekorten verder oplopen.

Het aantal op te leveren nieuwbouwwoningen lijkt in 2012 weer iets op te veren en uit te komen tussen de 9.000 en 9.500. Omdat er in 2011 beduidend minder woningen in aanbouw zijn genomen ('dubbele dip'), zal de op te leveren nieuwbouw in 2013 echter weer terugvallen. Een eerste (voorzichtige) inschatting komt uit op een nieuwbouwproductie in 2013 van tussen de 7.500 en 8.000 woningen en een groei van de woningvoorraad van 6.000 woningen.

Hebben we daarvoor gedaan wat we wilden doen?

<i>Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011</i>	<i>Indicator</i>	<i>Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?</i>
10.A 1. Autonoom/Wettelijk Aantal opgeleverde / op te leveren nieuwbouwwoningen	Totaal aantal nieuwbouwwoningen	Begrote prestatie 2011: 7400. Ja, naar verwachting worden in 2011 bijna 9.000 woningen opgeleverd.
	Aantal nieuwbouwwoningen waarvoor subsidie wordt verleend in het kader van de 'Stimuleringsregeling goedkope koopwoningen'**)	

Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011	Indicator	Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?
	- basisambitie	Bij bestuursrapportage I is aangegeven dat de totale prestatie 2007-2011 7.400 zal zijn: 5.200 voor basis en 2.200 voor plus. Ja, uitgaande van de verleende subsidies worden van het totale aantal woningen 5.200 koopwoningen in de basisambitie gerealiseerd.
	- plusambitie	Begrote prestatie 2011: 1.400. Bij bestuursrapportage I is de plusambitie in 2011 en de ambitie 2007 t/m 2011 bijgesteld naar 2.200. Ja, verwacht wordt dat van het totale aantal woningen in de plusambitie er 2.200 koopwoningen gerealiseerd worden.
	Aantal nieuwbouwwoningen waarvoor subsidie wordt verleend in het kader van de 'Stimuleringsregeling collectief particulier opdrachtgeverschap' (CPO)	Begrote prestatie 2011: 200. Bij bestuursrapportage I is het aantal bijgesteld van 200 in 2011 naar 110 vanwege hogere realisatie in 2010. In de commissie Ruimtelijke ontwikkeling en wonen van 9 september is het aantal bijgesteld naar 243 vanwege het beschikbaar komen van nieuwe bestuursakkoordmiddelen. Gedeeltelijk, in 2011 zijn subsidies verleend voor de bouw van 186 CPO-woningen. Het aantal ontvangen aanvragen bij de openstelling van het najaar bleef achter bij de verwachting.

Toelichting

Naast de in tabel opgenomen prestaties zijn de volgende provinciale activiteiten eveneens uitgevoerd:

1. Informatievoorziening aan gemeenten en (regiospecifieke) analyses met betrekking tot bevolkingsontwikkelingen en ontwikkelingen van de woningvoorraad:

- De 'monitor bevolking en wonen' is elk kwartaal geactualiseerd en is te vinden op de provinciale website.
- De provinciale bevolkings- en woningbehoefteprognose is in het najaar van 2011 geactualiseerd en in januari 2012 door GS vastgesteld. De prognoseresultaten zijn ter beschikking gesteld aan gemeenten en een groot aantal andere partners en ook ingebracht in de regionale ruimtelijke overleggen (RRO's).
- De regionale agenda voor wonen is in 2011 in elk van de vier onderscheiden RRO-gebieden opgesteld of geactualiseerd. Hierin zijn onder andere afspraken gemaakt over de gemeentelijke woningbouwprogrammering.

Demografische ontwikkelingen (**UA 9**) zijn eveneens een belangrijk onderdeel van de regionale agenda. Hierbij gaat het er om de bewustwording omtrent het veranderend demografische perspectief te (blijven) vergroten. In lijn hiermee is het van belang in regionaal verband de (mogelijke) effecten van de aanstaande demografische

ontwikkelingen (verder) in beeld te brengen en gezamenlijk te werken aan het verkennen en ontwikkelen van regionale strategieën, gericht op het tijdig inspelen op en het begeleiden van de demografische omslag. De afnemende groei en vervolgens krimp van de bevolking zal voor vele beleidsterreinen grote gevolgen hebben. Hierbij zijn vooral ook de aan krimp voorafgaande sterke veranderingen in de leeftijds- en huishoudenssamenstelling van de bevolking van belang. In de in 2011 geactualiseerde provinciale bevolkings- en woningbehoefteprognose is hier uitvoering op ingegaan.

Medio 2011 is het project Versterkt Stedelijk Netwerk Brabant (**UA9**) van start gegaan. In dit project wordt samen met de BrabantStad-partners gewerkt aan een lange-termijnstrategie op het gebied van economie, ruimte en mobiliteit. Het project heeft een looptijd van ongeveer een jaar. In de tweede helft van 2011 is een groot deel van de eerste fase van het project uitgevoerd, de analysefase.

2. Subsidies en stimuleringsregelingen.

Investeringsbudget stedelijke vernieuwing (ISV)

Er is uitvoering gegeven aan de ISV regeling die via een decentralisatie-uitkering is ontvangen. In 2011 is conform planning duidelijk geworden op welke locaties een

spoedeisende bodemsanering noodzakelijk is voor 2015 en is begonnen met het maken van afspraken met de gemeenten over de saneringen. In 2011 zijn aan de projectgemeenten 11 subsidies verstrekt voor de herstructurering en voor stadsvernieuwingprojecten.

Stimuleringsregeling goedkope koop

In plaats van de verwachting in begroting 2011 van 7.000 woningen zullen er 7.400 woningen gerealiseerd worden. Per 1 januari 2012 is deze regeling beëindigd.

Stimuleringsregeling collectief particulier opdrachtgeverschap (CPO)

De in het bestuurakkoord 2008-2011 beschikbaar gestelde € 5 miljoen is volledig besteed. Voor de huidige bestuursperiode is € 4 miljoen beschikbaar gesteld. De subsidieregeling is daarom dit najaar weer opengesteld.

Heeft het gekost wat het mocht kosten?

Bedragen x € 1.000 (exploitatie)	Begr.oorspr. 2011	a.Begr.na wijz. 2011	b.Realisatie 2011	Vershil a-b
Lasten	13.385	18.094	16.722	1.372
Herkomst middelen				Vershil b-a
EU	0	0	0	0
Rijk	3.766	8.797	7.751	-1.046
Overige programmabaten	0	0	626	626
Baten	3.766	8.797	8.377	-419
Saldo lasten en baten	-9.619	-9.297	-8.344	952
Bijdr.Res.stimulering voorbereiding stedelijke vernieuwing	43	92	60	-32
Bijdr.res.grondbank (woningbouw)	4.123	1.845	1.500	-344
Bijdr.res.Brabant 2050	4.614	6.987	6.753	-234
Bijdrage reserve ISV3	0	0	0	0
Bijdrage AR Vinex	0	177	177	0
Bijdrage uit alg. middelen	840	196	-147	-342
		Begr.2011	Rek..2011	
Formatieinzet in fte		8,0	8,6	

Toelichting van de afwijkingen van de lasten t.o.v. de begroting	
Afwijking lasten t.o.v. begroting na wijziging	x € 1.000
<i>Onderbesteding</i>	
- stads- en dorpsvernieuwing	999
- kosten maatregelenpakket woningbouw	256
- collectief particulieropdrachtgeverschap	233
- overige	73
<i>Overschrijding</i>	
- rentekosten maatregelenpakket woningbouw	167
-	
Totaal afwijking lasten	<u>1.372</u>

Stads- en dorpsvernieuwing

De besteding van de rijksmiddelen blijft met € 1,0 miljoen achter bij de raming aangezien enkele gemeenten meer tijd nodig hebben voor het indienen van de eindverantwoording dan verwacht. De vaststellingen laten hierdoor langer op zich wachten. De lasten schuiven door naar 2012.

Kosten maatregelenpakket woningbouw

De uitvoeringskosten voor stimulering woningbouw zijn € 0,3 miljoen lager dan begroot aangezien de inhuur van externe expertise minder nodig is geweest dan verwacht.

Collectief particulieropdrachtgeverschap

In najaar 2011 zijn minder subsidieaanvragen ontvangen dan ingeschat. Hierdoor is € 0,2 mln. minder besteed dan begroot.

Rentekosten maatregelenpakket woningbouw

De overschrijding van de rentelasten woningbouw met € 0,2 mln. wordt veroorzaakt doordat abusievelijk een onjuist uitgangspunt is gehanteerd bij de onderlinge renteverrekening.

Toelichting van de afwijkingen van de baten t.o.v. de begroting	
Afwijking baten t.o.v. begroting na wijziging	x € 1.000
- rijksbijdrage stads en dorpsvernieuwing	-/- 1.045
- bijdrage gemeente Tilburg woningen	626
-	
-	
-	
Totaal afwijking baten	<u>-/- 419</u>

Rijksbijdrage stads- en dorpsvernieuwing

Als gevolg van de lagere lasten voor de rijksregeling zijn er ook minder rijksbaten gerealiseerd dan begroot.

Bijdrage gemeente Tilburg woningen

Conform met de gemeente Tilburg aangegane overeenkomst is een alsnog verkregen bijdrage van het Rijk aan de provincie overgemaakt. In het Statenvoorstel tot vaststelling van de jaarstukken wordt voorgesteld om dit bedrag toe te voegen aan de reserve woningbouw.

Toelichting bijdragen uit reserves

Reserve stimulering voorbereiding stedelijke vernieuwing

De reserve is ingesteld om verouderde gebieden opnieuw aan te pakken. De opheffing van de reserve is afhankelijk van de vaststelling van de laatste projecten op basis van de eindverantwoordingen van de gemeenten. Deze zijn tegen de verwachting in niet in 2011 ontvangen.

Reserve grondbank

Binnen de reserve grondbank is een bedrag gereserveerd ter afdekking van risico's met betrekking tot stimulering woningbouw als onderdeel van het maatregelenpakket economische recessie. De uitvoeringskosten zijn in 2011 lager uitgevallen.

Reserve Brabant 2050

De onttrekking aan de reserve 2050 is nagenoeg gelijk aan de raming (correctie nog te maken). De reserve Brabant 2050 is in 1997 ingesteld als spaarfonds voor majeure en vernieuwende projecten. De reserve wordt opgeheven.

Een overzicht van de reserves is opgenomen in bijlage 4 van de jaarstukken 2011.

Apparaatskosten programma wonen

De kosten van de bedrijfsvoering (zie paragraaf bedrijfsvoering) worden als apparaatskosten aan de programma's toegedeeld op basis van de formatie-inzet uitgedrukt in fte per programma. Bij de begroting 2011 kwamen de apparaatskosten uit op € 1.238.000 bij een fte-aantal van 9,6.

Van de gerealiseerde apparaatskosten is € 1.112.000 toegedeeld aan programma wonen op basis van 8,6 fte voor dit programma. Het verschil in toegerekende apparaatskosten bedraagt € 126.000 t.o.v. de begroting. De lagere gerealiseerde apparaatskosten zijn het gevolg van minder eigen personeelsinzet bij dit programma.

Investeringsagenda

11.01 Energietransitie	214
11.02 Landschappen van allure	217
11.03 2018 Brabant Samen Culturele Hoofdstad	217
11.04 Sportplan Brabant 2016	219
11.05 Grootschalige cultuurhistorische complexen	221
11.06 Spaar- en investeringsfonds wegeninfrastructuur	223

Investeringsagenda

Portefeuillehouders:

Y.C.M.G. de Boer, R.A.C. van Heugten, J.J.C. van den Hout, L.W.L. Pauli, mw.drs.S.C.van Haaften – Harkema

Doelstelling

De investeringsstrategie 'Brabant investeert in de toekomst' is onderdeel van de Agenda van Brabant. Met de investeringsstrategie willen wij de structuur van onze provincie op een aantal onderscheidende kwaliteiten duurzaam versterken. We concentreren ons daarbij op het bijzondere leef- en vestigingsklimaat van Brabant.

Algemeen beeld

In 2011 hebben wij de uitwerking van de 5 investeringsvoorstellen, Energietransitie, Landschappen van Allure, 2018Brabant, Sportplan Brabant 2016, Grote Erfgoedcomplexen (totaal investeringsbudget € 280 mln.) en het Spaar- en investeringsfonds wegeninfrastructuur (€ 50 mln. per jaar over 15 jaar) opgepakt. De besluiten van Provinciale Staten van eind 2010 over deze voorstellen zijn hiervoor uitgangspunt geweest.

Resultaten 2011

- Energietransitie **(UA38)**: Solliance is gestart en de Green Chemistry Campus is geopend
- Landschappen van Allure **(UA39)**: na een eerste aanzet vanuit de regio voor een programma in 2011, heeft eind 2011 op verzoek van de provincie een intensieve

kwaliteits- en verdiepingsslag plaatsgevonden. Dit leidt in 2012 tot een uitvoeringsprogramma dat aan PS wordt aangeboden.

- 2018BRABANT **(UA40)**: de provinciale bouwsteen Culturele Hoofstad is afgerond en het Plan Bidbookfase en de Artistieke visie zijn vastgesteld
- Sportplan Brabant 2016 **(UA41)**: 3 accommodaties als trainingslocatie voor de Olympische Spelen in Londen ondersteund. Plannen zijn uitgewerkt en vastgesteld, een startbijeenkomst met veel partners georganiseerd.
- Grote Erfgoedcomplexen **(UA42)**: locaties met een herbestemmingsopgave geïnventariseerd, criteria vastgesteld en investeerders en participanten in beeld gebracht.
- Spaar- en investeringsfonds wegeninfrastructuur **(UA43)**: structuurvisie deel D "Brainport Oost" inclusief Plan MilieuEffectrapportage NoordOostCorridor (NOC) vastgesteld; project MER en Provinciaal Inpassingsplan (PIP) voor N279 –Noord ('s-Hertogenbosch-Veghel) opgesteld; structuurvisie deel E grenscorridor N69 voor inspraak vrijgegeven

11 Investeringsagenda

Bedragen x € 1.000

Lasten

	Begroting 2011 oorspronkelijk	Begroting 2011 na wijziging	Jaarrek. 2011 realisatie	Vershil begr-realizatie
Programmalasten	0	10.100	3.424	6.676
Apparaatskosten	0	0	1.158	-1.158

totaal 0 10.100 4.582 5.518

Baten

Rijk	0	0	0	0
Europa	0	0	0	0
Overige programmabaten	0	0	0	0

Dekking verschil lasten en baten

Dekking uit reserves	0	10.100	3.424	-6.676
Dekking uit alg.middelen	0	0	1.158	1.158

totaal 0 10.100 4.582 -5.518

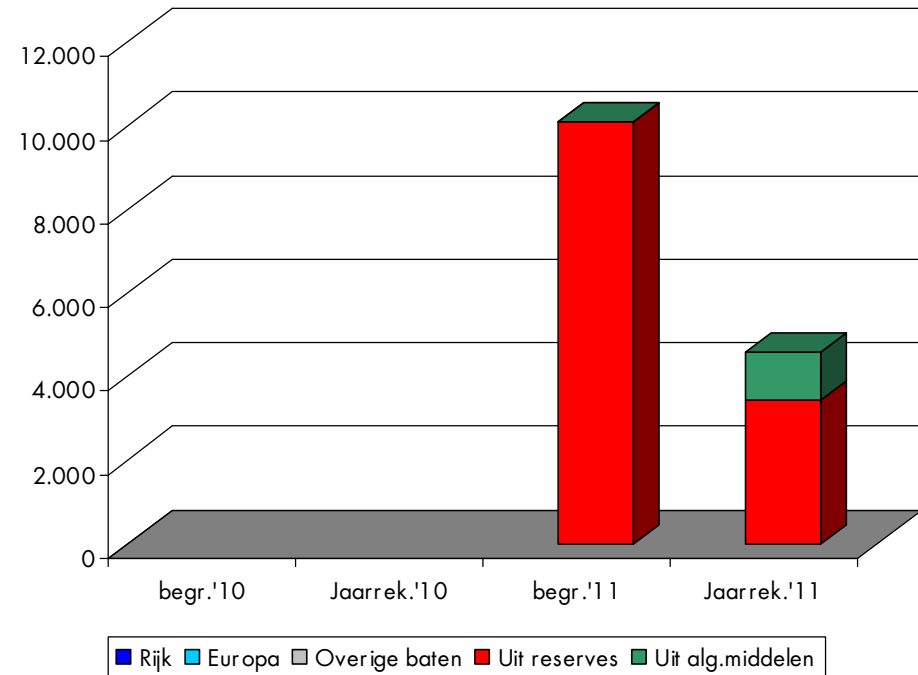
Formatieinzet (in fte)

0,0 9,0

Waarvan indirect (in fte):

0,0 0,0

Middeleninzet programma Investeringsagenda
bekostiging van de lasten (bedragen x € 1.000)

11.01 Energietransitie

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

Te bereiken maatschappelijk effect (vastgelegd in de begroting 2011)

Energietransitie: Het verwerven van een internationale concurrentiepositie in drie clusters (solar, biobased economy en elektrisch rijden/slimme netwerken) waardoor nieuwe bedrijven zich vestigen in Brabant en de omschakeling van bestaande bedrijven naar nieuwe en duurzame technologieën wordt gestimuleerd met toekomstbestendige werkgelegenheid.

Wat is in 2011 gerealiseerd en wat betekent dat voor 2012 en verder?

In 2011 zijn voor Solar de beoogde resultaten bereikt; Solliance is gestart, er is een beschikking van € 28,2 mln voor Solliance afgegeven, onderdeel dunne film ECN is verhuisd en operationeel op de High Tech Campus (HTC), het Belgische IMEC is officieel aangesloten. (ECN: Energieonderzoekcentrum Nederland/ IMEC: Interuniversity Microelectronics Centre) Het bedrijfsleven heeft via het topsectorenbeleid een commitment van €140 mln voor de komende 4 jaar afgegeven.

In 2011 zijn voor Biobased economy de beoogde resultaten bereikt: De Green Chemistry Campus is op 29 september geopend. De samenwerking met Zeeland is versterkt en regiobrede organisatiestructuur in de vorm van een lobbygroep biobased economy Zuid-west Nederland opgezet met bestuurlijke deelname vanuit overheid, onderwijs en bedrijfsleven. De ontwikkeling ZW gepositioneerd in Brussel dmv Superclusterevent ism Vlaanderen en Zeeland incl. onderhoud met Europarlementariër.

In 2011 zijn voor Elektrisch rijden en slimme netwerken de beoogde resultaten bereikt; Er is een netwerk ingericht, Brabantstad visie Elektrisch Vervoer en Quickwins zijn door alle B5 gemeenten vastgesteld en in Brabant zijn 60 projecten in uitvoering. Ca. 25% van de 1.000 publieke laadpalen van Stichting Elaad staan in Brabant. GS hebben besloten dat de provincie deelneemt in de landelijke Stichting Zero Emissie Busvervoer en dat bureau OV samen met Bureau Eenl de praktijktesten met elektrische bussen gaan opschalen.

Op de TU/e is het New Energy House (NEH) gestart als onderdeel van het Europese KIC-Innoenergy gestart. (TU/e Technische Universiteit Eindhoven).

De provincie heeft een Green Deal met het Rijk afgesloten waarin een garantregeling van €12 mln voor proeftuinen Solar en biobased economy is opgenomen.

Voor 2012:

- Start nieuwbouw Solliance
- Projectenontwikkeling solar, zowel gericht op valorisatie kennis als proeftuinen.
- Fonds Biobased operationeel.
- Uitvoeringsprogramma Elektrisch rijden en slimme netwerken inclusief governance vaststellen.
- opschaling elektrische bussen.

Uitwerken afspraken met OEM om gericht elektrische auto's naar Brabant te krijgen en om slimme mobiliteitsconcepten te ontwikkelen.

Hebben we daarvoor gedaan wat we wilden doen?

Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011	Indicator	Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?
<i>Verhuizing Energie onderzoek Centrum Nederland naar Brabant (UA 38)</i>	<i>100% verhuist in 2012 (30% in 2011)</i>	30% verhuist in 2011 Ja 30% is verhuist in 2011 Prestatie voor 2011 is gerealiseerd. Wel loopt de nieuwbouw Solliance vertraging op als gevolg van vertraging in de verkoop HTC.
<i>Internationaal onderzoekscluster Solar operationeel (UA 38)</i>	<i>40 fte in 2011</i>	40 fte in 2011 Ja 40 fte in 2011 is gerealiseerd. De jaarrapportage over 2011 volgt in mei van dit jaar. Een exact getal is niet te geven. Met de komst van ECN, de samenwerking met TU/e, TNO, Holst en de aansluiting van IMEC kan gesteld worden dat de prestatie voor 2011 is gerealiseerd.
<i>Lopend industrieel valorisatieprogramma (UA 38)</i>		Nee nog niet ingericht, is mede afhankelijk van het nationale innovatie beleid.
<i>Campus Groene Chemie (UA 38)</i>	<i>Vestiging eerste drie startups</i>	Vestiging eerste drie startups in 2011 Ja is gerealiseerd. Geopend op 29 september 2011. Vestiging eerste vier startups in 2011
<i>Fonds Biobased Economy (UA 38)</i>	<i>Realisatie</i>	Realisatie in 2011 Ja het Fondsplan is gereed, uitwerking en openstelling participatiefonds door BOM eerste kwartaal 2012.
<i>Risicodragend participeren en investeren in initiatieven en bedrijven (UA 38)</i>		Bedrijfsparticipaties BOM in twee bedrijven: Epyon en AGV. AGV maakt bedrijfsvoertuigen elektrisch en Epyon maakt snellaadsystemen. De aandelen van Epyon zijn in 2011 verkocht aan ABB. Problemen met participatie in AGV en belang van behoud van kennis en kunde van bedrijf zijn begin 2012 onderdeel van een evaluatie en plan van aanpak voor vervolg.
<i>Inrichten van experimenteergebieden (UA 38)</i>		Gedeeltelijk gerealiseerd. In voorbereiding. Met B5 afspraken gemaakt dat experimenten bij hen plaatsinden.
<i>Cross sectoraal clusteren van kennis en doorontwikkelen campussen (UA 38)</i>		Gedeeltelijk gerealiseerd. Voorwerk wordt gedaan. O.a. KEMA testcentrum op campus, heavy duty powertrain centre of excellence op de campus, mkb bedrijf naar de campus halen. (KEMA: NV tot Keuring van Elektrotechnische Materialen).
<i>Inrichten valorisatieregeling (UA 38)</i>		Gedeeltelijk gerealiseerd. De kredietcrisisregeling / slim ERB is geëvalueerd, kennis wordt gebruikt voor uitvoeringsprogramma elektrisch rijden en slimme netwerken tot 2014

Heeft het gekost wat het mocht kosten?

Bedragen x € 1.000 (exploitatie)	Begr.oorspr. 2011	a.Begr.na wijz. 2011	b.Realisatie 2011	Vershil a-b
Lasten	0	9.000	2.801	6.199
Herkomst middelen EU	0	0	0	Vershil b-a 0

Bedragen x € 1.000 (exploitatie)	Begr.oorspr. 2011	a.Begr.na wijz. 2011	b.Realisatie 2011	Verschil a-b
Rijk	0	0	0	0
Overige programmabaten	0	0	0	0
Baten	0	0	0	0
Saldo lasten en baten	0	-9.000	-2.801	6.199
Bijdr.uit res.investeringsagenda	0	9.000	2.801	-6.199
Bijdrage uit alg. middelen	0	0	0	0
Formatieinzet in fte		Begr.2011	Rek..2011 3,2	

Toelichting van de afwijkingen van de lasten t.o.v. de begroting

Afwijking lasten t.o.v. begroting na wijziging	x € 1.000
<i>Onderbesteding</i>	
-a ECN	0002110 4.200
-b KIC	0002114 1.000
-c Biobased	0002112 900
-d Elektrisch rijden & slimme netwerken	0002115 99
Totaal afwijking lasten	6.199

a ECN

Er is een meerjarige beschikking afgegeven 1e voorschot (10%) is uitbetaald en deze omvatte de verhuizing ECN en een deel labfaciliteiten. De beschikbare middelen zijn met de beschikking volledig verplicht. De meerjarige verdeling van de beschikbare middelen zal in de begroting 2012 e.v. met de nieuw bekende cijfers worden aangepast.

-b KIC

Er is een meerjarige beschikking afgegeven maar geen verzoek tot betaling ontvangen. De meerjarige verdeling van de beschikbare middelen zal in de begroting 2012 e.v. met de nieuw bekende cijfers worden aangepast.

-c Biobased

De beschikking voor het biobase fund zal begin 2012 worden afgegeven.

De meerjarige verdeling van de beschikbare middelen zal in de begroting 2012 e.v. met de nieuw bekende cijfers worden aangepast.

11.02 Landschappen van allure

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

Te bereiken maatschappelijk effect (vastgelegd in de begroting 2011)

De landschappen van Allure – De Brabantse Wal, Het Groene Woud en De Maashorst – ontwikkelen tot 3 toplocaties als het gaat om het beleven en ervaren van natuur en landschap in Brabant.

Wat is in 2011 gerealiseerd en wat betekent dat voor 2012 en verder?

Zie onderstaande toelichting

In december 2010 hebben PS het investeringsvoorstel Landschappen van Allure vastgesteld. Op verzoek van GS (februari 2011) hebben de drie regio's in de zomer 2011 een eerste programma aangeboden. Aanbieding aan PS bleek nog niet mogelijk ,omdat het allure- niveau van het programma te laag was, de te hanteren investeringsstrategie teveel op subsidie was gericht en de relatie met de nieuwe aanpak uit het koersdocument Transitie Stad en platteland te traditioneel benaderd was. In de periode november 2011- februari 2011 zijn intern en extern gesprekken gevoerd om invulling te geven aan de genoemde punten. Extern is er intensief overleg geweest met de

regio en heeft er een kwaliteits- en verdiepingsslag plaatsgevonden. Dit laatste met sterke inbreng van het externe Kwaliteitsteam. Parallel hieraan is een aantal met de landschappen samenhangende dossiers zoals Transitie Stad en platteland, Gebiedsopgave en Vrijtijdseconomie in GS resp. PS geweest. De relatie tussen de Landschappen en deze dossiers is versterkt. In 2012 zal gefaseerd het uitvoeringsprogramma "projectvoorstellen in hoofdlijnen Landschappen van Allure " aangeboden worden aan PS.

Hebben we daarvoor gedaan wat we wilden doen?

<i>Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011</i>	<i>Indicator</i>	<i>Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?</i>
<i>De landschappen versterken , gericht op biodiversiteit én het beleven daarvan. Samenvattend: "groen is de basis" (UA 39)</i>	<i>Te realiseren voortschrijdend uitvoerings-programma's: 1 in 2011.</i>	1 uitvoeringsprogramma in 2011 zie bovenstaande toelichting
<i>Dynamische ontwikkelingen in de landschappen vormgeven, gericht op een hoogwaardige landschappelijke, ecologische en architectonische invulling van nieuwe ontwikkelingen in en rond de landschappen. Samenvattend: "verbinden stad en land".(UA 39)</i>	<i>Te realiseren voortschrijdend uitvoerings-programma's: 1 in 2011.</i>	1 uitvoeringsprogramma in 2011 zie bovenstaande toelichting
<i>"Ondernemen en beleven in de landschappen" gericht op het versterken van de regionale economie, verbreding en innovatie van de landbouw, recreatie en toerisme en het in leven houden van de cultuurhistorie. Samenvattend motto: "ondernemen in het landschap". (UA 39)</i>	<i>Te realiseren voortschrijdend uitvoerings-programma's: 1 in 2011.</i>	1 uitvoeringsprogramma in 2011 zie bovenstaande toelichting

Heeft het gekost wat het mocht kosten?

Voor Landschappen van Allure zijn in 2011 geen middelen geraamd.

11.03 2018Brabant|Samen Culturele Hoofdstad

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

Te bereiken maatschappelijk effect (vastgelegd in de begroting 2011)

BrabantStad wil Culturele Hoofdstad van Europa zijn in 2018. Het bovenregionale karakter van 2018Brabant, het concept mozaïekmetropool en de drager 'De Kunst van het Samen Leven' passen bij de nieuwe rol van de provincie en bij de doelstellingen van de Agenda van Brabant..

Wat is in 2011 gerealiseerd en wat betekent dat voor 2012 en verder?

2018BRABANT:

- Inhoudelijk en financieel (€ 10 mln per stad) commitment van de colleges van B&W van de B5 (periode januari t/m juli 2011) om mee te doen aan de nominatie voor Culturele Hoofdstad. Definitieve besluitvorming is voorzien in 2012 in Raden (medio 2012) en Staten (najaar 2012).
- Provinciale Bouwsteen is afgerond. Zes projecten uit de Provinciale Bouwsteen zijn verlengd.
- Voorbereiding bidbook is verder vormgegeven. Plan bidbookfase (maart 2011) en Artistieke visie (mei 2011) zijn vastgesteld. Call for ideas is gerealiseerd hetgeen ruim 700 ideeën heeft opgeleverd (40% van het publiek en 60 % van verenigingen voor de amateurkunst, onderwijsinstellingen en professionele kunstenaars.

Hebben we daarvoor gedaan wat we wilden doen?

Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011	Indicator	Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?
<i>Coördinatie inzake de politieke besluiten door de BrabantStadsteden over deelname 2018Brabant (UA 40)</i>	<i>Raadsbesluiten in de 5 BrabantStadsteden aangaande deelname 2018Brabant : 5 besluiten over deelname bidbookfase 2012-2013</i>	Ja, 5 besluiten over deelname bidbookfase 2012-2013 (najaar 2011)
<i>Noodzakelijke voorinvesteringen 218Brabant Samen Culturele Hoofdstad 2012 - 2013 (UA 40)</i>	<i>Advies stuurgroep 2018Brabant inzake projectenpakket</i>	Voorbereidingen getroffen; besluitvorming in 2012

Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011	Indicator	Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?
Ontwikkeling governance model en opdracht aan de Stichting (UA 40)	Jaarlijkse beschikking stichting 2018Brabant	Vorbereidingen getroffen; besluitvorming in 2012

Heeft het gekost wat het mocht kosten?

In 2011 is in het voortraject naar 2018Brabant (bidbookfase € 1,4 mln en projecten € 1,8 mln) vanuit de exploitatie van de provincie conform begroting gerealiseerd. De uitgaven hebben plaats gevonden binnen programma 06 en programma 07

11.04 Sportplan Brabant 2016

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

Te bereiken maatschappelijk effect (vastgelegd in de begroting 2011)

Het Sportplan Brabant 2016 is een brede investering in de Brabantse samenleving. Door te investeren in sport, investeert de provincie in een regio waar mensen graag willen wonen en bedrijven zich willen vestigen. Sport draagt bij aan een bruisend leef- en vestigingsklimaat, en dat is nodig om te kunnen behoren tot de Europese top van kennis- en innovatieregio's.

Wat is in 2011 gerealiseerd en wat betekent dat voor 2012 en verder?

Sportplan Brabant 2016:

- Drie projecten in het kader van bieden trainingsfaciliteiten ten behoeve van road to london (Olympische Spelen in Londen 2012)
- Netwerkontwikkeling met circa 200 (Brabantse) stakeholders als aanjager om te komen tot een brede Brabantse sportalliantie (september 2011)
- Vastgesteld Sportplan Brabant 2016, subsidieregeling (december 2011)
- Opstellen kernsportplannen

Hebben we daarvoor gedaan wat we wilden doen?

Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011	Indicator	Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?
<i>Brabant heeft uitnodigende, gevarieerde en regionaal gespreide topsportaccommodaties die breed toegankelijk zijn en ook door (bijzondere) breedtesport worden gebruikt. (UA 41)</i>	<i>Aantal topsportaccommodaties (per kernsport)</i>	Aantal 2. Een roei- en een atletiekaccommodatie
	<i>Aantal fieldlabs</i>	Aantal 1. fieldlap gehandicaptensport
<i>Wordt nog verder ingevuld op basis van een nader voorstel dat eind 2011 aan PS wordt voorgelegd. (UA 41)</i>		9 december PS

Heeft het gekost wat het mocht kosten?

Bedragen x € 1.000 (exploitatie)	Begr.oorspr. 2011	a.Begr.na wijz. 2011	b.Realisatie 2011	Verschil a-b
Lasten	0	1.100	622	478

Bedragen x € 1.000 (exploitatie)	Begr.oorspr. 2011	a.Begr.na wijz. 2011	b.Realisatie 2011	Verschil a-b
Herkomst middelen				Verschil b-a
EU	0	0	0	0
Rijk	0	0	0	0
Overige programmabaten	0	0	0	0
Baten	0	0	0	0
Saldo lasten en baten	0	-1.100	-622	478
Bijdr.uit res.investeringsagenda	0	1.100	622	-478
Bijdrage uit alg. middelen	0	0	0	0
		Begr.2011	Rek..2011	
Formatieinzet in fte				

Er is meer geld geraamd uit de reserve dan nodig bleek voor de 3 projecten in 2011.
Gelden blijven in de reserve investeringsagenda beschikbaar.

11.05 Grote erfgoed complexen

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

Te bereiken maatschappelijk effect (vastgelegd in de begroting 2011)

Grote Complexen: Op ambitieuze en ondernemende wijze samen met partners werken aan het behoud van Brabantse erfgoedcomplexen waarbij kwaliteit en innovatie voorop staan.

Wat is in 2011 gerealiseerd en wat betekent dat voor 2012 en verder?

Cultuurhistorische complexen:

- 1. Het in beeld brengen van de mede- investeerders en participanten Gesprekken zijn gevoerd met gemeenten, rijk, investeerders, eigenaren en organisaties die zich bezighouden met het herbestemmen van Erfgoedcomplexen. Partners geven aan dat sprake is van een urgente situatie en vragen om overheidsingrijpen, omdat de markt dit soort opgaven op dit moment niet alleen kan oplossen.
- 2. Het inventariseren van locaties met een herbestemmingsopgave. Samen met partners is inzicht verkregen in het aanbod van leegkomende complexen op de korte en middenlange termijn. Hieruit is gebleken dat in deze periode ongeveer vijftig Brabantse complexen een nieuwe functie nodig hebben. Een selectie hiervan (19), op basis van het vastgestelde kader, zetten we uiteen in het inspiratieboek
- 3. Het organiseren van de kwaliteitsborging (extern kwaliteitsteam)
- 4. De uitwerking van het kader, de strategie en de complexe opgaven per her te bestemmen project, vereisen dat met open blik de problematiek wordt benaderd. Deze nieuwe manier van werken brengt processen op gang die de gebiedsontwikkeling en de herbestemming van deze complexen mogelijk maakt.
- Werkbezoek statenleden (september 2011)
Nadere uitwerking kaderstelling, statenvoorstel.

Hebben we daarvoor gedaan wat we wilden doen?

<i>Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011</i>	<i>Indicator</i>	<i>Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?</i>
<i>Wordt nog ingevuld op basis van uitvoeringskader voorzien in 2012. Voorstel zal eind 2011 aan PS worden voorgelegd. (UA 42)</i>		PS 49/11

Heeft het gekost wat het mocht kosten?

Voor Grootchalige culturele complexen zijn in 2011 geen middelen geraamd.

11.06 Spaar- en investeringsfonds wegeninfrastructuur

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

Te bereiken maatschappelijk effect (vastgelegd in de begroting 2011)

In het kader van 'De bereikbare regio' het realiseren van grote infrastructurele projecten waarbij sprake is van provinciaal belang en/of de provincie initiatiefnemer is. De projecten zijn onder meer bedoeld om de (inter)nationale en intraregionale bereikbaarheid van de regio te optimaliseren.

Wat is in 2011 gerealiseerd en wat betekent dat voor 2012 en verder?

In 2011 is een aantal randvoorwaarden gerealiseerd om de financiering van de in de onderstaande tabel vernoemde grote projecten mede mogelijk te maken. Het betreft het instellen van een reserve Spaar- en Investeringsfonds Wegeninfrastructuur voor een totaalbedrag van maximaal € 750 mln. (PS-besluit juli 2011) en beschikbaar vanaf 2012. Tevens is eind 2011 een eenduidig beheerskader ten behoeve van de aanwending van het fonds vastgesteld (PS-besluit november 2011). Daarnaast hebben in 2011 per project voorbereidende werkzaamheden plaatsgevonden.

Hebben we daarvoor gedaan wat we wilden doen?

<i>Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011</i>	<i>Indicator</i>	<i>Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?</i>
Grote ruit rond Eindhoven – Helmond (Zuid-Oost-vleugel/ Brainport): (waaronder de capaciteitsvergroting van de N279 en een nieuwe Oost-West Verbinding); (UA 43)	Businesscase Brainport Oost en Noord-Oost Corridor	Op 30 juni 2011 is de structuurvisie deel D "Brainport Oost" vastgesteld (PS). Dit was inclusief de Plan MilieuEffectrapportage (planMER) NoordOostCorridor (NOC), met daarin het voorkeursalternatief voor de NOC en de opdracht voor het opstellen van een Provinciaal InpassingsPlan (PIP) inclusief projectMER. De totale businesscase Brainport Oost/NOC wordt voorjaar 2013 opgeleverd. Het gedeelte Rijk van Dommel en Aa is in 2011 gerealiseerd.
Verbreiding noordelijk deel van de N279 ('s-Hertogenbosch-Veghel). (UA 43)	Provinciaal Inpassingsplan N279	In 2011 is gewerkt aan het opstellen van de project MER en een Provinciaal InpassingsPlan (PIP). In dat kader is in september besloten om meerdere alternatieven te onderzoeken en het € 100 mln alternatief als nieuwe voorkeursalternatief te kiezen. Het voorontwerp N279-Noord is gereed en op 24 februari 2012 wordt gestart met de inspraakprocedure.
N69: verbinding Eindhoven-Valkenswaard-België (UA 43)	Definitieve Structuurvisie N69 Besluitvorming door PS	Op 12 juli 2011 is de structuurvisie ruimtelijke ordening deel E, grenscorridor N69 voor inspraak vrijgegeven. Voor medio 2012 staat de besluitvorming gepland van de structuurvisie en het gebiedsakkoord.

Heeft het gekost wat het mocht kosten?

Voor spaar- en investeringsfonds wegeninfrastructuur zijn in 2011 geen middelen geraamd.

Apparaatskosten programma investeringsagenda

De kosten van de bedrijfsvoering (zie paragraaf bedrijfsvoering) worden als apparaatskosten aan de programma's toegedeeld op basis van de formatie-inzet uitgedrukt in fte per programma. Bij de begroting 2011 zijn aan dit programma nog geen apparaatskosten toebedeeld.

De gerealiseerde apparaatskosten zijn op basis van 9 fte toegerekend en komen uit op € 1.158.000.

Algemeen financieel beleid

Algemene dekkingsmiddelen	228
Stelposten	231

Algemeen financieel beleid

Portefeuillehouder:

Ing. R.A.C. van Heugten

De programmaverantwoording van de provincie bestaat uit 11 programma's en het onderdeel algemeen financieel beleid. Tot het algemeen financieel beleid worden de algemene dekkingsmiddelen en de stelposten gerekend.

Algemene dekkingsmiddelen

Elk programma kent naast de lasten van dat programma ook baten die direct tot dat programma behoren. Tegenover de nadelige saldi van de programma's staan de algemene dekkingsmiddelen.

Tot de algemene dekkingsmiddelen worden gerekend:

- de opbrengst opcenten motorrijtuigenbelasting;
- de algemene uitkering uit het provinciefonds;
- de dividenden;
- het saldo van de financieringsfunctie;
- overige algemene dekkingsmiddelen.

Specificatie algemene dekkingsmiddelen

bedragen x €
1.000

	Begroting oorspr.	a.Begroting na wijz.	b.Realisatie	Verschil a en b
<u>Lasten</u>				
a) Uitkering provinciefonds	26.500	26.550	26.544	6
b) Financieringsfunctie	36.155	21.773	21.798	-25
c) Vorming voorzieningen	0	0	3.775	-3.775
	62.655	48.323	52.117	-3.794
<u>Baten</u>				
d) Opbrengst opcenten motorrijtuigenbelasting	211.000	216.000	219.534	3.534
e) Uitkering provinciefonds	73.648	58.195	58.205	9
f) Integratie-uitkeringen via provinciefonds	11.878	40.852	44.272	3.420
g) Dividenden	18.483	313.154	314.399	1.245
h) Financieringsfunctie	153.252	138.447	143.879	5.432
i) Overige algemene dekkingsmiddelen	36	110.365	110.331	-34
	468.297	877.013	890.619	13.606
Saldo	405.642	828.690	838.503	9.813

Toelichting lasten

a) De lasten met betrekking tot de uitkering provinciefonds ad € 26,5 miljoen houden verband met de bijdrage aan het investeringsprogramma Rijk-provincies in het kader van het bestuursakkoord met het Rijk (€ 26,5 miljoen).

b) De lasten op het onderdeel financieringsfunctie betreffen hoofdzakelijk de afschrijving wegens betaalde agio obligaties (€ 20,9 miljoen), de kosten van vermogensbeheer (€ 0,5 miljoen) en de rentekosten van deelnemingen. (€ 0,2 miljoen).

c) In de jaarrekening zijn twee nieuwe voorzieningen opgenomen waarvan er één is getroffen i.v.m. de afwikkeling van een schadeclaim tot een bedrag van € 240.000. De andere voorziening betreft de verstrekte geldleningen aan het MKB in het kader van de kredietcrismaatregelen. Omdat terugbetaling van deze leningen in een aantal gevallen onzeker is, is tot een bedrag van € 3.534.767 een voorziening gevormd t.l.v. de risicoreserve.

Toelichting baten

d) Opbrengst opcenten motorrijtuigenbelasting (MRB)

De opcentenopbrengst motorrijtuigenbelasting is in 2011 uitgekomen op € 219,5 mln, waarmee de opcentenopbrengst € 3,5 mln hoger is uitgevallen dan de raming bij de najaarsbrief 2011.

De meeropbrengst van € 3,5 mln vloeit voort uit het feit dat in september 2011 een autoleasebedrijf een nieuw filiaal heeft geopend in Eindhoven. De (regio)vestiging telt circa 63.000 auto's die op jaarbasis een opcentenopbrengst voortbrengen van circa € 13,5 mln. Dit zijn bruto bedragen die na twee jaar grotendeels worden verevend via het provinciefonds, waarin de MRB-capaciteit meetelt als negatieve inkomstenmaatstaf. De belastingmeevaller beperkt zich zodoende tot 2011 en 2012 en leidt in 2013 e.v. tot een lagere provinciefondsuitkering. De meerjarenraming zal hiervoor in de voorjaarsnota 2012 worden aangepast.

e/f) Uitkering provinciefonds

De algemene uitkering uit het provinciefonds belooft in 2011 circa € 58,2 mln. Het provinciefonds omvat een algemene uitkering en een aantal zogeheten decentralisatie-uitkeringen. De hoogte van de algemene uitkering is afhankelijk van de

verdeelsystematiek. In maart 2011 heeft het Kabinet besloten tot een nieuw verdeelmodel dat in 2012 van kracht wordt en waarvan de effecten zijn betrokken in de kadernota 2011 (PS 32/11).

Decentralisatie-uitkeringen zijn tijdelijke bijdragen van het Rijk die een specifieke verdeling kennen. Hierin zijn in de decembercirculaire twee veranderingen aangebracht, namelijk een aanpassing van het kasritme van de uitkering bodemsanering 2011-2014 ten bedrage van € 3 mln en een toevoeging van € 420.000 voor de opbouw van Regionale uitvoeringsdiensten (RUD's). Het eerstgenoemde bedrag wordt toegevoegd aan de Reserve decentralisatie-uitkering bodemsanering. De bijdrage voor de RUD's komt in eerste instantie ten gunste van het rekeningresultaat en zal nader worden bezien bij de voorjaarsnota 2012.

g) Dividenden en opbrengst aandelenverkoop Essent

De dividenden zijn in onderstaande tabel gespecificeerd weergegeven.

Naast de dividendinkomsten kent de provincie nog de opbrengsten die verband houden met de aandelenverkoop Essent. In totaal gaat het daarbij om € 292,9 miljoen. Dit bedrag bestaat voor € 4,6 miljoen uit dividend PBE, € 21,1 miljoen uit vrijval wegens beëindiging cross border lease contracten en € 266 miljoen i.v.m. vervreemding van de aandelen EPZ aan RWE.

De totale dividendontvangsten komen t.o.v. de begroting € 1,245 miljoen hoger uit. bedragen x € 1.000

	begr.oorspr.	begr.na wijz.	realisatie	verschil
Dividend en verkoopopbrengst		(a)	(b)	(b-a)
Dividend aandelen Ned Waterschapsbank	27	29	29	0
Dividend aandelen NV BNG	59	92	92	0
Div.Rente Plus Fonds Europa (Ov. Uitz.)	889	1.105	1.105	0
Dividend van (prefer.) aand.in de NV BOM	0	0	0	0
Winstuitkering IHM	0	0	0	0
Dividend Eindhoven Airport NV	0	56	65	10
Dividend op aand.in de NV Delta nutsbedrijf	7	25	26	1
Dividend netwerkbedrijf Enexis	14.300	17.911	17.911	0

	bedragen x € 1.000			
	begr.oorspr.	begr.na wijz.	realisatie	verschil
		(a)	(b)	(b-a)
Dividend en verkoopopbrengst				
Opbrengst aandelenverkoop Essent	0	291.624	292.859	1.235
Dividend Essent Milieu (Attero)	3.200	2.312	2.312	0
	18.483	313.154	314.399	1.245

h) Financieringsresultaat

Het voordelig financieringsresultaat over 2011 bedraagt per saldo € 5.407.001.

Een deel daarvan wordt gedekt door reserves (€ 1,2 miljoen).

Daarnaast heeft een deel betrekking op de (out of pocket) kosten van treasury (ruim € 150.000). Hierdoor bedraagt het 'werkelijke financieringsresultaat' over

2011 ruim € 4 miljoen. Hieronder wordt een specificatie van de opbouw weergegeven:

Rente van opgenomen kasgeldleningen	127.180	
Rente van langlopende leningen	186.114	
Per saldo (t.o.v. begroting) nadeel op rendement van belegd vermogen in het kader van Immunisatieportefeuille	<u>201.406</u>	
	Totaal werkelijke rentekosten	-/- 514.700
Rente van belegd kasgeld	<u>309.494</u>	
	Totaal werkelijke renteopbrengsten	309.494
Doorberekende rentelasten aan producten i.v.m. investeringen in vaste activa via exploitatie	16.107.502	
Per saldo doorberekende rentelasten aan Ontwikkelbedrijf	341.635	
Rentelasten i.v.m. voorfinanciering EHS	2.362.074	
Rentelasten i.v.m. voorfinanciering Regeling Beëindiging veehouderijen 2 ^e tranche en uitgaven		
In het kader van Ruimte voor Ruimte Verbreed (sanering MOB – complexen, glastuinbouw e.d.)	<u>1.902.781</u>	
	Totaal administratief toegerekende rentekosten	20.713.992
Boekverlies op verkoop APG portefeuille		<u>-/- 5.077.001</u>
	Gerealiseerd financieringsresultaat	15.431.785
	Begroot financieringsresultaat	<u>-/- 11.375.729</u>
	Budgettair voordeel	4.056.056

Conform het bij de Najaarsbrief 2011 voorgestelde gesloten rentesysteem

wordt voorgesteld om dit bedrag ten laste van het jaarrekening resultaat 2011 in 2012 te storten in de reserve indexatieportefeuille.

Compensatie dividend Essent

Het te compenseren dividend uit de voormalige deelneming in Essent bedroeg € 122.500.000. In onderstaand overzicht is aangegeven in welke mate dit vroegere dividend is gecompenseerd.

Omschrijving	Gerealiseerd 2010	Geraamd 2011	Gerealiseerd 2011
Dividend Enexis	23.988.713	17.911.172	17.911.172
Dividend Attero	3.082.786	2.312.312	2.312.106
Obligatieportefeuille	71.920.397	72.233.149	72.031.829
Bruglening Enexis	25.792.252	25.792.210	25.792.330
<i>Totaal dividend en rente inkomsten</i>	<i>124.784.148</i>	<i>118.248.843</i>	<i>118.047.437</i>
Totaal te compenseren	122.500.000	122.500.000	122.500.000
Tekort / overschot	2.284.148	-/- 4.251.157	-/- 4.452.563

Het verschil in 2011 wordt veroorzaakt door lagere dividenduitkeringen van Enexis en Attero (zowel geraamd als gerealiseerd in 2011).

Budgettair was hier dus al rekening mee gehouden.

i) overige algemene dekkingsmiddelen

In de deelneming Verkoop Vennootschap B.V. is in 2011 het eerste gedeelte van de General Escrow vrijgevallen tot een bedrag van € 110,3 miljoen.

Stelposten

	bedragen x € 1.000			
	Begroting oorspr.	a.Begroting na wijz.	b.Realisatie	Vershil a en b
<u>Lasten</u>				
Onvoorzien	1.308	0	0	0
Overige stelposten				
- in te zetten begrotingsruimte	359	5	0	5
- onderzoekskosten	208	58	0	58
- verschillen op kostenplaatsen	0	0	340	-340
- stelpost bestuursakkoord	5.345	0	0	0

Stelposten	bedragen x € 1.000			
	Begroting oorspr.	a.Begroting na wijz.	b.Realisatie	Vershil a en b
- stelpost afwikkelingsverschillen	0	0	-380	380
- apparaatskosten in de loop van het jaar ontstaan	0	0	0	0
- voorz.dubieuze debiteuren	0	0	-22	22
	7.221	63	-62	126
Baten				
- apparaatskosten in de loop van het jaar ontstaan	0	3.119	0	-3.119
- afschrijvingen in de loop van het jaar ontstaan	1.200	0	0	0
	1.200	3.119	0	-3.119
Saldo	-6.022	3.056	62	-2.993

Toelichting

Onvoorzien

Het verloop van de post onvoorzien:

	bedrag x € 1.000
Oorspronkelijk	1.308
- Proceskosten instelling regionale uitvoeringsdiensten	-400
- Herstel en nazorg brand chemiepak	-908
	0

Bij de najaarsbrief 2011 is uit de stelpost onderzoekskosten € 150.000 onttrokken tbv artikel 217a-onderzoeken, Rekenkamer-onderzoeken, centrale onderzoeken en verschillende trendonderzoeken.

De post verschillen op kostenplaatsen met een realisatie van € 339.552 betreft het onverdeelde restant van de bedrijfsvoeringskosten die over de programma's als apparaatskosten zijn verdeeld.

De stelpost afwikkelingsverschillen laat een voordeel zien van € 380.000 wegens voordelige afwikkeling op verplichtingen uit voorgaande jaren.

Apparaatskosten in de loop van het jaar ontstaan.

De lasten en baten van de bedrijfsvoering worden in de begroting en jaarrekening aan de programma's toegerekend op basis van inzet van fte.

Tussentijdse wijzigingen in de lasten en baten van de bedrijfsvoering worden echter niet via de apparaatskosten aan de programma's toegedeeld. Voor een toelichting op de apparaatskosten wordt verwezen naar de paragraaf bedrijfsvoering en naar bijlage 3 kostenverdeelstaat.

Paragraaf 1

Integrale veiligheid

Openbare orde en rampenbestrijding	234
Externe veiligheid	237
Sociale veiligheid	240
Water en veiligheid	241
Verkeersveiligheid	242

Paragraaf Integrale veiligheid

Integrale veiligheid - Openbare orde en rampenbestrijding

Portefeuillehouder: CdK dr. W.B.H.J. van de Donk

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

Te bereiken maatschappelijk effect (vastgelegd in de begroting 2011)

1.1 *Brabant is optimaal voorbereid op rampen en crises*

Wat is in 2011 gerealiseerd en wat betekent dat voor 2012 en verder?

Een optimale voorbereiding op rampen en crises alsmede het voorkomen ervan, vormen de inzet van de partners in het veiligheidsdomein. Via planvorming, opleidingen en oefeningen maar ook door te leren van daadwerkelijke incidenten zoals de brand in Moerdijk in 2011. Naar aanleiding van de brand bij Chemie-Pack in Moerdijk werd een tijdelijk bestuurlijk overleg gestart waarin de provincie Noord-Brabant, de gemeente Moerdijk, het Havenschap en de veiligheidsregio Midden- en West Brabant vertegenwoordigd waren. Vooruitlopend op de verschillende onderzoeken werden door dit overleg al de nodige maatregelen voorbereid.

Met de invoering van de Wet veiligheidsregio's eind 2010 is de rol van de Provincie op dit beleidsterrein veranderd en zijn de veiligheidsregio's in het centrum van de rampenbestrijding en crisisbeheersing geplaatst. Het inzichtelijk maken en het bevorderen van de kwaliteit van de rampenbestrijding is daarmee ook primair een regionale verantwoordelijkheid geworden. Het toezicht op de taakuitvoering van de veiligheidsregio's wordt, onder verantwoordelijkheid van de minister van Veiligheid & Justitie, uitgeoefend door de Inspectie Openbare Orde en Veiligheid. In 2012 brengt de Inspectie een zogenaamde 'Staat van de Rampenbestrijding uit'. Hierin worden de vorderingen van alle veiligheidsregio's inzichtelijk gemaakt. De Brabantse veiligheidsregio's scoorden in de laatste 'Staat van de Rampenbestrijding' in 2010 voldoende.

Hebben we daarvoor gedaan wat we wilden doen?

Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011

Indicator

Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?

1.1.A Wettelijk

Bevorderen van de veiligheidsregio-grensoverschrijdende samenwerking en samenwerking met andere veiligheidspartners bij de voorbereiding op de rampenbestrijding

Aantal bestuurlijke overleggen met voorzitters veiligheidsregio's

Begrote prestatie 2011: 3 bestuurlijke overleggen

Ja, In 2011 waren vier overleggen gepland waarvan er drie doorgang hebben gevonden (op 22 maart, 28 juni en 29 november). Het B5-veiligheidsoverleg in september 2011 werd afgelast in verband met afwezigheid enkele deelnemers. Daarnaast vonden er twee extra overleggen plaats in verband met actuele ontwikkelingen (te weten de Taskforce B5 en de vorming van een nationale politie).

Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011	Indicator	Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?
	Provinciale vertegenwoordiging (toehoorder) in het Algemeen bestuur van alle veiligheidsregio's	Begrote prestatie 2011: 3 vertegenwoordigers Ja, Vanuit de Provincie zijn er zijn vaste medewerkers aangewezen als contactpersoon voor de drie veiligheidsregio's. Zij fungeren als aanspreekpunt voor hun regio en wonen verschillende overleggen bij, zo ook vergaderingen van het Algemeen Bestuur. Via deze vergaderingen blijven de contactpersonen op de hoogte van de 'bestuurlijke agenda' in de veiligheidsregio, wordt genetwerkt en volgen zij de ontwikkelingen in hun regio.
	Deelname aan regionale en multidisciplinaire oefeningen	Begrote prestatie 2011: deelname aan 3 oefeningen Grotendeels, In 2011 is door de Provincie deelgenomen aan twee oefeningen waaronder de multidisciplinaire oefening 'Rhino Redland' (ontuiming en verhuizing Maasziekenhuis te Boxmeer). Ook is in oktober 2011 de oefening Indian Summer gevolgd.
1.1.B Wettelijk Bevorderen van de landsgrensoverschrijdende samenwerking rampenbestrijding	Symposium Grensoverschrijdende Samenwerking bij Rampen	Begrote prestatie 2011: 1 symposium Nee, zoals reeds bij BURAP II aangegeven is ervoor gekozen als Provincie geen symposium te organiseren. Achtergrond hiervan is de volgende: het is voor de Provincie minder vanzelfsprekend geworden om een rol te vervullen op het grensoverschrijdende dossier. Dit heeft allereerst te maken met de verantwoordelijkheidsverdeling die voortvloeit uit de eind 2010 ingevoerde Wet Veiligheidsregio's, maar ook met de prioriteiten die door de Staten zijn vastgelegd in de Agenda van Brabant. Rampenbestrijding en crisisbeheersing zijn niet benoemd als kerntaken in het provinciale takenpakket. Dit betekent dat er derhalve ook geen financiële middelen meer beschikbaar zijn om verbindende activiteiten, zoals een symposium, te organiseren.

Heeft het gekost wat het mocht kosten?

Paragraaf integrale veiligheid	Begr.oorspr. 2011	a.Begr.na wijz. 2011	b.Realisatie 2011	Verschil a-b
Bedragen x € 1.000 (exploitatie)				
Veiligheid en rampenbestrijding	142	142	107	35
zie ook programma 01 Bestuur, productgroep 01.04 Openbare orde, veiligheid en rampenbestrijding				

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

Te bereiken maatschappelijk effect (vastgelegd in de begroting 2011)

1.2 Borgen kwaliteit fysieke leefomgeving

Wat is in 2011 gerealiseerd en wat betekent dat voor 2012 en verder?

In 2011 is de eerste aanzet gemaakt voor een startnotitie om onze beleidsvisie Externe veiligheid (EV) te herzien. Op basis van deze beleidsvisie wordt het mogelijk om een ruimtelijk gericht risicobeleid te voeren, dat ondersteunend zal zijn bij het maken van bestuurlijke keuzes.

Ook is in 2011 in overleg met gemeenten gezorgd dat zij een aantal bestemmingsplannen hebben aangepast waardoor wordt voorkomen dat dicht bij risicovolle bedrijven nieuwe kwetsbare objecten kunnen worden gerealiseerd. In 13 gevallen zijn we nog in overleg met gemeenten.

Daarnaast is in 2011 het provinciaal milieu plan opgesteld waarin onze doelstellingen en de wijze waarop we gaan monitoren zijn opgenomen. Het monitoringsprogramma om onze beleidsambities te meten is in 2011 grotendeels opgesteld. In 2012 zal het monitoringsprogramma formeel worden vastgesteld en zal de monitoring worden gestart.

Programma Brabant Veiliger 2011-2014

Het programma Brabant Veiliger 2011-2014 is in december 2010 vastgesteld en borgt de structurele en adequate uitvoering van EV-taken waarvan de kwaliteitscriteria opgenomen zijn in het uitvoeringsprogramma 2011.

Hebben we daarvoor gedaan wat we wilden doen?

<i>Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011</i>	<i>Indicator</i>	<i>Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?</i>
04.A.1 Wettelijk Stimuleren van de structurele, adequate uitvoering van het externe veiligheidsbeleid	1. Vastgesteld uitvoeringsprogramma Externe Veiligheid (EV)	Begrote prestatie 2011: 1. Ja, de prestatie is gerealiseerd, het programma Brabant Veiliger 2011-2014, uitvoeringsprogramma 2011 is in december 2010 vastgesteld. Om een structurele en adequate uitvoering van EV-taken te borgen zijn kwaliteitscriteria opgenomen in het uitvoeringprogramma 2011. Daarnaast is een prestatieafpraak gemaakt: Uiterlijk 31 december 2012 voldoen alle organisaties individueel of in samenwerking met andere organisaties aan de gestelde eisen.
Het daartoe bevorderen van de samenwerking tussen gemeenten, provincies en regionale samenwerkingsverbanden d.m.v. uitvoering Programma Brabant Veiliger (Schoon Brabant)	2. Toegekende subsidies	Begrote prestatie 2011: 74 toegekende subsidies. Ja, de prestatie is gerealiseerd, in 2011 hebben 74 Brabantse overheden (1 provincie, 67 gemeenten, 3 milieudiensten en 3 veiligheidsregio's) een aanvraag ingediend voor de beschikbare subsidie. De aanvragen zijn conform het uitvoeringsprogramma 2011 toegekend.
04.A.2 Wettelijk		

Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011	Indicator	Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?
Voorkómen en verminderen risico's voor de leefomgeving door aanvullende (eigen) provinciale projecten en activiteiten zoals genoemd in de Beleidsvisie Externe veiligheid (EV).	1. Uitgevoerde projecten en activiteiten m.b.t. verantwoord vervoer gevaarlijke stoffen	1. Streefwaarde in 2011 (cumulatief): 14 uitgevoerde projecten. Ja, de prestatie is gerealiseerd.
	2. Uitgevoerde projecten en activiteiten m.b.t. verantwoorde ruimte voor risicovolle bedrijven	2. Streefwaarde in 2011 (cumulatief): 7 uitgevoerde projecten. Ja, de prestatie is gerealiseerd.
	3. Uitgevoerde projecten en activiteiten m.b.t. (interne) samenwerking aan veiligheid	3. Streefwaarde in 2011 (cumulatief): 4 uitgevoerde projecten. Ja, de prestatie is gerealiseerd
04.A.3 Wettelijk Gegevens externe veiligheid inzichtelijk	Monitoringsprogramma:	Streefwaarde in 2011: 1 De prestatie is deels gerealiseerd, het opstellen van een monitoringsprogramma is in een vergevorderd stadium. Het monitoringsprogramma is afgestemd op het PMP en alle monitoringsaspecten zijn gebundeld met het opstellen van de doelenboom Externe Veiligheid. In 2012 wordt bepaald hoe de monitoringsgegevens centraal geregistreerd gaan worden en hoe vervolgens gepresenteerd.
04.A.4 Autonoom Contacten met België zijn verstevigd	Uitgevoerde uitwisselings- en samenwerkingsprojecten	Streefwaarde in 2011: 2 samenwerkingsprojecten . Ja, de samenwerkingsprojecten zijn gerealiseerd
04.A.17 Wettelijk Inzichtelijk maken van saneringssituaties	Saneringsprogramma tranche 1 t/m 5	Begrote prestatie 2011: 1 saneringsprogramma. Ja, de prestatie is gerealiseerd, in 2011 is verder uitvoering gegeven aan het saneringsprogramma. Er zijn 4 latente saneringssituaties opgelost. Er resteren nog 13 latente saneringssituaties.
4.A.18 Wettelijk Implementatie verdrag van Helsinki	Belgische Helsinki-bedrijven moeten op Nederlands grondgebied voldoen aan de kwaliteitseisen op het gebied van BEVI (Besluit Externe Veiligheid Inrichtingen)	Begrote prestatie 2011: plaatsgebonden risico=0 en groepsrisico is 100%. Ja, de prestatie is gerealiseerd, persoonsgebondenrisico en groepsrisico voldoen aan de in Nederland gestelde wet- en regelgeving

Heeft het gekost wat het mocht kosten?

Bedragen x € 1.000 (exploitatie)	Begr.oorspr. 2011	a.Begr.na wijz. 2011	b.Realisatie 2011	Verschil a-b
Externe veiligheid lasten	1.273	3.477	3.465	12
Externe veiligheid baten	1.076	0	0	0
zie ook programma 04 Milieu, productgroep 04.02 Fysieke veiligheid				

Integrale veiligheid - Sociale veiligheid

Portefeuillehouders: mw.dr.s.S.C.van Haften-Harkema

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

Te bereiken maatschappelijk effect (vastgelegd in de begroting 2011)

Wat is in 2011 gerealiseerd en wat betekent dat voor 2012 en verder?

1.3 Brabanders moeten zich veilig kunnen voelen (bestuursakkoord 2007-2011 paragraaf 8.7)

Hebben we daarvoor gedaan wat we wilden doen?

<i>Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011</i>	<i>Indicator</i>	<i>Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?</i>
1.3A Wettelijk/Autonom Realiseren van een Brabantbreed netwerk van (regionale) veiligheidshuizen	aantal (regionale) veiligheidshuizen	Begrote prestatie 2011: 7 veiligheidshuizen.
1.3B Autonom Bevorderen van de deelname van gemeenten aan de tweejaarlijkse veiligheidsmonitor	Het aantal B5-steden en overige gemeenten, dat deelneemt aan de veiligheidsmonitor	Begrote prestatie 2011: alle B5 steden en 80% van de overige gemeenten gebruiken de veiligheidsmonitor.

Heeft het gekost wat het mocht kosten?

Bedragen x € 1.000 (exploitatie)	Begr.oorspr. 2011	a.Begr.na wijz. 2011	b.Realisatie 2011	Verschil a-b
Sociale veiligheid	1.953	2.113	2.149	-36

Sociale veiligheid is onderdeel van programma 07 Jeugd, cultuur en samenleving, productgroep 07.01 Zorg en welzijn. Eind 2010 is, in het spoor van de besluitvorming over de Agenda van Brabant, bij de evaluatie van het programma Integrale Veiligheid geconcludeerd dat Sociale Veiligheid in de nieuwe bestuursperiode geen prioriteit meer heeft. In lijn daarmee is er in 2011 voor gekozen om de gestarte activiteiten t.a.v. veiligheidshuizen, veiligheidsmonitor en bestrijding huiselijk geweld af te ronden en geen nieuwe activiteiten te ontplooiën met het restant budget.

Integrale veiligheid - Water en veiligheid

Portefeuillehouders: J.J.C. van den Hout

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

Te bereiken maatschappelijk effect (vastgelegd in de begroting 2011)

Wat is in 2011 gerealiseerd en wat betekent dat voor 2012 en verder?

1.4 Een adequate bescherming van Brabant tegen overstromingen

De uitvoering van de beleidsprestaties is zodanig conform de planning dat verwacht wordt dat de effecten bereikt kunnen worden. Begin 2013 zal een uitgebreide toestandrapportage worden opgeleverd (RWSR/ beleidsevaluatie PWP). In 2011 en in 2012 worden de monitoringsactiviteiten hiervoor uitgevoerd.

RWSR: Regionale Water Systeem Rapportage / PWP : Provinciaal WaterPlan

Hebben we daarvoor gedaan wat we wilden doen?

Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011

	<i>Indicator</i>	Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?
1.4.A Wettelijk Toetsing van primaire waterkeringen	Zesjaarlijkse rapportage toetsing primaire waterkeringen en afvoerend vermogen van grote rivieren	Rapportage vindt plaats in 2016.
1.4.B Wettelijk / Autonom Rivierverruiming en bescherming tegen overstromingen	Participeren uitvoering van maatregelen PKB 'Ruimte voor de Rivier' (PKB: Planologische kernbeslissing)	Geen begrote prestatie 2011 (4 maatregelen gereed in 2015).
	Implementatie van de Europese Richtlijn Overstromingsrisico's (ROR)	Geen begrote prestatie 2011 (gereed in 2015).

Heeft het gekost wat het mocht kosten?

Bedragen x € 1.000 (exploitatie)	Begr.oorspr. 2011	a.Begr.na wijz. 2011	b.Realisatie 2011	Verschil a-b
Water en veiligheid lasten	810	123	277	-154
Water en veiligheid baten	406	69	169	100

Water en veiligheid is onderdeel van programma 03 Water, productgroep 03.02 Hoogwaterbescherming

Integrale veiligheid - Verkeersveiligheid

Portefeuillehouders: ing. R.A.C. van Heugten

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

Te bereiken maatschappelijk effect (vastgelegd in de begroting 2011)

1.5 *Vergroten van de veiligheid binnen het verkeer- en vervoerssysteem*

Wat is in 2011 gerealiseerd en wat betekent dat voor 2012 en verder?

De doelstelling van maximaal 139 doden is gehaald. Verkeersveiligheid wordt uitgedrukt in het aantal verkeersdoden per jaar. Dit cijfer is in 2010 gedaald naar 117 doden (130 doden in 2009). Daarmee ligt de provincie op koers. De definitieve cijfers voor 2011 zijn medio 2012 bekend.

In 2011 is met de partners een concept Brabants Verkeersveiligheidsplan opgesteld waarin gekozen wordt voor een ambitie van nul verkeersslachtoffers in Noord-Brabant. Ieder verkeersslachtoffer is er één te veel. Het is een ambitieuze ambitie, die wel nodig is. Hoewel het aantal verkeersdoden de afgelopen jaren fors is gedaald, neemt het aantal ernstig gewonden juist weer toe. Nul verkeersslachtoffers vraagt om een nieuwe strategie, met een andere focus en nieuwe allianties. Vanaf nu spitsen we de inzet voor verkeersveiligheid toe op de groepen die het meest kwetsbaar in het verkeer zijn of het grootste gevaar voor anderen vormen. Daar valt de meeste winst te halen. Voor wat betreft de doelstelling gebruiken we de uitgangspunten van het rijk (maximaal 500 dodelijke slachtoffers in 2020) als ijkpunt. Dit betekent een doelstelling voor Noord-Brabant van maximaal 91 verkeersdoden in 2020.

Hebben we daarvoor gedaan wat we wilden doen?

Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011

	<i>Indicator</i>	<i>Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?</i>
1.5A Wettelijk Verbetering verkeersveiligheid op provinciale wegen	% kilometer provinciale weg dat is uitgerust met essentiële herkenbaarheidskenmerken	Begrote prestatie 2011: 91%. Bij bestuursrapportage I is het percentage bijgesteld van 91% naar 61% omdat voor een aantal wegsituaties eerst reconstructie nodig is alvorens essentiële herkenbaarheidskenmerken kunnen worden aangebracht. Ja, gerealiseerde waarde 64 %.
1.5B Wettelijk Mensgerichte maatregelen t.b.v. verkeersveiligheid	Aantal verkeersdoden per jaar (1)	Streefwaarde in 2011: minder dan 140 afnemend tot minder dan 132 in 2013. Ja. Deze doelstelling is gehaald. In 2010 zijn er 117 dodelijke verkeersslachtoffers gevallen. De cijfers over 2011 worden medio juni 2012 bekend. Het uitvoeringsprogramma Verkeersveiligheid 2011 van de Provincie Noord-Brabant is grotendeels uitgevoerd. Daarnaast is in de hierboven genoemde uitvoeringsprogramma's ook

Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011	Indicator	Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?
		subsidie toegekend aan projecten die een bijdrage leveren aan verkeersveiligheid. In 2012 wordt gewerkt aan een nieuwe organisatie voor verkeersveiligheid. Er vindt een regionale doorvertaling plaats van de Brabantbrede aanpak 'maak van de nul een punt'.

Heeft het gekost wat het mocht kosten?

Bedragen x € 1.000 (exploitatie)	Begr.oorspr. 2011	a.Begr.na wijz. 2011	b.Realisatie 2011	Verschil a-b
Stimulering Verkeersveiligheid	904	963	973	-10

Paragraaf 2

Bedrijfsvoering

Algemeen	246
90.01 Concernbeleid, advies en control	247
90.04 Gemeenschappelijke Diensten	253
90.05 Grondzaken	255
90.10 Personeelskosten	256

Paragraaf Bedrijfsvoering

Portefeuillehouder:

L.W.L. Pauli (coördinerend portefeuillehouder), Ing. R.A.C. van Heugten, Y.C.M.G. de Boer

Doelstelling.

Bedrijfsvoering schept de voorwaarden voor een optimaal verloop van de primaire processen en draagt daar ook zelf aan bij. Dit doen we door te werken aan een goede, professionele overheidsorganisatie met de volgende kenmerken:

- open, transparant en toegankelijk;
- betrouwbaar en integer;
- relatiegericht;
- resultaatgericht, effectief en efficiënt.

Algemeen beeld.

We liggen op koers voor het bereiken van de gestelde doelen. Voor een groot deel realiseerden we de prestaties die stonden gepland voor 2011, binnen de budgettaire kaders. Daarnaast legden we – binnen het programma Organisatieontwikkeling – extra accent op een verdere verbetering van de bedrijfsvoering en op talentontwikkeling.

Resultaten 2011

De uitwerking van de Agenda van Brabant en het bestuursakkoord leidt tot een organisatie met deels andere taken, en met name met een andere taak- en rolinvulling. Dit vraagt om een andere ondersteuning door Bedrijfsvoering. Om dat mogelijk te maken bouwen we de bedrijfsvoeringsorganisatie om. Het plan van aanpak hiervoor rondde we in 2011 af. Dit plan van aanpak is erop gericht dat medio 2012 de nieuwe organisatie staat en werkt.

Daarnaast werken we via de lijnen “bedrijfsvoering” en “talentontwikkeling” aan inhoudelijke verbetering van de bedrijfsvoering.

Bedrijfsvoering

- Het Brabant Magazine is online en het Brabantloket is operationeel.
- Het nieuwe werken:
 - Huis van Brabant: het ontwerp werd opgesteld en vastgesteld. 2012 staat in het teken van de aanbesteding en de voorbereiding van de uitvoering; vanaf 2013 vindt de daadwerkelijk realisatie plaats.
 - Werken op afstand (plaats- en tijdonafhankelijk werken). In 2011 troffen we de voorbereidingen; begin 2012 vond de belangrijke volgende stap plaats met implementatie van het BringYourOwnPhone-concept
- De begroting 2012 volgens een nieuw model uitgebracht. Ook is er een online versie beschikbaar op internet.

Talentontwikkeling

- Het werken met Leer- en ontwikkelteams is als nieuwe werkvorm geïmplementeerd.
- We voerden het nieuwe opleidingshuis in.
- Via het Flexnetwerk ondersteunen en stimuleren we een flexibele inzet van medewerkers op nieuwe klussen.

90.01 Concernbeleid, advies en control

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

<i>Te bereiken maatschappelijk effect (vastgelegd in de begroting 2011)</i>	Wat is in 2011 gerealiseerd en wat betekent dat voor 2012 en verder?
90.1 <i>Een klantgerichte organisatie</i>	In de begroting is de score van klanttevredenheid bij bezwaarschriften als indicator opgenomen. Door de positieve effecten van mediation krijgt een meting een geheel andere informatiewaarde. De score geeft dan een onjuiste voorstelling van zaken. Deze indicator is daarmee reeds bij bestuursrapportage II komen te vervallen. De andere in de begroting vermelde indicator betreft de klantmonitor. Deze is, zoals vermeld in de begroting, op basis van een 2-jaarlijkse cyclus voorzien in 2012. In 2011 is vooral gewerkt aan het oppakken van verdere verbetering van de klantgerichtheid op basis van de uitkomsten 2010. Zo is het <u>Brabantloket</u> ingericht en is de <u>Brabantmagazine gedigitaliseerd</u>. Tenslotte is <u>Mediation</u> ook in 2011 een succesvol instrument gebleken en heeft dit daarmee zijn permanente waarde bewezen. Ook in 2012 zal naast het uitvoeren van de klantmonitor verder worden gewerkt aan het verbeteren van de klantgerichtheid. Voorbeelden hiervan zijn de doorontwikkeling van Brabantloket, de (permanente) doorontwikkeling van onze internetsite Brabant.nl en verdere digitalisering van aanvraagprocessen zoals bijvoorbeeld voor subsidies.
90.2 <i>Een betrouwbare en integere organisatie</i>	2011 heeft in het teken gestaan van de verdere voortzetting en inbedding van de in 2010 ingeslagen weg. Zo zijn de in 2010 gestarte concernbrede <u>dilemmatrainingen</u>, in 2011 grotendeels afgerond (2010: 48%, 2011: 94,5%). In de eerste helft van 2012 vinden de laatste trainingen plaats. Daarnaast is ook de <u>Wet Bibob</u> (Bevordering IntegriteitsBeoordelingen door het Openbaar Bestuur) verder ingebed en zijn in 2011 reeds 17 integriteitsbeoordelingen uitgevoerd en 4 verdergaande Bibob-procedures gestart. Als indicator voor dit te bereiken maatschappelijk effect was in de begroting ook de score op het eerder geplande belevingsonderzoek integriteit opgenomen. Dankzij de vele informatie verkregen uit gehouden dilemmatrainingen bleek gaandeweg een separaat kwalitatief onderzoek overbodig. Deze indicator is daarmee reeds in BESTUURSRAPPORTAGE II komen te vervallen.
90.3 <i>Een open, transparante en toegankelijke organisatie</i>	De in de begroting vermelde doelstelling om bij de 3 beste (provinciale) websites te horen is met een mooie 2^e plaats behaald. Het onder 90.1. genoemde Brabantloket wat in 2011 van start is gegaan draagt daarnaast ook bij aan verdere verbetering van de toegankelijkheid van de organisatie en de Rekeningcommissie heeft zich daarnaast positief uitgelaten over de bereikte verbeteringen in de planning en control documenten. Ook dit heeft de transparantie van de organisatie verder vergroot. Tenslotte is een integraal <u>Subsidieregister</u> tot stand gekomen en heeft conform de landelijke ontwikkelingen en afspraken de livegang plaatsgevonden van de <u>digitale ontsluiting van bekendmakingen/kennisgevingen</u> (zoals tbv Milieuwet en Omgevingswet) en <u>regelingen</u>. Beiden worden ontsloten via zowel Brabant.nl als landelijk via Overheid.nl. Dit alles geeft het vertrouwen dat de Provincie op dit gebied haar doelstelling in voldoende mate bereikt.

Te bereiken maatschappelijk effect (vastgelegd in de begroting 2011)**Wat is in 2011 gerealiseerd en wat betekent dat voor 2012 en verder?****90.4***Een resultaatgerichte, effectieve en efficiënte organisatie*

In de begroting is een aantal indicatoren benoemd voor de effectiviteit en efficiëntie van de organisatie. V.w.b. de indicator verhouding apparaatskosten/omvang begroting is de Provincie met een percentage van 12,23 % (apparaatskosten op de totale lasten in de jaarrekening) in de top 3 van Provincies terecht gekomen en heeft daarmee de begrotingsdoelstelling om binnen de top 6 te komen bereikt. Het % uitputting van de begroting bedroeg in 2011 83%. Dat is iets lager dan in 2010 (86%), waarmee de doelstelling niet helemaal is gehaald. Dit wordt met name veroorzaakt door de vertraging bij de projecten die in het kader van samen investeren worden uitgevoerd en met de stop op de uitvoering van de projecten in het kader van investeringsbudget landelijk gebied. Met de inzet op het nog realistischer plannen en ramen wordt verwacht dat dit percentage in 2012 verhoogd zal worden.

Tenslotte heeft 2011 in het teken gestaan van het verder invulling geven aan de in 2010 opgestelde Agenda van Brabant en de daaraan gerelateerde noodzakelijke ombuigingen die zullen leiden tot een organisatie van 1000 fte. In 2011 is reeds een aanvang gemaakt met de daadwerkelijke ombuiging. Het zwaartepunt ligt in de resterende periode (2012-2014). De realisatie hiervan zal een nog verdere bijdrage leveren aan de doelstelling een effectieve en efficiënte organisatie te zijn.

NB. In de begroting 2011 was ook nog de personeelsmonitor/onderdeel resultaatgericht opgenomen. Aangezien dit onderdeel in de huidige opzet niet separaat gemeten wordt is hierop geen resultaat aan te geven. Derhalve is deze indicator reeds bij bestuursrapportage II komen te vervallen.

90.5*Een professionele werkomgeving en werkgever*

De Provincie is, onder regie van Programma Organisatie-ontwikkeling, nadrukkelijk bezig op dit terrein met activiteiten die goed aansluiten op Het Nieuwe Werken. Na de succesvolle invoering van de werktijdenregeling in 2010, zijn in 2011 ook vermeldenswaardige stappen gezet. De belangrijkste is de besluitvorming ten aanzien van de renovatie van het Provinciehuis (Huis van Brabant), waardoor medewerkers en bestuurders in een optimale omgeving in samenwerking met de verscheidenheid aan externe partijen de Brabantse doelstellingen kunnen realiseren. Uitvoering hiervan zal in periode 2012-2014 plaatsvinden. Daarnaast zijn in 2011 ook vernieuwingen doorgevoerd zoals uitbreiding van de telewerkomgeving, de realisatie van Wifi-verbinding in de laagbouw van het Provinciehuis en voorzichtige pilots met het gebruik van I-Pads in bestuurlijke en deels ambtelijke samenwerking. Al deze ontwikkelingen en resultaten zorgen voor een nog professionelere werkomgeving voor de Provinciale medewerkers.

In de begroting 2011 is daartoe een tweetal indicatoren genoemd. Eén indicator is de score op de 'Werkgeversranglijst' (jaarlijks onderzoek van Intermediair). Ook dit jaar is deelgenomen aan dit onderzoek. De Provincie staat in de overall-uitslag op plaats 39, een lichte daling ten opzichte van plaats 37 vorig jaar. Echter nog steeds een stijging ten opzichte van de 48^e plek in 2009. Van de vier deelnemende provincies scoort Noord-Brabant een leuke 2^e plaats. De top 10 van beste werkgevers Non-Profit is met de 11^e plaats net niet gehaald. Van alle provinciale medewerkers hebben 481 collega's de internetenquête ingevuld. In 2010 waren dit er 168.

Daarnaast is conform de doelstelling in de begroting eind 2011 het interne tweejaarlijkse medewerkerstevredenheidsonderzoek (Personeelsmonitor) uitgevoerd. Met een medewerkerstevredenheids-score van 7,6 is de begrotingsdoelstelling (score 7) gehaald. Dit is zeker in het licht van de oprichting Regionale UitvoeringsDiensten en de organisatieontwikkeling (wat toch onzekerheden voor personeel met zich meebrengt) een onverwacht hoge score.

Te bereiken maatschappelijk effect (vastgelegd in de begroting 2011)**Wat is in 2011 gerealiseerd en wat betekent dat voor 2012 en verder?****90.6**

Een communicatieve organisatie:

- Brabanders weten wat de provinciale organisatie doet voor Brabant.
- Burgers, instellingen en bedrijven weten waarvoor ze bij de provinciale organisatie terecht kunnen (subsidies, vergunningen).
- Brabanders waarderen wat de provinciale organisatie doet.

In 2011 zijn de resultaten van het eind 2010 gehouden onderzoek naar corporate communicatie 'Imago en zichtbaarheid Provincie Noord Brabant' geanalyseerd en uitgewerkt en gecombineerd met de resultaten van het Klant Tevredenheids Onderzoek. De resultaten van beide onderzoeken hebben gediend als input voor ontwikkeling van het programma OrganisatieOntwikkeling (waar liggen onze sterktes, zwaktes en verbeterpunten) en voor de verdere uitwerking van het beleidsprogramma communicatie. Een voorbeeld van de uitwerking is het opstellen van een corporate communicatiejaarplan met keuze voor (communicatie over) beperkt aantal aansprekende onderwerpen, ipv voorheen de soms te gefragmenteerde, versnipperde communicatie-uitingen.

Hebben we daarvoor gedaan wat we wilden doen?**Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011**

	Indicator	Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?
90.1a Autonoom De organisatie handelt naar de in overleg met de klant vastgestelde dienstverleningsnormen	% burgerbrieven tijdig beantwoord	Begrote prestatie 2011: > 90%. Bij bestuursrapportage II is deze prestatie komen te vervallen. Met de implementatie van het document managementsysteem worden burgerbrieven niet meer afzonderlijk gemeten.
	% juiste facturen tijdig betaald	Begrote prestatie 2011: > 90%. Het % <u>facturen</u> dat binnen 30 dagen is betaald betreft <u>87,7%</u> , waarmee nagenoeg aan de doelstelling is voldaan. De resterende 12,3% bestaat daarnaast ook nog deels uit facturen, waarbij vanwege (vermeende) onjuistheid eerst nader overleg met de leverancier plaats moet vinden, wat dan al gauw leidt tot overschrijding van gestelde norm. Als gevolg van o.a. de kredietcrisis is besloten om, ter ondersteuning van onze leveranciers, de <u>norm verder te verlagen naar 20 dagen</u> . Op basis van deze strakke, ambitieuze norm is het percentage op tijd betaalde facturen nog steeds een redelijke 75%. Ondanks dit toch al aardige resultaat zal in 2012 gestreefd worden naar verdere verbetering van dit percentage.
	Kwaliteit telefonische bereikbaarheid	Begrote prestatie 2011: score > 8 In 2011 is van start gegaan met het <u>Brabantloket</u> . Dit is de centrale entree (telefonisch dan wel via info@Brabant.nl) waar externe relaties antwoord krijgen op hun vraag of worden begeleid naar het antwoord. De inrichting van dit loket heeft gezorgd voor een betere begeleiding van de externe relatie en een reductie van 80.000 telefoongesprekken op jaarbasis. Hierdoor is de afhandeling van klantvragen sneller, efficiënter en effectiever geworden. Daarnaast worden op basis van de ervaringen waar externe relaties zoal tegenaan lopen verdere verbeteringen doorgevoerd in de informatievoorziening (o.a. via de Provinciale website). In 2012 zal het loket verder worden doorontwikkeld en zal o.a. worden gezien in hoeverre dit succesvolle loket nog beter benut kan worden in combinatie met overige Provincie specifieke loketten zoals Meldpunt Provinciale wegen, Bodemloket, Groenloket, Milieuloket en de zwemwatertelefoon.

Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011	Indicator	Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?
90.1b Autonom/Wettelijk Gedigitaliseerde klantprocessen	Gedigitaliseerde subsidieprocessen	Begrote prestatie 2011: 80% gereed in 2011. Met een percentage van <u>78% gedigitaliseerde subsidieprocessen</u> is deze prestatie bijna geheel gerealiseerd. In 2011 is tevens mede op verzoek van de Staten voor het eerst een <u>subsidieregister</u> totstand gekomen, waarmee inzicht wordt gegeven in de door de Provincie verstrekte subsidies. Het ligt in de planning om dit register in 2012 nog verder te digitaliseren en rechtstreeks te ontsluiten via Brabant.nl. Tevens wordt gewerkt aan het centraliseren van de subsidiefunctie binnen de ambtelijke Provinciale organisatie, zodat de afhandeling van subsidie-aanvragen en analyse van (het effect van) subsidieregelingen nog verder wordt geprofessionaliseerd.
90.2a Autonom Een integere organisatie zijn	Dilemmatraining provinciale medewerkers	Begrote prestatie 2011: 100% deelname. Zie punt 90.2.
	Uitvoering belevingsonderzoek integriteit (kwalitatief onderzoek)	Begrote prestatie 2011: streefwaarde 8. Dankzij de vele informatie verkregen uit de dilemmatrainingen bleek gaandeweg een separaat kwalitatief onderzoek overbodig. Hiermee is de prestatie reeds bij bestuursrapportage II komen te vervallen.
90.2b Autonom / Wettelijk Financieel In control zijn	Verklaring rechtmatigheid en getrouwheid van accountant	Ja, door de accountant is over 2010 een goedkeurende verklaring afgegeven. Daarnaast heeft het College financiële beheersing als speerpunt aangemerkt, waarmee er een verdere kwaliteitslag wordt gemaakt.
	Solide financiële positie	Ja, De doelstelling repressief toezicht BZK zoals vermeld in de begroting is gerealiseerd.
90.2c Autonom/Wettelijk Juridisch in control zijn	Aantal (deels) gegrond verklaarde bezwaarschriften in reguliere procedure	Begrote prestatie 2011: streefwaarde lager dan in 2010. Ja, in 2011 is 3,8% van de bezwaarschriften (deels) gegrond verklaard. In 2010 was dat 3,9%. Vermeldingswaardig daarbij is het merkbare succes van de inzet van <u>Mediation</u> : het aantal ingediende bezwaren dat überhaupt leidt tot een hoorzitting is sinds de invoering van mediationvaardigheden sterk gedaald: sinds de invoering in 2008 is 60% van de ingediende bezwaren ingetrokken door toepassing van de nieuwe Mediation aanpak.
90.3a Autonom /Wettelijk Transparante Planning & Control-documenten	Oordeel PS;	Begrote prestatie 2011: PS positief Ja, PS heeft haar waardering uitgesproken voor de jaarstukken en begroting. Daarnaast is ook dit jaar de reeds eerder ingeslagen weg naar verdere verbetering van de P&C documenten voortgezet. Zo is de <u>begroting interactief</u> gemaakt met doorklikmogelijkheden naar de diverse achterliggende beleidsdocumenten en zijn de <u>hoofdpijnen van de begroting</u> in een handzaam, informatief en <u>digitaal beschikbare 'pocketuitgave'</u> beschikbaar gesteld. Ook in 2012 zal samen met de Staten, zoals bijv. met de uitwerking van motie 44a, gewerkt worden aan verdere verbetering van de begroting, bestuursrapportages en jaarstukken.

Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011	Indicator	Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?
90.4a Autonoom Effectief beleid	Geplande artikel 217a PW-onderzoeken uitgevoerd	Begrote prestatie 2011: onderzoeksplan uitgevoerd. Ja, het onderzoeksplan is uitgevoerd. Echter niet alle onderzoeken zijn eind 2011 ook compleet afgerond. Afronding zal ook deels (begin) 2012 plaatsvinden.
90.4b Autonoom Realisatie efficiencytaakstelling	4% efficiency taakstelling uitgevoerd	Ja, voor het overgrote deel uitgevoerd. In 2011 is de laatste tranche van de <u>4% efficiency</u> voor 97% uitgevoerd. Daarnaast zijn in 2011 de <u>ombuigingen</u> in het kader van <u>Agenda van Brabant verder uitgewerkt</u> en is daarmee ook de te behalen reductie aan de specifieke organisatieonderdelen toegewezen. Ook is, vooruitlopend op de uitvoeringsjaren 2012-2015, al een kleine eerste aanvang gemaakt met de realisatie.
90.5a Autonoom Intern: tevredenheid van medewerkers	Uitvoeren personeelsmonitor	Ja, de Personeelsmonitor (medewerkerstevredenheidsonderzoek) is uitgevoerd. Zie ook punt 90.5.
90.5b Autonoom Extern: goed werkgeverschap in relatie tot andere (overheids) organisaties	Deelname 'werkgeversranglijst'	Begrote prestatie 2011: ja Ja, ook in 2011 is deelgenomen aan de 'Werkgeversranglijst' (jaarlijks onderzoek van Intermediair). Zie ook punt 90.5.
90.6 Autonoom De zichtbaarheid van de provincie te borgen en te vergroten en zorgen voor een consistente en éénduidige uitstraling.	Visie op provinciale communicatie, o.a. uitgewerkt in beleidsprogramma communicatie Onderzoek corporate communicatie	Begrote prestatie 2011: uitvoering conform programma. De corporate communicatiemiddelenmix is herzien: 'oude' middelen zijn vervangen door meer moderne middelen, zoals bijvoorbeeld het <u>Brabant Magazine online</u> , <u>inzet Social Media</u> , <u>het verder doorontwikkelde internet</u> en andere digitale middelen. Ook publiceren we kleine 'ladderadvertenties' met corporate inhoud (ipv de paginagrote advertentie "provincie in de buurt"). Tevens is moderner materiaal ontwikkeld voor presentaties op beurzen e.d. Dit is duurzamer, goedkoper en vertelt duidelijk de corporate communicatieboodschap. Deze is in 2011 al diverse malen ingezet. In 2012 wordt deze modernisering en verduurzaming voortgezet. Begrote prestatie 2011: uitgevoerd. Zie punt 90.6

Toelichting

Aanvullend op de in de begroting vermelde prestaties zijn er ook nog de volgende vermeldingswaardige zaken gerealiseerd:

- Kennisontwikkeling/innoveren:
 - Om (door)ontwikkeling te stimuleren zijn Leer- en ontwikkelteams als nieuwe werkvorm geïmplementeerd, waarbij optimaal gebruikt wordt gemaakt van de in de organisatie aanwezige kennis en gezamenlijk op basis van best-practices verbeterlagen worden gemaakt;

- Op basis van de doelstellingen ten aanzien van de organisatieontwikkeling is er een nieuw opleidingshuis ingevoerd;
- Mobiliteit/flexibiliteit medewerkers:
 - Er is een flexnetwerk gecreëerd met als doelstelling om medewerkers flexibel in te zetten om goed in te kunnen spelen op gewenste accenten in realisatie van onze beleidsprestaties;

Bovengenoemde zaken zullen in 2012 verder geborgd worden in de reguliere bedrijfsvoering.

Heeft het gekost wat het mocht kosten?

Bedragen x € 1.000 (exploitatie)	Begr.oorspr. 2011	a.Begr.na wijz. 2011	b.Realisatie 2011	Verschil a-b
Lasten	4.079	3.157	2.811	345
Baten	0	0	0	0
Saldo lasten en baten	-4.079	-3.157	-2.811	345
Bijdr.res.agenda van Brabant	500	310	200	-110
Bijdrage uit alg. middelen	3.579	2.847	2.611	-236
Formatieinzet in fte		Begr.2011 74,2	Rek..2011 78,0	

90.04 Gemeenschappelijke Diensten

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

<i>Te bereiken maatschappelijk effect (vastgelegd in de begroting 2011)</i>	<i>Wat is in 2011 gerealiseerd en wat betekent dat voor 2012 en verder?</i>
90.5 Een professionele werkomgeving en werkgever	Zie 90.01 Concernbeleid, advies en control, punt 90.5

Hebben we daarvoor gedaan wat we wilden doen?

<i>Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011</i>	<i>Indicator</i>	<i>Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?</i>
90.5c Autonoom Klantgerichte ondersteuning van organisatie en individuele medewerkers	Interne klantmonitor	Conform de planning zoals vermeld in de begroting is in 2010 een interne klantmonitor uitgevoerd en zal in 2012 de volgende weer plaatsvinden. In 2011 is vooral de focus gelegd op het verder verbeteren van de interne dienstverlening. De basisgedacht hiervoor wordt gevormd door aansluiting bij Het Nieuwe Werken, waarbij <u>tijd- en plaatsafhankelijk werken</u> optimaal wordt ondersteund. Zo is de <u>telewerkomgeving sterk uitgebreid en Wifi gerealiseerd</u> in de laagbouw van Provinciehuis en is gewerkt aan het verder <u>digitaliseren van de ondersteuning</u>. Beiden zaken zullen in 2012 nog verder worden uitgebreid. Ook willen we in 2012 de beheerlasten van de organisatie verder terugdringen en tegelijkertijd de vrijheid van de medewerkers bevorderen door daar waar mogelijk met concepten als '<u>bring your own</u>' te werken. Tenslotte heeft zoals ook bij de beleidsterreinen zeker ook op gebied van interne ondersteuning een verdere uitwerking plaatsgevonden van de ombuigingen in het kader van de Agenda van Brabant. Dit betekent de focus op een <u>meer sobere, maar nog steeds doelmatige en moderne ondersteuning van de organisatie</u>. Deze ombuigingen zullen in 2012 e.v. verder gestalte krijgen. Daarnaast zal de <u>verbouwing van het Provinciehuis (Huis voor Brabant)</u> waartoe Provinciale Staten in 2011 hebben besloten en in 2012-2014 tot uitvoering komt, hier zeker aan bijdragen.

Heeft het gekost wat het mocht kosten?

Bedragen x € 1.000 (exploitatie)	Begr.oorspr. 2011	a.Begr.na wijz. 2011	b.Realisatie 2011	Verschil a-b
Lasten	25.881	22.553	21.835	718

Bedragen x € 1.000 (exploitatie)	Begr.oorspr. 2011	a.Begr.na wijz. 2011	b.Realisatie 2011	Verschil a-b
Baten	19	39	205	165
Saldo lasten en baten	-25.862	-22.514	-21.631	884
Bijdr.res.ICT, infrastruct.&applicaties	4.833	4.931	4.625	-307
Bijdr.res.kantoorinnovatie	2.000	200	226	26
Bijdrage uit alg. middelen	19.029	17.383	16.780	-603
Bedragen x € 1.000 (investeringen)	Raming VJN 2011	Raming NJN 2011	Jaarrek. 2011	verschil
Provinciehuis	369	19	138	119
Beveiliging				0
Formatieinzet in fte		Begr.2011 230,4	Rek..2011 243,8	

Toelichting van de afwijkingen van de lasten t.o.v. de begroting

Afwijking lasten t.o.v. begroting na wijziging		x € 1.000
<i>Onderbesteding</i>		
- 90.4.81 Facilitaire Voorzieningen	Onderuitputting (circa 10%) bestaat uit groot aantal kleinere onderschrijvingen op de facilitaire budgetten zoals print- en kopieerwerk, drukwerk, kantoomateriaal, etc.	434
- 90.04.82 ICT	Lichte onderuitputting (5%) op budget basisinfrastructuur	281
- Overig	Divers	3
Totaal afwijking lasten		718

Een overzicht van de reserves is opgenomen in bijlage 4 van de jaarstukken 2011.

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

Toelichting

Zie de paragraaf grondbeleid.

Hebben we daarvoor gedaan wat we wilden doen?

Toelichting

Zie de paragraaf grondbeleid.

Heeft het gekost wat het mocht kosten?

Bedragen x € 1.000 (exploitatie)	Begr.oorspr. 2010	a.Begr.na wijz. 2010	b.Realisatie 2010	Verschil a-b
Lasten	348	300	353	-53
Baten	83	64	130	66
Saldo lasten en baten	-265	-237	-224	13
Bijdrage uit alg. middelen	265	237	224	-13
Formatieinzet in fte		Begr.2011 12,0	Rek..2011 20,3	

90.10 Personeelskosten

Heeft het gekost wat het mocht kosten?

Bedragen x € 1.000 (exploitatie)	Begr.oorspr. 2011	a.Begr.na wijz. 2011	b.Realisatie 2011	Vershil a-b
Lasten	105.885	104.668	105.020	-352
Baten	3.316	719	4.373	3.654
Saldo lasten en baten	-102.569	-103.949	-100.647	3.302
Bijdrage uit alg. middelen	102.569	103.949	100.647	-3.302

Formatie en bezetting

FORMATIE

In 2011 hebben wij de in het kader van de Agenda van Brabant vastgestelde en in het bestuursakkoord "Tien voor Brabant" bevestigde formatiereductie "van 1390 naar 1000 fte" vertaald naar een formatie-ontwikkeling voor de komende jaren. Deze formatie-ontwikkeling is in de begroting 2012 vastgesteld.

FTE op 1 januari van het jaar	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Uitgangsformatie (na AvB)	1.360	1.330	1.310	1.285	1.230	1.225
<i>Samenwerkingsarrangementen</i>			- 125	- 175	- 225	- 225
Maximale formatie	1.360	1.330	1.185	1.110	1.005	1.000

De maximale formatie voor 2011 is in dit kader bepaald op 1.360 fte en neemt af tot 1.000 fte vanaf 2016 rekening houdend met 225 fte voor samenwerkingsarrangementen.

BEZETTING

De personele bezetting dient gedurende het jaar binnen de het formatiekader voor dat jaar te blijven.

De personele bezetting is gedurende 2011 afgenomen van ruim 1.330 fte per 1 januari 2011 tot bijna 1.300 fte op 1 januari 2012.

Gedurende het jaar is de bezetting ruim binnen het formatiekader gebleven.

Personeelskosten

De realisatie op de personeelslasten is vrijwel overeenkomstig de planning. De batenrealisatie is substantieel hoger (ca. 3,5%). Dit wordt onder meer veroorzaakt door hogere inkomsten uit detacheringen en ziektewet-uitkeringen.

Externe inhuur (arbeidscapaciteit)

Aan inhuur van externe arbeidscapaciteit is in 2011 de realisatie als volgt:

2011	2010	2009	2008 *)
€ 15.283.966	€ 16.538.220	€ 23.401.441	€ 18.618.173

*) Vanwege aanpassing van de definities zijn de cijfers over 2008 geëxtrapoleerd, gebaseerd op de aanname dat er eenzelfde verhouding heeft bestaan tussen 'inhuur arbeidscapaciteit' en 'uitbesteding van werk' als in 2009.

De realisatie in 2011 ligt ruim 7,5% lager dan in 2010 en blijft ruim binnen de afgesproken norm van € 16,5 miljoen (niveau 2010).

Om een beeld te geven van de ontwikkeling van de financiële omvang van de totale capaciteitsinzet de afgelopen jaren, worden in onderstaande tabel ter informatie de loonkosten actief personeel, de inhuur binnen de personeelsbudgetten en de inhuur ten laste van programmabudgetten weergegeven.

	kosten capaciteitsinzet (bedragen in €)		
	2011	2010	2009
Loongerelateerde kosten (excl. inhuur t.l.v. P-budget)	89.936.193	94.318.093	94.500.810
Inhuur arbeidscapaciteit	15.283.966	16.538.220	23.401.441
Totaal	105.220.159	110.856.313	117.902.251
Exploitatie-omvang	1.021 mln	1.490 mln.	1.284 mln
kosten arbeidscapaciteit in % totale exploitatiekosten	10,3%	7,4%	9,2%

Uit de tabel blijkt dat de totale kosten van de capaciteitsinzet (provinciale formatie + inhuur) in 2011 t.o.v. voorgaande jaren verder is gedaald. Is de exploitatie-omvang in de achterliggende jaren gestaag gegroeid, in 2011 nam de exploitatie fors af met € 469 mln

(= ruim 31%). Ondanks het feit dat de kosten van de capaciteitsinzet in 2011 verder zijn afgenomen, resulteert dat erin dat de kosten van arbeidscapaciteit in % van de totale exploitatieomvang een sterke stijging laat zien.

Informatie i.v.m. ontslagregelingen en sociale paragraaf

In de bijlagen bij deze jaarrekening geven wij u conform de door u vastgestelde formats inzicht in de uitdiensttredingen in 2011, alsmede in de categorisering van de loonkosten. Tevens is in het bijlagenboek de sociale paragraaf opgenomen.

Paragraaf 3

Provinciale heffingen

Provinciale heffingen

Portefeuillehouder:

R.A.C. van Heugten

De provincie kent verschillende bronnen van inkomsten. Eén van die bronnen betreft de provinciale heffingen waarvan de heffing opcenten op de motorrijtuigenbelasting de hoogste inkomst genereert.

De provincie kent geen kwijscheldingsbeleid voor provinciale heffingen.

Opcenten motorrijtuigenbelasting

Op grond van artikel 222 van de Provinciewet worden provinciale opcenten geheven. Door het Rijk wordt elk jaar het maximumniveau van de opcentenheffing vastgesteld. De provincie bepaalt zelf in hoeverre zij de vrije capaciteit (verschil wettelijk maximum -/- provinciaal opcenten niveau) wil benutten. De ingangsdatum van tariefaanpassingen is wettelijk bepaald op 1 april. De raming van de opcentenopbrengst is gebaseerd op de aantallen auto's en motoren per 1-1-2011 rekeninghoudend met de inflatiebijstelling.

Provinciale lastendruk m.b.t. opcenten motorrijtuigenbelasting

Het door het Rijk vastgestelde maximale opcentenniveau bedraagt per 1 april 2010: 116,7 en per 1 april 2011: 119,4. Noord-Brabant heft per 1 april 2010 71,6. Tot en met de begroting 2007 werd het opcententarief jaarlijks geïndexeerd voor inflatie. Bij de totstandkoming van het bestuursakkoord 2007-2011 is afgesproken het tarief op het niveau van 71,6 te bevriezen.

Aan opbrengst opcenten motorrijtuigenbelasting werd over 2011 een bedrag van € 219,5 miljoen ontvangen tegenover een geraamde ontvangst van € 216,0 miljoen.

Voor het oordeel over de lastendruk is van belang hoe de lastendruk van de provincie Noord-Brabant zich verhoudt tot die in de andere provincies.

		Vastgesteld tarief per per 1 apr-2010	Vastgesteld tarief per per 1 apr-2011	Onbenutte belastingcapaciteit uitgedrukt in percentages per 1 apr-2011
1	Zuid-Holland	95,0	95,0	20,4%
2	Limburg	83,6	85,3	28,6%
3	Drenthe	82,3	83,6	30,0%
4	Friesland	81,7	83,0	30,5%
5	Groningen	79,1	83,0	30,5%
6	Gelderland	82,7	82,7	30,7%
7	Overijssel	78,5	78,5	34,3%
8	Flevoland	75,7	76,6	35,8%
9	Utrecht	72,6	72,6	39,2%
10	Noord-Brabant	71,6	71,6	40,0%
11	Zeeland	69,3	69,3	42,0%
12	Noord-Holland	67,9	67,9	43,1%
	Gemiddeld tarief	78,3	79,1	
	Maximaal tarief	116,7	119,4	

In de rangorde van opcentenheffing van hoog naar laag komt de provincie Noord-Brabant uit op een 10^e plaats.

Opcententarief	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Noord-Brabant	68,3	69,7	71,6	71,6	71,6	71,6	71,6
Landelijk gemiddelde	69,3	70,7	72,6	75,9	77,6	78,3	79,1
Wettelijk maximum	99,0	102,4	105,0	107,9	111,9	116,7	119,4

Onbenutte belastingcapaciteit

De onbenutte belastingcapaciteit is het verschil tussen de theoretische opbrengst op basis van het wettelijk vastgestelde maximumtarief en de opbrengst gebaseerd op het tarief van de provincie.

Het door het Rijk vastgestelde maximale opcentenniveau is met ingang van 1 januari 2012 wettelijk gemaximeerd op 105 opcenten en wordt met ingang van 2013 jaarlijks geïndexeerd.

Rekeninghoudend met het maximale tarief van 105 per 1 januari 2012 bedraagt de onbenutte belastingcapaciteit € 96 miljoen bij een opcententarief van 72,9 zoals vermeld in de begroting 2012.

Overige heffingen

De provincie kent voorts nog een aantal heffingen en leges.

De heffingen zijn in onderstaande tabel gespecificeerd opgenomen:

Inkomsten uit heffingen		Bedragen x € 1.000		
Product- groep	Heffingen	Begroting oorspr.	Begroting na wijz.	Jaarrekening 2011
03.04	Grondwaterheffing	5.311	4.700	4.445
04.06	Nazorgheffing in kader leemtetwet	888	888	762

Grondwaterheffing

De grondwaterheffing wordt geheven over de hoeveelheid onttrokken grondwater en dient als vergoeding van in de Grondwaterwet aangeduide kosten van onderzoek, metingen en schadevergoedingen in verband met de onttrekking van grondwater. De financiële verantwoording verloopt via de voorziening grondwaterheffing.

De inkomsten uit de grondwaterheffing bedroegen in 2011 € 4,4 miljoen. In de begroting was rekening gehouden met € 4,7 miljoen.

De heffing heeft plaatsgevonden op grond van de per 9 december 2011 gewijzigde Grondwater-heffingverordening.

Nazorgheffing in kader Leemtewet bodemsanering

Op grond van de Leemtewet bodemsanering is de provincie verantwoordelijk voor de nazorg van alle stortplaatsen die op de peildatum 1 september 1996 nog niet waren gesloten. Om het eeuwigdurend milieuhygiënisch beheer door de Provincie van deze stortplaatsen te verzekeren is een Nazorgfonds (een aparte rechtspersoon) ingesteld.

Aan de stortplaatsbeheerders wordt een heffing opgelegd die in het fonds wordt gestort. Hiermee is in april 2000 een start gemaakt. In 2011 is € 0,8 miljoen ontvangen (geraamd was € 0,9 miljoen). De Provincie fungeert als ontvanger voor het Nazorgfonds. De gelden worden beheerd door een externe vermogensbeheerder conform het vastgestelde beleggingsstatuut. De beleggingsresultaten worden verrekend met de te betalen heffingen, zodanig dat voldoende vermogen wordt opgebouwd om de zorg op de stortplaatsen uit te kunnen voeren. Het Nazorgfonds heeft een eigen begroting en jaarrekening die door het algemeen bestuur van het fonds wordt vastgesteld.

De heffing vindt plaats op grond van de vastgestelde verordening Nazorgheffing Noord-Brabant die voor het laatst is gewijzigd op 25 februari 2011.

Leges

Leges zijn vergoedingen door derden voor het verlenen van individuele diensten door de provincie aan particulieren en bedrijven. Deze diensten zijn vooral de verlening van vergunningen en ontheffingen. De tarieven zijn in principe kostendekkend en staan vermeld in de legesverordening provincie Noord-Brabant die voor het laatst is gewijzigd

op 25 februari 2011.

De navolgende tabel geeft een overzicht van de diverse legesinkomsten.

Leges Wabo

Bij het in werking treden van de WABO is de provincie bevoegd geworden voor de bouw-, reclame-, inrit-, kap- en slooptvergunningen (BRIKS) bij de provinciale bedrijven. De provincie heeft de kennis voor deze procedures niet in huis en deze kennis wordt via een dienstverleningsovereenkomst met de gemeente betrokken. De gemeenten ontvangen hier een vergoeding voor. De provincie heft leges voor deze procedures op basis van de provinciale legesverordening.

Bij de start van de Wabo is op basis van kengetallen van de Brabantse gemeenten een inschatting gemaakt van het aantal procedures dat in 2011 behandeld zou worden voor de Wabo. In 2011 blijken de bedrijven minder aanvragen ingediend te hebben dan verwacht. Hierdoor zijn er minder legesinkomsten voor deze activiteit

Legesopbrengsten		Bedragen x € 1.000		
Product- nummer	Leges	Begroting oorspr.	Begroting na wijz.	Jaarrekening 2011
030402	grondwater-onttrekking	168	168	38
040106	Vergunningverlening WABO VPA	1.518	1.518	742
050103	Vergunningverlening WABO NV	157	107	3
040602	ontgrondingenwet	470	250	270
050103	groene wetten	0	0	65
020602	vergunningen/ontheffingen	82	82	74
080103	bestemmingsplannen	5	0	0
Totaal		2.399	2.124	1.193

Paragraaf 4

Weerstandsvermogen

Inleiding	265
I Beleidsrisico's	265
II Bedrijfsrisico's	269
III Risicobeeld en Weerstandscapaciteit	272

Risico-inventarisatie en afdekking (tabel 1)

bedragen x € 1.000	Risico-aandeel provincie	Percentage af te dekken	Benodigde dekking a	Aanwezige dekking begroting b	Restrisico binnen Risicores. c=a-b	Toelichting
rubrieken 1 t/m 6						
1. Financieel belang en risico's i.r.t. verbonden partijen a balanswaarde deelnemingen b niet volgestorte aandelenkapitaal c vordering op de Verkoop Vennootschap BV i.r.t. RWE d bruglening aan Enxiss e garantstelling aan Havenschap Moerdijk f op te richten bv life sciences park Oss (PS 62/11)	46.152 570 136.259 554.903 8.900 4.500	100% 100% 100% 0% 50% 100%	46.152 570 136.259 0 4.450 4.500	5.477 0 136.259 0 0 4.500	40.675 570 0 0 4.450 0	Zie paragraaf 6 Verbonden partijen en begrotingsbijlage 3a a) aqistoring Aviolanda wordt gedekt in Reserve grondbank b) betreft € 556.000 Eindhoven Airport en € 14.000 NV Waterschapsbank c) dekking d.m.v. Voorziening escrow (zie toelichting balans 2011) d) zie toelichting in Treasuryparagraaf en paragraaf Verbonden partijen e) zie toelichting beleidsrisico's, rubriek 1 f) € 4,5 mln wordt gedekt in reserve grondbank
2. Risico's i.r.t. treasurybeleid a dividend- en renterisico's	-	-	20.000	20.000	0	Zie paragraaf 6 Treasury dividend- en rentereserve i.r.t. Treasury
3. Waarborgen en garanties a garanties leningen gezondheidszorg b Groenfonds (gemeenschappelijk gewaarborgde geldleningen) c stimulering woningbouw (verkoopgaranties) d terug te verdienen sloopvergoedingen 1e en 2e projectfase e garantie ontwikkellocatie Helmond / Brandevoort f garanties aan TOM CV (2 x € 7 mln) g Groenfonds (garantie voorfinanciering door Groenfonds) h verplaatsingstraject LOG Graspeel i Bedrijventerein land van heusden en Altena j Projectvesting Deurne	2.890 14.149 250.000 220.500 2.600 14.000 23.136 4.400 2.500 28.939	0% 10% - 0% 50% 50% 0% 50% 0% variabel	0 1.415 - 0 1.300 7.000 0 2.200 1.250 2.964	0 1.415 - 0 0 3.500 0 0 1.250 2.964	0 0 0 0 1.300 3.500 0 2.200 0 0	Zie bijlagen jaarstukken 7a, 7b en 7c resterende garanties worden ondergebracht bij WFZ i.g.v. faillissement komt risico t.l.v. huidige begroot budgetsubsidie risicoafdekking in Reserve grondbank € 36.284.384 taakstelling te realiseren door RvR garantie aan gemeente 2e afdekking van € 3,5 mln heeft plaats in Reserve grondbank voorfinanciering subsidieregeling particulier natuurbeheer NBr risico m.b.t. grondexploitatie en verplaatsingsbijdragen Afdekking tot 50% in reserve grondbank Afdekking tot 100% in reserve grondbank
4. Leningen en voorfinancieringen a achtergestelde leningen aan RvR CV voor 1e + 2e projectfase b converteerbare lening NV Monumentenfonds Brabant c maatregelenpakket economische recessie d lening aan NV BOM / spin-off-fonds e renteloze lening streekrekening Het Groene Woud	5.600 4.000 38.900 11.400 950	50% 100% div. 100% 100%	2.800 4.000 25.000 11.400 950	0 0 0 0 0	2.800 4.000 25.000 11.400 950	Zie bijlagen jaarstukken 3b w.v. € 1,4 mln opgenomen c.q. verstrekt - zie eindrapportage aanpak kredietcrisis (EMG-1148)/Voor de leningen MKB is een voorziening gevormd in de jaarrekening 2011 tot een bedrag van € 3.534.767. - -
5. Majore projecten en overige beleidsrisico's a rendementrisico RvR b claims rond megastallen landbouwonwikkelingsgebieden c Ecologische hoofdstructuur (EHS) voorfinanciering d Ontwikkelbedrijf, krediet e Samen investeren BrabantStad, overprogrammering f Provinciaal waterplan (PWP), overprogrammering g OP-Zuid Oost-Brabant h PPS A59	1.300 15.000 86.000 235.000 17.900 5.367 3.700 0	100% 100% 0% - 100% 100% 50% 0%	1.300 15.000 0 - 17.900 5.367 1.850 0	0 0 0 0 0 0 0	1.300 15.000 0 0 17.900 5.367 1.850 0	Zie desbetreffende programma's maximum risico volgens analyse uitvoering Ruimte voor Ruimte-regeling voorlopige schatting kredieten bij voorjaarsnota en najaarsbrief 2010 van resp. € 70 mln en € 16 mln risicovoorziening in Reserve grondbank ad € 45.919.854 overprogrammering bij jaarrekening 2010 teruggebracht tot maximaal € 17,9 mln tekort in te verdienen binnen programma - risico's afgedekt in pps-contract
6. Bedrijfsrisico's en overige financiële risico's a risico's m.b.t. reguliere begrotingsuitvoering en bedrijfsvoering b BTW-verplichting c voorfinanciering herstel milieuschade brand Chemie-Pack / Moerdijk d Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdraagers	10.884 16.000 35.000 -	100% 100% 100% -	10.884 16.000 17.500 -	0 0 0 -	10.884 16.000 17.500 -	dekking Algemene reserve wordt overgebracht naar Risicoreserve zie toelichting balans in jaarrekening 2011 - -
totaal (rest)risico's exclusief pm	-	-	358.010	175.365	182.646	
normering op 80%-niveau	-	-	-	-	146.117	normniveau risico's op 80% omdat niet alle risico's zich gelijktijdig zullen voordoen

Samenvatting risicoafdekking en saldo Risicoreserve (tabel 2)

Risicoreserve, basisraming Overige dekkingsmiddelen: Voorziening escrow Dividendreserve Reserve grondbank Meerjarenraming				136.259 20.000 17.691 1.415	142.056	1c 2a 1a, 1f, 3c, 3f, 3i, 3j, 5d 3b
totalen				175.365	142.056	
totaal gekwantificeerde risico's op 80%-niveau					146.117	
saldo (Risicoreserve)					-4.060	

Inleiding

Het weerstandsvermogen brengt tot uitdrukking in hoeverre de provincie in staat is financiële tegenvallers op te vangen zonder dat dit dwingt tot beleidsombuigingen en/of bezuinigingen. In het BBV (Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten) wordt het weerstandsvermogen gedefinieerd als de verhouding tussen:

- a. de weerstandscapaciteit, zijnde de middelen en voorzieningen waarover de provincie beschikt om niet begrote kosten te dekken;
- b. alle risico's waarvoor geen (dekkings-)maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie.

Deze paragraaf brengt in beeld wat de belangrijkste risico's zijn en hoe we daarmee omgaan. Daarbij richten we ons hoofdzakelijk op de uitgavenkant van de begroting. Risico's m.b.t. de inkomstenontwikkelingen, zoals bezuinigingen door het Rijk en het verloop van de belastinginkomsten blijven hier buiten beschouwing en komen aan bod in de budgettaire nota's (voorjaarsnota en de bij de begroting behorende najaarsbrief). Verder wordt verwezen naar de specifieke paragrafen m.b.t. de treasury (paragraaf 6), verbonden partijen (paragraaf 7) en grondbeleid (paragraaf 8).

De uitgangspunten voor het risicobeleid zijn in 2004 (BM-0082) en (BM-0135) vastgelegd. Daarbij is een onderscheid gemaakt tussen twee typen risico's:

- I. beleidsrisico's zijn de risico's die door Provinciale Staten uitdrukkelijk zijn aanvaard – en overwogen – als consequenties van bepaald functioneel beleid, waarbij tevens en tegelijk de dekking dient te worden aangewezen;
- II. bedrijfsrisico's zijn alle risico's die zijn verbonden aan de jaarlijkse reguliere begrotingsuitvoering en bedrijfsvoering.

Voor zover risico's zich voordoen en niet worden afgedekt d.m.v. voorzieningen of verzekeringen, dienen deze te worden gedekt uit (in volgorde):

1. specifiek met het beleid gemoeide (meerjarige) begrotingsbudgetten;
2. desbetreffende (bestemmings-)reserves;

- 3a. beleidsrisico's uit de Risicoreserve en/of specifieke risicoafdekkingen;
- 3b. bedrijfsrisico's uit het genormeerde gedeelte van de Algemene reserve.

Op het moment dat de provincie een risico loopt dat niet binnen de reguliere begroting (1 en 2) kan worden opgevangen, dan zullen de risicoreserves (3a en 3b) moeten worden aangesproken. Op enig moment zullen die reserves weer moeten worden aangevuld. Hiervoor zijn geen regels gesteld, maar zal gehandeld moeten worden naar de financiële situatie van dat moment.

Enkele kanttekeningen:

- Ad 3a Twee specifieke risicoafdekkingen naast de (algemene) Risicoreserve zijn de Dividendreserve en de Reserve grondbank.
- De Dividendreserve is van origine bedoeld om schommelingen (c.q. tegenvallers) in de dividendopbrengsten op te vangen. Met de verkoop van de aandelen Essent is de grondslag van deze reserve veranderd. De reserve is omgevormd tot een dividend- en rentereserve. (zie najaarsbrief 2011).
 - De Reserve grondbank (ingesteld in 2008) staat ten dienste van het provinciale Ontwikkelbedrijf dat zich bezig houdt met het verwerven, beheren en verkopen van gronden ten behoeve van het provinciale ruimtelijke beleid (zie paragraaf 8 over grondbeleid). De Reserve grondbank wordt tevens ingezet voor de risicoafdekking van het maatregelenpakket kredietcrisis.
 - Ad 3b. Voor de afdekking van de reguliere bedrijfsrisico's werd tot de begroting 2012 binnen de Algemene reserve een buffer aangehouden van 3% van onze netto exploitatieomvang. Deze buffer is ondergebracht bij de Risicoreserve.

I. Beleidsrisico's (rubrieken 1 t/m 5)

Onze dekkingsregels t.a.v. beleidsrisico's komen in hoofdlijnen erop neer dat:

- deelname in aandelenkapitaal voor 100% wordt afgedekt;
- garanties en achtergestelde leningen in beginsel voor 50% worden afgedekt;

- in geval van samenwerking met en/of afhankelijkheid van derden of van markt-omstandigheden wordt uitgegaan van een zekere risicokans;
- m.b.t. het eigen provinciaal beleid een risicokans van 0% wordt aangehouden.

Navolgend wordt een toelichting gegeven op de beleidsrisico's (onderverdeeld in de rubrieken 1 t/m 5).

1. Financieel belang en risico's in relatie tot verbonden partijen / deelnemingen (1a t/m 1e)

Omdat aan deelnemingen per definitie risico's zijn verbonden (risicodragend kapitaal) zijn/worden alle deelnemingen volledig afgedekt. De risicokans wordt zodoende op 100% gesteld. Valt een deelneming om, dan heeft dat geen gevolgen voor onze lopende begroting. Bij de voorbereiding van de volgende begroting willen we bezien of dit percentage gehandhaafd moet blijven of dat wellicht kan worden volstaan met een lagere risicokans c.q. risiconorm.

Kapitaalverstrekkingen aan NV's, BV's en CV's worden aangemerkt als financiële vaste activa. In de toelichting op de balans worden de verkrijgingswaarden vermeld (nominale waarde plus eventuele extra storting c.q. agio) of een inmiddels lagere (geactualiseerde) waardering. De handelwijze is als volgt:

- deelnemingen die in het verleden ten laste zijn gebracht van de exploitatie worden op de balans als pm opgenomen;
- met ingang van 2007 worden nieuwe deelnemingen (volledig) afgedekt binnen de Risicoreserve (tegenover het vast actief staat zodoende aan de passivakant een risicoreservering).

De provinciale deelnemingen worden toegelicht in de paragraaf Verbonden partijen (paragraaf 7). Het totaal van nominale waarden plus agio bedraagt € 113,3 mln. Hiervan is € 46,2 mln opgenomen op de balans, waarvan € 40,7 is afgedekt in de Risicoreserve en € 5,5 mln in de Reserve grondbank.

In de jaarrekening 2011 zijn de deelnemingen in BHB en AGRO&Co afgewaardeerd met respectievelijk € 2.995.340 en € 851.537. Beide afwaarderingen zijn volledig ten laste van de risicoreserve gebracht. Daarnaast is in de jaarrekening de deelneming in Aviolanda afgewaardeerd tot een bedrag van € 1.011.094. Deze afwaardering is volledig ten laste van de reserve grondbank gebracht.

Overige risico's m.b.t. verbonden partijen betreffen de vordering op RWE, een bruglening aan Enexis, een garantstelling aan Havenschap Moerdijk en het Fonds nazorg stortplaatsen. Kortheidshalve wordt verwezen naar de paragrafen Treasury en Verbonden partijen. Het risico m.b.t. nazorg wordt toegelicht onder rubriek 6. Als aanvullende toelichting m.b.t. het Havenschap het volgende: Ten aanzien van de door het Havenschap te sluiten geldleningen staat elk der deelnemers naar rato in (provincie en gemeente Moerdijk ieder voor 50%) voor de betaling van rente en aflossingen, zonder dat daarvoor een afzonderlijk besluit is vereist. Voor deze garantstelling wordt een buffer aangehouden van € 4,5 mln. Als het schap in de toekomst is omgevormd tot een NV, zal dit risicobedrag opnieuw worden afgewogen.

Op 9 december 2011 hebben PS (PS 62/11) ingestemd met de deelneming van € 4,5 miljoen in de nog op te richten Oss Life Sciences Park BV. Deze deelneming wordt volledig afgedekt binnen de reserve grondbank.

2. Risico's in relatie tot treasury

Treasury omvat de financiering van beleid en het uitzetten van geldmiddelen. De treasury-functie richt zich als zodanig op de financiële vermogenswaarden, geldstromen, financiële posities en de hieraan verbonden risico's. Deze aspecten worden behandeld in paragraaf 6. De risico's in relatie tot de treasuryfunctie worden onder meer afgedekt door de Dividend- en rentereserve van € 20 mln.

3. Waarborgen en garanties (3a t/m 3g)

De bijlagen 7a, 7b en 7c bij de Jaarstukken 2011 geven een overzicht van de door de provincie gewaarborgde geldleningen en garantieverplichtingen. Voor zover hieraan risico's zijn verbonden, worden deze meegenomen in de onderhavige paragraaf en afgedekt binnen de Risicoreserve. Voor een toelichting zij verwezen naar de genoemde bijlagen. In het bestek van deze weerstandsparagraaf beperken we ons tot enkele aanvullende opmerkingen (onderwerpen in volgorde van de bijlagen).

3a) De garanties op aangegane leningen in de gezondheidszorg die zijn afgegeven in de periode 1960-1985 belopen nog € 2,9 mln. De provincie heeft het merendeel van deze garanties al overgedragen aan het Waarborgfonds voor de Zorgsector en probeert ook de nog resterende garanties bij het WFZ onder te brengen.

3b) De gewaarborgde geldleningen van het Groenfonds belopen in totaal € 108,5 mln waarvan circa € 14,1 mln (13,1%) voor rekening komt van de provincie Noord-Brabant. Het risico betreft de hoofdsom en rentelasten over de door het Groenfonds afgesloten leningen. Het restrisico is per saldo nihil omdat bij faillissement van het Groenfonds in de provinciale begroting het jaarlijkse bedrag aan het Groenfonds van € 1,5 mln wegvalt. Dit budget is dan beschikbaar om de gegarandeerde rente en aflossingen te dekken.

3c) Bij het Ontwikkelbedrijf is € 250 mln ondergebracht voor de stimulering van de woningbouwproductie, als onderdeel het Maatregelenpakket tegen de economische recessie. Voor dit laatste wordt binnen de Reserve grondbank een risicoreservering aangehouden van € 36,3 mln (zie paragraaf 8 grondbeleid).

3d) In 2001 is de Ontwikkelingsmaatschappij Ruimte voor Ruimte (RvR) opgericht om met de ontwikkeling van woningbouwkavels de kosten terug te verdienen van de sloop van veestallen in het buitengebied. De RvR BV is beherend vennoot en de feitelijke project-uitvoering is in handen van de RvR I en RvR II CV. Behalve het risico dat inherent is aan deze deelnemingen (rubriek 1) hebben we te maken met nog enkele overige risicofactoren.

Met de sloopvergoedingen van de 1^e en 2^e projectfase inclusief de verbrede aanpak Ruimte voor Ruimte is een volume gemoeid van in totaal € 220,5 mln. We gaan ervan uit dat de RvR deze taakstelling volledig kan realiseren (dus een risiconorm van 0%). Dat geldt tevens voor (het terugverdienen van) de rentekosten die samenhangen met de sanering van mobilisatiecomplexen (MOB).

3e) Bij de locatie Brandevoort/Helmond doet zich mogelijk een tekort voor van € 5,5 mln vanwege het moeten aankopen en slopen van een aantal intensieve veehouderijen. Voor de dekking van dit tekort mag de gemeente 40 ruimte-voor-ruimte-kavels ontwikkelen. De provincie staat garant voor de helft van een eventueel tekort tot € 2,6 mln (PS 73/06). Deze garantie wordt voor 50% afgedekt.

3f) In 2002 hebben de provincie en de Zuidelijke Land- en Tuinbouworganisatie (ZLTO) samen de TOM CV/BV opgericht, die tot doel heeft het (her-)ontwikkelen van duurzame vestigingslocaties voor glastuinbouw en het saneren van bedrijven in de Groene hoofd-

structuur-landbouw en de Agrarische Hoofdstructuur-landschap. Door de provincie is aan de TOM CV een garantie verstrekt van 2 x € 7 mln. Hiervoor geldt een afdekking van 50%. De 1^e garantie komt ten laste van de Risicoreserve en de 2^e garantie is ondergebracht bij de Reserve grondbank.

3g) Aan het Groenfonds zijn twee garantstellingen afgegeven voor de voorfinanciering van de provinciale subsidieregeling particulier natuurbeheer. De eerste garantstelling betreft de betalingsverplichtingen die voortvloeien uit de leningen die Groenfonds aantrekt. De tweede garantstelling betreft het geval de subsidiegrondslag vervalft. Bij elkaar genomen gaat het om maximaal € 23,1 mln. De garanties lopen door tot 2042 PS(29/08).

3h) Met de gemeenten Landerd, Mill en St. Hubert en Grave is een overeenkomst gesloten over het zogeheten verplaatsingstraject landbouwonwikkelingsgebied Graspeel. Deze overeenkomst voorziet in een gezamenlijke grondexploitatie en in verplaatsings- en duurzaamheidsbijdragen. Het provinciale risico hierbij wordt ingeschat op € 2,2 mln en wordt tot nu toe afgedekt door de algemene Risicoreserve (zie verder bijlagenboek - bijlage 7c).

3i) De gemeenten Werkendam, Woudrichem en Aalburg realiseren samen in het land van Heusden en Altena een Regionaal Bedrijventerrein plus drie subregionale bedrijventerreinen.. Het realiseren van het Regionaal Bedrijventerrein wordt gekoppeld aan de herstructurering van bestaande bedrijventerreinen in de regio, waarbij de gemeenten samenwerken met de BOM-BHB. Gezien de forse belasting voor deze relatief kleine gemeenten en de slechte economische omstandigheden ondersteunt de provincie de realisatie van het Regionale Bedrijventerrein door het verstrekken van een garantie van € 2,5 mln. Hiervan is 50% afgedekt binnen de reserve grondbank.

Op 27 april 2010 hebben GS het principebesluit genomen tot het afgeven van de garantie (besluitnr. 1676919). Met de betrokken partijen moet nog een definitieve garantieovereenkomst worden gesloten.

3j) De gemeente Deurne heeft samen met de TOM CV (Tuinbouw De gemeente Deurne heeft samen met de TOM CV (Tuinbouw Ontwikkelingsmaatschappij te 's-Hertogenbosch) en een coöperatieve vereniging van glastuinders de projectvestiging glastuinbouw Deurne ontwikkeld. Voor dit doel hebben partijen in 2005 Tuinbouwvestiging Deurne BV (TVD)

opgericht. De gronden zijn verworven door de gemeente Deurne. Toen het gebied rijp werd voor uitgifte bleek dat de glastuinders niet in staat waren de gronden af te nemen. De coöperatieve vereniging is in 2010 uit TVD gestapt. Deurne en de TOM hebben TVD voortgezet, in de verwachting dat gronduitgifte vóór 2020 zal lukken. Voor het geval dat dit niet zo blijkt te zijn heeft de provincie een garantie tot grondovername afgegeven. Zie commissienotitie RM-1587, GS 15 juni 2010 en GS 26 oktober 2010. Het risico dat is verbonden aan de garantie is in 2011 bepaald op € 2.963.946. Dit bedrag is afgedekt in de reserve groundbank. Jaarlijks wordt het risicobedrag opnieuw bepaald en ter vaststelling aan PS voorgelegd door middel van de Voortgangsrapportage Ontwikkelbedrijf.

4. Leningen en voorfinancieringen (4a t/m 4e)

De door de provincie verstrekte geldleningen staan vermeld in bijlage 3b. Aan deze leningen zijn de volgende risico's verbonden:

4a) Aan de RvR I en RvR II CV zijn achtergestelde leningen verstrekt van in totaal € 20 mln, waarin de provincie een aandeel heeft van € 5,6 mln. Hieraan hebben we een risicofactor verbonden van 50%.

4b) De NV Monumenten Fonds Brabant is opgericht om de instandhouding van monumenten te ondersteunen. Aan de NV is een converteerbare achtergestelde lening verstrekt van € 4 mln. Hiervoor is in de loop van de tijd een buffer gevormd van € 4 mln. Zodra een conversie (omzetting in aandelen) van de lening wordt toegepast, geldt dat er 100% moet worden afgedekt.

4c) Het maatregelenpakket tegen de economische recessie uit 2009 ("aanpak krediet-crisis") omvat behalve de € 250 mln voor woningbouw nog € 25 mln voor het MKB-innovatiefonds, € 50 mln voor de stimulering van energiebesparende maatregelen en € 8 mln voor monumentenrestauraties. Dit brengt het volume aan leningen op € 83 mln waarvan op dit moment € 38,9 mln als risicovol wordt aangemerkt.

Voor de leningen MKB is in de jaarrekening 2011 een voorziening gevormd tot een bedrag van € 3,5 mln. De risicoreservering bedraagt € 25 mln.

4d) Onderdeel van het maatregelenpakket is voorts een lening aan de NV BOM voor participaties in startende kennisintensieve bedrijven. De participaties worden door de

BOM aangegaan samen met drie investeringsfondsen: Brabant Life Sciences Seed Fonds (BLSSF), Technostarters Spin Off Fonds (TSOF) en het Corporate Venturing Fonds. Hierbij is de inzet gericht op de wat grotere spin-off ondernemingen. Met het Spin-off fonds kan tot € 11,4 mln worden geparticipeerd.

4e) In 2009 is € 950.000 subsidie toegekend aan Stichting Streekrekening "Het Groene Woud" als cofinanciering voor de uitvoering van het Deltaplan voor het landschap, pilot Moerenburg-Heukelom. Het betreft een renteloze lening voor een periode van 30 jaar die volledig is afgedekt in de Risicoreserve.

5. Majeure projecten en overige beleidsrisico's (5a t/m 5h)

5a) Een risico is dat de Ontwikkelingsmaatschappij Ruimte voor Ruimte (RvR) een onvoldoend rendement behaalt, het risicodragend vermogen niet kan terugbetalen of de sloopvergoedingen niet kan terugverdienen. Met behulp van de Monte Carlo-analyse (simulatietechniek) is destijds een inschatting gemaakt van het mogelijke financiële effect. Rekening houdend met het deelnemingsvermogen resteert een restrisico van € 1,3 mln dat binnen de Risicoreserve wordt afgedekt. De analyse geeft overigens aan dat verwacht mag worden dat de RvR een positief resultaat behaalt. Sinds 2004 zijn meer dan 1.100 ruimte-voor-ruimte-kavels verkocht. Op dit moment zijn 700 kavels in ontwikkeling c.q. in voorbereiding. Gelet op de investering die moet worden terugverdiend plus de rente daarover wordt nog gezocht naar locaties waar zo'n 600 kavels zijn te ontwikkelen.

5b) Naar aanleiding van het Burgerinitiatief "Megastallen Nee" en reagerend op de uitbraak van de Q-koorts epidemie, is het ruimtelijk beleid m.b.t. de intensieve veehouderij aangepast. Hierdoor zijn de ontwikkelingsmogelijkheden van de Landbouw Ontwikkelingsgebieden (LOG's) veranderd. Uit een inventarisatie blijkt dat gemeenten en agrarisch ondernemers schadeclaims willen indienen voor de kosten die zij gemaakt hebben binnen de kaders die golden vóór 19 maart 2010. Het risico wordt in deze fase gesteld op € 15 mln.

5c) In februari 2012 hebben PS ingestemd met het deelakkoord Natuur. Hierin staat aangegeven hoe het Rijk de komende jaren verder wil gaan met de ecologische hoofdstructuur (EHS). Het Rijk neemt alleen nog verantwoordelijkheid voor het deel van de EHS waar Europese verplichtingen op rusten. PS hebben de ambitie uitgesproken de oorspronkelijke EHS geheel te willen realiseren. Dus ook de provinciale EHS. De

voorraad EHS grond in exploitatie zoals opgenomen in de jaarrekening 2011 (voorraad Onderhanden werk: € 77 mln) is in zijn geheel opgenomen in de Peilrapportage 2010. Prijsrisico op deze gronden ligt bij het Rijk zolang de provincie voldoet aan haar inspannings-verplichting. De afrekening met het Rijk van het investeringsbudget landelijk gebied die plaats vindt volgens het grond voor grondprincipe wordt gebaseerd op de peilrapportage en op de beoordeling van het Comité van Toezicht. De criteria die dit Comité bij de afrekening gaat toepassen zijn nog niet bekend.

Daarnaast heeft de provincie gronden verworven in het kader van provinciale projecten (onderdeel van Bouwgronden niet in exploitatie: € 45 mln). Deze zijn op basis van laatste inzichten geherwaardeerd, zie hiervoor paragraaf grondbeleid.

Tenslotte heeft de provincie voorgefinancierd in het kader van de extra impuls EHS (onderdeel Bouwgronden niet in exploitatie: € 69 mln).

Voor Extra Impuls gronden geldt dat een deel van deze gronden zal kunnen landen in de nationale EHS te bekostigen via het grond-voor-grondprincipe. Voor de provinciale EHS zal een keuze gemaakt moeten worden om deze zelf te bekostigen als provinciale EHS of deze te verkopen. EHS gronden worden doorgeleverd tegen historische kostprijs met bijkomende kosten. Het risico op EHS wordt daarom ingeschat op nul.

De ruilgronden zullen vervreemd moeten worden. Prijsrisico ligt hierbij bij de provincie. De huidige prijsontwikkeling van ruilgronden is stabiel/licht stijgend echter op de aangekochte ruilbedrijven loopt de provincie een groter risico. De ruilbedrijven zijn afgewaardeerd naar een verwachte lagere verkoopwaarde. In onze begroting zijn de rentekosten voor de voorfinanciering afgedekt tot en met 2014.

Welk deel onder de nationale EHS kan worden gebracht, welk deel aan de provinciale EHS wordt toegevoegd en welk deel anderszins vervreemd moeten worden is onder meer afhankelijk van de uitkomsten van de uitwerking van het deelakkoord Natuur en van besluitvorming door de provincie. In het najaar van 2012 zal hierover meer helderheid bestaan. Een neerwaartse bijstelling van de doelstelling, om deze aan te laten sluiten op beschikbare middelen, is daarbij mogelijk.

5d) Het provinciaal Ontwikkelbedrijf heeft ten doel de strategische grondverwerving t.b.v. ruimtelijke projecten van provinciaal belang. Het Ontwikkelbedrijf beschikt over een investeringskrediet van € 235 mln waaraan een risicovoorziening is gekoppeld van € 46 mln

(saldo reserve per 1-1-2012) (zie verder paragraaf 8 grondbeleid).

5e) Bij het programma Samen investeren in BrabantStad is een overprogrammering afgesproken van 20%, voor in totaal € 88 mln. De steden hebben tot 1 januari 2011 de tijd gehad om hun projecten op te starten. De projecten dienen uiterlijk 31 december 2013 te zijn afgerond, d.w.z. dat alle geplande prestaties op die datum zijn behaald en dat alle uitgaven ook zijn betaald (voor zover hierover geen andere afspraken zijn gemaakt). Door het afvallen van een aantal projecten en door een extra inzet van € 25 mln ten laste van het rekeningresultaat 2010, is het volume aan overprogrammering per 1 maart 2011 teruggebracht tot € 17,9 mln. Afhankelijk van de rekeningresultaten 2011 en 2012 zal zo mogelijk opnieuw een extra storting plaatshebben.

5f) Bij vaststelling van het provinciaal waterplan (PWP) hebben de Staten hun fiat gegeven aan een beperkte overprogrammering. Dit omdat ambities vaak niet volledig uitgevoerd kunnen worden, bijvoorbeeld door vertraging in grondaankopen, vergunning-aanvragen of slechte weersomstandigheden. Het totale uitvoeringsprogramma is geraamd op € 109 mln, waarvan circa € 103,6 gedekt is voor de periode 2010-2015. De overige € 5,4 mln moet worden verdiend via onderuitputtingen (blijkend bij de jaarrekening) binnen de beleidssector ecologie, waarna de risicoreservering kan vervallen.

5g) Voorts is sprake van € 3,7 mln aan overcommitting bij het programma OP-Zuid, dat gefinancierd wordt met EFRO-middelen. Dit was mede nodig gezien het grote aantal aanvragen van bedrijven op het gebied van innovatie. De dekking is gevonden door het inzetten van middelen uit het maatregelenpakket, onderdeel R&D kenniswerkers, dat hiermee in lijn is. Voor dit doel is € 1,85 mln in de Risicoreserve gestort.

Met Provinciale Staten is afgesproken om geen nieuwe vormen van overprogrammering toe te staan en de huidige overprogrammering (5e en 5f) in te lopen. In de tussentijd worden de risico's voor 100% afgedekt in de Risicoreserve.

5h) In 2006 is de onderhoudsfase (15 jaar) van de PPS-A59 van start gegaan. In deze fase is de opdrachtnemer verantwoordelijk voor een goed beheer en onderhoud van de weg. Risico's van de provincie betreffen o.a. niet verhaalbare en niet aan de opdrachtnemer verwijtbare schade groter dan € 1 mln, indexeringsverschil tussen inkomsten en uitgaven, renteverskil tussen de begrote rekenrente van 5% en de actuele provinciale

rekenrente. Mogelijke financiële gevolgen van optredende risico's waarvoor de provincie verantwoordelijk is, komen ten laste van het risicofonds PPS A59 (onderdeel vooruit-ontvangen bijdragen van derden).

II. Bedrijfsrisico's en overige financiële risico's (rubriek 6)

Bedrijfsrisico's zijn inherent aan onze beleidsuitvoering en bedrijfsvoering en kunnen sterk uiteenlopen. Voor zover al een complete opsomming mogelijk is, biedt dat echter weinig meerwaarde. Binnen de planning & control-cyclus wordt de vinger aan de pols gehouden en wordt geprobeerd tijdig adequate maatregelen te treffen in het geval zich financiële knelpunten voordoen. De Staten worden daarover geïnformeerd via de financiële nota's en bestuursrapportages. Binnen dit begrotingskader beperken we ons tot de aanduiding van vier hoofdcategorieën en enkele actuele risicofactoren:

- 6.1. juridische en procesrisico's;
- 6.2. risico's voortvloeiend uit rijksbeleid en wetgeving;
- 6.3. risico's voortvloeiend uit samenwerking met derden (voor zover niet meegenomen bij rubriek 1);
- 6.4. overige financiële risico's.

Voor de afdekking van de risico's behorend tot rubriek 6.1 wordt binnen de Risicoreserve een buffer aangehouden van 3% van onze netto structurele exploitatieomvang. We gaan hierbij uit van de gemiddelde exploitatie-omvang 2012-2015, verminderd met stortingen in reserves, doeluitkeringen en geschoond voor incidentele lasten. De redenen hiervoor zijn dat mutaties in reserves niet tot de lasten en/of baten worden gerekend (vandaar een aftrek), dat kortingen op doeluitkeringen evenredig worden vertaald in beleidsombuigingen (dus per definitie geen risico opleveren) en dat op incidentele posten geen structureel beroep kan worden gedaan (geen structureel dekkingsmiddel).

Zodoende blijft een volume over van € 363 mln. De 3%-norm leidt tot een buffer van € 10,9 mln die is ondergebracht bij de Risicoreserve.

Voor de risico's in de rubrieken 6.2 en 6.3 zijn veelal specifieke voorzieningen getroffen. De overige financiële risico's uit rubriek 6.4 krijgen een afzonderlijke plaats in de Risicoreserve.

6.1. Juridische en procesrisico's

a) Risico's in het kader van juridische procedures

Met juridische procedures worden de civielrechtelijke procedures bedoeld waar de provincie als partij bij betrokken is. Het betreft zowel gevallen waarin de provincie door derden in een juridische procedure wordt betrokken (dagvaarding, aansprakelijkheidsstelling, derdenbeslag etc.) als gevallen waarbij de provincie zelf jegens derden een juridische procedure start (aansprakelijkheidsstelling, dagvaarding, faillissementsaanvraag etc.). In veel juridische procedures is de inschakeling van externe juridische deskundigheid verplicht. Het financiële risico is moeilijk van te voren in te schatten. De kosten voor (verplichte) externe juridische bijstand, alsmede proceskosten, kunnen naarmate de procedure vordert fors oplopen. De begrotingspost kent daardoor een fluctuerend verloop. Kleine bijstellingen kunnen op de reguliere marap-momenten plaatsvinden op basis van uitputting en inschatting van lopende procedures. Bij eventuele forse overschrijdingen die niet opgevangen kunnen worden binnen de productgroep, zal zo nodig de risicobuffer worden aangesproken.

b) Risico's in het kader van aansprakelijkheid

Risico's die de provincie loopt in de vorm van aansprakelijkheidsstellingen door derden zijn enerzijds gelegen in civielrechtelijke schadeclaims, waarbij valt te denken aan aansprakelijkheid uit hoofde van contract, uit onrechtmatige daad of uit hoofde van rechtmatig overheidshandelen (dat door het feit dat geen schaderegeling is getroffen, onrechtmatig kan worden). Anderzijds is het risico gelegen in de bestuursrechtelijke schadeclaims die door derden tegen de provincie worden ingediend. Het kan daarbij gaan om wettelijke schadevergoedingen (bijvoorbeeld de Onteigeningswet), wettelijke nadeelcompensatie (art. 49 WRO, art. 15.20 Wm en art. 3:4 Awb) of schadeclaims op basis van een door de bestuursrechter vernietigd besluit. Er is een trend waarneembaar dat in aanbestedingen de provincie in kort geding gedagvaard wordt door de partij die de aanbesteding niet heeft gewonnen.

c) Risico's i.r.t. verzekeringen

Sinds 2007 is de provincie niet meer verzekerd voor de aansprakelijkheid en is dus vanaf dat moment eigen risicodragers geworden. Omdat de verhouding tussen de explosief stijgende premie en de maximaal verzekerde sommen gecombineerd met een hoog eigen risico steeds verder uit balans raakte, was het continueren van de aansprakelijkheidsverzekering financieel niet meer verantwoord. Ook juridisch zaten er de nodige haken en ogen aan de verzekering. Zo dekde de verzekering niet alle schadegevallen. Belangrijkste uitsluitingen waren: bewust in strijd met de wet genomen beslissingen, schade in verband

met rechtmatige overheidsdaad (planschade en nadeelcompensatie), schade veroorzaakt door niet nagekomen toezeggingen, schade samenhangend met privaatrechtelijke overeenkomsten. Bovendien vielen de schades die voortvloeien uit bodemsaneringsprojecten niet onder de algemene aansprakelijkheidsverzekering. Daartoe wordt nog steeds per project een zogenaamde CAR (construction all risk)-verzekering afgesloten.

6.2. Risico's voortvloeiend uit rijksbeleid en wetgeving

a) Leemtewet bodembescherming

In 1998 is de Nazorgregeling Wet Milieubeheer in werking getreden. Op grond van deze wet zijn de provincies eindverantwoordelijk voor de nazorg van de stortplaatsen waar op of na 1 september 1996 nog afvalstoffen werden of worden gestort. Nazorg betreft het eeuwigdurend voortzetten van milieubescherming op een stortplaats nadat deze formeel door het bevoegd gezag gesloten is verklaard. De provincies hebben de bevoegdheid om aan vergunninghouders van stortplaatsen bij belastingverordening een nazorgheffing op te leggen ter dekking van de kosten van de nazorgwerkzaamheden. Deze gelden stromen in een provinciaal nazorgfonds waaruit alle nazorgwerkzaamheden worden betaald. In 1999 is door Provinciale Staten een verordening vastgesteld en in 2004 herzien. Aan de uitvoering van de Nazorgregeling kleven voor de provincie verschillende risico's in termen van rendement, kostenontwikkeling, aansprakelijkheid, etc.

b) Openbaar vervoer

In 2006 zijn de OV-concessies aanbesteed voor de periode 2007 t/m 2014. Eén van de uitgangspunten van het programma van eisen (onderdeel van het bestek) is dat de provincie verantwoordelijk is en daarmee het risico draagt van tegenvallende opbrengsten. De opbrengstenbronnen zijn: reizigersopbrengsten (inclusief studentenkaartopbrengsten) en de Brede doeluitkering verkeer en vervoer (BDU). Door adequaat (financieel) concessiebeheer en eventueel te treffen maatregelen zal het risico tot een minimum beperkt worden. Door een opgebouwde risicoreserve binnen de BDU en door jaarlijks een bedrag binnen de BDU te reserveren, worden eventuele financiële tegenvallers opgevangen.

In de vier Brabantse regiotaxiprojecten (Collectief Vraagafhankelijk Vervoer; CVV) is de provincie één van de deelnemende partijen, met een aandeel van tussen 10 en 20%. Voor het vrije reizigersdeel draagt de provincie het gebruikersrisico: hoe meer (vrije) reizigers gebruik maken van het CVV-systeem, hoe meer de provincie dient te subsidiëren.

Door het tariefinstrument en de beschikbare bedragen voor de regiotaxiprojecten uit de Brede Doeluitkering verkeer en vervoer (BDU) wordt het risico beheerst en opgevangen. Begin 2011 is een nieuwe samenwerkingsovereenkomst Regiotaxi 2011-2015 van kracht geworden. Daarin is de samenwerking tussen provincie en regio's op het gebied van CVV geregeld en zijn de financiële risico's verder beperkt.

6.3 Risico's voortvloeiend uit samenwerking met derden (voor zover niet meegenomen bij de beleidsrisico's).

a) Stimulus

De provincie is beheerautoriteit voor het operationele programma in het kader van Europese structuurfondsen. Het betreft het zogenaamde doelstelling-2 programma in Zuid-Nederland: OP-Zuid 2007-2013. Stimulus Programmamanagement in Eindhoven is de uitvoeringsorganisatie die daarmee onder de verantwoordelijkheid valt van de provincie. Voor het OP-Zuid programma hebben we een beschikking ontvangen van de Europese Commissie. De provincie draagt formeel de eindverantwoordelijkheid voor de correcte uitvoering van de programma's en daarmee voor de juiste wijze van inzet en afrekening van Europese middelen. De provincie heeft daarnaast als beheersautoriteit met het Rijk en de provincies Limburg en Zeeland convenanten gesloten om een aantal taken en verantwoordelijkheden vast te leggen.

6.4 Overige financiële risico's

6b) BTW-verplichting

In 2008 hebben wij de Rekeningcommissie geïnformeerd over de uitkomsten van de controle door de Belastingdienst m.b.t. het BTW-compensatiefonds en over de afspraak m.b.t. de PPS-A59. Kernpunten uit vaststellingsovereenkomst met betrekking tot de PPS-A59 zijn:

1. het geschilpunt met de Belastingdienst over de PPS-A59, waarbij de Belastingdienst het standpunt van de provincie pleitbaar noemt, wordt ter beslechting voorgelegd aan de belastingrechter;
2. de afspraak dat de provincie haar administratie vanaf 1 januari 2008 voert als ware zij -voor PPS A59- ondernemer voor de belastingdienst.

Verder is afgesproken dat de Belastingdienst bij het opleggen van de definitieve aanslagen voor de periode 2003 t/m 2007 uitgaat van haar standpunt. Dit leidt tot een belastingverschuldigheid van € 16 mln. Dit bedrag is afgedekt binnen de Risicoreserve en afgedragen aan de Belastingdienst. Door vanaf 1 januari 2008 de administratie m.b.t.

de PPS A59 te voeren als ware de provincie ondernemer, lopen we verder geen financieel risico. De BTW-som van in totaal € 43 mln voor de PPS-A59 is reeds afgedekt/verwerkt in de begroting. Een eventueel compromis dan wel positieve uitkomst van een gerechtelijke procedure leidt tot een voordelig begrotingsresultaat (met aftrek van eigen kosten).

6c) Bodemsanering n.a.v. brand Chemie-Pack Moerdijk

Anders dan de provincie en de gemeente Moerdijk in september 2011 afspraken, voert per december 2011 de provincie de bodemsanering uit. Omdat de bijdrage van het Rijk is gebaseerd op de Wet Bodembescherming, dient de provincie de bodemsanering uit te voeren. De eerder gesloten overeenkomst met de gemeente Moerdijk is gezien de bijdrage van het Rijk, ontbonden in november 2011.

De impact van de brand is zeer groot gebleken en het oplossen van de gevolgen is complex. De totale kosten voor het ongedaan maken van de schades worden geraamd op € 72 mln. Een deel van de ontstane milieuschade betreft een omvangrijke bodemverontreiniging waarvan de kosten worden geschat op € 38,2 mln. De provincie blijft zich inzetten om de kosten verhaald te krijgen bij het inmiddels failliete bedrijf. De provinciale bijdrage komt ten laste van de algemene middelen, waaronder de Risicoreserve (zie PS-voorstel 53/11).

6d) Risico's wet APPA

De provincie heeft de uitvoering van de wet Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers (APPA) aanbesteed. In 2012 zal de provincie in samenspraak met Loyalis (onderdeel APG-groep) zorgen dat er zicht komt op toekomstige verplichtingen, rekening houdend met o.a. de circulaire wijzigingen in APPA van februari 2012. Op grond van deze uitwerking zal dan in de begroting 2012 c.q. de jaarrekening 2012 een voorziening hiervoor worden opgenomen.

III. Risicobeeld en weerstandscapaciteit

De weging en afdekking van risico's verloopt in vier stappen:

- Het totaal van de (rest-)risico's van de rubrieken 1 t/m 6 (beleidsrisico's en bedrijfsrisico's) bedraagt € 182,6 mln. In deze optelling zijn de risico's afzonderlijk gewogen. Zie tabel 1, risico-inventarisatie en afdekking (kolom c).
- De tweede weging betreft het totaal van de risico's. De kans dat alle risico's zich gelijktijdig in volle omvang voordoen, is klein. In dat verband heeft de Zuidelijke

Rekenkamer in haar rapport uit 2007 aanbevolen om uit te gaan van een bepaald normpercentage waarmee de risico's moeten worden afgedekt. Dit percentage hebben wij in een eerder stadium bepaald op 80%. Dit brengt het reële volume van (rest-)risico's op € 146,1 mln.

- De derde weging betreft de verhouding tussen de gekwantificeerde omvang van de risico's en de (direct) beschikbare weerstandscapaciteit in de vorm van de Risicoreserve. Bij de optelsom moet worden aangetekend dat we te maken hebben met risico's die wel zijn te duiden, maar die (nog) niet zijn te kwantificeren. Ook kunnen zich nog risico's en calamiteiten voordoen die niet zijn te voorzien (zoals recent de brand op Moerdijk). In tabel 2, samenvatting risicoafdekking en saldo Risicoreserve, wordt een tekort berekend van € 4,1 mln. Gelet op nog andere moeilijk te kwantificeren risico's (m.n. megastallen / LOG's) vinden wij het verantwoord om dit saldo vooralsnog te laten staan. Tegenover het berekende tekort staat niet alleen een robuuste weerstandscapaciteit (zie hierna) maar ook een buffer van € 40 mln die is aangehouden binnen het financiële kader van het bestuursakkoord 2011-2015. Bij de begroting 2013 zal opnieuw de balans worden opgemaakt van de risico's.
- Als de nood aan de man komt en de Risicoreserve (financieel-technische weerstandscapaciteit) een onvoldoende buffer biedt, dan zal naar andere oplossingen moeten worden gezocht (politiek-bestuurlijke weerstandscapaciteit). Hierbij staan de volgende wegen open:
 - ombuigingen/herprioriteringen binnen de exploitatiebegroting (incidenteel en/of structureel). Dit zou echter ten koste gaan van bestaand beleid;
 - aanwending bestemmingreserves (incidenteel), anders dan voor een bestemming die eerder voor ogen stond. Gezien de vastgelegde bestemmingen en bestedingen is de vrije ruimte echter nihil;
 - aanwending van het eigen vermogen (incidenteel), wat echter in conflict is met onze uitgangspunten. De kapitaalopbrengst van de verkoop aandelen Essent is niet bedoeld om tekorten op te vangen. Een substantieel deel van de kapitaalopbrengst is bestemd om duurzaam te investeren in Brabant (vermogen moet vermogen blijven) en het overige deel wordt renderend opzij gezet (met alleen renterisico) om de weggevallen dividendinkomsten te kunnen compenseren;
 - belastingverhoging, binnen de grenzen van een nog onbenutte belastingcapaciteit. De onbenutte belastingcapaciteit staat voor het verschil tussen het aantal opcenten Motorrijtuigenbelasting (begroot tarief 2012: 72,9 opcenten) en het wettelijk maximum (m.i.v. 2012 105 opcenten) vermenigvuldigd met de

opbrengst per (extra) opcent (circa € 3 mln per opcent). Dit correspondeert met een theoretische en structurele meeropbrengst van circa € 96 mln op jaarbasis (zie ook paragraaf 3 provinciale heffingen). De politieke vrije zoom is echter nihil omdat in het bestuursakkoord is afgesproken het opcententarief alleen aan te passen voor de inflatoire ontwikkeling; de opcenten Motorrijtuigenbelasting worden niet autonoom verhoogd;

- gebruik van de post onvoorzien. Deze post is bedoeld voor de afdekking van onvoorziene incidentele uitgaven, voor zover hiermee in de begroting nog geen rekening is gehouden. De post onvoorzien kent een structureel niveau van afgerond € 1,3 mln.

Feitelijk zijn alleen de twee laatste punten aan te merken als mogelijke dekkingsmiddelen. Opgeteld bij de omvang van de Risicoreserve vormt dit de politiek-bestuurlijke weerstandscapaciteit.

b2	Reserve grondbank, compartiment risico ontwikkelbedrijf	45,9	45,9
Subtotaal incidenteel		224,3	224,3
c.	Onbenutte belastingcapaciteit	96,0	-
d.	Post onvoorzien	1,3	1,3
Totaal op jaarbasis		321.6	225,6

Tabel 3 weerstandscapaciteit (stand eind 2011)

Bedragen x € mln		Financieel-technische weerstandscapaciteit	Politiek-bestuurlijke weerstandscapaciteit
a.	Risicoreserve	142,1	142,1
b1.	Reserve grondbank, compartiment risico stimulering woningbouw	36,3	36,3

Onderhoud kapitaalgoederen

Paragraaf 5

Onderhoud wegen	276
Onderhoud provinciale gebouwen en installaties	281
Onderhoud vaarwegen	283

Onderhoud kapitaalgoederen

Onderhoud wegen

Portefeuillehouder:

Ing. R.A.C. van Heugten

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

Toelichting

De provincie Noord-Brabant heeft een wegennet in beheer en onderhoud met een totale weglengte van 562 km (stand eind 2011). Deze wegeninfrastructuur heeft een vervangingswaarde van ongeveer € 1,51 miljard Euro. In het kader van de wettelijke zorgplicht, die onder meer voortvloeit uit de Wegenwet en de Wegenverkeerswet, en de uitvoering van provinciaal beleid op het gebied van Verkeer en Vervoer draagt de Provincie zorg voor het onderhoud en de instandhouding van het wegennet.

Onderhoud omvat het uitvoeren van preventieve dan wel correctieve maatregelen om een object gedurende de levensduur in goede staat te houden of te brengen (op een vooraf vastgesteld kwaliteitsniveau), zodat het object naar behoren kan functioneren en een bepaalde representativiteit behoudt. Het betreft het onderhoud van verhardingen van rijbanen en fietspaden, kunstwerken (viaducten, tunnels, bruggen, en duikers), verkeersvoorzieningen (verkeersregelinstallaties, openbare verlichting, pompen, elektronische snelheidbeheersingssystemen, bebording, geleiderails, bewegwijzering), en groenvoorzieningen. De kosten van onderhoud komen in de begroting als lasten tot uitdrukking.

Indien een object het einde van de levensduur nadert, zal het vervangen moeten worden. Tijdens de levensduur kan reconstructie van een weg of renovatie van een kunstwerk nodig zijn. De kosten van vervanging, reconstructie of renovatie worden gefinancierd uit het investeringsschema en vallen buiten deze paragraaf.

Onderhoudsbeleid

In de nota "Provinciale wegzorg in uitvoering", in juli 2008 vastgesteld door Gedeputeerde Staten, is het provinciale beleid met betrekking tot het onderhoud en de instandhouding van het provinciale wegennet vastgelegd. Hierin wordt o.a. het algemene beeld geschetst van de kaders, ontwikkelingen en de speerpunten binnen het

onderhoudsbeleid. De beheerplannen worden op basis van deze nota opgesteld. Daarbij wordt invulling gegeven aan het sturen op belangen zoals hierna vermeld. In 2010 is Deel 1 'Uitgangspunten' van deze nota herschreven en opgenomen in het Beleidskader 'Wegen voor bereikbaarheid'.

Het streven is om het onderhoud op een veilige, klantgerichte, milieuvriendelijke, integrale en kostenbewuste wijze uit te voeren, zodat de betrouwbaarheid en veiligheid van de provinciale wegen gewaarborgd blijft.

Op basis van de kaders waarbinnen het beheer en onderhoud aan de provinciale wegen moet plaatsvinden, de ontwikkelingen die verwacht kunnen worden en de visie van de provincie op het onderhoud, voert de provincie het onderhoud uit op basis van de volgende speerpunten:

Speerpunt wetten: Onderhoudshandelingen die voortkomen uit wettelijke verplichtingen worden altijd uitgevoerd.

Speerpunten veilig werken: Aannemers en medewerkers zullen werken conform de Arbo-wet, (Arbo: arbeidsomstandigheden) het Arbo-besluit en Arbo-regelingen.

Verkeersmaatregelen worden uitgevoerd conform de vigerende CROW-publicaties waaronder 96, 96a en 96b. Alternatieve veiliger werkwijzen voor inspecties en onderhoudswerkzaamheden worden gestimuleerd.

Speerpunt belanggestuurd onderhoud: De provincie past belanggestuurd onderhoud toe omdat daarmee beter de belangen gediend zijn en omdat het beter aansluit bij de provinciale (mobiliteits)doelstellingen en regelstrategieën van de GGA-gebieden (GGA:Gebiedsgerichte aanpak).

Speerpunt preventieve maatregelen: De provincie neemt maatregelen voor het terugdringen van te snelle slijtage van de provinciale wegen veroorzaakt door onder andere te zware aslasten. Daardoor zal minder onderhoud aan de wegen nodig zijn. Dit komt de mobiliteit ten goede.

Preventief onderhoud wordt uitgevoerd indien de vervangingswaarde van het object hoog is of indien de belangen bij het functioneren van het object groot zijn.

Speerpunt onderhoudscriteria en -normen: Onderhoudscriteria en -normen worden per onderhoudsthema vastgesteld. Hierbij wordt aangesloten bij nationaal geaccepteerde richtlijnen. Indien deze niet beschikbaar zijn wordt aangesloten op wat in de praktijk gangbaar is.

Speerpunt Mobiliteit, Veiligheid en Leefbaarheid: Na de wettelijke verplichtingen en randvoorwaarden rond veiligheid en milieu staan de onderhoudswerkzaamheden vooral ten dienste aan de mobiliteit en economie. Vervolgens komen in aflopende prioriteit aanvullende maatregelen rond veiligheid en leefbaarheid (milieu) aan bod.

Onderhoudsactiviteiten worden op die prioriteitsvolgorde afgestemd.

Speerpunt energiebesparing: De provincie voert bij onderhoudswerken een energiebeleid dat gericht is op zuinig en bewust energiegebruik. De uitwerking hiervan vindt plaats binnen de beheerplannen en de (onderhouds)bestekken.

Beoogde effecten voor 3 aspecten

a. Mobiliteit: Effectdoel = Betere doorstroming

Prestatiedoel: Uitvoeren van slim geplande integrale onderhoudswerkzaamheden.

Daardoor minder verkeershinder.

Prestatiedoel: Toepassen van duurzame materialen. Daardoor lagere frequentie van onderhoudswerkzaamheden.

Prestatiedoel: Schade door te zware aslasten op provinciale wegen terugdringen.

Daardoor minder vaak groot onderhoud aan het wegdek.

b. Veiligheid: Effectdoel = Toename verkeersveiligheid

Prestatiedoel: Afname in frequentie van onderhoudswerkzaamheden door bundeling van werkzaamheden. Daardoor ook minder verkeersmaatregelen.

Prestatiedoel: Invoering van Essentiële Herkenbaarheidkenmerken (EHK) via onderhoudsprojecten. Daardoor afname in aantal verkeersongelukken.

Prestatiedoel: Werken uitvoeren volgens de Arbo-wetten en-richtlijnen. Daardoor voorkómen van ongelukken bij onderhoudswerkzaamheden.

c. Leefbaarheid: Effectdoel = Verbetering van Milieu en leefbaarheid

Prestatiedoel: Toepassen van biologisch afbreekbare middelen.

Prestatiedoel: Voorschrijven van milieuvriendelijke werkmethode in bestekken.

(Toepassing van biologische middelen, terugdringen fijn stof en stikstofdioxide-uitstoot, bijdrage aan realiseren van Brabants Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit).

Prestatiedoel: Toepassing van stille deklagen bij groot onderhoud of vervanging van wegen. Daardoor afname in geluidsbelasting.

Prestatiedoel: Toepassen van duurzame materialen. Daardoor minder (schadelijk) afval.

Prestatiedoel: Afname lichtvervuiling.

Prestatiedoel: Toepassen van energiezuinige onderdelen en werkmethode.

Prestatiedoel: Integreren van ecologische doelstellingen.

Prestaties en effectindicatoren

Om de beoogde effecten te monitoren zijn prestatie- en effectindicatoren opgesteld. Deze indicatoren zijn gekoppeld aan de tactische doelen zoals omschreven in de Dynamische beleidsagenda. De Dynamische beleidsagenda is een document op tactisch niveau dat de strategische doelen uit het Provinciaal verkeers- en vervoersplan vertaalt naar tactische doelen en operationele doelen (programma's en projecten). De maatregelen die volgen uit het onderhoudsbeleid zoals beschreven in 'Wegen voor bereikbaarheid' dragen bij aan 1 of meer tactische doelen. Het verloop van de effectindicatoren bij deze tactische doelen geeft aan of het beleid en de uitvoering daarvan effectief is geweest.

Onderhoudsthema's

Zoals hiervoor gesteld, zal het beleidskader 'Wegen voor bereikbaarheid' als basis dienen voor het opstellen van beheer- en onderhoudsplannen en onderhoudsbestekken.

Op het onderhoudsthema 'Verhardingen' zullen de hierna vermelde beleidsprestatie en bijbehorende onderhoudscriteria en -normen van toepassing zijn.

Hebben we daarvoor gedaan wat we wilden doen?

Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011	Indicator	Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?
02.A.10 / B.4	Percentage van de rijbaanverharding dat aan onderhoud toe is	Begrote prestatie 2011: 8,5% Realisatie 2011: 7%.
Veilig wegennet en veilig weggebruik	Percentage van de fietspadverharding dat aan onderhoud toe is	Begrote prestatie 2011: 5%. Bij bestuursrapportage I is het percentage van de fietspadverhardingen dat aan onderhoud toe is in het jaar 2011 bijgesteld van 5% naar 23%. Realisatie 2011: 17%
	Percentage van de VRI-installaties dat aan onderhoud toe is (gebaseerd op een levensduur van 15 jaar)	Begrote prestatie 2011: 6% Realisatie 2011: 1,22%. De prestatie is hiermee bereikt. Het percentage is veel lager dan 6% omdat een groot deel van de geplande onderhoudswerkzaamheden voor 2011 zijn uitgevoerd in 2010.

Toelichting

De vermelding dat een wegvak aan onderhoud toe is betekent niet dat sprake is van achterstallig onderhoud. Het geeft slechts aan dat het wegvak voor planmatig onderhoud aan de beurt is (binnen een termijn van 2 jaar).

In het onderstaande schema is de huidige onderhoudstoestand van de belangrijkste objecten samengevat:

Thema	Hoeveelheid	Wijziging in hoeveelheid	Onderhoudstoestand	Toelichting
Wegverhardingen	4,59 milj. m ²	Neemt licht af	Goed	Kwaliteit is iets verbeterd in vergelijking met 2010..
Wegmarkeringen	313.000 m ²	Neemt licht toe	Goed	Door verdere invoering EHK
Fietsverhardingen	700.830 m ²	Neemt licht af	Matig	Er zijn nog relatief veel elementenverhardingen die laag scoren.
Kunstwerken (bruggen, tunnels, duikers, faunavoorzieningen e.d.)	720 waarvan 148 grote kunstwerken	Blijft gelijk	Matig, wordt beter	Een onderhoudsbestek kunstwerken is in 2011 uitgevoerd.
Groenvoorzieningen (bomen, bermen, struiken, e.d.)	1052 hectare, 51267 bomen	Neemt af	Goed	
Verkeersvoorzieningen (verkeers-	Ca. 16.000	Blijft gelijk	Goed	

lichten, verlichting, Dynamisch verkeersmanagement, borden, geleiderail)	objecten			
--	----------	--	--	--

Toelichting

Ontwikkelingen

Duurzaam veilige inrichting wegen.

Door de aanleg van bredere bermen, vrijliggende fietspaden en nieuwe markeringen ten behoeve van de veiligheid zal de hoeveelheid onderhoud ook toenemen. Echter, bezuinigingen op het gebied van onderhoud en aanleg van infrastructuur in het kader van de Agenda van Brabant leiden o.a. tot maatwerk voor de invulling van Duurzaam Veilig. Waar geen verkeersonveilige situaties zijn geconstateerd, zullen de Duurzaam-Veilig-maatregelen vooralsnog niet uitgevoerd worden.

Aslasten.

Overbelaste assen van vrachtwagens en landbouwverkeer veroorzaken ca. 30 % van de schadekosten aan provinciale wegen. Door toename van het vrachtverkeer (2 á 3 % /jaar) zullen deze kosten toenemen. In plaats van alleen correctief onderhoud te plegen wil de provincie inzetten op het voorkómen van schade door gericht de samenwerking aan te gaan met andere wegbeheerders, bedrijven in de logistieke sector, vervoerders en verladers om zo tot oplossingen te komen. De eerste stap is het plaatsen van aslastmeetpunten om inzicht te krijgen in de omvang van het probleem en het realiseren van een internetplatform voor vrachtverkeer.

Stil asfalt.

Op 24 juli 2007 zijn de geluidbelastingkaarten voor de drukste provinciale wegen vastgesteld. Deze verplichting tot vaststelling komt voort uit de EU-richtlijn omgevingslawaaai welke is opgenomen in de Wet geluidhinder. Op basis van deze kaarten worden geluidsreducerende maatregelen voorbereid. De aanleg van stil asfalt op provinciale wegen waar veel geluidsoverlast is geconstateerd, is één van de belangrijkste bronmaatregelen. Stille deklagen gaan gemiddeld 40% minder lang mee dan het

gebruikelijke dicht asfaltbeton (DAB) of steenmastiek asfalt (SMA). De onderhoudskosten van asfaltwegen zullen daarom in de loop van de jaren geleidelijk toenemen. In 2011 zijn de eerste stappen gezet voor de realisatie van de geluidsbelastingkaart voor de tweede tranche van de EU-richtlijn Omgevingslawaaai waarin ook alle wegen worden opgenomen met een intensiteit lager dan 6 miljoen voertuigen per jaar.

Informatiesystemen.

De provincie werkt hard aan de ontwikkeling van informatiesystemen en beheersystemen om daarin alle gegevens van de objecten op te nemen. Daarmee wordt het mogelijk (onderhouds)gegevens actueel te houden en deze beschikbaar te maken voor onderhoud-gerelateerde werkprocessen. Beheersystemen voor groen, kunstwerken en kabels en leidingen zijn inmiddels operationeel. Het beheersysteem voor de verhardingen is in ontwikkeling.

Energie en milieu.

Openbare verlichting en verkeersregelinstallaties verbruiken van de verkeersvoorzieningen de grootste hoeveelheid energie. De provincie gaat er toe over om energiezuinige lampen te plaatsen die ook tweemaal langer meegaan. Dit zal resulteren in lagere onderhoudskosten van de verlichting en minder sterk stijgende energiekosten. Het nieuwe onderhoudsbeleid pleit voor het toepassen van milieuvriendelijke werkwijzen en het toepassen van milieuvriendelijke materialen. Deze keuze brengt soms hogere kosten met zich mee. Dit wordt voor een deel gecompenseerd door civieltechnische (weg)ontwerpen die minder onderhoud vergen. De provincie heeft voor het milieumanagementsysteem in 2011 een verlenging toegekend gekregen van het ISO-14001-certificaat.

Heeft het gekost wat het mocht kosten?

Bedragen x € 1.000	Begr.oorspr.	a.Begr.na wijz.	b.Realisatie	Verschil a-b
Onderhoud wegen	2011	2011	2011	
Verhardingen, groen en kunstwerken	6.795	6.995	7.119	-124
Verkeersvoorzieningen waaronder: verkeersregelininstallaties, wegverlichting, DVM	1.671	1.671	1.428	243
Totaal	8.466	8.666	8.547	119

Toelichting*Verhardingen, groen en kunstwerken*

Er hebben zich in 2011 geen situaties voor gedaan met extreme gevolgen voor de bekostiging van het reguliere wegonderhoud. De overschrijding van € 124.000 komt overeen met ca. 1,8 % van het betreffende krediet en wordt geacht te vallen binnen het normale bestedingsrisico

Verkeersvoorzieningen

De onderschrijding betreft een breed scala van op zichzelf vrij beperkte posten zoals herstel geleiderails (€ 67.000), onderhoudsbestek verkeersregelininstallaties (€ 33.000), onderhoud verkeersregelautomaten (€ 33.000), onderhoud dvm-installaties (€ 25.000), onderhoud en schadeherstel verkeersborden (€ 56.000), verkeerscalamiteiten (€ 29.000).

Onderhoud provinciale gebouwen en installaties

Portefeuillehouder: I.W.J. Pauli

Provinciehuis en Noordbrabants Museum

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

Toelichting

Provinciehuis en Noordbrabants Museum

Het provinciehuis aan de Brabantlaan biedt onderdak aan het provinciaal bestuur en het ambtelijk apparaat. Daarnaast biedt het gebouwencomplex accommodatie aan bezoekers van vergaderingen, rondleidingen en diverse evenementen.

Door GS is 16 maart 2004 de nota Onderhoud provinciehuis en Noordbrabants Museum vastgesteld. In deze nota is het beleidsuitgangspunt de instandhouding van gebouwen en installaties op het huidige niveau. Voor de uitvoering van het planmatig onderhoud is de voorziening onderhoud gebouwen ingesteld.

Onderhoudsboeken.

Het naar verwachting benodigde onderhoud is vastgelegd in meerjarenplanningen, de zogenaamde onderhoudsboeken. Er zijn verschillende onderhoudsboeken voor o.a. hoofdgebouw, audiovisuele middelen en kunst. De meerjarenplanningen bevatten een inschatting van het beoogde onderhoud op basis van vermoedelijke levensduur van onderdelen, een inschatting van de benodigde uitvoeringstijd, eigen ervaringen en de verwachte kosten van materialen en lonen. In 2008 zijn de onderhoudsboeken geactualiseerd. In 2012 vindt herijking van de onderhoudsboeken plaats ivm de doorgevoerde bezuinigingen op de toevoeging aan de onderhoudsvoorziening.

Onderhoudsboek hoofdgebouw en onderhoudsboek nieuwbouw

Het onderhoud Provinciehuis in 2011 is grotendeels uitgevoerd conform het geplande onderhoud zoals vermeld in de onderhoudsboeken. Het onderhoud voor 2011 bestaat voor een belangrijk deel uit onderhoudscontracten met een uitvoeringscyclus van één jaar (bijvoorbeeld onderhoud van de liftinstallaties). Er zijn een paar afwijkingen te melden. Zo is het onderhoud van de gevel van de nieuwbouw wel in 2011 aanbesteed, maar zal uitvoering begin 2012 plaatsvinden. Daarnaast worden de geplande aanpassingen mbt

de parkeerplaats, het bedrijfsrestaurant en de realisatie van een sprinklerinstallatie in de hoogbouw tbv de brandveiligheid meegenomen in het reeds goedgekeurde besluit van de vernieuwbouw van het provinciehuis.

Tenslotte is er in 2009 een start gemaakt met de concentratie van de bouwbureaus van de directie Economie en Mobiliteit. In 2010 is daartoe het pand in Heeswijk-Dinther afgestoten, is de huurovereenkomst Breda in 2011 ontbonden en zal dat voor het pand in Best in 2012 plaatsvinden.

Noodzakelijk groot onderhoud: renovatie betongevelplaten

Bij inspectie is gebleken dat noodzakelijk groot onderhoud uitgevoerd moet worden ten aanzien van de betongevelplaten. Het gaat om een instandhoudingsinvestering van ca. € 3 mln. Dekking van de uit deze investering voortvloeiende kapitaallasten vindt plaats binnen het totaal van de investeringsbegroting/kapitaallasten. In 2011 is een begin gemaakt met het project en het zal in 2012 worden afgerond.

Onderhoudsboek museum

De ombouw van het Noordbrabants Museum aan de Verwerstraat te 's-Hertogenbosch in combinatie met een aantal omringende panden tot één complex is gestart in 2009 en zal in 2012 worden opgeleverd. Per 1 juli 2011 is het beheer overgedragen aan de Stichting Noordbrabants Museum. De in het onderhoudsboek opgenomen werkzaamheden tot 1 juli 2011 zijn / worden op een slimme wijze gecombineerd met de verbouwing om kapitaalvernietiging te voorkomen. De bijbehorende middelen zullen in 2012 bij oplevering worden overgedragen.

Hebben we daarvoor gedaan wat we wilden doen?

Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011	Indicator	Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?
uitvoeren meerjaren onderhoudsplan	onderhoudsboek	Begrote prestatie 2011: onderhoud voor 100% conform onderhoudsboek. Grotendeels, zie bovenstaande tekst onder 'onderhoudsboek hoofdgebouw en onderhoudsboek nieuwbouw'

Toelichting**Heeft het gekost wat het mocht kosten?**

Onderhoud gebouwen				
Bedragen x € 1.000 (exploitatie)	Begr.oorspr. 2011	a.Begr.na wijz. 2011	b.Realisatie 2011	Verschil a-b
Provinciehuis*	2.230	1.950	1.558	392
Noordbrabants museum	220	103	69	34
Totaal	2.450	2.053	1.627	426

Toelichting

* Toelichting:

1) Het onderhoud van de gevel van de nieuwbouw was voorzien voor 2011, maar zal worden uitgevoerd begin 2012.

De onderhoudskosten van de provinciale gebouwen fluctueren jaarlijks. Om deze fluctuerende lasten op te kunnen vangen is een onderhoudsregalisatievoorziening

ingesteld. Het betreft de provinciale gebouwen: hoogbouw (inclusief audiovisuele voorzieningen/beveiliging en beheer kunstwerken), nieuwbouw, PCC en het Noordbrabants museum. Voor het onderhoud aan deze panden worden periodiek zgn. onderhoudsboeken opgesteld.

In het kader van de verbouwing van het provinciehuis worden de onderhoudsboeken geactualiseerd en zal het niveau van de voorziening opnieuw worden bepaald.

Onderhoud vaarwegen

Portefeuillehouders: J.J.C. van den Hout

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

Toelichting

Ja, Waterschap Brabantse Delta heeft het beheer en onderhoud van de provinciale vaarwegen volgens afspraak uitgevoerd.

Hebben we daarvoor gedaan wat we wilden doen?

<i>Beleidsprestaties opgenomen in de begroting 2011</i>	<i>Indicator</i>	<i>Is de prestatie in 2011 gerealiseerd? /Gevolgen voor het te bereiken effect?</i>
03.C.8 Nautisch - & vaarweg beheer en -onderhoud (gemandateerd aan Waterschap Brabantse Delta)	Percentage onderhoud conform bestuursafpraak	Begrote prestatie 2011: onderhoud voor 100% conform bestuursafpraak. Gerealiseerd

Heeft het gekost wat het mocht kosten?

Onderhoud vaarwegen	Begr.oorspr.	a.Begr.na wijz.	b.Realisatie	Verschil a-b
Bedragen x € 1.000 (exploitatie)	2011	2011	2011	
Onderhoudsbijdrage aan waterschap	1.682	1.682	1.429	253

Paragraaf 6

Treasury

Treasury

Portefeuillehouder:

R.A.C. van Heugten

Inleiding

In de treasury paragraaf wordt een overzicht gegeven van de uitvoering van de treasury functie in het jaar 2011. Er wordt ingegaan op:

- de algemene externe en interne ontwikkelingen die van invloed zijn op de treasuryfunctie;
- de concrete beleidsplannen binnen de kaders van het treasury statuut, vooral de plannen ten aanzien van het risicobeheer, de provinciefinanciering (financieringspositie, leningen- en garantieportefeuille en uitzettingenportefeuille) en het kasbeheer.

1. Treasury functie

Treasury omvat de financiering van beleid en het uitzetten van geldmiddelen die niet direct nodig zijn. De treasuryfunctie richt zich als zodanig op de financiële vermogenswaarden, de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's.

2. Ontwikkelingen Treasury

Hier worden de belangrijkste ontwikkelingen en activiteiten voor de treasury in 2011 vermeld.

2.1 Economische omgeving

Vanaf medio 2011 is de internationale financiële wereld geconfronteerd met een ingrijpende crisis zowel in de Verenigde Staten als in Europa. De sterk oplopende schuldpositie van met name een aantal Zuid-Europese landen leidde ertoe dat de positie van de euro en het vertrouwen in deze munt onder zeer grote druk is komen te staan. Voor de provincie heeft dat niet geleid tot directe effecten of de noodzaak om het beleid aan te passen. Integendeel, doordat bij de vaststelling van het beleid gekozen is voor de grootst mogelijke zekerheid is de vermogenspositie van de provincie in deze crisis niet aangetast. De financiële crisis heeft wel geleid tot zeer lage rente op obligaties waarin de provincie het vermogen heeft belegd. Indien dat lage renteniveau zich langer voordoet zullen de rendementsdoelstellingen van de provincie onder druk komen te staan

2.2 Interne ontwikkelingen

- de Verordening treasury Noord – Brabant is op 4 februari 2011 door PS vastgesteld;
- het Treasury Statuut is door GS op 1 maart 2011 vastgesteld. Hierin is een beleidskader vastgelegd dat specifiek is toegesneden op de huidige vermogenspositie en de doelstellingen die daarbij horen;
- in 2011 is de Europese aanbestedingsprocedure voor een treasury adviseur afgerond en is een overeenkomst voor vier jaar (met een mogelijkheid tot verlenging van nog eens vier jaar) gesloten;
- medio september 2011 zijn de overeenkomsten met de vermogensbeheerders en de bewaarbank geïmplementeerd en geoperationaliseerd;
- de treasury processen zoals opgenomen in paragraaf 1.4 van het Treasury Statuut zijn ultimo 2011 allen opnieuw beschreven en zullen begin 2012 worden vastgesteld;
- in 2011 is het Treasury Committee zes keer bijeen geweest (in 2010: 9 keer).

2.3 Afronding verkoop aandelen Essent

- in april 2011 heeft een eerste uitkering plaatsgevonden uit de General Escrow ter hoogte van € 110 miljoen die is toegevoegd aan de Reserve Investeringsagenda en die in juni en november 2011 herbelegd is in de investeringsagendaportefeuille;
- op 30 september 2011 heeft de closing plaatsgevonden van het resterende deel van de verkoop van Essent. Dientengevolge heeft de provincie een bedrag ontvangen van ruim € 266 miljoen, dat is toegevoegd aan de Reserve Investeringsagenda. Hierdoor kan het nominaal te besteden bedrag van de reserve € 1 miljard worden. In de reserve is nu bijna € 800 miljoen beschikbaar. De overige € 200 miljoen moet nog worden opgebouwd door rendementen op de beleggingen en een ingecalculerde ontvangst van 50% van het restant van de General Escrow in 2015 ter hoogte van € 61,5 miljoen. Het bedrag van € 266 miljoen dat in 2011 is ontvangen is voor diverse looptijden (1 tot 3 maanden) belegd bij verschillende financiële ondernemingen. In 2012 zal de definitieve belegging plaats vinden;

- in oktober 2011 heeft een uitkering plaatsgevonden van ruim € 21 miljoen uit de CBL Escrow (CBL Cross Border Lease). Ook dit bedrag is toegevoegd aan de Reserve Investeringsagenda en voor korte termijn belegd bij de verschillende financiële ondernemingen;

2.4 Liquiditeitsontwikkelingen

De financiële planning van de provincie laat de eerstkomende jaren een stijgende liquiditeitsbehoefte zien. Begin 2011 heeft het Treasury Committee besloten om de participatie in het APG fonds in tranches af te bouwen. Eind 2011 is besloten om het toen resterende deel van deze belegging geheel te verkopen, om hiermee de liquiditeitsbehoefte te dekken.

3. Obligatieportefeuilles

Zoals eerder beschreven is de obligatieportefeuille in 2010 opgesplitst in een immunisatieportefeuille en een investeringsagendaportefeuille. Beide portefeuilles worden beheerd door externe vermogensbeheerders die het beheer uitvoeren binnen een nauwkeurig omschreven mandaat. Kredietwaardigheid en spreiding van de tegenpartijen, looptijden op basis van liquiditeitsbehoefte en een strikt buy and hold beleid zijn de belangrijkste pijlers van dat mandaat.

Beide portefeuilles bestaan uit obligaties van Europese landen en banken met de hoogste kredietwaardigheid. Bij het uitvoeren van de beleggingen moeten alle partijen voldoen aan een AAA-rating van twee vooraanstaande credit rating bureaus. In het afgelopen jaar is de kredietwaardigheid van een aantal van deze partijen onder druk komen te staan. Eén partij beschikt niet meer over de hoogste rating: de Rabobank. Gelet op het vertrouwen dat we hebben in deze bank is besloten deze obligaties toch in portefeuille te houden. Binnen het Treasury Committee worden scenario's besproken die zich kunnen voordoen wanneer meer partijen die behoren tot het beleggingsuniversum van de provincie een lagere kredietwaardigheid verkrijgen.

3.1 Immunisatieportefeuille

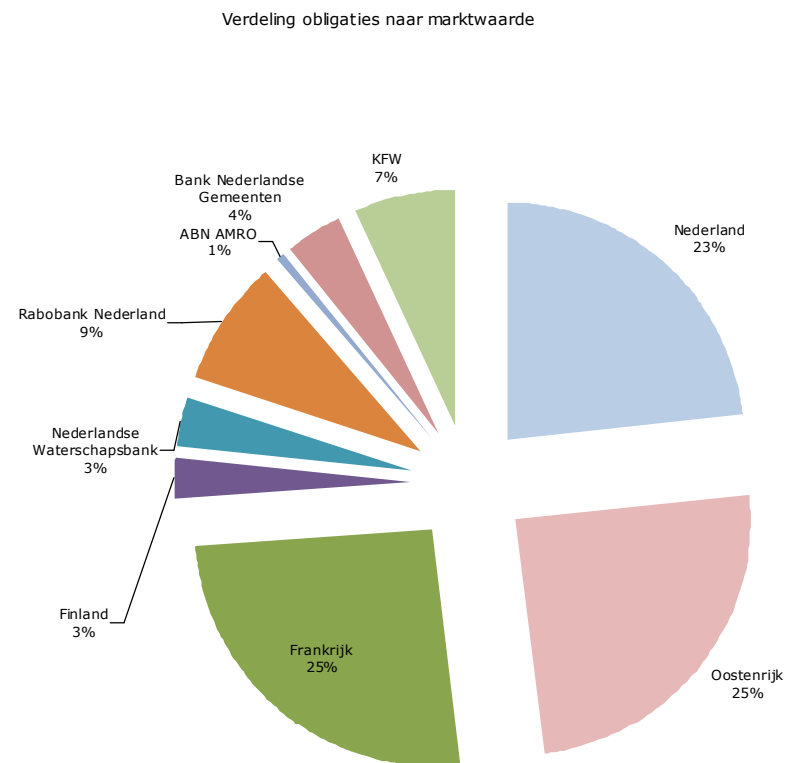
Het doel van de immunisatieportefeuille is een zeker rendement te genereren, door het jaarlijks ontvangen van een vaste rente, ter compensatie van de wegvallende dividendstromen van Essent. Het risico van deze portefeuille is laag. De portefeuille heeft de volgende kenmerken:

- De obligaties in deze portefeuille worden niet tussentijds verkocht, maar blijven in de portefeuille tot het einde van de looptijd (buy en hold);

- De portefeuille wordt in stand gehouden. De beleggingsstrategie is de jaarlijks vrijvallende obligaties te herbeleggen met een gelijkmatige spreiding over de looptijd om zodoende een lange termijn gemiddeld marktrendement te behalen;
- De wegvallende dividendstromen worden nominaal gecompenseerd. Dat wil zeggen dat er niet wordt geïndexeerd. Ergo er is geen correctie voor inflatie;
- De beleggingen in deze portefeuille bestaan bij aanschaf uitsluitend uit obligaties van kredietwaardige AAA Europese staten en kredietwaardige AAA Europese banken. Er is niet gekozen voor AA Europese staten vanwege de hoge mate van onzekerheid in de huidige markten. Bij aanschaf wordt het risicoprofiel van AA banken als te hoog risico gekwalificeerd;
- De portefeuille rendeert dienovereenkomstig het gekozen risicoprofiel.

De verdeling van de immunisatieportefeuille naar tegenpartij per 31 december 2011 wordt weergegeven in figuur 1. De boekwaarde op dat moment was € 1.864.200.750.

Figuur 1 Immunisatieportefeuille

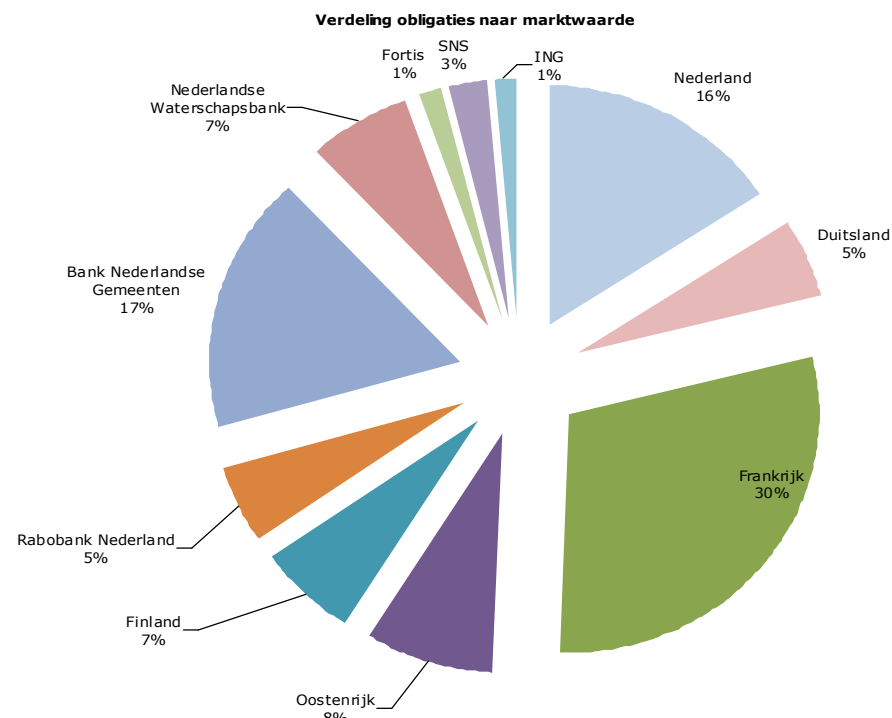
3.2 Investeringsagenda portefeuille

Het doel van de investeringsagendaportefeuille is dat op de gewenste tijdstippen de middelen die nodig zijn voor de realisatie van de investeringsagenda beschikbaar zijn. Het risico van deze portefeuille is laag. De portefeuille heeft de volgende kenmerken:

- De obligaties in deze portefeuille worden niet tussentijds verkocht, maar blijven in de portefeuille tot het einde van de looptijd (buy en hold);
- De portefeuille wordt niet in stand gehouden, maar dient ter financiering van de investeringsagenda. De beleggingsstrategie is de vervaldatum van de obligaties af te stemmen op de liquiditeitsplanning van de investeringsagenda;
- De investeringsagenda wordt nominaal gecompenseerd. Dat wil zeggen dat er niet wordt geïndexeerd. Ergo er is geen correctie voor inflatie;
- Het deel van de vrijvallende beleggingen dat niet direct nodig is in de investeringsagenda wordt herbelegd in de portefeuille;
- De portefeuille biedt voldoende flexibiliteit om tussentijdse aanpassingen van de investeringsagenda op te kunnen vangen;
- De beleggingen in deze portefeuille bestaan bij aanschaf uitsluitend uit obligaties van kredietwaardige AAA Europese staten en kredietwaardige AAA Europese banken;
- De portefeuille rendeert dienovereenkomstig het gekozen risicoprofiel.

De verdeling van de investeringsportefeuille naar tegenpartij per 31 december 2011 wordt weergegeven in onderstaande figuur 2. De boekwaarde op dat moment was € 495.623.887.

Figuur 2 Investeringsportefeuille

4. Wettelijke normen

De Wet Fido, die met ingang van 1 januari 2001 in werking is getreden, stelt voorts twee concrete normen aan het financieerbeleid van de provincie, te weten de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Aan beide normen wordt door de provincie voldaan.

4.1 Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet bepaalt het bedrag dat de provincie maximaal als gemiddelde netto-vlootende schuld per kwartaal mag hebben. Dat bedrag is een percentage van de jaarlijkse begroting. Voor de provincies is dat percentage vastgesteld op 7,0%. Voor 2011 bedraagt de kasgeldlimiet van de provincie 7,0% van € 1.211,2 mln. = € 84,8 mln. (afgerond).

Gedurende 2011 is de gemiddelde netto-vlootende schuld ruim onder de kasgeldlimiet gebleven. In het bijlagenboek (bijlage 10) zijn overzichten opgenomen van de Modelstaat A waarin de liquiditeitspositie per kwartaal is weergegeven.

4.2 Renterisiconorm

Om een evenwichtige opbouw van de leningenportefeuille tot stand te brengen, stelt de Wet Fido normen om het renterisico op de vaste schuld te beheersen. In de Wet Fido wordt het renterisico omschreven als de mate waarin het saldo van de rentelasten en -baten wordt beïnvloed door wijzigingen in het rentepercentage.

Het renterisico is afhankelijk van:

- voor welk deel van de vaste schuld de geldnemer een wijziging van de rente op basis van de leningvoorwaarden niet kan beïnvloeden (renteherziening);
- welk deel van de portefeuille aan vaste schuld in enig jaar geherfinancierd moet worden uit het aangaan van nieuwe leningen (herfinanciering).

De nieuwe renterisiconorm, van kracht per 1 januari 2009, stelt dat de jaarlijkse verplichte aflossingen en renteherzieningen niet meer dan 20% van de begroting mogen bedragen. Het maximumpercentage van 20% moet voor de komende vier jaar worden berekend op basis van de begroting voor het komende jaar.

Concreet betekent dit dat het deel van de vaste schuld dat voor herfinanciering of voor renteherziening in aanmerking komt niet meer dan € 242,2 miljoen (20% van € 1.211,2 miljoen) mag bedragen. Of anders gezegd: over maximaal € 242,2 miljoen mag een renterisico worden gelopen. Aangezien in 2011 geen herfinanciering heeft plaats gevonden en er ook geen sprake is geweest van renteherzieningen op lopende vaste geldleningen is de renterisiconorm niet overschreden.

In 2011 zijn renteherzieningen niet aan de orde geweest. Ook is er geen sprake geweest van herfinanciering. Daarmee is dus volledig gehandeld binnen de gestelde renterisiconorm. In het bijlagenboek is de Modelstaat B opgenomen, betreffende de berekening van het renterisico over het jaar 2011.

5. Provinciefinanciering

Provinciefinanciering betreft het aantrekken en uitzetten van financiering ten behoeve van het uitvoeren van de publieke taken van de provincie en de risicobeheersing daarvan.

5.1 Leningenportefeuille

Langlopende leningen

In 2011 zijn geen nieuwe langlopende leningen aangegaan. De restantschuld per 31 december 2011 bedraagt € 3.177.278 (in 2011 is een bedrag van bijna € 2 miljoen afgelost). Het beleid was er op gericht om leningen met een hoge rente vervroegd af te lossen of te vervangen door leningen met gunstigere voorwaarden. De resterende leningen komen daarvoor niet meer in aanmerking. De laatste lening wordt in 2013 geheel afgelost.

Voor een specificatie van de opgenomen leningen wordt verwezen naar bijlage 6 van het bijlagenboek.

Verstekte leningen

In 2011 is voor € 16,9 miljoen aan nieuwe leningen verstrekt waarvan een deel met als doel om de negatieve effecten van de economische recessie te verminderen. Na gedeeltelijke aflossing en afboeking wegens oninbaarheid (met name inzake leningen aan MKB bedrijven € 1,74 miljoen) van de bestaande en de nieuw verstrekte leningen resteerde er per balansdatum € 626 miljoen aan leningen u/g. Voor een specificatie wordt verwezen naar bijlage 3b van het bijlagenboek.

5.2 Derivaten

Foreward renteswap

De provincie heeft in juni 2004 een foreward renteswap afgesloten bij de Rabobank ter volledige afdekking van het rente fluctuatierisico dat zich voordeed bij het project PPS-A59. De looptijd van de foreward renteswap is van 1 januari 2006 tot 1 januari 2021. Het project PPS-A59 waarin de provincie samenwerkt met het consortium Poort van Den Bosch heeft tot doel het aanleggen en beheren van een deel van de autosnelweg A59. Het gebruik van een renteswap ter beperking van financiële risico's past binnen de voorwaarden die het treasury statuut stelt en het ministerie van BZK heeft met deze werkwijze ingestemd.

5.3 Uitzettingen

In 2011 zijn uitzettingen gedaan in deposito's, obligaties of in vergelijkbare producten waarvan de hoofdsom is gegarandeerd, overeenkomstig de regels van de Wet Fido, de uitvoeringsregeling Ruddo en het treasury statuut.

Per 31 december 2011 zijn de middelen als volgt uitgezet:

tabel I

Vorm	Bank/Instelling	Per 31/12/2010	Per 31/12/2011	Einde looptijd
Obligaties Immunisatieportefeuille*	Divers	1.857.228.786	1.864.200.750	Verspreid
Obligaties Investeringsagendaportefeuille*	Divers	361.594.120	495.623.887	Verspreid
Apg Renteplusfonds 1-3*	Apg	38.705.702	0	maandelijks
Stallings- en/of lopende rekening	ING	7.249.454	133.904.776	dagelijks
Ondernemers Top Deposito	ABN-AMRO		65.000.000	dagelijks
Deposito's (1 tot 3 maanden)	ABN-AMRO		30.000.000	1-2012 /28-01-2012
Deposito's (1 tot 3 maanden)	Rabobank		45.000.000	1-2012 /27-01-2012
Deposito's (3 maanden)	ING		40.000.000	31-01-2012
Extra Bonus Zakenrekening	ING		30.000.000	dagelijks
Fido selectfonds	BNG		40.000.000	dagelijks
* nominale waarde + boekwaarde (dis)agio		2.264.778.062	2.743.729.413	

De beleggingen in de obligatieportefeuilles zijn als volgt op de balans verantwoord:

Immateriële vaste activa - Kosten verbonden aan het sluiten

van geldleningen en het saldo van agio

en disagio

203,0 miljoen

Financiële vaste activa -

Uitzettingen met rentetypische looptijd > 1 jr

2.156,8 miljoen

2.359,8 miljoen

De overige uitzettingen zijn onderdeel van de balanspost 'uitzettingen

met rentetypische looptijd < 1 jaar' - 'overige uitzettingen'. (totaal € 409,1 miljoen).

Het effectieve rendement over de obligatieportefeuille wordt begroot op circa 3,50%

op jaarbasis rekening houdend met de aangescherpte beleggingsrichtlijnen voor

de verkoopopbrengsten Essent. Hierbij is het uitgangspunt dat gestreefd wordt naar

uitzettingen met de hoogste mate van zekerheid. Het daadwerkelijk gerealiseerde

rendement over 2011 voor de immunisatieportefeuille bedraagt 3,94%

en voor de investeringsagendaportefeuille 3,20%.

Paragraaf 7

Verbonden partijen

Verbonden partijen

Portefeuillehouder:

L.W.I. Pauli (coördinerend portefeuillehouder, Y.C.M.G. de Boer, Ing. R.A.C. van Heugten, J.J.C. van den Hout

Verbonden partijen zijn privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisaties waarin de provincie een bestuurlijk en een financieel belang heeft.

Onder bestuurlijk belang wordt verstaan: een zetel in het bestuur of het hebben van stemrecht. Met een financieel belang wordt bedoeld dat de provincie middelen ter beschikking heeft gesteld die ze kwijt is in geval van faillissement van de verbonden partij en/of als financiële problemen bij de verbonden partijen kunnen worden verhaald op de provincie.

Visie en beleid ten aanzien van verbonden partijen

De provincie Noord-Brabant kan besluiten om een bestuurlijk en financieel belang te houden in organisaties die een bijdrage leveren aan het openbaar belang of gericht zijn op het realiseren van publieke doelen die aansluiten bij het provinciaal beleid.

Het beleid ten aanzien van verbonden partijen is uitgewerkt in de Code "Sturing in Samenwerkingsrelaties" van oktober 2010. Hierin staan ook de overwegingen genoemd om een bestuurlijk en financieel belang aan te gaan, te wijzigen of te beëindigen. In de in februari 2011 door PS vastgestelde Nota Deelnemingen is het beleid met betrekking tot deelnemingen geactualiseerd en wordt uitgewerkt op welke wijze de provincie de publieke belangen in deelnemingen wil behartigen. Ook wordt het samenspel tussen GS en PS met betrekking tot deelnemingen uitgewerkt. In de nota is vastgelegd om vierjaarlijks de gehele deelnemingenportefeuille te evalueren. Verder zijn op 2 juni 2006 door Provinciale Staten afspraken over de benoeming van provinciale commissarissen vastgesteld.

Aan de provincie Noord-Brabant verbonden partijen

De verbonden partijen van de provincie Noord-Brabant bestaan uit de provinciale deelnemingen, de gemeenschappelijke regelingen waaraan wordt deelgenomen en publiekrechtelijke rechtspersonen waar sprake is van een financieel en bestuurlijk belang. Het financiële risico van de verbonden partijen is gelijk aan de omvang van de deelneming (zie ook de paragraaf weerstandsvermogen), danwel gelijk aan de (jaarlijkse) bijdrage die de verbonden partij van de provincie ontvangt.

De provincie ontvangt dividend uit de volgende deelnemingen: de Nederlandse Waterschapsbank, de Bank van Nederlandse Gemeenten, Delta Nutsbedrijven, Eindhoven Airport, Enexis Holding NV en Attero Holding NV. Het ontvangen dividend wordt als algemeen dekkingsmiddel in de begroting opgenomen.

Op 27 mei 2009 hebben GS besloten de aandelen in het commercieel deel van Essent te verkopen aan energiebedrijf RWE. Op 30 september 2011 is ERH/EPZ aan RWE geleverd. Door een conflict met mede-eigenaar Delta was levering hiervan eerder niet mogelijk. De provincie blijft voor 30,8% aandeelhouder van Enexis, het netwerkbedrijf en Attero Holding NV. Verder zijn een vijftal bedrijven (SPV's) opgericht, die dienen om verplichtingen die voortvloeien uit de verkoop af te handelen.

Een overzicht van de verbonden partijen van de provincie Noord-Brabant is in de tabel hieronder opgenomen.

							bedragen x € 1.000
Deelnemingen	Vestigings- plaats	Aandelen- kapitaal	Nominale waarde	Agio Gestort	Balans- waarde	Portefeuille	Bestuurlijk belang
1a Enexis Holding NV	's-Hertogenbosch	30,80%	46.144	46.144	PM	B.Pauli	Stemrecht / Voordrachtsrecht
1b CBL Vennootschap BV	's-Hertogenbosch	30,80%	6	6	6	B.Pauli	lidmaatschap RvC/lid AHC Stemrecht ≠ lid AHC

								bedragen x € 1.000
Deelnemingen	Vestigings- plaats	Aandelen- kapitaal	Nominale waarde	Agio	Gestort	Balans- waarde	Portefeuille	Bestuurlijk belang
1c Vordering Enexis BV	's-Hertogenbosch	30,80%	6		6	6	B.Pauli	Stemrecht / lid AHC
1d Verkoop Vennootschap BV	's-Hertogenbosch	30,80%	6		6	6	B.Pauli	Stemrecht /
1e Claim staat vennootschap BV	's-Hertogenbosch	30,80%	6		6	6	B.Pauli	Stemrecht /
1f Attero Holding NV	's-Hertogenbosch	30,80%	PM		PM	PM	B.Pauli	Stemrecht /lid Aandeelhouders commissie/ voordrachtsrecht lid RvC
1g Publiek Belang Elektriciteitsproductie	's-Hertogenbosch	30,80%	PM		PM	PM	B.Pauli	Stemrecht/ lid AHC
2 NV Brabant Water	's-Hertogenbosch	31,50%	88		88	PM	J.v/d Hout	Stemrecht / voordrachtsrecht Lidmaatschap RvC/lid AHC
3 Eindhoven Airport NV	Eindhoven	24,50%	1.112		556	PM	R.van Heugten	Stemrecht / voordrachtsrecht Lidmaatschap RvC
5 NV BOM	Tilburg	42,40%	14.087	3.019	17.106	10.000	B.Pauli	Stemrecht / voordrachtsrecht Lidmaatschap RvC
6 BV ORR	's-Hertogenbosch	28,00%	8		8	PM	Y.de Boer	Stemrecht / voordrachtsrecht Lidmaatschap RvC
6a CV ORR I	's-Hertogenbosch	27,00%	203		203	PM	Y.de Boer	Stemrecht / Commanditair vennot
6a CV ORR II	's-Hertogenbosch	27,00%	203		203	PM	Y.de Boer	Stemrecht / Commanditair vennot
7 BV TOM	's-Hertogenbosch	50,00%	9		9	PM	Y.de Boer	Stemrecht / voordrachtsrecht Lidmaatschap RvC
7a CV TOM	's-Hertogenbosch	49,80%	448		448	PM	Y.de Boer	Commanditaire vennoot /stemrecht
8 BV Brabantse herstructureringsmaatschappij bedrijventerreinen	Tilburg	92,00%	62	39.525	39.587	29.175	B.Pauli	Stemrecht / voordrachtsrecht Lidmaatschap RvC
9 BV Agro & co kapitaalfonds	Tilburg	33,30%	6	2.327	2.333	1.476	B.Pauli	Stemrecht / voordrachtsrecht Lidmaatschap RvC en in-vesteringscommissie
10 Bussiness Park Aviolanda Holding B.V.	Woensdrecht	60,00%	11	6.477	6.488	5.477	Y.de Boer	Stemrecht
11 NV Waterschapsbank	Den Haag	<0,1%	22		8	PM		Stemrecht
12 NV Bank voor Nederlandse Gemeenten	Den Haag	<0,1%	100		100	PM		Stemrecht
13 Delta NV	Middelburg	0,05%	4		4	PM	B.Pauli	Stemrecht
Totaal			62.530	51.349	113.309	46.152		

Aan kapitaalverstrekking aan deelnemingen is ultimo 2011 € 46.152.155 geactiveerd.

In bijlage 3a van de jaarstukken 2011 is hiervan een specificatie opgenomen.

Een toelichting op de verbondenpartijen is opgenomen in bijlage 3aa.

Gemeenschappelijke regelingen, verenigingen en stichtingen		
	Portefeuille	Vestigingsplaats
Havenschap Moerdijk	Y.de Boer	Moerdijk
Stichting Moerdijkse Hoek		Moerdijk
Recreatieschap Nationaal Park de Biesbosch	J. v/d Hout	Den Bosch
Interprovinciaal overleg IPO	Y.de Boer	Den Haag
Zuidelijke Rekenkamer		Eindhoven
INPA Huis van de Nederlandse Provincies		Brussel
Kleinschalig collectief vervoer West-Brabant	R.v.Heugten	Breda
Kleinschalig collectief vervoer Brabant Noord-oost	R.v.Heugten	Uden
Publiekrechtelijke rechtspersoon		
Nazorgfonds	R.v.Heugten	's-Hertogenbosch

Paragraaf 8

Grondbeleid

Grondbeleid

Portefeuillehouder:
Y.C.M.G. de Boer

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

Actief en passief grondbeleid

Grondbeleid is een instrument om provinciaal beleid te realiseren en geen doel op zich. Actief grondbeleid houdt in dat de provincie zelf gronden (en opstallen) verworft, beheert, eventueel ontwikkelt en verkoopt. Van passief grondbeleid is sprake als de provincie wel regulerend optreedt ten aanzien van het grondgebruik, maar de aankoop, het beheer en de eventuele exploitatie van de grond overlaat aan private partijen. Het grondbeleid van de provincie is vastgelegd in de notitie "Passend en gepast vooruit. Grondbeleid als instrument voor ontwikkelingsgericht handelen" (PS 111/01, 7-12-2001).

Met het actieve provinciale grondbeleid beoogt de provincie tegen aanvaardbare prijzen tijdig gronden beschikbaar te krijgen voor de realisering van door haar beoogde ruimtelijke doelen. Actief grondbeleid voert de provincie reeds jarenlang voor de aanleg van infrastructuur (wegen) en de handhaving en uitbreiding van natuurgebieden (ecologische hoofdstructuur). Relatief recente doelen waarvoor de provincie actief grondbeleid voert zijn de revitalisering van het landelijke gebied en het teruggeven van ruimte aan de rivieren. Ook het sluiten van overeenkomsten met grondeigenaren over bodemsanering wordt tot het actieve grondbeleid gerekend.

In 2011 heeft de provincie zich uit strategische overwegingen nadrukkelijker op de grondmarkt begeven. De provincie heeft een aantal aankoopkansen die zich voor hebben gedaan in het landelijk en stedelijk gebied benut in overleg met en draagvlak van de betrokken gemeenten, hierdoor is de grondportefeuille gegroeid, waardoor er actief gestuurd is gericht op de uitvoering van het ruimtelijk en economisch beleid.

Hebben we daarvoor gedaan wat we wilden doen?

Ontwikkelbedrijf

Op 23 april 2010 is het Beheersstatuut Ontwikkelbedrijf vastgesteld. Volgens dit statuut (regel 3.6.1) is een voortgangsrapportage opgesteld, waarin de stand van zaken is opgenomen van elk door het Ontwikkelbedrijf in exploitatie genomen project van de anticiperende en strategische grondverwerving door het Ontwikkelbedrijf. In deze rapportage is een uiteenzetting gegeven van de bestedingen van het Ontwikkelbedrijf ten laste van zijn investeringskrediet (maximaal € 235 miljoen) en van de winsten, verliezen en risicovoorzieningen van het Ontwikkelbedrijf, ten gunste respectievelijk ten laste van de risicoreserve ontwikkelbedrijf (maximaal € 48 miljoen).

De rapportage geeft tevens het Meerjarenperspectief van het Ontwikkelbedrijf aan als bedoeld in regel 3.4.1 van het Beheersstatuut. Daarom wordt deze rapportage als bijlage bij de provinciale jaarrekening voor het jaar 2011 ter vaststelling aangeboden aan Provinciale Staten.

Programma Landelijk Gebied; Ecologische hoofdstructuur, robuuste verbindingen

Het Provinciaal Meerjarenprogramma Landelijk Gebied (2007-2013) is in 2010 de basis geweest voor de verwerving van gronden voor de ecologische hoofdstructuur en robuuste verbindingen. Begin 2010 is duidelijk geworden dat het beschikbare ILG grondverwervingsbudget voor de EHS 117 miljoen was benut. De redenen hiervoor zijn o.a. de actieve grondverwerving, hogere aankoopkosten dan de gecalculeerde normbedrag door het Rijk en de economische recessie. Om stagnatie van de te realiseren doelstelling te voorkomen is bij voorjaarsnota en najaarsbrief een extra investeringskrediet beschikbaar gesteld van 86 miljoen. Om deze extra provinciale middelen zo efficiënt mogelijk in te zetten was de provincie genoodzaakt in eerste instantie een algehele aankoopstop af te kondigen. De aankopen zijn vanaf dat moment gefocust op de lopende biedingen (via DLG) en 12 geprioriteerde projecten, waarbij ook de afweging is gemaakt om de ruilgronden en ruilbedrijven in bezit van DLG in te kunnen zetten.

Hiermede is vanaf 2010 duidelijk een nieuwe koers ingezet. Daarnaast is inventarisatie gemaakt van de ruilgronden, objecten en ruilbedrijven (BBL bezit), die niet uitruikbaar zijn en is in 2011 een start gemaakt om deze te gaan vervreemden.

Overdiepse Polder

In 2010 is met vijf 'blijvers' een overeenkomst gesloten, zodat deze gaan terug bouwen op de nog aan te leggen terpen. De enige varkenshouder in het gebied gaat verplaatsen naar een bestaande locatie in één van de LOG's. De administratieve onteigeningsprocedure is afgerond. De aannemer voor de aanleg van de nieuwe dijk en terpen is geselecteerd en heeft in 2011 de grondwerkzaamheden afgerond.

Infrastructuur

In het meerjaren investeringsprogramma infrastructuur, ruimte en transport MIRT wordt aangegeven welke infrastructurele projecten er zullen worden uitgevoerd. Bureau Vastgoed draagt in opdracht van de Directie Economie en Mobiliteit zorg voor de benodigde aankoop van gronden. In 2011 heeft bureau Vastgoed voor 17,2 miljoen aan grond verworven voor de wegvakken: N260, N261, N264, N277, N279, N283 en de N641. Deze aankopen zijn gefinancierd uit de algemene provinciale- en BDU middelen.

Stimulering Woningbouw

Om de effecten van de kredietcrisis op de woningbouwproductie (enigszins) te verzachten én bij te dragen aan het behoud van werkgelegenheid in de bouwsector heeft de Provincie Noord-Brabant stimuleringsmaatregelen getroffen. Deze stimuleringen bestaan uit maatregelen gericht op de producenten (aanbieders van nieuwbouwwoningen) en op de consumenten (kopers van nieuwbouwwoningen).

De producentenmaatregelen bestaan uit maatwerk per woningbouwproject. De toegepaste maatwerkoplossingen bestaan uit garantstellingen, (renteloze) leningen en het Brabants Investeringsfonds. De inzet is er op gericht om de woningbouw zo snel mogelijk alsnog van start te laten gaan. Daarmee maken de vlotgetrokken projecten een substantieel deel (bijna 20%) uit van de nieuwbouwproductie in Brabant in de eerstkomende jaren.

De consumentenmaatregelen bestaan uit generieke stimuleringsmaatregelen gericht op het herstellen van het vertrouwen van de consumenten in de woningmarkt. Tot deze

stimuleringsmaatregelen behoren de Brabantse woonlastenverzekering, de Brabantse waardebescherming, de Brabantse starterslening en de Brabantse verkoopgarantie. Deze consumentenmaatregelen zijn beëindigd.

Aan de hand van de stand van zaken kan geconstateerd worden dat vooral de Brabantse starterslening en Brabantse verkoopgarantie een goede steun in de rug zijn geweest bij de aankoop van een nieuwbouwwoning.

Grote erfgoedcomplexen

Het project grote erfgoedcomplexen betreft het investeren in grote cultuurhistorische complexen, met als doel deze toekomstbestendig her te bestemmen. Door dit zorgvuldig en op een kwalitatief hoogwaardige manier te doen met middelen die revolverend worden ingezet, proberen we een bijdrage te leveren aan een aangenaam leef- en vestigingsklimaat van de Brabant Mozaïek. Eén van de domeinen van de Agenda van Brabant. Op 10 december 2010 hebben Provinciale Staten besloten een krediet van 57,5 miljoen euro vrij te maken voor investeringen in grote cultuurhistorische complexen.

Naast deze middelen worden de daadwerkelijke investeringen gefinancierd uit bestaande middelen van het Ontwikkelbedrijf, waarbinnen maximaal € 60 miljoen beschikbaar is voor cultuurhistorische complexen. Dit krediet wordt ingezet binnen de voorwaarden van het beheersstatuut van het Ontwikkelbedrijf. Conform het beheersstatuut is een voorwaarde voor het kunnen inzetten van dit investeringskrediet dat het voorcalculatorisch verlies – de onrendabele top – gedekt wordt vanuit een andere financieringsbron dan het Ontwikkelbedrijf. De € 57,5 miljoen uit de investeringsstrategie zijn ter dekking van een vooraf berekende onrendabele top indien zich dat voordoet. Het streven is uiteraard om waar mogelijk te komen tot een exploitatie waarbij de inkomsten de uitgaven volledig dekken. In 2011 zijn de eerste verkenningen voor twee complexen met succes afgerond en zal hierover in 2012 besluitvorming plaatsvinden.

Heeft het gekost wat het mocht kosten?

EHS

Ten laste van het investeringskrediet extra impuls EHS zijn per ultimo 2011 7 locaties geactiveerd met gebouwen die voor de verkoop in aanmerking komen. De gebouwen zijn aangekocht voor een gezamenlijk bedrag van ca. € 5,5 miljoen. De opbrengst bij een

toekomstige verkoop wordt op dit moment ruim € 1,1 miljoen lager geraamd. Op basis hiervan is in 2011 het verlies op deze opstallen genomen.

Ontwikkelbedrijf

In onderstaande tabel wordt het verloop van de verwachte verlies- en winstnemingen weergegeven welke is gebaseerd op de projecten in uitvoering. Deze mutaties komen ten laste c.q. ten gunste van de risicoreserve ontwikkelbedrijf. De hier gepresenteerde informatie betreft nadrukkelijk een prognose op basis van het worse case scenario.

Uitgangspunt is dat als in een project een verlies plaatsvindt dit in mindering wordt gebracht op het totaal van de risicoreserve ontwikkelbedrijf (behoudens grote erfgoedcomplexen). Indien een voorziening niet (geheel) nodig blijkt valt deze vrij en wordt daarmee de benutte ruimte verlaagd en de resterende ruimte evenredig verhoogd. Op de voortgangsrapportage momenten wordt uitdrukkelijk stil gestaan bij de hoogte van de risicovoorziening per project. Voor een onderbouwing van de getroffen voorzieningen wordt verwezen naar bijlage II van de voortgangsrapportage van het ontwikkelbedrijf, waarin de factsheets per project zijn opgenomen.

Prognose verwachte resultaten van het ontwikkelbedrijf

Beleidsthema		2012		2013		2014		2015		2016		2017		2018		2019		2020		Totaal	
		verlies	winst	verlies	winst	verlies	winst	verlies	winst	verlies	winst	verlies	winst	verlies	winst	verlies	winst	verlies	winst	verlies	winst
Bedrijventerreinen	projecten	6.550.383,84		37.321,36		37.321,36		37.321,36		37.321,36		37.321,36		37.321,36						6.774.312,00	0,00
	deelneming	5.477.066,00																		5.477.066,00	0,00
Glastuinbouw	projecten																			0,00	0,00
	garantstelling	6.463.946,00																		6.463.946,00	0,00
Ruimte voor Ruimte	projecten	838.736,51		147.978,74		99.340,38		174.047,09		75.744,48		75.744,48		75.744,48		50.706,73		50.706,73		1.588.749,62	0,00
Spoorzones	projecten	170.171,87		129.254,30		132.485,66		135.797,80		139.192,74		142.672,56		146.239,38		149.895,36		153.642,74		1.299.352,41	0,00
RLG	projecten	661.518,29	983.041,00	252.006,49				26.650,00												940.174,78	983.041,00
Campussen	deelneming	4.500.000,00	334.060,00		79.000,00		92.000,00		100.000,00		101.643,00		100.000,00		100.000,00		100.000,00		99.102,74	4.500.000,00	1.105.805,74
Overig	Voorbereiding	100.000,00		100.000,00		100.000,00		100.000,00												400.000,00	0,00
Totaal		24.761.822,51	1.317.101,00	666.560,89	79.000,00	369.147,40	92.000,00	473.816,25	100.000,00	252.258,58	101.643,00	255.738,40	100.000,00	259.305,22	100.000,00	200.602,09	100.000,00	204.349,47	99.102,74	27.443.600,81	2.088.846,74

De verwachte winstnemingen hebben betrekking op:

- Exploitatiewinst LOG's als gevolg van rentebaten voortvloeiend uit de exploitatieovereenkomst.
- Campussen: betreffen rentebaten (verschil rente geldlening 6% en rekenrente ontwikkelbedrijf 5%) op een verstrekte geldlening aan het project Life Sciences Park te Oss. De winstneming wordt, conform besluit, niet in de risicoreserve van het ontwikkelbedrijf gestort, maar jaarlijks gestort in de algemene risicoreserve.

Naast bovenstaande verwachte meerjarenperspectief wordt er conform onderstaande uiteenzetting gerapporteerd over de realisaties van 2011.

		uitgaven	inkomsten
1. Ontwikkelbedrijf	aan- en verkoop grond en opstallen	6.479.909	18.677.425
		storting	onttrekking
	Storting en onttrekking grondbankreserve	1.969.669	7.129.760

Voor een nadere inhoudelijke toelichting wordt verwezen naar de voortgangsrapportage van het Ontwikkelbedrijf.

In de uitgaven en inkomsten zijn ook de grondtransacties van de VIV regeling opgenomen.

In de storting is een bedrag opgenomen van rentebijdrage op de risicoreserve van € 1.210.645,00. In de onttrekkingen is een bedrag opgenomen van € 3.337.599,00 n.a.v. besluit najaarsbrief en bestemming rekeningsresultaat 2010.

Ultimo 2011 bedraagt het saldo van de Grondbankreserve € 45.919.854 (inclusief De Beerze)

		uitgaven	inkomsten
2. RLG: EHS	ILG krediet	0	1.286.581
	Provinciaal investeringskrediet € 21 mln	1.277.632	
	Provinciaal investeringskrediet € 86 mln	14.167.723	8.064.099

Naast het ILG krediet van € 127 mln en een investeringskrediet van € 21 mln is er in 2010 een extra investeringskrediet beschikbaar gesteld van € 86 mln. Voor een inhoudelijke toelichting wordt verwezen naar programma 05 van de jaarekening.

		Uitgaven	Inkomsten
3. Projecten Infra	aan- en verkoop grond voor N 261/N279 tlv BDU	12.801.178	
	aan- en verkoop grond voor overige infra projecten	1.770.967	

Voor infrastructurele grondverwerving is een krediet gevoteerd van € 17,2 mln (€ 13,7 voor BDU budget en € 3,5 mln voor overige infra projecten).

			Uitgaven	Inkomsten
4. Woningbouw	Algemene kosten	Externe dienstverlening	501.002	
		Communicatiekosten	-1.130	
	Startersleningen	Bijdrage aan Stg. SVN	1.051.159	1.117.619
		Beheersvergoeding	69.335	
	Woonlastenverzekering		180	
	Opkoopregeling		124.918.833	
	Maatwerk	Renteloze leningen	2.577.975	675.735
		Rentekosten	930.876	
		Garantiestellingen	25.788.033	
	Investeringsfondsen	Bijdrage fondsen	300.000	623.875
			Storting	Onttrekking
	Storting en onttrekking risicoreserve woningstimulering		2.085.498	6.500.473

Voor de regelingen is een krediet gevoteerd van € 250 mln en een risicoreserve van € 45 mln. Ultimo 2011 bedraagt de reserve € 36.284.384

Opkoopregeling: voor de opkoopregeling voor een bedrag van ruim € 124,9 mln aan garanties toegezegd. Deze toezeggingen zijn, gelet op de regeling, in het dienstjaar 2012, 2013 en 2014 als verplichting opgenomen en hebben betrekking op 531 woningen.

Voor 17 woningen is besloten om een verkoopbod tussen de 80 en 90 procent te aanvaarden. Dit resulteert in een verlies van € 170.933,00. Dit verlies komt in 2012 ten laste van de risicoreserve stimulering woningbouw.

Risicoreserve: de gemaakte kosten voor externe dienstverlening, communicatie, woonlastenverzekering, rentekosten van het maatwerk en beheersvergoeding stg SVN zijn in 2011 ten laste van de risicoreserve gebracht. Naast deze onttrekkingen is n.a.v. het besluit in de najaarsbrief 2010 € 5.000.000,00 onttrokken.

Paragraaf 9

Burgerjaarverslag

Burgerjaarverslag

Portefeuillehouder:

CdK dr. W.B.H.J. van de Donk

Provinciale dienstverlening

(Tevens Burgerjaarverslag in de zin van art. 175, lid 2 van de Provinciewet)

Woord vooraf

Vanaf het jaarverslag 2009 maakt het Burgerjaarverslag integraal onderdeel uit van het provinciaal jaarverslag.

Op grond van de Provinciewet dient de Commissaris van de Koningin in het Burgerjaarverslag te rapporteren over de kwaliteit van:

- a. de provinciale dienstverlening;
- b. de procedures op het vlak van burgerparticipatie.

In het navolgende geef ik hieraan invulling door eerst in te gaan op relatiebeheer in het algemeen. In deze paragraaf komen de acties en maatregelen aan de orde die getroffen zijn om beter te voldoen aan de doelstellingen uit het provinciale dienstverleningshandvest. Vervolgens komt de wijze waarop de provincie maatschappelijke partners bij het oplossen van maatschappelijke vraagstukken heeft betrokken aan de orde (betrokkenheid en participatie). Tenslotte komt aan de orde of en in hoeverre de provincie zich een betrouwbare partner toont, in die zin dat afspraken goed en tijdig worden nagekomen.

Uitgangspunt hiervoor zijn niet alleen de acties en maatregelen die de provincie zelf getroffen heeft en de indicatoren die de provincie zelf registreert. Periodiek wordt ook het oordeel van relaties gevraagd over diverse aspecten van het functioneren van de provinciale organisatie (relatietevredenheidsonderzoek). Tevens wordt periodiek door een extern bureau de (kwaliteit van de) telefonische bereikbaarheid van de provinciale organisatie onderzocht. De uitkomsten hiervan komen respectievelijk in de paragrafen relatiebeheer en betrouwbaarheid/transparantie aan de orde.

Relatiebeheer

De afgelopen jaren is een forse stap gezet in het concernbreed organiseren van relatiebeheer met gemeenten. Een klein team van relatiebeheerders vormt het eerste aanspreekpunt voor gemeenten, zij adviseren het provinciebestuur en het management en zij hebben organisatiebreed overzicht in de account van gemeenten.

Door de relatiemanagers is gesproken met de secretaris en/of het management van bijna alle gemeenten. De relatiemanagers delen de signalen die door de gemeenten zijn gegeven met de organisatie om met deze spiegel van buiten ons werk continue te verbeteren. Eind 2011 is deze werkwijze geëvalueerd. Gemeenten waarderen dit relatiemanagement vanuit de provincie gemiddeld met een 7 ½.

Vanuit het team van relatiemanagers worden de werkbezoeken van de commissaris aan gemeenten – 45 in 2011 – inhoudelijk voorbereid. Hiervoor wordt informatie aangeleverd over zaken die de provincie met een gemeente doet en hoe het daarmee staat.

Tijdens een werkbezoek aan de gemeente Waalre en nadien bevestigd per brief ben ik door het college op de hoogte gesteld van een aantal bevindingen met betrekking tot de samenwerking tussen gemeente en provincie t.a.v. een aantal ruimtelijke projecten.

De gemeente beoogde daarmee de onderlinge samenwerking te verbeteren. Bovendien wilde de gemeente een reactie op de verschillende dossiers

Het relatiemanagement heeft met diverse betrokkenen in de organisatie contact gelegd en is nagegaan wat er precies speelde. Dit heeft geresulteerd in een goed overleg met de gemeente Waalre. Een aantal dossiers is gezamenlijk doorgelopen.

Onderzocht wordt hoe wij gemeenten op dit vlak nog beter te woord kunnen staan.

Behalve met gemeenten is ook de relatie met andere, specifieke doelgroepen aangehaald en/of op een meer structurele basis georganiseerd. Voorbeelden hiervan zijn:

- In 2011 is de samenwerking met de milieudiensten en de veiligheidsregio's ten aanzien van externe veiligheid geïntensiveerd.

- Met diverse onderwijsinstellingen (zoals Helicon, HAS, Avans) zijn banden aangehaald op het vlak van ontwikkeling van innovatieve toepassingen en de uitwisseling van kennis.
- Op de provinciale internetpagina is het "Meldpunt provinciale wegen" ingericht.

Om inzicht te hebben in de mate van relatiegerichtheid voert de Provincie tweejaarlijks een relatietevredenheidsonderzoek uit. In het eind 2010 uitgevoerde onderzoek was de score 7,02 waarmee de begrotingsdoelstelling (minimaal score 7) gehaald is en de score licht gestegen is t.o.v. 2008 (6,8). In 2011 is vooral gewerkt aan het oppakken van verdere verbetering van de relatiegerichtheid op basis van de uitkomsten van het eind 2010 uitgevoerde onderzoek. Het Brabantloket is ingericht en Brabantmagazine is gedigitaliseerd.

Betrokkenheid/participatie

In 2011 zijn burgers en belangengroepen proactief betrokken bij diverse beleidsontwikkelings- en/of uitvoeringstrajecten om op die wijze draagvlak voor het beleid en de beleidsuitvoering te genereren

Voorbeelden hiervan zijn:

- een nieuw Brabants Verkeersveiligheidsplan is samen met partners opgesteld.
- Streekcraden zijn nauw betrokken bij de aanpak en voorbereiding van projectvoorstellen in het kader van gebeiedsopgaven en Landschappen van Allure.
- Het thema gezondheid als onderdeel van het provinciaal beleid is samen met de Gezondheidsraad en GGD nader ingevuld.
- Het project Krachtig bestuur in Brabant is ontwikkeld en wordt uitgevoerd in samenwerking met de Vereniging van Brabantse Gemeenten.

Het belang dat de organisatie hecht aan de betrokkenheid van burgers, belangengroepen en partners bij beleidsontwikkeling en -uitvoering blijkt ook uit de inzet die zij pleegt op het thema alliantie management en uit de investering die gedaan wordt in het DNA-traject (De Nieuwe Ambtenaar) waarin gewerkt wordt aan onder meer de ontwikkeling van de competentie van provinciale medewerkers om projecten samen met de buitenwereld op te pakken.

Betrouwbaarheid/transparantie

In het provinciale dienstverleningshandvest zijn normen ten aanzien van de kwaliteit van de provinciale dienstverlening vastgelegd. De realisatie van deze normen wordt door de

provinciale organisatie continu gemonitord. Onderstaand worden per categorie de realisaties voor 2011 weergegeven en toegelicht.

Telefonische bereikbaarheid

Telefonische bereikbaarheid wordt sinds 2008 gemeten aan de hand van het aantal geslaagde contactpogingen.

Telefonische bereikbaarheid	2011	2010	2009	2008
Geslaagde contactpogingen	74%	*	67%	61%

* In 2010 heeft geen meting plaatsgevonden.

Sinds 2008 is een gestage stijging van het aantal geslaagde contactpogingen te constateren. Dit is een goede ontwikkeling.

De tevredenheid over de inhoudelijke afwikkeling van telefonische contacten wordt op dit moment niet als apart onderdeel gemeten. Dit maakt deel uit van het bredere begrip relatiegerichtheid dat in het relatietevredenheidsonderzoek gemeten wordt. Onderzocht wordt of in toekomstige onderzoeken ook de tevredenheid over de afwikkeling van telefonische contacten als zelfstandig item gemonitord kan worden.

Afhandeling subsidies

Door het verstrekken van subsidies stimuleert de provincie positieve ontwikkelingen op de diverse beleidsterreinen. Er wordt bijvoorbeeld subsidie verstrekt aan projecten en initiatieven op het gebied van jeugdzorg, instandhouding van cultureel erfgoed, openbaar vervoer, verkeersveiligheid, bodemsanering en woningbouw.

Subsidies	2011	2010	2009	2008
Aantal af te handelen aanvragen	4.994	3.777	2.340	3.095
Binnen termijn	4.615 (92%)	3.467 (92%)	2195 (94%)	2989 (97%)
- afgehandeld	4.496	1532	1532	2536
- in behandeling	119	2303	663	453
		1164		
Buiten termijn	379 (8%)	210 (8%)	145 (6%)	106 (3%)
- afgehandeld	379	161	82	106
- in behandeling	0	149	63	0

De tijdige afhandeling van subsidie-aanvragen laat een stabiel beeld zien.

Afhandeling van vergunningen, ontheffingen en goedkeurende verklaringen

Door het verlenen dan wel onthouden van vergunningen reguleert de provincie het doen en laten binnen de verschillende beleidsterreinen op individueel niveau. Vergunningen worden al dan niet verstrekt rond bijvoorbeeld ruimtelijke ordening, geluidshinder, milieu, ontgrondingen, natuurbescherming en de Flora en Faunawet.

Vergunningen	2011	2010	2009	2008
Aantal af te handelen aanvragen	4.473	1.607	9.467	3.183
Binnen termijn	3004 (67%)	1422 (88%)	9083 (96%)	2905 (91%)
- <i>afgehandeld</i>	2.226	1209	8765	2674
- <i>in behandeling</i>	778	213	318	231
Buiten termijn	1.469 (33%)	185 (12%)	384 (4%)	278 (9%)
- <i>afgehandeld</i>	824	171	205	278
- <i>in behandeling</i>	645	14	179	0

Het percentage tijdige afhandeling is laag en beneden de gestelde norm. Hiervoor zijn twee redenen aan te wijzen. Ten eerste de uitspraak van de Raad van State in september 2011 waardoor het aantal vergunningaanvragen veehouderij meer dan verdubbeld is van bijna 1.300 in 2010 tot meer dan 2.600 in 2011. Deze scherpe toename van de workload in de laatste maanden van 2011 heeft geleid tot vertraging in de afhandeling. De tweede reden hiervoor is het niet tijdig kunnen afhandelen van meldingen Verordening Stikstof in verband met het tijdelijk buiten gebruik stellen van de depositiebank. Hierdoor zijn 255 meldingen te laat afgehandeld en nog 575 meldingen buiten de termijn in behandeling. Indien deze meldingen buiten beschouwing worden gelaten, dan zou het percentage binnen de termijn afgehandelde aanvragen uitkomen op 82%. Maatregelen zijn getroffen om een tijdige afdoening te kunnen borgen.

Afhandeling facturen

Tot en met 2010 is voor tijdige betaling van (correcte) facturen de norm van 30 kalenderdagen gehanteerd. In het gewijzigde dienstverleningshandvest is die norm aangescherpt tot 20 kalenderdagen. In onderstaand overzicht wordt voor 2010 de

realisatie voor beide normen gepresenteerd, om enerzijds de vergelijkbaarheid naar het verleden en anderzijds de vergelijkbaarheid naar de toekomst te borgen.

Facturen	2011/20	2010/20	2010/30	2009	2008
Aantal facturen	24.011	27.836	27.836	31.519	30.481
Betaald binnen de termijn	18.146 (76%)	19.558 (70%)	23.753 (85%)	26.321 (84%)	23.470 (77%)
Betaald buiten de termijn	5.865 (24%)	8.278 (30%)	4.083 (15%)	5.198 (16%)	7.011 (23%)

Over de jaren heen laten de cijfers een continue verbetering zien. De gemiddelde betaaltermijn in 2011 is 16,9 dagen.

Afhandeling bezwaarschriften en administratieve beroepen

Het is mogelijk bezwaar te maken tegen door de provincie genomen besluiten. Daarnaast staat in een beperkt aantal gevallen de mogelijkheid open administratief beroep aan te tekenen tegen specifieke besluiten van gemeenten en waterschappen. De provincie Noord-Brabant werkt met een externe, onafhankelijke hoor- en adviescommissie (HAC). Bij de afhandeling van bezwaarschriften past de provincie "mediation" toe, dat wil zeggen dat bij het in behandeling nemen van een bezwaarschrift eerst (telefonisch) contact met de bezwaarmaker wordt opgenomen. Deze aanpak is zo succesvol gebleken dat deze nu ook in het primair proces toegepast wordt.

Bezwaar- en beroepschriften	2011	2010	2009	2008
Aantal af te handelen aanvragen	394	346	308	368
Binnen termijn	361 (92%)	332 (96%)	276 (90%)	293 (80%)
- <i>afgehandeld</i>	243	201	147	196
- <i>in behandeling</i>	118	131	129	97
Buiten termijn	33 (8%)	14 (4%)	32 (10%)	75 (10%)
- <i>afgehandeld</i>	24	12	21	71
- <i>in behandeling</i>	9	2	11	4

Hoewel het percentage binnen de termijn iets lager is dan in 2010 begeeft het percentage tijdige afhandeling zich de afgelopen 3 jaar op een continu hoog niveau.

Conclusie

Evenals vorig jaar is het beeld tweeledig.

De provinciale organisatie werkt structureel aan de verbetering van de kwaliteit van de provinciale dienstverlening. De aandacht is hierbij primair gericht op de verbetering en vernieuwing van instrumenten en systemen (2-jaarlijks relatietevredenheidsonderzoek, Brabantloket, nieuw documentmanagementsysteem enz.).

Op onderdelen, zoals bijvoorbeeld de tijdige betaling van facturen, de telefonische bereikbaarheid en de afhandeling van subsidies, leidt dit tot goede resultaten en/of een gestage verbetering van de prestaties.

Op andere onderdelen, zoals bijvoorbeeld bij de afhandeling van vergunningen, blijkt dit niet voldoende. De lagere realisatie op dit onderdeel in 2011 wordt weliswaar deels verklaard door twee niet direct te beïnvloeden factoren, maar ook als deze ontwikkelingen buiten de cijfers worden gelaten, laat de tijdige afdoening een dalende tendens zien. Maatregelen zijn getroffen om in de toekomst een tijdige afdoening te kunnen borgen. Sturing op een tijdige afdoening behoeft continue aandacht.

Jaarrekening 2011

Jaarrekening 2011

Programmarekening

Programmarekening	Lasten 2011			Baten 2011			Bedragen x € 1.000
	vóór wijz.	ná wijz	realisatie	vóór wijz.	ná wijz	realisatie	
01 Bestuur							
01.01 Provinciebestuur, CdK en griffie	6.630	6.859	6.546	364	1.125	1.635	
01.03 Borging kwaliteit bestuursstructuur	128	12.051	6.564	0	0	5	
01.04 Openbare orde en veiligheid	142	142	107	0	0	0	
01.05 Brabantstad/Grote stedenbeleid	2.937	3.473	2.224	425	425	147	
Apparaatskosten	7.973	7.973	6.866				
Totaal programma Bestuur	17.810	30.498	22.306	789	1.550	1.787	
02 Verkeer en vervoer							
02.90 Provinciaal Verkeers- en vervoersplan	7.899	9.514	6.915	2.646	4.651	2.622	
02.01 Openbaar vervoer	129.989	126.515	119.420	122.035	122.197	115.564	
02.02 Goederenvervoer	5.693	9.556	4.485	0	224	0	
02.03 Autobereikbaarheid Brabantstad	69.549	59.752	48.490	30.745	91.687	85.090	
02.04 Regionale bereikbaarheid: gebiedsgerichte aanpak	51.835	47.775	27.691	21.055	27.665	18.812	
02.05 Regionale bereikbaarheid: Provinciale wegen/bouwen	39.233	49.581	48.632	2.300	13.666	12.801	
02.06 Regionale bereikbaarheid: Provinciale wegen/onderhoud	16.332	17.126	15.549	754	1.290	1.268	
02.07 OV-Netwerk Brabantstad	41.500	8.787	865	12.500	312	244	
Apparaatskosten	28.524	28.524	26.007				
Totaal programma Verkeer en vervoer	390.553	357.130	298.053	192.035	261.693	236.402	
03 Water							
03.01 Water algemeen	1.974	1.924	1.488	46	176	91	
03.02 Hoogwaterbescherming	810	123	277	406	69	169	

Programmarekening	Lasten 2011			Baten 2011			Bedragen x € 1.000
	vóór wijz.	ná wijz	realisatie	vóór wijz.	ná wijz	realisatie	
03.03 Oppervlaktewaterkwantiteit en -inrichting	11.641	9.118	6.309	2.381	2.381	867	
03.04 Grondwaterkwantiteit	8.086	6.559	5.945	7.479	5.948	5.501	
03.05 Waterkwaliteit	3.824	3.200	3.082	800	1.600	2.220	
Apparaatskosten	6.763	6.763	6.065				
Totaal programma Water	33.098	27.688	23.167	11.112	10.174	8.848	
04 Milieu							
04.01 Ecologie algemeen	7.491	5.298	3.735	1.835	2.090	1.270	
04.02 Fysieke veiligheid	1.273	3.477	3.465	1.076	0	0	
04.03 Lucht/geluid/klimaat	7.637	10.948	9.493	4.595	5.782	5.173	
04.04 Bodem	18.492	18.747	16.606	18.837	5.399	2.805	
04.05 Landbouw	2.191	3.089	1.939	505	1.097	598	
04.06 Afval- en grondstoffenbeheer	3.777	5.048	2.565	2.819	2.175	1.775	
04.10 Handhaving	8.471	9.076	8.035	1.368	1.172	1.190	
04.11 Proeftuinen	1.813	4.328	1.680	0	0	0	
Apparaatskosten	36.971	37.196	31.603				
Totaal programma Milieu	88.118	97.208	79.121	31.036	17.715	12.810	
05 Natuur, bos en landschap							
05.01 Algemeen Natuur, bos en landschap	2.518	2.707	2.709	183	224	183	
05.02 Natuur	66.682	90.648	31.194	46.595	45.406	13.690	
05.03 Landschap	13.802	12.477	7.663	1.526	2.591	1.561	
Apparaatskosten	9.560	9.560	8.613				
Totaal programma Natuur, bos en landschap	92.562	115.391	50.179	48.305	48.222	15.434	
06 Sociaal economische zaken							

Programmarekening		Lasten 2011			Baten 2011		Bedragen x € 1.000	
		vóór wijz.	ná wijz	realisatie	vóór wijz.	ná wijz	realisatie	
06.01	Beroepsbevolking met talent en ondernemerschap	4.324	7.945	5.506	0	0	0	
06.02	Brabant bruist	24.162	16.196	14.598	0	0	0	
06.03	Schone, slimme en concurrerende economie	15.254	24.446	15.978	571	2.394	2.110	
06.04	Economie, algemeen en uitvoering	14.849	15.292	17.106	1.777	4.261	4.153	
06.06	Europees beleid	8.594	37.950	41.943	0	22.543	37.995	
	Apparaatskosten	6.608	6.608	6.835				
	Totaal programma Soc.econ.zaken	73.792	108.436	101.965	2.348	29.198	44.258	
07	Jeugd, cultuur en samenleving							
07.01	Zorg en welzijn	43.862	38.282	33.281	1.072	1.076	627	
07.02	Jeugd	194.633	208.616	208.824	177.045	191.350	196.554	
07.03	Cultuur en sport	66.140	74.631	69.587	466	466	648	
07.04	Sociale en culturele ontwikkeling	7.533	3.856	3.351	0	0	0	
	Apparaatskosten	13.416	13.416	13.875				
	Totaal programma Jeugd, cultuur en samenleving	325.585	338.802	328.919	178.583	192.892	197.829	
08	Ruimtelijke ontwikkeling							
08.01	Ruimtelijke ontwikkeling	34.819	12.068	2.983	5	350	419	
	Apparaatskosten	9.431	9.431	10.385				
	Totaal programma ruimtelijke ontwikkeling	44.249	21.498	13.368	5	350	419	
09	Revitalisering landelijk gebied							
09.01	Zonering landelijk gebied	35.294	32.463	20.664	8.013	11.408	11.430	
09.02	Creëren van nieuwe landschappen	1.173	1.038	508	0	4	0	

Programmarekening		Lasten 2011			Baten 2011			Bedragen x € 1.000
		vóór wijz.	ná wijz	realisatie	vóór wijz.	ná wijz	realisatie	
09.90	Regievoering	14.997	14.728	12.284	974	1.931	1.879	
	Apparaatskosten	9.443	9.443	9.683				
	Totaal programma Revitalisering	60.907	57.672	43.140	8.987	13.342	13.309	
10	Wonen							
10.01	Subsidies en projecten	13.385	18.094	16.722	3.766	8.797	8.377	
	Apparaatskosten	1.238	1.238	1.112				
	Totaal programma Wonen	14.624	19.332	17.834	3.766	8.797	8.377	
11	Investeringsagenda							
11.01	Energietransitie	0	9.000	2.801	0	0	0	
11.02	Landschappen van allure	0	0	0	0	0	0	
11.04	Sportplan Brabant 2016	0	1.100	622	0	0	0	
	Apparaatskosten	0	0	1.158				
	Totaal programma investeringsagenda	0	10.100	4.582	0	0	0	
Algemeen financieel beleid								
	Algemene dekkingsmiddelen	62.655	48.323	52.117	468.297	877.013	890.619	
	Stelposten	5.913	63	-62	1.200	3.119	0	
	Onvoorzien	1.308	0	0				
		69.876	48.387	52.054	469.497	880.132	890.619	
		1.211.173	1.232.143	1.034.687	946.461	1.464.064	1.430.093	
		Begr. oorspr.	Begroting na wijz.	Realisatie	Verschil			
Resultaat vóór bestemming		-264.711	231.921	395.405	-163.484			

Programmarekening	Lasten 2011			Baten 2011			Bedragen x € 1.000
	vóór wijz.	ná wijz.	realisatie	vóór wijz.	ná wijz.	realisatie	
	Begr. oorspr.	Begroting na wijz.	Realisatie	Begr. oorspr.	Begroting na wijz.	Realisatie	
Stortingen in reserves	110.888	792.959	792.535				
Onttrekkingen aan reserves				375.599	561.038	434.936	
	1.322.061	2.025.102	1.827.222	1.322.061	2.025.102	1.865.029	
	Begr. oorspr.	Begroting na wijz.	Realisatie				
Batig resultaat ná bestemming	0	0	37.807				

Een gedetailleerde toelichting is opgenomen bij de verschillende programma's.

Specificatie van de bestede ILG Rijksbijdragen, uitgesplitst naar Dienst Landelijk Gebied en Dienst Regelingen

Met het Ministerie van LNV/ELI is in interprovinciaal verband afgesproken dat in de toelichting op de cijfers van de jaarrekening een specificatie van de bestede ILG-Rijksbijdragen wordt opgenomen.

Overzicht bestedingen ILG-middelen

2011	ILG rijksbudget		ILG provinciale co-financierings-budget	ILG POP budget	Totaal
	<i>Lopende verplichtingen</i>	<i>Nieuwe verplichtingen</i>	<i>Nieuwe verplichtingen</i>	<i>Nieuwe verplichtingen</i>	
Bestedingen DLG	13.875.486	5.086.340	920.312	0	19.882.138
Bestedingen DR	0	8.924.680	0	350.071	9.274.751
PNB regeling EHS*)	0	3.792.721	0	0	3.792.721

Bestedingen overig	0	6.593.170	6.021.712	2.617.117	15.231.999
Totaal	13.875.486	24.396.911	6.942.024	2.967.188	48.181.609

*) Deze uitgaven worden gefinancierd door het Groenfonds.

*) Deze uitgaven worden gefinancierd door het Groenfonds

Overzicht bestedingen ILG-middelen

2010	ILG rijksbudget		ILG provinciale co-financierings-budget	ILG POP budget	Totaal
	<i>Lopende verplichtingen</i>	<i>Nieuwe verplichtingen</i>	<i>Nieuwe verplichtingen</i>	<i>Nieuwe verplichtingen</i>	
Bestedingen DLG	13.299.353	4.093.876	62.171	0	17.455.400
Bestedingen DR		7.522.525		269.642	7.792.167
PNB regeling EHS*)		5.304.158			5.304.158
Bestedingen overig	0	21.400.289	9.293.662	-1.140.737	29.553.214
Totaal	13.299.353	38.320.848	9.355.833	-871.095	60.104.939

*) Deze uitgaven worden gefinancierd door het Groenfonds.

*) Deze uitgaven worden gefinancierd door het Groenfonds

Balans 2011			Bedragen x € 1.000		
Activa	per 31-12-11	per 31-12-10	Passiva	per 31-12-11	per 31-12-10
Vaste activa			Vaste passiva		
<u>Immaterieel</u>			<u>Eigen vermogen</u>		
Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio	203.039	219.073	Algemene reserve	314.157	311.491
			Reserve essent	2.752.560	2.373.009
			Bestemmingsreserves	524.775	494.444
Kosten van onderzoek en ontwikkeling van een bepaald actief			Saldo ná bestemming	37.807	54.950
<u>Materieel</u>			<u>Voorzieningen</u>	22.891	17.294
Investerings met economisch nut	60.223	51.574	Vaste schulden		
Inv.met maatschappelijk nut	289.023	289.859	Obligatieleningen		
<u>Financieel</u>			Onderhandse leningen van:		
Kapitaalverstrekkingen aan:			- binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen		
- deelnemingen	46.152	45.910	- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	3.177	5.144
- gemeenschappelijke regelingen			- binnenlandse bedrijven		
- overige verbonden partijen			- overige binnenlandse sectoren		
Leningen aan:			- buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige sectoren		
- deelnemingen	569.083	559.849	Door derden belegde gelden		
- overige verbonden partijen					
- woningbouwcoöperaties	0	853	Waarborgsommen	22	22
Overige langlopende leningen	56.623	54.584			
Overige uitzettingen met rentetypische looptijd >=1 jaar	2.156.786	2.038.456			
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	0	0			
Totaal vaste activa	3.380.929	3.260.157	Totaal vaste passiva	3.655.388	3.256.352
Vlottende activa			Vlottende passiva		
<u>Voorraden</u>			<u>Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd <= 1 jaar</u>		
- grond- en hulpstoffen			- kasgeldleningen		
bouwgronden niet in exploitatie	114.183	119.258	- bank- en giroaldi	5	
bouwgronden in exploitatie	76.831	84.381	- overige schulden	131.919	79.033
gereed product en handelsgoederen	0	66	Overlopende passiva		
<u>Uitzettingen met een rentetypische looptijd <= 1 jaar</u>			- Van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met specifiek bestedingsdoel		
- vorderingen op openbare lichamen	44.850	52.410	- Overige overlopende passiva	189.973	236.979
- verstrekte kasgeldleningen					
- rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	0	634			
- overige vorderingen	19.281	25.684			
- overige uitzettingen	409.146	31.952			
<u>Liquide middelen</u>					
Kas-, bank- en giroaldi	37.396	48.164			
<u>Overlopende activa</u>	<u>274.291</u>	<u>257.975</u>			
Totaal vlottende activa	975.979	620.523	Totaal vlottende passiva	701.520	624.328
Totaal Activa	4.356.907	3.880.680	Totaal Passiva	4.356.907	3.880.680
			<i>borg- en garantstellingen</i>	<i>469.232</i>	<i>573.770</i>

Toelichting op de balans per 31 december 2011

Algemeen

De bijlagen 1 t/m 7c bevatten specificaties van de in de balans opgenomen vaste activa en vaste passiva en maken als zodanig deel uit van deze toelichting op de balans. De vermelde bedragen in deze toelichting op de balans luiden in hele Euro's.

ACTIVA

Vaste activa

Activa worden gewaardeerd op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs c.q. de vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen.

Bedragen in €				
	Boekwaarde per 31 dec 10	Vermeerderingen in 2011	Afschrijving in 2011	Boekwaarde per 31 dec 11
Betaalde agio obligaties	219.072.906	4.841.454	20.875.748	203.038.612

De opbrengst van de verkoop Essent is onder andere uitgezet in obligaties.

De obligaties worden gewaardeerd tegen nominale waarde omdat ze aangehouden worden tot einde looptijd. Wat bij aankoop meer (of minder) wordt betaald wordt als agio (of disagio) geactiveerd en afgeschreven over de looptijd van de betreffende obligaties.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa: investeringen met economisch nut

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investeringen in mindering gebracht.

De afschrijvingstermijnen zijn in de 3^e Nota Kapitaaldienst uiteengezet en toegelicht in het in de bijlage 2 opgenomen overzicht.

Materiële vaste activa: investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs.

Overeenkomstig de door PS vastgestelde 3^e Nota Kapitaaldienst wordt op nieuwe investeringen in de wegensector extra afgeschreven.

Het verloop van de materiële vaste activa is opgenomen in de tabel op de volgende pagina.

	Bedragen in €				
	Boekwaarde per 31 dec 10	Investering in 2011	Afschrijving in 2011	Bijdragen van derden direct gerelateerd	Boekwaarde per 31 dec 11
<i><u>Economisch nut</u></i>					
Bedrijfsgebouwen	48.449.634	11.451.123	2.727.031	0	57.173.726
Vervoermiddelen	0	0	0	0	0
Machines, apparaten en installaties	2.245.285	388.349	336.942	0	2.296.692
Overige materiële vaste activa	878.820	0	126.552	0	752.268
	<u>51.573.739</u>	<u>11.839.472</u>	<u>3.190.525</u>	<u>0</u>	<u>60.222.686</u>
<i><u>Maatschappelijk nut</u></i>					
Gronden en terreinen	39.771.850	1.770.967	3.294.673	0	38.248.144
Grond, weg en waterbouwkundige werken	250.086.680	23.161.314	22.473.085	0	250.774.909
	<u>289.858.529</u>	<u>24.932.281</u>	<u>25.767.758</u>	<u>0</u>	<u>289.023.053</u>
Totaal	<u>341.432.269</u>	<u>36.771.753</u>	<u>28.958.283</u>	<u>0</u>	<u>349.245.739</u>

De investeringen 2011 zijn als volgt te specificeren:

<u>Investerings 2011 met economisch nut</u>	<u>€</u>
<i><u>Bedrijfsgebouwen</u></i>	
Provinciehuis	137.504
Renovatie Noordbrabants Museum	10.902.516
Beveiliging	0
Steunpunten	411.103

<u>Investerings 2011 met economisch nut</u>	€
<i>Machines apparaten en installaties</i>	
Milieumeetwagens	0
Materieel Provinciale wegen	388.349
Totaal investeringen met economisch nut	<u>11.839.472</u>
<u>Investerings 2011 in de openbare ruimte met maatschappelijk nut</u>	€
<i>Gronden en terreinen</i>	
Grondverwerving	1.770.967
<i>Grond-, weg- en waterbouwkundige werken</i>	
Dynamisch verkeersmanagement	35.850
Voorbereiding projecten	415.503
Verbeteren en bouwen	15.242.247
Infraprojecten in voorbereiding	1.473.247
Structurele werken	6.297.964
Desinvesteringen Dynamisch verkeersmanagement Brabantstad	-303.497
Tot.inv.openb.ruimte met mij nut	<u>24.932.281</u>
Tot. investeringen in materiële vaste activa	<u>36.771.753</u>

Voor een gedetailleerd overzicht van deze categorieën naar investeringen met economisch nut en investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut wordt verwezen naar de bijlage 2 in het bijlagenboek.

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekking aan deelnemingen

Het verloop van de kapitaalverstrekking aan deelnemingen is als volgt weer te geven:

	Bedragen in €		
	Boekwaarde per 31 dec 10	Investering in 2011	Aflossing/ afschrijving in 2011
	Boekwaarde per 31 dec 11		
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	45.910.125	5.000.000	4.757.970
			46.152.155

In 2011 is € 5 miljoen aan agio gestort op de aandelen Brabantse herstructureringsmaatschappij bedrijventerreinen.

In 2011 heeft op basis van de voorlopige jaarcijfers van de deelnemingen in Aviolanda, Brabantse Herstructureringsmaatschappij bedrijventerreinen en Agro&Co een afwaardering plaatsgevonden van de kapitaalverstrekking. De specificatie daarvan is:

Vennootschap BV.

Deze zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs.

	€
Afwaardering Aviolanda	-1.011.094
Afwaardering BHB	-2.895.340
Afwaardering Agro&co	-851.537
Totaal	-4.757.970

De afwaardering van de deelneming Aviolanda is volledig ten laste gebracht van de reserve grondbank. De beide andere afwaardering zijn volledig ten laste gebracht van de risicoreserve.

Conform de uitgangspunten in de 3^e nota kapitaaldienst zijn de kapitaalverstrekkingen aan de deelnemingen pm gewaardeerd. Uitzondering hierop zijn de deelnemingen Agro en Co kapitaalfonds BV, BV Brabantse Herstructureringsmaatschappij Bedrijventerreinen, NV Brabantse Ontwikkelings Maatschappij, Businesspark Aviolanda Holding BV, Verkoop vennootschap BV., CBL vennootschap BV., Vordering Enexis BV. en Claim Staat

Leningen aan deelnemingen

De leningen aan deelnemingen betreffen de leningen aan de Ontwikkelingsmaatschappij Ruimte voor Ruimte, de rentedragende lening BOM en de vordering op Enexis. Ultimo 2010 en 2011 waren de standen van die leningen respectievelijk:

	Bedragen in €	
	Boekwaarde per 31 dec 10	mutatie 2011 per 31 dec 11
Leningen aan deelnemingen		
Vordering Enexis	554.907.578	0
Ruimte voor ruimte	1.190.000	1.610.000
Lening BOM (spin-off)	3.751.863	7.624.000
Totaal leningen aan deelnemingen	559.849.441	9.234.000

Op deze leningen is in 2011 niet afgelost.

Leningen aan woningbouwcoöperaties

In 2011 zijn de energieleningen aan woning verhurende partijen ad € 852.884 volledig afgelost.

Overige langlopende leningen

Het verloop van de overige langlopende geldleningen is als volgt:

Overige langlopende leningen	Boekwaarde per 31 dec 10	Verstrekt in 2011	aflossing in 2011	oninbaar	Boekwaarde per 31 dec 11
Studievoorschotten	77.455	0	821	15.798	60.836
Lening NV Monumentenfonds	4.000.000	0	0	0	4.000.000
Woningbouwproductie in krediet	30.015.464	4.530.759	1.461.819	0	33.084.404
Lening MKB-bedrijven	14.385.000	2.650.000	1.591.304	1.735.000	13.708.696
Crisisleningen monumenten	3.765.861	0	447.197	0	3.318.664
Lening Arriva	390.000	0	390.000	0	0
Lening Het Groene Woud	950.000	0	0	0	950.000
Energieleningen part. Woning	1.000.000	500.000	0	0	1.500.000
	54.583.780	7.680.759	3.891.141	1.750.798	56.622.599

Het verloop van de verstrekte geldleningen is gedetailleerd opgenomen in bijlage 3b. De inbaarheid van de lening aan NV Monumentenfonds stond onder druk. Voor NV Monumentenfonds is een nieuwe begroting/liquiditeitsbegroting 2012 opgesteld met een positief resultaat en er zijn aanvullende afspraken gemaakt om de NV Monumentenfonds te continueren. Daarmee is ook de lening veiliggesteld.

Overige uitzettingen met een looptijd groter of gelijk aan 1 jaar

De overige uitzettingen met een looptijd groter of gelijk aan 1 jaar betreffen uitzettingen uit de verkoopopbrengst van Essent.

Het gaat hierbij om obligaties die bij aankoop voldoen aan de volgende criteria:

1. gerenommeerde financiële instellingen binnen de EER (Europese Economische Ruimte) met minimaal een AAA-rating;
2. Europese overheden binnen de EER (staatspapier) met minimaal een AAA-rating;
3. financiële instellingen binnen het EURO gebied waarvoor overheden binnen de EER een staatsgarantie hebben afgegeven waardoor de rating minimaal AAA bedraagt;
4. leningen met extra zekerheid (covered bonds) met minimaal een AAA-rating van financiële instellingen binnen landen in de EER met minimaal een AAA-rating;
5. alle stukken genoteerd in euro.

De verdeling van de obligaties over de landen en financiële instellingen is :

Nominale waarde obligaties ultimo 2011		
	€	percentage
Frankrijk	522.056.028	24,21%
Oostenrijk	471.730.000	21,87%
Nederland	447.200.000	20,73%
Rabobank Nederland	182.950.000	8,48%
Bank Nederlandse gemeenten	148.790.000	6,90%
Kredit für Wiederaufbau	126.000.000	5,84%
Nederlandse waterschapsbank	89.410.000	4,15%
Finland	79.650.000	3,69%
ABN-AMRO	43.000.000	1,99%
Duitsland	19.150.000	0,89%
SNS - bank	12.000.000	0,56%
ING - bank	9.000.000	0,42%
Fortis	5.850.000	0,27%
Totaal	2.156.786.028	100,00%

Het totaal van deze uitzettingen is verdeeld over twee portefeuilles, te weten: de immunisatieportefeuille met een nominale waarde van € 1.682.885.986 (was eind 2010 € 1.658.900.000) en de investeringsagendaportefeuille met een nominale waarde € 473.900.042 (was ultimo 2010: € 341.150.000).

Voor een gedetailleerd overzicht van het verloop van de financiële vaste activa wordt verwezen naar de bijlagen 3a en 3b.

Flottende activa

Voorraden

De voorraden zijn als volgt te specificeren:

	31-dec-10	31-dec-11
<u>Voorraden</u>		
Bouwgronden niet in exploitatie	119.257.797	114.182.852
Onderhanden werk (incl. bouwgronden in exploitatie)	84.380.809	76.831.335
Voorraden handelsgoederen	65.926	
Totaal Voorraden	203.704.532	191.014.187

De voorraden gronden betreffen door het provinciale ontwikkelbedrijf of door de Dienst Landelijk Gebied verworven grond in het kader van provinciale projecten (€ 45 mln), voorfinanciering/extra impuls Ecologische Hoofdstructuur (€ 69 mln), samen vormt dit de 'Bouwgronden niet in exploitatie'. De realisatie voor EHS in de huidige bestuursperiode (€ 77 mln) is opgenomen onder 'Onderhanden werk'.

Met betrekking tot de voorraad gronden realisatie EHS in de huidige bestuursperiode geldt dat deze deel uitmaken van het deelakkoord Natuur. In 2012 wordt een nadere uitwerking gemaakt van de ontwikkelopgave en het grond-voor-grond-principe zoals deze in het deelakkoord zijn opgenomen. Naar verwachting eind 2012 zal duidelijk zijn wat de gevolgen hiervan voor Noord-Brabant zijn.

Ten laste van het investeringskrediet extra impuls EHS zijn per ultimo 2011 7 locaties geactiveerd met gebouwen die voor de verkoop in aanmerking komen. De gebouwen zijn aangekocht voor een gezamenlijk bedrag van ca. € 5,5 miljoen. De opbrengst bij een toekomstige verkoop wordt op dit moment ruim € 1,1 miljoen lager geraamd. Op basis hiervan is in 2011 het verlies op deze opstallen genomen.

De voorraden gereed product en handelsgoederen betreft de voorraad gsm-toestellen en de voorraad personal computers van waaruit de provincie ieder jaar een deel van de computers ten behoeve van eigen personeel vervangt.

Deze voorraden worden geheel als last in de exploitatie verantwoord.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd van korter dan één jaar

De vorderingen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. De voorziening wordt op peil gehouden door een jaarlijkse schatting van oninbaarheid.

Vorderingen op openbare lichamen

De vorderingen op openbare lichamen onderscheiden zich in:

	31-dec-10	31-dec-11
<u>Uitzettingen met een rentetypische looptijd <= 1 jaar</u>		
BTW	40.271.413	36.197.256
Debiteuren openbare lichamen	12.138.299	8.653.097
Rekening-courantverhoudingen	633.947	0
Tot. vorderingen openbare lichamen	53.043.659	44.850.353

De te vorderen BTW betreft onder meer terug te vorderen BTW inzake het BTW Compensatie Fonds en de vordering inzake de PPS/A59.

Overige vorderingen

	31-dec-10	31-dec-11
Vordering lopende verplichtingen ILG door DLG	22.931.111	9.055.624
Debiteuren algemeen	2.753.269	10.225.665
Totaal overige vorderingen	25.684.380	19.281.289

De cumulatie van vordering debiteuren openbare lichamen (€ 8.653.097) en debiteuren algemeen (€ 10.225.665) maakt dat er sprake is van een debiteurensaldo van € 18.878.762. Er is een voorziening voor dubieuze debiteuren getroffen van € 441.556.

Overige uitzettingen

	31-dec-10	31-dec-11
Gelden in deposito (kort)	10.119.933	365.403.233
Gelden in deposito RMB	21.831.581	15.961.586
Gelden in deposito Stimulus	0	27.781.168
Totaal overige uitzettingen	31.951.514	409.145.987

Deposito (kort)

Ultimo december 2011 was € 365 miljoen in deposito's geplaatst bij verschillende Nederlandse banken. Dit bedrag is met name ontstaan door de ontvangst in de tweede helft van 2011 van een aantal grote bedragen: de afronding van de verkoop EPZ, de uitkering van een bedrag dat geblokkeerd was bij de verkoop van Essent (CBL escrow) en de vooruitbetaling van de bijdrage van het Rijk voor de autosnelweg A59. Deze ontvangsten zijn inmiddels in de liquiditeitsplanning opgenomen.

Een (beperkt) deel daarvan is in de eerste maanden van 2012 belegd in de beleggingsportefeuilles van de provincie. Het grootste deel is nodig om de liquiditeitsbehoefte van 2012 en 2013 af te dekken. Vandaar dat deze bedragen voornamelijk in deposito worden gehouden bij een aantal gerenommeerde Nederlandse banken die voldoen aan de Wet Fido en de Ruddo.

Deposito RMB

In 2008 hebben de provincie, de gemeenten Tilburg, Breda, Eindhoven, 's-Hertogenbosch, Helmond en Oosterhout en het ministerie van V&W de bestuursovereenkomst Quick Wins Regionaal Mobiliteitsfonds brabantstad ondertekend. De stedelijke quick wins zijn maatregelen die een bijdrage leveren aan het oplossen van de bereikbaarheidsproblematiek. Het Regionaal Mobiliteitsfonds Brabantstad bedraagt per 31 december 2011 € 15.961.586. Zolang er geen beroep wordt gedaan op deze middelen worden de middelen in deposito's uitgezet.

Deposito Stimulus

Voor het OP zuid project worden gelden ontvangen van de Europese Commissie door Stimulus programmamanagement. Tot het moment van inzetten worden deze vanuit rendementsoogpunt in kortlopende deposito's weggezet.

Liquide middelen

Een nadere uitsplitsing van de liquide middelen is mogelijk door onderscheid te maken tussen liquide middelen van de provincie Noord-Brabant en liquide middelen die de provincie beheert inzake samenwerkingsverbanden. Een uitsplitsing geeft het volgende beeld:

	31-dec-10	31-dec-11
<u>Liquide middelen</u>		
Kas / Bank PNB	12.405.911	6.238.903
Rekening courant Groenfonds		
ILG-middelen	22.910.360	22.609.993
Liquide middelen Stimulus	12.847.681	8.546.825
Totaal liquide middelen	48.163.952	37.395.722

De kas-, bank- en giroaldi worden tegen nominale waarde op de balans opgenomen.

	2010	2011
Saldo rekening courant Groenfonds 01/01	22.455.488	22.910.359
Bij: Ontvangen voorschotten LNV ILG	46.892.031	57.781.842
Ontvangen rente -/- bankkosten	82.209	149.224
Af: Onttrekkingen ILG	-46.519.369	-58.231.432
Saldo rekening courant Groenfonds 31/12	22.910.359	22.609.992

Overlopende activa

De overlopende activa zijn onder te verdelen naar:

- Sloopvergoedingen
- Vooruitbetaalde bedragen
- Nog te ontvangen bedragen
- Overige overlopende activa

<u>Overlopende activa</u>	<u>31-dec-10</u>	<u>31-dec-11</u>
<i>Sloopvergoedingen</i>		
Sloopvergoedingen beëindiging veehouderijen	80.016.966	74.578.763
Sloopvergoedingen intensieve veehouderij	0	0
Vorderingen Ruimte voor Ruimte	12.907.228	18.485.912
<i>Subtotaal Sloopvergoedingen</i>	<i>92.924.193</i>	<i>93.064.676</i>

Sloopvergoedingen

De sloopvergoedingen en de daarbij behorende rente tot een brutobedrag van € 100,7 mln. in het kader van de Regeling Beëindiging Veehouderijen tweede tranche worden tot de vorderingen gerekend. Op dit bedrag is het saldo van de Rbv eerste tranche (ultimo 2011: € 1,9 mln.) in mindering gebracht. Daarnaast is het uitgekeerde winstsaldo van Ruimte voor Ruimte (€ 1,9 mln.) t/m 2011 verrekend. Uiteraard is het bedrag dat is doorberekend aan Ruimte voor Ruimte en derden (inclusief rente: € 22,3 mln.) i.v.m. kavelontwikkeling en - verkoop, in mindering gebracht, zodat per saldo € 74,6 mln. resteert.

Ook is besloten dat in het kader van de Ruimte voor Ruimte regeling verbreed via de Vervolgsamenwerkingsovereenkomst (SOK2) 600 kavels zullen worden ontwikkeld om de kosten terug te verdienen voor:

		<u>31-dec-10</u>	<u>31-dec-11</u>
Sanering van voormalige militaire complexen (MOB-complexen)	(max. € 22,5 mln.)	6.431.344	7.785.682
Sloop overtollige bebouwing in het buitengebied (SOBB)	(max. € 9,0 mln.)	548.838	1.096.436
Sanering glastuinbouwbedrijven	(max. € 13,0 mln.)	5.927.046	9.513.795
Sloopkosten verplaatsing intensieve veehouderijen	(max. € 9,2 mln.)	<u>0</u>	<u>0</u>
<i>Totaal</i>		<u>12.907.228</u>	<u>18.485.912</u>

Niet via de balans, maar wel kosten die via bovenstaande regeling moeten worden terugverdiend is een bedrag van € 2,8 mln. voor de sanering van glastuinbouw, zogenaamd Glasnat.

In het kader van de SOK2 heeft de provincie met de overgebleven private partijen afspraken gemaakt om de betaalde sloopvergoedingen (inclusief rentekosten met betrekking tot de financiering) terug te verdienen in het kader van de Ruimte voor Ruimte regeling. In verband met gewijzigde afspraken in de SOK2 ten opzichte van de eerste Samenwerkingsovereenkomst (SOK) van 2001 is er in mei 2005 een eerste uitgebreide risico – analyse opgesteld. Uit de in 2008 geactualiseerde versie bleek dat er een maximaal verlies was gecalculeerd van € 7 mln. Of te wel de kans is, op basis van bijgestelde uitgangspunten en randvoorwaarden, (nagenoeg) 100% dat er minder dan €

7 mln. verlies zal worden gerealiseerd en de kans is zelfs aanzienlijk (95%) dat er winst wordt behaald. De in 2008 bijgestelde uitgangspunten komen overeen met de door Ruimte voor Ruimte geformuleerde uitgangspunten die gehanteerd worden in de risicobenadering.

In 2010 is door Ruimte voor Ruimte de risicoanalyse geactualiseerd, waarbij door de provincie is geconcludeerd dat herijking van de risico – analyse niet aan de orde is. Overigens worden de nieuwe afspraken met betrekking tot de hoogte van de vergoeding en de betaaltermijn (PS 01/11 d.d. 4 februari 2011) in 2012 geformaliseerd in een overeenkomst tot wijziging en aanvulling. Zodra deze overeenkomst formeel van kracht is, zal bezien worden of een aanvullende risico – analyse aan de orde is.

<u>Overlopende activa</u>	31-dec-10	31-dec-11
<i>Vooruitbetaalde bedragen</i>		
Bij voorschot betaalde salarissen/bedragen	103.625	76.726
Uitbetaalde voorschotten DLG	4.524.519	3.522.894
Vooruitbetaald aan Stimulus	4.900.697	0
Vooruitbetaalde bedragen	37.518.472	52.942.061
<i>Subtotaal vooruitbetaalde bedragen</i>	<i>47.047.312</i>	<i>56.541.680</i>
<i>Nog te ontvangen bedragen</i>		
Nog te ontvangen bedragen Stimulus	4.868.334	4.422.776
Nog te ontvangen rente Stimulus	0	205.180
Nog te ontvangen rente deposito PNB	364.811	838.485
Nog te ontvangen RMB Brabantstad	8.751.145	16.595.663
Nog te ontvangen rente Obligaties	66.057.180	69.296.503
N.t.o.v. rente deposito Regionaal Mobiliteitsfonds	61.581	313.329
N.t.o.v. rente netwerkbedrijf Enexis	6.591.341	6.591.373
Overige toekomstige vorderingen	19.731.609	460.170
Nog te ontvangen bedragen	9.792.960	25.897.577
<i>Subtotaal nog te ontvangen bedragen</i>	<i>116.218.961</i>	<i>124.621.055</i>

<u>Overlopende activa</u>	31-dec-10	31-dec-11
<i>Overige overlopende activa</i>	1.784.617	63.761
<i>Totaal overlopende activa (incl sloopvergoedingen)</i>	<i>257.975.084</i>	<i>274.291.173</i>

PASSIVA**Vaste passiva**Eigen vermogen

Tot het eigen vermogen worden gerekend de algemene reserve, de bestemmingsreserves en het saldo van de jaarrekening.

Het verloop van het eigen vermogen in 2011 is als volgt:

	Saldo per 31 dec 10	Toevoeging in 2011	Onttrekking in 2011	Saldo per per 31 dec 2011
Algemene reserve	311.490.521	110.853.168	163.136.600	314.156.971
Alg.reserve saldo jaarrek.2010	54.949.882			
Reserve Essent	2.373.008.992	451.118.767	71.567.935	2.752.559.824
Bestemmingsreserves	494.443.514	230.562.889	200.231.882	524.774.521
Saldo jaarrek.2011				37.806.744
	3.233.892.909	792.534.824	434.936.417	3.629.298.060

Het saldo van de algemene reserve per 31 december 2010 omvat ook het rekeningresultaat 2010 ad € 54.949.882.

Over de bestemming van het batig saldo van de jaarrekening 2011 ad € 37,8 miljoen besluiten PS bij het statenvoorstel tot vaststelling van de jaarstukken 2011 c.q. de voorjaarsnota 2012.

Algemene reserve

De algemene reserve is opgedeeld in een aantal compartimenten, waarvan het verloop als volgt is weer te geven:

	Saldo per 31 dec 10	Toevoeging in 2011	Onttrekking in 2011	Saldo per 31 dec 2011
Algemene Reserve				
- genormeerd gedeelte	18.184.062	9.152	18.193.214	0
- overheveling	8.312.662	34.466.700	0	42.779.362
- doorgeschoven ruimte	82.827.673	0	62.982.274	19.845.399
- voorfinanciering	-6.907.736	790.651	9.263.594	-15.380.679
- Vinex	177.448	0	177.448	0
- Regionale structuurversterking	107.180.734	35.009.905	37.584.130	104.606.509
- Industrielawaai PWP	400.000	0	149.684	250.316
- Risicoreserve	116.265.559	40.576.760	14.786.256	142.056.063
- Reserve dividend	40.000.000	0	20.000.000	20.000.000

	Saldo per	Toevoeging	Onttrekking	Saldo per
Algemene Reserve	31 dec 10	in 2011	in 2011	31 dec 2011
Essent				
	366.440.403	110.853.168	163.136.600	314.156.971

Genormeerd gedeelte

Het genormeerde gedeelte van de algemene reserve was bedoeld als buffer voor de opvang van de bedrijfsrisico's. Bij de Najaarsbrief 2011 is dit compartiment binnen de algemene reserve toegevoegd aan het compartiment risicoreserve.

Component overhevelingen

De algemene reserve fungeert als "tijdelijke stalling" van niet bestede middelen 2010 die conform besluitvorming moeten worden overgeheveld naar het jaar 2011 e.v.

Onderdeel doorgeschoven ruimte ad € 19,8 miljoen

Op basis van eerdere besluitvorming bij de financiële nota's in 2011 en voorgaande jaren is de extra begrotingsruimte tijdelijk in de algemene reserve gestald om die in de komende jaren weer in de begroting te kunnen inzetten.

Component voorfinanciering

De component voorfinanciering van de algemene reserve omvat de middelen van activiteiten op de meerjarenbegroting die in de tijd naar voren zijn gehaald. Met het naar voren halen in de tijd ontstaat in een later jaar ruimte op de begroting. Deze ruimte wordt gebruikt om de tijdelijke voorfinanciering via de Algemene Reserve te compenseren. De mutaties in de reserve betreffen de voorgefinancierde middelen voor de regiobijdrage PPS-A4 en de verplaatsing intensieve veehouderij.

Component regionale structuurversterking

Bij de behandeling van de begroting 2009 en Najaarsbrief 2008 hebben PS besloten tot de instelling van de component regionale structuurversterking. Dit onderdeel is bedoeld voor de cofinanciering van bovenlokale projecten die bijdragen aan de provinciale beleidsdoelen over de volle breedte van onze begroting en die anders niet of pas veel later gerealiseerd zouden kunnen worden. Hieronder vallen onder meer de uitwerking van de intentieovereenkomst Samen investeren in West-Brabant en de 2e tranche van de samenwerking met de B5. Vooralsnog is de reserve regionale structuurversterking als

component van de algemene reserve ondergebracht in verband met het risico van overprogrammering dat bij de tranches van samen investeren wordt toegepast. De onttrekking ad € 38,3 miljoen betreft de gerealiseerde projecten voor Samen Investeren en samenwerking met de B5.

Component Industrielawaai/PWP

De specifieke uitkering van het Rijk voor Industrielawaai is volledig verantwoord en afgewikkeld. De resterende middelen vallen daardoor vrij en zijn in de Algemene reserve gestald ten behoeve van aanwending voor het provinciaal waterplan.

Component risicoreserve

Bij de Voorjaarsnota 2004 is door Provinciale Staten de risicoreserve ingesteld om de beleidsrisico's (de risico's die uitdrukkelijk zijn aanvaard als consequenties van bepaald functioneel beleid en die in de toekomst kunnen leiden tot extra budgettair beslag) af te dekken. Een nadere toelichting op de risico's die via de risicoreserve worden afgedekt is opgenomen in paragraaf 4 weerstandsvermogen in de jaarstukken.

Component reserve dividend Essent

Bij de behandeling van de najaarsbrief 2011 is het karakter van dit deel van de algemene reserve gewijzigd. De dividendreserve wordt ingezet als egaliseringsreserve. Indien in enig jaar een negatief verschil ontstaat tussen het saldo van rente-inkomsten en rentekosten, dan wordt dit opgevangen door de dividendreserve. In geval van positief resultaat zal dit aan de reserve worden toegevoegd, met dien verstande dat het totaal van de reserve het normniveau van € 20 mln niet zal overschrijden. Op die wijze is sprake van een gesloten rentesysteem. Eventuele hogere rente-inkomsten komen ten gunste van de indexatieportefeuille.

Reserve Essent

In deze reserve die is gevormd uit de opbrengst van de verkoop aandelen Essent is in drie componenten opgedeeld.

Component Immunisatieportefeuille

Deze component heeft tot doel om eeuwigdurend jaarlijks de met de aandelenverkoop vervallen dividenduitkering van Essent te compenseren (zie ook de paragraaf Treasury).

Immunisatieportefeuille:

Omschrijving	Bedrag per 31/12/2010	Bedrag per 31/12/2011
Nominale waarde	1.658.600.000	1.682.885.986
Agio/disagio	217.610.526	217.831.510
Afschrijving agio / disagio	-/- 18.981.740	-/- 36.516.746
<i>Boekwaarde beleggingen</i>	<i>1.857.228.786</i>	<i>1.864.200.750</i>
Bruglening Enexis	554.903.214	554.903.214
Gefinancierd uit overtollige middelen	-/- 208.909.583	-/- 208.909.583
Nog te onttrekken uit resp. te storten in reserve (in 2011 resp. 2012)	17.494.667	-/- 96.391
Stand van de reserve	2.220.717.084	2.210.097.990

Component Investeringsagenda

Deze component staat ten dienste van de investeringsstrategie van de Agenda van Brabant en moet op de juiste momenten de middelen genereren voor de uitvoering van de geplande investeringen (zie ook de paragraaf Treasury).

Investeringsagendaportefeuille:

Omschrijving	Bedrag per 31/12/2010	Bedrag per 31/12/2011
Nominale waarde	341.150.000	473.900.042
Agio/disagio	23.080.542	27.701.010
Afschrijving agio / disagio	-/- 2.636.422	-/- 5.977.165
<i>Boekwaarde beleggingen</i>	<i>361.594.120</i>	<i>495.623.887</i>
Gestort in reserve a.g.v. herbelegde rente	9.649.349	
Belegd in deposito's		300.586.383
Nog te onttrekken uit resp. te storten in reserve (in 2011 resp. 2012)	2.636.422	-/- 2.386.553
Stand van de reserve	373.879.936	793.823.717

Component Balansverkorting

Provinciale Staten hebben bij de Voorjaarsnota 2010 besloten tot volledige afwaardering van de geactiveerde investeringsbijdragen aan derden (waar geen provinciaal bezit tegenover staat, zie ook Voorjaarsnota 2010 blz 25/26). Hiervoor is een deel van de opbrengst verkoop Essent aangewend.

Een gedetailleerd overzicht van het verloop van de algemene reserve en de bestemmingsreserves van de provincie is opgenomen in de bijlage 4.

Rekeningresultaat

De jaarrekening 2011 sluit met een batig saldo van € 37,8 miljoen na verwerking van de hierboven (in de tabel van het eigen vermogen) vermelde stortingen en onttrekkingen. De jaarrekening 2010 sloot met een batig saldo van € 54,9 miljoen, dat conform de bestendige gedragslijn is toegevoegd aan de algemene reserve.

Voorzieningen

De voorzieningen zijn gewaardeerd op het nominale bedrag van de daaraan ten grondslag liggende verplichtingen c.q. de voorziene verliezen.

Het verloop van de voorzieningen is als volgt:

	Bedragen in €			
	Saldo per 31 dec 10	Toevoeging in 2011	Onttrekking in 2011	Saldo per per 31 dec 2011
Voorzieningen	17.293.958	10.554.827	4.958.280	22.890.504

De uitgaven in verband met verplichtingen en voorziene verliezen zijn rechtstreeks ten laste van de voorzieningen gebracht.

Een gedetailleerd overzicht van het verloop van de voorzieningen van de provincie is opgenomen in de bijlage 5.

N.B. In het kader van de transactie met RWE hebben de verkopende aandeelhouders een aantal garanties gegeven aan RWE. Het overgrote merendeel van deze garanties is door de verkopende aandeelhouders op het moment van verkoop van Essent PLB aan RWE

overgedragen aan deze Verkoop Vennootschap BV, die vanaf het moment van oprichting dus ook aansprakelijk is mochten één of meer van deze garanties onjuist blijken te zijn. Ter verzekering van de betaling van eventuele schadeclaims heeft RWE bedongen dat een deel van de verkoopopbrengst door de verkopende aandeelhouders gedurende een bepaalde tijd op een aparte bankrekening zal worden aangehouden (in jargon: in escrow zal worden gestort). Buiten het bedrag dat in escrow zal worden gehouden, zijn de verkopende aandeelhouders niet verder aansprakelijk voor inbreuken op garanties. Het provinciaal aandeel is als onderdeel van de verkoopopbrengst Essent in de voorziening Escrow gestort. In de balans van de provincie is de voorziening gesaldeerd met de vordering op de Verkoop Vennootschap BV.

Vaste schulden

De vaste schulden, schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer, worden gewaardeerd tegen de nominale waarde minus de aflossingen.

Het verloop van de vaste schulden is als volgt:

	Bedragen in €			
	Saldo per per 31 dec 10	Vermeerde- ringen in 2011	Aflossingen in 2011	Saldo per 31 dec 2011
Onderhandse leningen van binnenlandse				
- pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	0	0	0	0
binnenlandse banken en				
- overige	5.143.599	0	1.966.320	3.177.278
financiële instellingen				
Waarborgsommen	21.833			21.833
Totaal	5.165.432	0	1.966.320	3.199.111

De totale rentelast voor de vaste schulden in 2011 bedraagt € 186.114.

In 2011 hebben geen vervroegde aflossingen plaatsgevonden.

Een gedetailleerd overzicht van de vaste schulden is opgenomen in de bijlage 6.

Vlottende passiva

Netto-vlottende schuld met een rentetypische looptijd korter dan één jaar.

De netto vlottende schulden zijn onder te verdelen in

- Crediteuren;
- Af te dragen BTW
- Projectgelden
- Overige vlottende schulden

<i>Vlottende schulden</i>	31-dec-10	31-dec-11
<i>Bank- en giroaldi</i>	0	4.716
<i>Crediteuren</i>	39.912.910	85.728.631
<i>Af te dragen BTW</i>	168.090	57.836-
<i>Projecten</i>		
Tijdelijke groundbank Nationaal Grondfonds	-280.219	0
Nog te betalen projectkosten stimulus	12.527.241	17.078.308
Lopende verplichtingen ILG door DLG	22.931.111	9.055.624
<i>Subtotaal projecten</i>	35.178.133	26.133.932
<i>Overige vlottende schulden</i>		
Vooruitontvangen bedragen	3.773.369	19.580.237
I.O.G. info	0	0
Overige vlottende schuld	202	533.741
<i>Subtotaal overige vlottende schulden</i>	3.773.571	20.113.978
<i>Totaal vlottende schulden</i>	79.032.704	131.923.422

Het crediteurensaldo ultimo 2011 bedroeg € 85.728.631. In dit saldo zit voor ruim € 36 mln aan eind 2011 opgenomen declaraties inzake verkeer- en vervoerprojecten van

gemeenten en rijkswaterstaat. Van het totale eindsaldo Crediteuren is per 16 februari 2012 reeds een bedrag betaald van € 82.119.466.

Overlopende passiva

De overlopende passiva zijn nader te specificeren als:

<i>Overlopende passiva</i>	31-dec-10	31-dec-11
<i>Afdrachten salarissen</i>	6.156.504	4.958.311
Voorschotbedragen van overheidslichamen met specifiek bestedingsdoel	308.316.537	379.622.772
<i>Nog te betalen rente</i>	243.133	157.251
<i>Projecten</i>		
Te ontvangen/ontvangen voorschot ILG	60.383.374	84.885.981
Bijdragen Stimulus	4.932.550	4.398.906
Nog te betalen RMB Brabantstad	31.830.977	32.145.468
<i>Subtotaal Projecten</i>	97.146.901	121.430.355
<i>Nog te betalen bedragen</i>	11.017.847	7.452.759
<i>Vooruitontvangen bedragen</i>	64.905.854	895.730
<i>Nog te betalen subsidies</i>	57.508.454	55.079.021
<i>Totaal overlopende passiva</i>	545.295.230	569.596.198

Voorschotbedragen van overheidslichamen met specifiek bestedingsdoel

Deze van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen zijn nader gespecificeerd opgenomen in bijlage 5a van het bijlagenboek.

Vooruitontvangen bedragen

Het saldo eind 2010 bevatte een ontvangst (eind dec 2010) van € 64 mln van Rijkswaterstaat in het kader van de overdracht van de Rijksweg N69/769.

Doeluitkering Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG)

Bij het opstellen van de programmarekening bestaan nog diverse onzekerheden ten aanzien van de financiële afrekening en de juridische overgang van de doeluitkering ILG naar een mogelijke decentralisatie-uitkering. Naar verwachting zal per 1 januari 2011 (met terugwerkende kracht) een financiële afrekening plaatsvinden van het ILG. Het Comité van Toezicht zal een beoordeling uitvoeren van de bestedingen ten opzichte van de geleverde prestaties. Over de daadwerkelijke uitwerking en de juridische afwikkeling bestaan nog veel onduidelijkheden. Naar verwachting zal in 2012 meer duidelijkheid ontstaan over de afwikkeling en daarmee over de verwerking van de vordering. Als gevolg van bovenstaande is uit voorzichtigheid gekozen voor het handhaven van de huidige administratieve verwerking. Eventuele financiële gevolgen van de afwikkeling van de ILG-gelden zullen worden betrokken in de programmarekening 2012.

Nog te betalen subsidies

In het kader van de deregulering en de administratieve lastenverlichting heeft de provincie met betrekking tot de subsidieverlening bepaald dat subsidieontvangers slechts één keer per jaar verantwoording behoeven af te leggen over de besteding. Indien een afzonderlijke aanvraag tot subsidievaststelling is voorgeschreven moet deze uiterlijk drie maanden na afloop van de activiteiten waarvoor subsidie is verleend, dan wel binnen drie maanden na afloop van het jaar waarvoor subsidie is verleend, bij Gedeputeerde Staten zijn ingediend. Indien verantwoording plaatsvindt door middel van een accountantsverklaring bij de jaarrekening geldt hiervoor een termijn van 5 maanden. Daarnaast is in de Algemene Subsidie Verordening opgenomen dat de subsidieontvanger Gedeputeerde Staten onverwijld in kennis stelt van stagnatie of wijzigingen in de uitvoering óf andere feiten waardoor de uitvoering in gevaar komt, wordt vertraagd of versneld en dat voor 31 januari van het volgende jaar een verzoek wordt ingediend om prestaties door te schuiven. De ervaring is dat naar aanleiding van de verantwoordingen de totale som van de definitieve subsidietoekenningen lager uitvalt dan van de voorlopige subsidietoekenningen. De post overlopende nog te betalen subsidies per ultimo boekjaar is gebaseerd op de voorlopige subsidietoekenningen. Als gevolg van de gekozen verantwoordingssystematiek bestaat er op balansdatum derhalve een onzekerheid ten aanzien van de exacte hoogte van deze nog te betalen subsidies en de subsidies die 100% worden bevoorschot.

Verleende garanties en waarborgen

Borg- en garantstellingen

Buiten de balanstelling zijn de bedragen aan borgstellingen en garantstellingen aan natuurlijke en rechtspersonen opgenomen waarvan de specificatie per 31 december 2011 als volgt is weer te geven:

	Bedragen in €
	saldo per
	31 dec 2011
Gewaarborgde geldleningen aan gezondheidsinstellingen	2.889.878
Gem.gewaarborgde geldleningen groenfonds	14.148.537
Overige garanties	452.193.233
Totaal	469.231.648

Gewaarborgde geldleningen aan gezondheidsinstellingen

De gewaarborgde geldleningen aan instellingen in de gezondheidszorg zijn afgegeven sinds ca 1960 tot ca 1985. In 1999 is het Waarborgfonds voor de zorgsector opgericht met als doel borg te staan voor geldleningen van deelnemende zorginstellingen. Het beleid van de provincie is erop gericht om de waarborgen zoveel mogelijk door het WFZ te laten overnemen. Van de per 1 januari gewaarborgde geldleningen aan instellingen in de gezondheidszorg is in 2011 tot een totaalbedrag van € 0,2 miljoen overgedragen aan het WFZ. Ultimo 2011 resteert voor Noord-Brabant nog een bedrag van € 2,9 miljoen aan gewaarborgde geldleningen.

Gemeenschappelijk gewaarborgde geldleningen groenfonds

Samen met de overige provincies heeft Noord Brabant ultimo 2011 leningen aan het Nationaal Groenfonds gewaarborgd tot een totaalbedrag van € 108,0 miljoen. Het aandeel van Noord-Brabant daarin is 13,1% ofwel € 14,1 miljoen.

Overige garanties

De provincie heeft voorts garanties verstrekt aan het Industrie- en Havenschap Moerdijk, het ministerie van LNV, Tuinbouw-ontwikkelingsmaatschappij, gemeente Helmond, het Nationaal groenfonds, Rabobank/TOM, de gemeenten Landerd, Mill-St Hubert en Grave, regionaal bedrijventerrein land van Heusden en Altena, projectvestiging glastuinbouw Deurne, voor de woningbouw en aan RWE.

De gewaarborgde geldleningen, de gemeenschappelijk gewaarborgde geldleningen en de afgegeven garanties zijn gespecificeerd opgenomen in de bijlagen 7a, 7b en 7c.

Niet uit de balans blijvende gerelateerde rechten en verplichtingen

Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen – rekening 2011

Vakantiegeld

Het vakantiegeld wordt in de exploitatie verantwoord voor zover dat daadwerkelijk is uitbetaald. Uitbetaling geschiedt in de maand mei, zodat aan het eind van het jaar een verplichting ontstaat van 7 maanden vakantiegeld. Dat komt neer op een totaalbedrag van bijna € 3 miljoen. De verplichting is overigens iets teruggelopen t.o.v. vorig jaar, a.g.v. daling van de personeelsomvang.

Deze verplichting is elk jaar per ultimo boekjaar aanwezig. Zonder rekening te houden met salarisstijgingen, CAO-wijzigingen en toekomstige wijzigingen in de omvang van het personeelsbestand ziet de meerjarige verplichting er als volgt uit:

	2011>2012	2012>2013	2013>2014	2014>2015	2015>2016
Vakantiegeld	2.895.000	2.895.000	2.895.000	2.895.000	2.895.000

Wachtgelden en aanvullende uitkeringen aan vml. personeel (op de eigen payroll)

De wachtgelduitkeringen worden structureel in de begroting opgenomen. Op basis van de situatie per ultimo 2011, moet voor 2012 rekening worden gehouden met een totaal volume van ca. € 120.000, waarvan ca. € 78.000 voor de provinciale organisatie en ca. € 42.000 voor de oud-medewerkers van het ETIN.

De meerjarige verwachting van deze verplichtingen is als volgt (excl. indexering):

	2012	2013	2014	2015	2016
Wachtgelden	120.000	107.000	43.000	43.000	43.000

De verplichtingen nemen in de loop van komende jaren af, als gevolg van beëindiging/afloop van bepaalde verplichtingen.

Sociale uitkeringen (werkloosheid, gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid en suppletie) via uitkeringsinstantie

Sinds 2001 is ingeval van werkloosheid ook voor ambtenaren de WW van toepassing. De kosten van de uitkeringen en arbeidsrechtelijke aanvullingen, alsmede uitvoeringskosten van de bovenwettelijke WW brengen de uitkeringsorganisaties (UWV en Loyalis) maandelijks bij de provincie in rekening.

M.i.v. is de Provincie ook zgn. 'eigenrisicodragers' geworden voor de kosten van de WGA. Dat houdt in dat de uitkeringsinstantie de kosten van de uitkeringen bij de Provincie delcareert, waartegenover staat dat er geen premie voor de WGA meer wordt betaald aan de uitkeringsinstantie. Daardoor is het bedrag van deze verplichting toegenomen t.o.v. vorige toelichtingen (ca. € 70.000). Per saldo levert dat voor onze organisatie een fors voordeel op.

Deze kosten van sociale uitkeringen worden structureel in de begroting opgenomen.

Voor 2012 wordt rekening gehouden met een totaal volume van ca. € 315.000

Deze verplichtingen zijn meerjarig als volgt weer te geven:

	2012	2013	2014	2015	2016
uitkeringen	315.000	315.000	315.000	315.000	315.000
uitvoeringskosten	6.000	6.000	6.000	6.000	6.000

Vroegpensioen (FPU, 57+ en suppletie)

Tot en met 2005 konden medewerkers met vervroegd met pensioen, de zgn. FPU. O.g.v. de regeling "FPU Provincies" komt een deel van de kosten ten laste van de provincie. Daarnaast is eind 2005 door 120 ambtenaren gebruik gemaakt van de zgn. "57+"-regeling.

Omdat de FPU-regeling m.i.v. 2006 is vervallen, kunnen er geen nieuwe verplichtingen meer bijkomen, en nemen de lasten de komende jaren af, in 2016 tot 'nul'.

Voor 2012 worden de totale kosten hiervan geraamd op € 1.552.000. De (aflopende) meerjarige verplichtingen zijn als volgt weer te geven:

	2012	2013	2014	2015	2016
FPU	444.000	338.000	264.000	132.000	0
suppletie (incl. opbouw pens.premie)	1.094.000	548.000	0	0	0
uitvoeringskosten ABP	14.000	10.000	6.000	3.000	0

Overige niet uit de balans blijkende rechten en verplichtingen*Kunstbezit*

De provincie bezit een aantal kunstwerken die niet op de balans zijn opgenomen. De verzekerde waarde van deze kunstwerken bedraagt € 5,6 miljoen.

Schadeprocedures

De provincie heeft tot een totaalbedrag van € 10,2 miljoen aan schadeclaims ontvangen waarvan de juridische procedures nog doorlopen in 2012.

De hoogste claim betreft een bedrag van € 6,7 miljoen waarvoor een gerechtelijke procedure loopt en waarbij bij eventuele toewijzing door de rechter, het bedrag conform de afspraak met het Ministerie van Infrastructuur en Milieu (voormalig VROM) volledig voor rekening van dit Ministerie komt.